

Αἰ. ἀριθ.	Ὄνοματεπώνυμον	Πατρίς	Βαθμός
-----------	----------------	--------	--------

Γ'. Ἐν τῷ Μαθηματικῷ Τμήματι.

Α'. Διδάκτορες.

1	Κωνστ. Τσανακάκης	Κρήτη	καλῶς
2	Γεώργ. Ἀγγελῆ Ἰγγλέζης ἢ Ἰγγλέσης	Λαμία	ι
3	Δημ. Μ. Μιχαηλίδης	Τραπεζοῦς	»
4	Γεώργ. Κιτριλάκης	Ἀθῆναι	ἄριστα
5	Σόλων Κ. Μιχαηλίδης	Λευκωσία	»
6	Πολυδ. Μ. Ευγκάκης	Αἰγίον	»

Β'. Τελειοδιδάκτορες.

1	Νικ. Γ. Γεωργᾶς	Κόρινθος	μετρίως
2	Θεοδ. Α. Καίσαρης	Κέρκυρα	»
3	Ἰωάν. Παπαμιχαήλ	Τύρναβος	»

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ,
ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΥΤΩΝ

(1903-1904)

ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἐν τῷ δογματικῷ φροντιστηρίῳ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1903-1904 ἐγένοντο δογματικαὶ συζητήσεις περὶ διαφόρων ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὸ περὶ ἰδιωμάτων τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ περὶ Τριάδος δόγμα κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἁγίων Γραφῶν, τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν θεολογικὴν θεωρίαν περὶ τοῦ δόγματος τούτου καὶ εἰς τὴν περὶ δημιουργίας τοῦ κόσμου διδασκαλίαν, ἡρμηνεύθησαν δὲ καὶ τινὰ κεφάλαια ἐκ τοῦ τρίτου βιβλίου τοῦ περὶ ὀρθοδόξου πίστεως δογματικοῦ συγγράμματος Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Τοῦ φροντιστηρίου μετεσχόν οἱ τριετεῖς καὶ τεταρτοετεῖς φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ζ. Δ. ΡΩΣΗΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας ἤσκησα τοὺς φοιτητάς τῆς Θεολογίας ὡς καὶ κατὰ προηγούμενα ἔτη. Ἡ Δευτέρα τῆς ἑβδομάδος ἦτο ὡρισμένη κατὰ τὸ πρόγραμμα διὰ τὸ φροντιστήριον τοῦτο. Οἱ φοιτηταὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ μελετήσωσι καλῶς, καταφεύγοντες καὶ εἰς τὰς πηγὰς καὶ εἰς ἄλλα βοηθήματα. Πλὴν τοῦ συγγράμματός μου, πάντα τὰ ζητήματα, ὅσα εἰς τὰ τελευταῖα πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ φροντιστηρίου μαθήματα, ἀνέπτυξα εἰς αὐτούς. Δύο τῶν φοιτητῶν ὑπ' ἐμοῦ κλούμενοι ἐξέρχονται καὶ εἰς αὐτοὺς ἀποταίνονται ὑπ' ἐμοῦ ἐρωτήματα περὶ τῶν εἰρημένων ζητημάτων. Τὰ σφάλματα αὐτῶν διορθοῦνται ὑπ' ἐμοῦ, ὅστις

ἀναπτύσσω περισσότερο ὅ,τι νομίζω ὅτι δὲν κατενόηθη καλῶς ὑπὸ τῶν ἐξεταζομένων. Τοιοῦτοτρόπως φροντιστηριακῶς διερχόμεθα μετὰ τῶν ἀκροατῶν μου ὅλον τὸ μάθημα, ἐξ ἧς ἐργασίας δύο ὠφελείας ἀποκομίζουσιν οἱ φοιτηταί· διότι καὶ τοῦ μαθήματος γίνονται κύριοι καὶ νὰ ἐργάζωνται, μελετῶσι καὶ αὐτενεργῶσιν ἐθίζονται.

Α. ΔΙΟΜΒΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἡσκήθησαν οἱ φοιτηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τῆς Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης, κατὰ πέμπτην ἐρμηνεύοντες τὴν Ἀποκάλυψιν, οἱ μὲν πρωτοεταίς μόνον προφορικῶς, οἱ δὲ λοιποὶ καὶ ἐγγράφως.

Ε. Ι. ΖΟΛΩΤΑΣ

ΠΑΤΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903 - 1904 ἡσκήθησαν πάντες οἱ φοιτηταὶ περὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ Χριστιανικῇ ἡμῶν γραμματολογίᾳ διδαχθέντα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περὶ τοῦ εἰρημένου Εὐαγγελίου καὶ περὶ τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου αὐτοῦ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΔΕΡΒΟΣ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἐν τῷ ὁμιλητικῷ ἡμῶν φροντιστηρίῳ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1904 - 1905 ἡσκήσαμεν τοὺς τριεταίς καὶ τεταρτοεταίς φοιτητάς, ἐν τῇ συντάξει καὶ ἀπαγγελίᾳ ἐκκλησιαστικῶν λόγων, ὧν τινες ἐντολῇ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ἐξεφωνήθησαν καὶ ἐν τοῖς διαφόροις ναοῖς κατὰ τὰς τεσσαρακοστὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα. Πολλοὶ δὲ τῶν φοιτητῶν συνέταξαν τῇ ὑποδείξει ἡμῶν καὶ πρακτικῶς ὁμιλίας ἐπὶ τῶν κατὰ Κυριακὴν καὶ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς ἀναγινωσκομένων εὐαγγελικῶν καὶ ἀποστολικῶν περικοπῶν. Τοὺς δὲ λόγους καὶ τὰς ὁμιλίας ἀπήγγελλον οἱ φοιτηταὶ προηγουμένως ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν παραδόσεων κατὰ τὴν ὠρισμένην ὥραν, πολλάκις δὲ καὶ δις τῆς ἐβδομάδος, γινομένων ὑφ' ἡμῶν τῶν δεουσῶν παρατηρήσεων καὶ κρίσεων, ὧν συμμετείχον καὶ ἐκ τῶν φοιτητῶν οἱ τὸ τέταρτον ἔτος διανύοντες.

Δὲν παρελίπομεν δὲ ν' ἀσκήσωμεν καὶ τοὺς δευτεροεταίς φοιτητάς, παρέχοντες αὐτοῖς θέματα πρακτικῶς κυρίως, ἅτινα ἀνέλυον οὗτοι κατὰ τὰς ἡμετέρας ὑποδείξεις, καὶ ποιοῦντες τὰς κυριωτέρας διαιρέσεις καὶ ὑποδιαιρέσεις τῆς κυρίας προτάσεως· οὕτω δὲ ἐφημερίζομεν ἐπὶ παραδειγμάτων τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ῥητορικῆς.

Οὐ μικρὰ δ' ἐργασία ἐγένετο καὶ ἐν τῇ ἀναλύσει καὶ ἀπαγγελίᾳ διαφόρων λόγων ἐκ τῶν μ. τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων καὶ δὲ τῶν ῥητόρων, πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕφος τῶν ὁποίων εἰργάσθημεν νὰ προσοικειώσωμεν τοὺς φοιτητάς τῆς καθ' ἡμᾶς Σχολῆς, περὶ ὧν ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐπεδείξαντο ἐπιμέλειαν καὶ ζῆλον θερμὸν καθ' ὅλην τὴν περίοδον τοῦ ἔτους ἐν τῇ διεξαγωγῇ τοῦ ὁμιλητικοῦ φροντιστηρίου.

Ι. Ε. ΜΕΣΟΛΩΡΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος (1903 - 1904) ἡσχολήθητιν περὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ Φαίδωνος τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Αἰάντος τοῦ Σοφοκλέους καὶ περὶ τὰς δύο πρώτας ῥαψωδίας τῆς Ἰλιάδος. Ἐδίδαξα δὲ καὶ Ἑλληνικὴν γραμματολογίαν.

Τοῦ φροντιστηρίου μου μετέσχον 129 φοιτηταί, ἐξ ὧν ἐδοκιμάστησαν 42. Τούτων διεκρίθησαν οἱ κ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης ἐκ Κορίνθου, Ἀλέξ. Σαρχιπαξεοῦ ἐκ Κυδωνίων Ἀντώνιος Χ. Χατζής ἐκ Μαντινείας, Διονύσιος Ρεῖσης ἐκ Καλύμνου, Δημήτριος Κ. Κυρούτης ἐξ Ἰωαννίνων, Σωτήριος Π. Ζάκκας ἐκ Γορτυνίας, Ι. Ν. Καραμπολίδης ἐκ Κυδωνίων καὶ Καλλιόπη Πασγαλίδου ἐκ Κύπρου.

Γ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ ἐμοῦ φιλοσοφικοῦ φροντιστηρίου ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903 - 1904 46 φοιτηταί. Ἐγένοντο δ' ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν πρώτην ἐξαμηνίαν συζητήσεις περὶ τινῶν ἠθικῶν καὶ ψυχολογικῶν ζητημάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν Παιδαγωγικὴν καὶ ἰδίᾳ τὴν Διδακτικὴν, ὡς καὶ περὶ τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ Διδακτικῆς. Τῶν συζητήσεων τούτων μετέσχον ἀρκετοὶ φοιτηταί. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐξαμηνίᾳ ἐγένοντο ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν παριστάτων τῶν θεωρητικῶν συζητήσεων ὑποδειγματικαὶ διδασκαλίαι τῶν ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ Ἑλληνικοῖς Σχολείοις διδασκόμενων μαθημάτων.

ΧΡΗΣΤΟΣ Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Κατὰ τὸ παρελθὸν Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903 - 1904 ἐνεγράφησαν εἰς τὸν ἐμὸν κατάλογον φοιτηταί τριετείς καὶ τετραετείς δύο καὶ ἐβδομήκοντα. Τούτων ἀσκουμένων δις τῆς ἐβδομάδος ἡσκήθησαν εἰς γλωσσολογικὰ καὶ γραμματικὰ ζητήματα περὶ τοὺς τεσσαράκοντα πέντε. Διέπρεψαν δὲ μάλιστα ὁ κ. Ἑρρ. Σκόσης, ὁ κ. Παρασκευᾶς Παρασκευόπουλος, Ἀθαν. Μπούτουρας καὶ Ν. Γεωργάρας.

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΑΔΙΚΙΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τὰς αὐτὰς ἐργασίας, ὅπως καὶ πέρυσιν, εἰργάσθησαν ἐν τῷ ἐμῷ φροντιστηρίῳ οἱ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου ἔτους φοιτηταί τῆς φιλολογίας. Ἦσαν δὲ 37 μὲν τοῦ πρώτου ἔτους, 18 δὲ τοῦ δευτέρου. Ἐφάνησαν δὲ μάλιστα εὐδοκίμοι οἱ ἐξῆς: Ἀθανάσιος Παλαμιώτης πρωτοετής ἐκ Τρικκάλων, Δημήτριος Εὐαγγελίδης πρωτοετής ἐξ Ἰπείρου, Χρῆστος Λαμπράκης δευτεροετής ἐξ Ἰπείρου, Χρῆστος Ν. Βαρούτσικος δευτεροετής ἐξ Ἀμαλιαπόλεως, Ἀθανάσιος Τσουντας δευτεροετής ἐκ Στενερμάχου.

Μετέσχον δὲ, ὅπως συνήθως, τοῦ φροντιστηρίου καὶ τινες τριτοετείς καὶ τεταρτοετείς καὶ τελειόφοιτοι. Τρεῖς ἦσαν αἱ ἐργαζόμεναι φοιτήτριαι.

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος (1903 - 1904) ἡσκούτο παρ' ἐμοῦ τρεῖς τῆς ἐβδομάδος ἑκατὸ τριτοετείς τε καὶ τεταρτοετείς φοιτηταί περὶ τε

τὴν ἑρμηνείαν καὶ τὴν μετρικὴν ἀνάλυσιν τῶν Ὀρατίου Ὁδῶν καὶ περὶ τὰ λατινιστὶ γράφειν. Καὶ τὸ πρὸ τούτου δ' ἔτος (1902-1903) κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ τοιοῦτοι φοιτηταὶ ἡσκήθησαν.

ΣΗΥΡ. ΒΑΣΣΗΣ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 ἐνεγράφησαν ἐν τῷ ἐμφ. φροντιστηριακῷ καταλόγῳ ἑκατὸν εἴκοσι πέντε (125) φοιτηταί, ὧν τεταρτοετείς μὲν καὶ τελειόφθοιτοι πενήκοντα τέσσαρες (54), τριτοετείς δὲ τριάκοντα τρεῖς (33), δευτεροετείς δὲ τριάκοντα ὀκτώ (38). Ἐκ τούτων ἑκατὸν δύο (102) φοιτηταὶ μετέσχον ἐνεργῶς καὶ μετ' ἐπιμελείας τῶν φροντιστηριακῶν μελετῶν, εἴκοσι τρεῖς (23) δὲ καίπερ πολλὰκις κληθέντες εἰς ἐξέτασιν δὲν ἐναρτανίσθησαν. Ἐν τῷ φροντιστηρίῳ ἡσκούντο ὑπὸ τὴν ἐμὴν ὁδηγίαν οἱ φοιτηταὶ πρὸ πάντων περὶ τὰ φιλοσοφήματα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ περὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν Μετὰ τὰ Φυσικὰ βιβλίων τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἐδίδοντο δ' αὐταῖς προσέτι καὶ θέματα ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας, ὥπως πραγματευθῶσιν αὐτὰ κατ' ἰδίαν καὶ ἀναγνώσιν εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν μετεσχόντων τοῦ φιλοσοφικοῦ φροντιστηρίου. Τοιαῦτα γυμνάσματα λόγου ἄξια ἀνέγνωσαν οἱ τριτοετείς φοιτηταὶ Ἑρρίκος Σκάσης καὶ Νικ. Βένης, ὁ μὲν πρῶτος πραγματευσάμενος «περὶ τῆς Πανθείας τοῦ Ξενοφάνους», ὁ δὲ δεῦτερος «περὶ τοῦ Πλήθωνος». Πλὴν τούτων ἠὲ δοκίμουν ἐν ταῖς φροντιστηριακαῖς μελέταις ἐκ μὲν τῶν τεταρτοετῶν οἱ Κυθωνεῖς Ἀλ. Σαριθαξεδάνης καὶ Γ. Καραμπλῆς, ὁ ἐξ Ἑρμουπόλεως Χ. Σαρικάκης, ὁ ἐκ Τριπόλεως Ἀντ. Χατζῆς, ὁ ἐκ Καλαμῶν Γ. Ἀποστολάκης, ὁ ἐκ Ζακύνθου Ν. Γιατράς, ὁ ἐκ Καλύμνου Δ. Ρεῖσης, ὁ ἐξ Ἰμβρου Ἀλ. Βασιλειάδης, ὁ ἐξ Ἀθηνῶν Ἀλέξ. Γ. Χατζόγλου, ὁ ἐκ Σίφνου Ν. Δικαδάλας, ὁ ἐκ Κερκύρας Ε. Φωτεινός, ὁ ἐκ Καλαμῶν Σπ. Κολλᾶνος καὶ ὁ ἐκ Κορίνθου Γ. Κωνσταντινίδης. Ἐκ δὲ τῶν τρι-

τοετῶν ὁ ἐκ Ζακύνθου Εὐάγγελος Δ. Κολοκοτσᾶς, ὁ ἐξ Ἡπείρου Δ. Τρίτσιος, ὁ ἐκ Μεγαλοπόλεως Π. Παρασκευάπουλος, ὁ ἐκ Κύπρου Ἀργυρός Γ. Δρουσιώτης, ὁ ἐκ Σκαπέλου Ν. Γ. Γεωργαράς, ὁ ἐκ Χίου Γ. Μαδιδας καὶ ὁ Εὐθ. Παπαῦ Εὐγενίου. Ἐκ δὲ τῶν δευτεροετῶν ὁ ἐξ Ἀμαλιουπόλεως Χ. Ν. Βαρούτσικος, ὁ ἐξ Ἰμβρου Χ. Δημητριάδης, ὁ ἐκ Ζακύνθου Γ. Κουρούμαλλος, ὁ ἐκ Καλαμῶν Ν. Χ. Καμαρινάκης, ὁ ἐξ Ἀνδανίας Γ. Κ. Μπάμης καὶ ὁ ἐξ Ἰθάκης Κωνστ. Δ. Σφυρῆς.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

ΧΗΜΕΙΟΝ

Χημεῖον Πανεπιστημίου
ἀριθ. 2888

ΤΑ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΤΟΥ ΓΕΝ. ΧΗΜΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1903-4

Διὰ τὴν λογοδοσίαν τοῦ Προσθένους τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1903-4 ὑποβάλλω ὑμῖν τὴν ἀκόλουθον ἐκθεσιν περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Χημείου.

Α'. Ἀκρόσεις — Φοίτησις.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀκροατῶν τῆς γεν. πειραματικῆς Χημείας ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ ἔτος 1903-4 514 φοιτηταί, ἐφοίτησαν δὲ μόνον 471, ὧν 312 ἦσαν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς, ἥτοι 177 τοῦ α', 127 τοῦ β' καὶ 8 τοῦ γ' ἔτους, 73 τοῦ Φαρμακευτικοῦ Σχολείου, ὧν 29 τοῦ α', 19 τοῦ β' καὶ 25 τοῦ γ' ἔτους, 112 τοῦ φυσικοῦ τμήματος τῆς Φιλοσοφ. Σχολῆς καὶ δὴ 43 πρωτοετείς, 35 δευτεροετείς, 27 τριτοετείς καὶ 7 τελειόφθοιτοι τεταρτοετείς· τὸ δὲ μαθηματικὸν τμήμα τῆς Φιλ. Σχ. ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ 19 φοιτητῶν, ὧν 15 τοῦ α', 3 τοῦ β' καὶ 1 τοῦ δ' ἔτους.

Ἐκ τῶν ἀκροατῶν τούτων 337 ἦσαν ἡμεδαποὶ καὶ 177 ἄλλοδαποί.

Ἐφοίτησαν δὲ λίαν ἐπιμελῶς 105, ἐπιμελῶς 273, ἀμελῶς 93 καὶ οὐδὲν 43.

Β'. Πρακτικὴ ἀσκήσεις.

Ἐκ τῶν εἰς πρακτικὰς ἀσκήσεις ἐν τῇ χημείᾳ ὑποχρέων παρέλαβον ὄργανα καὶ ἡσκήθησαν 104 φοιτηταί, εἰσπραξὲ κατ' ἀκολουθίαν τὸ Δημόσιον ἐκ χαρτοσήμου ἐκπαιδευτικῶν τελῶν δρ. 4160. Μὴ ὑπαρχουσῶν δὲ ἐν ταῖς ἀποθήκαις τοῦ Χημείου πλειόνων τῶν 80 σειρῶν ὀργάνων, τινὲς ἐκ τῶν φοιτητῶν εἰργάσθησαν ἀνὰ δύο, ὅπερ ἔτοπον καὶ ἐπιφέρειν πολλὰς δυσχερείας περὶ τὴν ἐξάσκησιν.

Ἐκ τῶν ἀσκηθέντων 78 ἦσαν τοῦ φυσικοῦ τμήματος, ὧν 21 τοῦ δ' ἔτους, 24 τοῦ γ' καὶ 33 τοῦ β' ἔτους, 26 δὲ πρωτοεῖς τοῦ Φαρμακευτικοῦ Σχολείου.

Ι. Φοιτηταί τοῦ Φυσικοῦ Τμήματος (δευτεροεῖς).

- 1) Κυριακοῦ Νικ. Κωνσταντινουπόλις, 2) Τσιπαύρης Ἀλέξ. Μέτσοβον.
- 3) Γεωργίτσας Νεοπτ. Ζαγόριον, 4) Καλλιμάκης Ε. Ἰθάκη, 5) Παπανικολόπουλος Α. Αἴγιον, 6) Βάκης Σπ. Μακεδονία, 7) Πολένας Κ. Ἡπειρος, 8) Βολίδης Δ. Ἡπειρος, 9) Σταματόπουλος Θ. Βῶλος, 10) Θεοδωρόπουλος Ι. Καλάμαι, 11) Λαγός Χ. Μεγαλόπολις, 12) Παμπούκης Β. Ναύπλιον, 13) Σοφιανόπουλος Ν. Ἀθήναι, 14) Σέκερης Ε. Ναύπλιον, 15) Μελισσηνός Κοινσ. Ναύπλιον, 16) Σημίτης Θ. Πειραιεύς, 17) Νικοκλῆς Ν. Ἀθήναι, 18) Κανελλόπουλος Ι. Αἴγιον, 19) Τσάκωνας Σ. Ἀθήναι, 20) Τριανταφυλλίδης Ματθ. Ἀθήναι, 21) Πρωτοπαπιδάκης Π. Νάξος, 22) Ἐλευθεριάδης Κ. Κύπρος, 23) Συνατός Ι. Ἀθήναι, 24) Μακκῆς Ν. Ἀλέξ. Χίος, 25) Βλησιδης Θ. Νάξος, 26) Βασιλείου Στυλ. Ἀθήναι, 27) Τριμέρης Γ. Κέρκυρα, 28) Γεωργαλῆς Γ. Δερβένιον, 29) Μήτσας Α. Ἀθήναι, 30) Ζαμάνος Ν. Ἴος, 31) Κολομβάκος Γ. Πύργος, 32) Δουρούτης Μάρ. Ἀθήναι, 33) Καρῆς Ἰω. Θήρα.

ΙΙ. Φοιτηταί Φυσικοῦ Τμήματος (τριτοεῖς).

- 1) Μικέλης Νικ. Μῆλος, 2) Παπαναστασίου Γ. Ἀθήναι, 3) Μελέκος Ἀπαστ. Σύρος, 4) Κοφινιώτης Π. Ἀθήναι, 5) Σπυράκης Ἀλ. Ἀθήναι, 6) Μαζαράκης Στέφ. Κύθνος, 7) Γκαστῆς Δ. Ἰωάννινα, 8) Χόνδρος Δ. Σέρραι, 9) Γαλλόπουλος Εὐστρ. Σέριφος, 10) Νικολάου Δημ. Μακεδονία, 11) Σωτηρόπουλος Ἰμ. Σύρος, 12) Σταυριανόπουλος Γ. Καλάμαι, 13) Γιάνναρος Δ. Ἀθήναι, 14) Τσαγκαλῶτος Ἀθαν. Ἀθήναι, 15) Καντονικολάκος Γ. Τρίπολις, 16) Μελετόπουλος Ε. Καλάμαι, 17) Ντελλόπουλος Ἀπ. Τρίπολις, 18) Ζήσης Μ. Χαλκίς, 19) Βανάκος Γ. Ἀθήναι, 20) Καζάκης Γ. Λέσβος, 21) Παναγουλόπουλος Γ. Ἀθήναι, 22) Κόντος Α. Βῶλος, 23) Βούκρας Ἰω. Ἀθήναι, 24) Βελλόπουλος Λεων. Ἀταλάντη.

Οἱ φοιτηταί οὗτοι ἐξετέλεσαν ποιοτικὰς καὶ ποσοτικὰς ἀνλύσεις, ἀνόργανα καὶ ὀργανικὰ παρασκευάσματα, ὑποθαλόντες εἰς τὸ τέλος ἐκάστης τῶν ἐργασίᾶς ἐκθεσιν περὶ αὐτῶν, εἰργάσθησαν δ' ἅπαντες μετ' ἐπαινετῆς ἐπιμελείας, πλὴν τῶν Κόντου Α. καὶ Ζήση Μ., οἵτινες δὲν εἰργάσθησαν ποσῶς καὶ τοῦ Βούκρας Ἰω., ἐργασθέντος ἑλλιπῶς καὶ εἴτα ἀπελθόντος εἰς γεωργικὴν τινα σχολὴν τοῦ Βελγίου.

ΙΙΙ. Φοιτηταί Φυσικοῦ Τμήματος (τεταρτοεῖς).

- 1) Τσιροπινᾶς Φ. Σύρος, 2) Χαϊμαντᾶς Βασ. Ἀθήναι, 3) Γεωργόπουλος Ἰω. Πάτραι, 4) Δημητριάδης Δ. Σέρραι, 5) Λάκων Γεώργ. Ἀθήναι, 6) Κριεζῆς Ἰω. Ὑδρα, 7) Καραελευθερίου Ε. Ἀδραμύτιον, 8) Ἀναστασιάδης Ἰω. Ἡπειρος, 9) Γούναρης Ἠλ. Ἀθήναι, 10) Σαραφόπουλος Α. Βῶλος, 11) Χούντας Ἰω. Λιόπεσι, 12) Μπίμπας Ἰω. Μακεδονία, 13) Ἀνδριανός Κ. Θήβαι, 14) Κατσιγαράκης Δ. Κρήτη, 15) Σπυλιώτης Νικόλ. Ἀθήναι, 16) Λαμπίρης Π. Κεφαλληνία, 17) Δάνας Α. Μακεδονία, 18) Ζάννας Ι. Πάρος, 19) Ἀλεξάνδρου Φ. Κέα, 20) Σουχλέρης Δ. Ἀλωνίσταινα, 21) Μπλέτσας Ν. Ἄρτα.

Οἱ φοιτηταί οὗτοι ἐξετέλεσαν ποσοτικὰς ἀνλύσεις ὀρυκτῶν, ὑδάτων, βιομηχανικῶν προϊόντων, ὀργανικὰς στοιχειώδεις ἀνλύσεις, ἀνλύσεις ἰσωδίων καὶ ὀργανικὰς σκευασίας.

Ὁ φοιτητὴς Ἀναστασιάδης Ἰω. παραλαβὼν θέσιν δὲν εἰργάσθη οὐδολως καὶ δεῖν νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς ἀσκήσεις αὐτοῦ, μὴ δικαιούμενος ἀποδείξεων.

IV. Φοιτηταὶ Φαρμακευτικοῦ Σχολείου.

1) Τζάνης Νικ. Φιλιατρά, 2) Τσακασιανὸς Δ. Ζάκυνθος, 3) Νικολαΐδης Β. Κόρινθος, 4) Καρδαμίτσης Ν. Ἀθήναι, 5) Ἀναστασόπουλος Π. Πειραιῆς, 6) Δικαῖος Ὁδ. Πύργος, 7) Ἐμμανουήλ Ἐμ. Ἀθήναι, 8) Μελησσινὸς Ἰω. Ναύπλιον, 9) Κώσκορης Χ. Πύργος, 10) Ὀλυμπίτης Ι. Κάλυμνος, 11) Καλτάκης Δ. Ν. Ἐφεσος, 12) Τσιπούρης Βασ. Μέτσοβον, 13) Καρελλᾶς Π. Σπάρτη, 14) Ἀνάγνου Κ. Ἀράχωβα, 15) Οἰκονομόπουλος Γ. Κόρινθος, 16) Εὐαγγελόπουλος Ἀριστ. Αἴγιον, 17) Ζαβειτσάνος Ἀπόστ. Λευκάς, 18) Πολυάδου Πολυξένη Βόλος, 19) Περίδης Β. Ρόδος, 20) Σακελλαρίδης Κ. Μακεδονία, 21) Παπαπαναγιώτου Π. Πύργος, 22) Ἀγγελῆς Δημ. 23) Ἀσημακόπουλος Π. Καλάμαι, 24) Ραφτόπουλος Δ. Μεσολλόγιον, 25) Λέτσος Χ. Ἀποστ. Μεσολόγγιον.

Γ'. Κατανάλωσις ὑλικῶ.

Κατὰ τὰς πρακτικὰς ἀσκήσεις τῶν ἀνωτέρω φοιτητῶν κατεναλώθησαν τὰ ἀκόλουθα χημικὰ ὑλικά:

Υδροχλωρικὸν ὀξύ χημ. καθ. χιλιόγρ.	125	ἔξιας	Δρ.	375.—
» » ἀγοραῖον	»	146	»	87.—
Θεικὸν ὀξύ χημ. καθ.	»	10	»	44.—
» » ἀγοραῖον	»	54	»	21.60
Νιτρικὸν ὀξύ χημ. καθ.	»	34	»	124.—
» » ἀγοραῖον	»	60	»	72.—
» » ἐρυθ. ἄτμιζ.	»	7	»	28.—
Ἀμμωνία χ. καθ.	»	50	»	150.—
» ἀγοραῖα	»	60	»	60.—
Καυστικὸν κάλι χ. κ.	»	5	»	35.—
Εἰς μεταφορὰν	Δρ.			996.60

Καυστικὸν κάλι ἀγορ.	χιλιόγρ.	10	»	40.—
Ἀνθρακικὸν κάλιον	»	1,5	»	6.—
Ἰωδιοῦχον	»	1,8	»	135.—
Βρωμιούχον	»	1,72	»	24.—
Υπερμαγγανικὸν κάλιον	»	1,55	»	6.—
Νιτρικὸν	»	3.45	»	10.50
Νιτρῶδες	»	1	»	16.—
Ἀνθρακ. κάλιον ὀξινον	»	1	»	4.50
Κυανοῦχον κάλιον	»	0,8	»	5.—
Διχρωμικὸν	»	1,55	»	6.—
Μονοχρωμ.	»	0,45	»	2.—
Στυπτηρία διὰ καλίου	»	1,11	»	1.80
Μεταλλικὸν νάτριον	»	1	»	17.—
Καυστικὸν » καθ.	»	16.52	»	102.50
Ἀνθρακικὸν » »	»	17.6	»	35.—
Υποθειῶδες	»	1,6	»	3.—
Νιτρῶδες	»	1	»	9.—
Φωσφορικὸν	»	5	»	9.80
Θειούχον	»	1,15	»	4.50
Ὄξεικόν » τεττηγμ.	»	7	»	28.—
Ὄξινον ἱναμμώνιον	»	0,65	»	4.—
Φωσφορικὸν νάτριον				
Βορικόν	»	2,5	»	6.—
Νιτρικὸν	»	2,05	»	4.50
Θεικόν	»	0,100	»	40.—
Ὄξινον θειῶδες	»	0,200	»	60.—
Ἀμμωνιακὴ στυπτηρία	»	0,100	»	60.—
Ἀνθρακικὸν λίθιον	»	0,100	»	5.40
Χλωριούχον ἁμμώνιον	»	6,5	»	16.50
Ἀνθρακικόν	»	8	»	31.80
Θεικόν	»	0.250	»	—.95
Ὄζαλικόν	»	8	»	43.20
Εἰς μεταφορὰν	Δρ.			1734.55

	Εκ μεταφοράς	Δρ.	1724.55
Χλωριοϋχον άσβεστιον	χιλιόγρ.	12,5	» 37.50
Υδροξειδίου βαρίου	»	4	» 21.80
Ανθρακικόν βάριον	»	2,5	» 15.—
Θεικόν μαγνήσιον	»	2	» 1.80
Κόνις ψευδαργύρου	»	1,3	» 32.—
Ψευδάργυρος μεταλλικός	»	15,5	» 95.—
Όξειδιον ψευδαργύρου	»	1,2	» 9.90
Χλωριοϋχος ψευδάργυρος	»	1,25	» 8.80
Ανθρακικός »	»	0,5	» 2.70
Θεικός »	»	0,85	» 1.30
Υπερχλωριοϋχος σίδηρος	»	6,0	» 14.40
Θειοϋχος σίδηρος	»	155,0	» 325.—
Όξειδιον μόλυβδου	»	0,9	» 2.—
Ανθρακικός μόλυβδος	»	2,25	» 6.75
Υπεροξειδιον μόλυβδου	»	0,25	» 5.60
Θεικός σίδηρος καθαρός	»	4	» 9.60
Μεταλλικός υδράργυρος	»	7	» 125.—
Διχλωριοϋχος υδράργυρος	»	4,25	» 70.—
Βασικόν νιτρικόν βισμούθιον	»	0,65	» 35.—
Τορνεύματα χυλκού	»	8,5	» 48.—
Χλωριοϋχον άργίλλιον	»	0,4	» 7.70
Θεικόν »	»	0,1	» —.30
Ανθρακικόν νικέλιον	»	0,5	» 17.—
Υδροξειδιον χρωμίου	»	0,4	» 4.—
Κασσιτέρου ρινήματα	»	2,25	» 44.—
Τετραχλωριοϋχος κασίτερος	»	0,4	» 7.—
Υπεροξειδιον μαγγανίου	»	53,25	» 122.—
Χρωμικόν όξύ	»	0,6	» 10.60
Βρώμιον χημ. καθ.	»	4,3	» 88.—
Ιώδιον	»	2,5	» 220.—
Φωσφόρος κίτρινος	»	1,5	» 32.—
» έρυθρός	»	0,6	» 9.—
Είς μεταφοράν	Δρ.	3163.30	

	Εκ μεταφοράς	Δρ.	3163.30
Θείον	χιλιόγρ.	12	» 10.—
Βορικόν όξύ	»	2,1	» 4.80
Άρσενικώδες όξύ	»	0,65	» 1.90
Χλωριοϋχος φωσφόρος	»	0,76	» 8.50
» άσβεστος	»	1	» —.90
Υαλοβάμβαξ	»	0,15	» 8.—
Ανθρακικόν στρόντιον	»	0,1	» 1.80
» μαγνήσιον	»	0,25	» 0.30
Όξειδιον μαγνησίου	»	0,1	» 1.—
Χλωριοϋχον βάριον χ. κ.	»	16	» 92.—
Αμίαντος	»	0,8	» 7.50
Ζωτικός άνθραξ	»	4	» 12.—
Σιδηροκυανιοϋχον κάλιον κίτρινον	»	3,5	» 22.—
Θειοκυανικόν »	»	0,15	» 1.40
Θειοϋχος άνθραξ	»	4	» 9.60
Παραφίνη	»	0,5	» 2.—
Βενζίνη	»	2,5	» 5.20
Βαζελίνη	»	1	» 3.60
Μεθυλικόν πνεύμα	»	1,25	» 6.50
Χλωριοφόρμιον	»	1,5	» 18.—
Οινόπνευμα	»	193	» 308.—
Αίθηρ καθαρός	»	16	» 78.—
Όξεικόν όξύ	»	8	» 24.—
Όξεικός μόλυβδος	»	5	» 14.—
Ανοδρίτης όξεικου όξέως	»	0,1	» 1.60
Όξεικόν αίθύλιον	»	0,5	» 3.75
Όξόνη	»	0,5	» 3.—
Γλυκερίνη	»	0,8	» 3.80
Αμυλικόν πνεύμα	»	0,5	» 8.—
Όξάλικόν όξύ	»	5	» 23.—
Τρυγικόν όξύ	»	2	» 17.—
Κυτρικόν όξύ	»	0,25	» 2.50
Είς μεταφοράν	Δρ.	3866.95	

	Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	9866.95
Sel de Seignette	χιλιόγρ.	0,5	" 1.75
Βενζόλη	"	4	" 18.—
Φαινόλη	"	1,25	" 14.—
Ἀνιλίνη	"	2	" 18.—
Βενζαλδεΰδη	"	2,5	" 54.—
Τολουόλη	"	1	" 8.—
Ναφθαλίνη	"	2	" 2.—
Ταννίνη	"	0,25	" 4.—
Πικρὸν ὄξύ	"	0,2	" 2.50
Βεντζοϊκὸν ὄξύ	"	0,2	" 4.—
Διάλυμα Ἰνδικού	"	0,45	" 1.50
Ὅλική ἀξία ἀναλωθέντος ὕλικου			Δρ. 3994.70

Ἄπαν τὸ ὕλικόν τοῦτο καταναλώθη ἐξαχθέν ἐκ τῆς ἀποθήκης τοῦ Χημείου ἐξαιρέσει οὐσιῶν τινῶν, ὧν στερεΐται ἡ ἀποθήκη, αἵτινες ἐλήφθησαν ἐκ τῶν συλλογῶν ἢ ἡγορασθῆσαν ἐκ τῶν φαρμακεμπορείων.

Α'. Θραύσεις, ἀξία, ἀποζημιώσεις αὐτῶν.

Κατὰ τὴν καθόλου διεξαγωγὴν τῶν ἐν τῷ Χημείῳ ἐργασιῶν συνέβησαν αἱ ἀκόλουθαι θραύσεις ἢ ζημίαι :

36	Δοκιμαστικοὶ σωλῆνες ἀξίας	Δρ.	7.20
32	Ποτήρια ζέσεως	»	27.20
6	Χωνία μικρὰ	»	6.—
12	Κάψαι πορσελλάνης (15-22 ἐκ.).	»	26.—
13	Σφαιρικά φιάλαι	»	15.—
1	Κωνικὸν ποτήριον Erlenmeyer..	»	0.80
6	Χωνευτήρια πορσελλάνης	»	4.50
3	Σωλῆνες χλωριούχου ὁξέος	»	0.75
2	Ἀσφαλιστικαὶ χοάναι	»	4.—
3	Θερμόμετρα	»	19.50
Εἰς μεταφορὰν		Δρ.	110.95

	Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	110.95
2 Σωλῆνες ἐσωτερικοὶ ψυκτῆρων . . .	"	4.—	
5 Κλασματῆρες 350 καὶ 500 κ. ἐ . . .	"	10.—	
7 Κέρατα 100, 400 καὶ 500 κ. ἐ . . .	"	14.—	
1 Συσκευὴ Kirr	"	21.—	
1 Πλυντήριο φιάλῃ	"	5.—	
1 Ὀγκομετρικὴ φιάλη 500 κ. ἐ . . .	"	4.—	
Ὅλική ἀξία ἐν ὅλῳ			Δρ. 168.95

Ἐκτὸς τούτων ἐγένετο ἀπίστευτος καταναλώσις φελλῶν, γήμων ποσοτικῶν ἀξίας Δρ. 60.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Γεν. Πειραματικῆς Χημείας ἐθραύσθησαν ὄργανα καὶ σκεύη ἀξίας δραχμῶν 200.

Ἀποζημιώσεις ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν.

Μετὰ τὸ πέραν τῶν ἀσκήσεων ἐπληθεύσαμεν τὰ ὄργανα τῶν 80 θέσεων, τῶν παραδοθεισῶν τοῖς φοιτηταῖς. Καὶ ἄλλα μὲν τῶν θραυσθέντων ἐπιστράφησαν ὑπ' αὐτῶν ἐκ τοῦ ἐμπορίου, τινὰ δὲ μὴ εὐρίσκόμενα ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἐπληρώθησαν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, τὰ δὲ γραμμάτιον τῆς πληρωμῆς αὐτῶν κατετέθη ἐν τῷ Χημείῳ. Αἱ θραύσεις αὗται εἰσὶν αἱ ἐξῆς :

1 ὀρειχάλκινον στήριγμα. 1 δακτύλιος ὀρειχάλκινος. 1 κύλινδρος ὀγκομετρικός. 5 κλασματῆρες. 2 πλέγματα ὀρειχάλκινα. 3 δοκιμαστικά ποτήρια. 6 φιάλαι ἐνεπιγράφοι. 8 φιάλαι ἀνεπιγράφοι. 1 τρίπους σιδηρεὺς. 43 δοκιμαστικοὶ σωλῆνες. 21 ῥάβδοι ὕαλινοι. 2 τρίγωνα πορσελλάνης. 33 ποτήρια ζέσεως. 8 χωνευτήρια πορσελλάνης. 12 κάψαι πορσελλάνης. 1 μετρον ἐλαστικοῦ σωλῆνος. 8 χωνία ὕαλινα. 2 χοφόνια. 1 πλυντήριο φιάλῃ. 13 σφαιρικά φιάλαι. 5 ἀμφολοῦτρα. 1 χωνευτήριο ἐξ ὀπτῆς γῆς. 5 κωνικά φιάλαι Erlenmeyer. 3 φαλίδες λαβίδες. 1 κέραν ὕαλινον. 1 ψυκτῆρ. 1 τρίγωνον σιδηρεὺς. 1 σύρμα λευκοχρύσου 3 γρ. 1 ἀσφαλιστικὴ χοάνη. 1 φαλίδιον ζυγισεων. 4 θερμόμετρα. 4 ὕαλοι ὥρολογίου. 4 ἱππεῖς. 1 σωλὴν χλωριούχου ὁξείδιου. 2 φιάλαι Walter.

Ἡ ἀξία τῶν ἀνωτέρω ὀργάνων ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 280.25.

Οἱ κάτωθι φοιτηταί, μὴ ἀντικαταστήσαντες τὰ ὑπ' αὐτῶν θραυσθέντα, δεῖν νὰ καταβάλωσιν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου τὰ ἑξῆς:

Λαγός Χρήστος	Δρ.	9.05
Δάνας Α.	»	22.15
Γούναρης Ἡλίας	»	6.20
Ἀναστασιάδης Ι.	»	3 —
Καραελευθερίου Ε.	»	48.05
Κατσιγάρης Δ.	»	6. —
Δημητριάδης Δ.	»	5. —
Μπίμπας Ἰω.	»	9.25
Ὀλυμπίτης Γ. Δικαῖος Ὁδ.	»	9.50
Κόντος Α.	»	22.40
Ἐν ὅλῳ Δρ.		140.60

Ε'. Διαχειρίσεις πιστώσεων.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2356 ἀναφορᾶς μου τῆς 9 VI 1903 εἶχον ὑποβάλει προϋπολογισμὸν τῶν δαπανῶν τοῦ Χημεῖου διὰ τὸ ἔτος 1903-4, ὃν ἡ Ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητος περιώρισεν, ἐπιμύνησας ὅτι οἱ 120 ἐν τῷ Χημεῖῳ μου ἐργαζόμενοι καὶ τὰ 3 παρ' ἐμοῦ διδασκόμενα μαθήματα τῆς ἀνοργάνου, ὀργανικῆς καὶ ἀναλυτικῆς Χημείας καταναλίσκουσι κατὰ 500 δρ. ὀλιγώτερα τῶν μαθημάτων καὶ τῶν 70 μαθητῶν τῆς Φαρμακευτικῆς Χημείας. Παραθέτω δ' ἐνταῦθα καὶ τὰς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅλου προϋπολογισμοῦ γενομένας δαπάνας, ἐξ ὧν θέλετε πεισθῆ ὅτι ὁ ἀνωτέρω περιορισμὸς ἐγένετο πρὸς ζημίαν τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν συλλογῶν τοῦ Χημεῖου. τῶν πιστώσεων ἀπορροφηθεισῶν ἀπασσὼν σχεδὸν εἰς τὴν συντήρησιν τῶν ἀσκήσεων, ἀφοῦ μάλιστα ἀπαρρίφθησαν καὶ αἱ νέαι ἐγκαταστάσεις. Τούτου ἕνεκα εἰσερχόμεθα εἰς τὸ νέον ἀκαδ. ἔτος μὲ κενὰς τὰς ἀποθήκας τοῦ ὀλικοῦ.

Πιστώσεις τοῦ Χημεῖου κεφ. Β. 5.	αἰτηθεῖσαι:	ἐγκριθεῖσαι:	ἐπαληθευθεῖσαι:
Ἐδάφ. α' Ἐξοδα διδασκαλίας. Δρ.	500	500	443.90
» β' Περιοδικά.	» 500	500	788.70
» γ' Συλλογαὶ ὀργάνων	» 4,000	2,500	2,303.30
» δ' » σκευασιῶν	» 3,200	1,350	—
» ε' Ἐξοδα ἀσκήσεων	» 7,000	7,000	8,305.45
» ς' Νέαι ἐγκαταστάσεις	» 16,300	—	—
Δρ.	31,500	11,850	11,841.35

Διὰ περιοδικὰ καὶ συνεχεῖας συγγραμμάτων ἐδαπνήθησαν κατὰ τὸ ἑδάφιον β':

Διὰ βιβλιοδέτησιν.	Δρ.	36.50
Διὰ τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας τῆς βιβλιοθήκης.	»	150. —
Εἰς Κ. Μπέκ βιβλιοπώλην διὰ περιοδικὰ καὶ συνεχεῖας	»	529.60
Εἰς Voss (Hamburg) καὶ Craz et Gerlach (Freiberg)	»	72.60
Δρ.		788.70

Ἀπαριθμῶ τὰ ἀποκτηθέντα περιοδικὰ καὶ τὰς συνεχεῖας, ὅπως ἀποτελέσωσι συνέχειαν τοῦ καταλόγου τῆς ἰδιαίτης Βιβλιοθήκης τοῦ Χημεῖου, ὡς εὗρος ἐδημοσιεύθη ἐν σελ. 200-206 τῆς λογοδοσίας τοῦ Πρυτάνεως τοῦ ἔτους 1897-8, ἐν σελ. 153 τῆς λογοδοσίας τοῦ 1900-1901, ἐν σελ. 110 τῆς λογοδοσίας 1901-2 καὶ ἐν σελ. 124-5 τῆς λογοδοσίας 1902-3.

1) Muspratt, Chemie Τόμ. VIII τεύχη 14-15.	Δρ.	4.60
2) Wurtz, Dictionnaire, livraisons 45-46.	»	6.20
3) Richter, Chemie εἰς 3 τόμ.	»	74.10
4) Lunge, Untersuchungsmethoden τόμ. II καὶ III	»	74.10
5) Jahresbericht chem. Technologie XXX ἔτους 1902	»	26.60
6) Chemisches Centralblatt 2 τόμοι 1897.	»	114. —
7) Zeitschrift f. analyt. Chemie 1904	»	41.20
8) Vaubel, theoretische Chemie 2 τόμ.	»	64. —
Εἰς μεταφορὰν Δρ.		404.80

	Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	404.80
9) König, Nahrungsmittel II	»	70.—	
10) Classen, Method. analyt. Chemie II	»	38.—	
11) Konink, Mineralanalyse 1-2	»	57.—	
	Δρ.	567.80	
Ἐκπτώσεις 10 % ἐπὶ τινῶν	»	40.—	
	Δρ.	529.60	
12) Zeitschrift f. anorgan. Chemie Τόμ. 38, 39, 40	»	66.10	
13) Rüst, anorganische Präparate καὶ			
14) Jüptner, einheitliche Analysenmethoden	»	6.50	
	Δρ.	602.20	
Τὰ δετικά ὡς ἀνωτέρω	»	36.50	
	Δρ.	638.70	

Προστιθέμεναι αἱ Δρ. 638.70 εἰς τὴν κατὰ τὴν λογοδοσίαν τοῦ 1902-3 (σελ. 124-5) ἀξίαν τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ Χημεῖου βιβλιοθήκης, ἥτις τότε ἦτο δραχμῶν 9,807.50, ἀναδεικνύουσι τὴν μέχρι 31 Αὐγούστου 1904 ἀξίαν τῆς Βιβλιοθήκης ταύτης εἰς Δρ. 10,446.20.

Αἱ δὲ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ὀργάνων προστιθεῖσαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συσκευαί εἰσιν αἱ ἀκόλουθοι :

1) 3 χάλκινα πυριατήρια δι' ἀτμοῦ τοῦ Gustav Easer ἐν Μονάχῳ	Δρ.	351.20
2) Μία νέα ἀμαπαγωγὸς ἐστία τοῦ Max Kohl διὰ τὴν αἰθουσαν ἀρ. 6	»	920.—
3) Εἰς ζυγὸς τοῦ Lyon	»	50.—
4) Εἰς ζυγὸς ὑδροστατικός ἀγορασθεὶς παρὰ τῆς ἐνταῦθα ἐκπαιδευτικῆς ἐκθέσεως	»	155.40
5) Μία συσκευὴ ἀεριοαναλυτικὴ Tollens	»	60.—
6) 40 μέτρα χορδῶν διὰ τῆς παλαιᾶς ἐστίας	»	114.90
7) 10 πετάσματα ἐκ λινοῦ ὑφάσματος	»	200.—
8) 2 ἀναλυτικοὶ ζυγοὶ Sartorius πρὸς Μάρκα 115 ἑκα-		
Εἰς μεταφορὰν	Δρ.	1851.50

	Ἐκ μεταφορᾶς	Δρ.	1851.50
στος	Μάρ.	230.—	
9) 4 στηρίγματα ἀποστακτῆρων	»	21.—	
10) 2 » περυνειδῶν σωλήνων	»	6.—	
11) 1 συσκευὴ Ostwald πορείας ἑλευ-			
θέρων ἰόντων	»	7.50	
	Μάρ.	264.50	Δρ. 451.80
			Δρ. 2303.30

Λί μετ' ἄκρας φειδῶς καὶ ἐκ τῶν ἀναντιρρήτως γλίσχρων καὶ ἀνεπαρκῶν πιστώσεων ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταρτισθεῖσαι συλλογαὶ τοῦ Χημεῖου καὶ οἱ ἐκάστοτε μετ' ἀκριβείας ἐκτιθέμενοι ἀπολογισμοὶ πείθουσιν ἕκαστον εἰδήμονα ὅτι, μεθ' ὅλην τὴν τῶν οἰκονομιῶν ἀντίπραξιν, οὐχ ἥττον σχετικῶς μέγα τι ἐν τῷ Χημεῖῳ ἡμῶν συνετελέσθη. Εἶναι δὲ αὐταπόδεικτον ὅτι, ἐνῷ ἐν ἑκάστῳ Χημεῖῳ τοῦ λοιποῦ κόσμου δαπανῶνται Δρ. 250-300 ὑπὲρ ἐκάστου τῶν ἀσκουμένων, πλὴν τῶν ὑπὸ τῶν ἰδίων φοιτητῶν καταβαλλομένων ἀσκήσεων (πραγματικῶν καὶ οὐχὶ λόγῳ δικαιώματος εἰς τὸ ξένον πρὸς τὸ Χημεῖον ταμεῖον τοῦ Κράτους ἀποχρεωμένων) καὶ ἀγορῶν ὀργάνων καὶ συσκευῶν, εἰς τρόπον ὥστε διὰ τὸ Χημεῖον μας ἔπρεπε νὰ δαπανῶνται Δρ. 250×130 ὑπὲρ τῶν 130 ἐν αὐτῷ ἀσκουμένων, ταυτέστι δραχμαὶ 32.500, ἡμεῖς ἐξωδεύσαμεν μόνον Δρ. 8,305. Τὸ δὲ ποῖόν τῶν ἀσκήσεων ἦτο ἴσως ἀνάλογον. δικαιοῦν τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ταλειοποιηθῶσιν εἰς τὴν χημεῖαν φοιτητὰς νὰ φυγαδεύωνται ἐξ Ἀθηνῶν καὶ νὰ τρέπωνται τὴν εἰς ἀλλοδαπὰ χημεῖα ἄγουσαν, ἐνῷ ὁ ταλαίπωρος καθηγητὴς διὰ τὴν πρόσθετον ταύτην καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀπορροφητικὴν ὑπηρεσίαν λαμβάνει ἐπιμισθίον Δρ. 100, ὅπερ θεωρεῖται καὶ τοῦτο ὡς τις πολυτέλεια!

Φρονῶ ὅτι οὐδεὶς ποτε ὑπουργὸς ἢ τμηματάρχης ἢ καὶ αὐτὸς ὁ πρύτανης ἐμελέτησε καλῶς τὸ ζήτημα τῶν διαφόρων κατηγοριῶν τῶν ἐπιμισθίων, διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ τοιαύτη ἀδίκος διατήρησις ὄντως πληρμελοῦς καταστάσεως. Ἐπιτρέψατέ μοι, κ. Πρύταني, νὰ ὑποβάλλω ἐνταῦθα τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὴν κρίσιν ὑμῶν.

Ἐὰν ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου διδάσκη τὸ μάθημα, δι' ὃ διωρίσθη, ἐπὶ 4 ὥρας καθ' ἑβδομάδα, μοι φαίνεται ὅτι

ἀδρῶς ἐκτελεῖ τὸ καθήκον του, ἀφοῦ πολλοὶ καθηγηταὶ διδάσκουσι μόνον 2 καὶ 3 ὥρας καθ' ἑβδομάδα. Ἐγὼ διδάσκω ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ὀκτὼ ὥρας (8 - 10 π. μ.) γενικὴν πειραματικὴν χημεῖαν καὶ τρεῖς ὥρας (4 - 5 μ. μ.) ὀργανικὴν χημεῖαν. Εἰς ἐπιμέτρον διδάσκω ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου ἀπὸ τῆς ἑδρας καὶ ἀναλυτικὴν χημεῖαν τρεῖς τῆς ἑβδομάδος ἥτοι τὸ ὅλον 14 ὥρας! Ὅτε ἱδρυσά καὶ ὡς ὑφηγητῆς ἤδη (1863 - 1866) δι' ἰδίων μέσων τὸ Χημεῖον. ἐξήσκουν ἐν αὐτῇ τοὺς φοιτητάς, διότι ἡ Χημεῖα ἀνεῖ ἐμπράκτου διδασκαλίας δὲν διδάσκεται. Καθηγητῆς δὲ γενόμενος ἐδῶρσα τὰς συσκευάς μου ἀξίας 8000 δρ. εἰς τὸ Πανεπιστήμιον (ὅρα λογοδοσίαν Μ. Βενιζέλου), τοῦτο δὲ ἐπεξέτεινε τὸ Χημεῖον καὶ ἐθέτισεν ὑποχρεωτικὴν τὴν ἐξάσκησιν τῶν φοιτητῶν τοῦ Φυσικοῦ Τμήματος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, τῶν τοῦ Φαρμακευτικοῦ Σχολείου καὶ τῶν δευτεροετῶν τῆς Ἰατρικῆς, ὧρσα δὲ τότε τὸ Ὑπουργεῖον διὰ τὴν πρόσθετον ταύτην ἐμπράκτον πρὸς τοὺς ἀσκουμένους διδασκαλίαν ἐπὶ 5 - 6 ὥρας καθ' ἑκάστην, τοῦτέστιν ἐπὶ ἑτέρας 30 (!) ὥρας καθ' ἑβδομάδα, ἐπιμίσθιον ἐκ δρ. 100. Καταρτισθέντος δὲ κατόπιν ἐργαστηρίου (φροντιστηρίου) καὶ τῆς Φαρμακευτικῆς Χημεῖας (Β. Δ. 21 Δεκεμβρίου ἀρ. 18 1874 καὶ 22 Μαρτίου ἀρ. 18 καὶ 13 1875), ἐχορηγήθη καὶ εἰς τὸν καθηγητὴν τοῦ μαθήματος τούτου διὰ τὴν πολὺν ἐξάσκησιν τῶν φοιτητῶν ἐπιμίσθιον δρ. 100. Μετ' οὗ πολὺ καὶ οἱ λοιποὶ καθηγηταὶ τῶν πειραματικῶν μαθημάτων ἐσύστησαν ἐργαστήρια καὶ ἐπεχειρήσαν ἀσκήσεις, ἐδόθη δὲ καὶ εἰς τοὺς ὁμοίον ἐπιμίσθιον, ἂν καὶ αἱ ἀσκήσεις αὐτῶν δὲν ἀπαιτοῦσι τοσαύτην ἐργασίαν, ὡς αἱ τῆς χημεῖας, τῆς φαρμακευτικῆς, τῆς ἀνατομίας καὶ τῆς παθολογικῆς ἀνατομίας. Οὐδεὶς ὡς ἐκ τούτου φθόνος, ἂν καὶ δικαίον θὰ ἦτο νὰ νυξάνοντο τὰ ἐπιμίσθια τῶν τεσσάρων τούτων καθηγητῶν ἀναλογῶς εἰς 200 τοῦλάχιστον δραχμῶν. Ἀλλὰ κατόπιν πάντες οἱ λοιποὶ καθηγηταὶ καὶ τῶν μὴ πειραματικῶν μαθημάτων, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς Φιλολογίας, Ἱστορίας καὶ Θεολογίας, ἀξιοπαίνως λίαν, κατώρθωσιν νὰ συστήσωσι φροντιστήρια (καλῶς διακριτέα τῶν προμνησθέντων ἐργαστηρίων), ἐν οἷς ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρας τὴν ἑβδομάδα ἡρμηνεύον τὰ μαθήματα καὶ προσεγγύμαζον τοὺς φοιτητάς, ἠξιοῦντο δὲ πάνυ δικαίως καὶ αὐτοὶ ἐκατονταδράχμων ἐπιμισθίων καὶ οὕτω, καὶ τοὶ τῆς δικαιοδοσίας πολὺ ἀφισταμένης, ἐγενικεύθη τὸ μέτρον τοῦ ἐπιμισθίου. Οἱ ἐγκρίναντες ταῦτα Ὑπουργοὶ

ὀρθῶς ἐσκέφθησαν ὅτι τῶν καθηγητῶν πλείοτερον ἢ ὅσον ἡ ἐκ τοῦ νόμου ἀπορρέουσα ὑποχρέωσις ἀπαιτεῖ ἐργαζομένων, δικαία εἶνε ἡ διὰ τοῦ τρόπου τούτου αὐξήσις τῶν ἀποδοχῶν αὐτῶν. Ἦτο δὲ μάλιστα ἐπιβεβλημένον αὐτοῖς νὰ πράξωσιν οὕτω, χωρὶς νὰ παραβῶσι τὸν ἀρχικῶς νομοθετηθέντα μισθὸν τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἀφοῦ συγχρόνως (1877-1882) εἰς ἅπαντα τὰ Πανεπιστήμια τῆς ὑψηλοῦ εὐρέθη τρόπος ν' αὐξηθῶσιν οἱ πᾶν ἄλλο παρὰ γλίσχροι μισθοὶ τῶν διδασκάλων τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτηρίων διὰ τῆς θεσπίσεως συμπληρωτικῶν μισθοδοσιῶν. Ὑπῆρξαν δηλαδὴ τότε ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ ὕπουργοί, οἵτινες οἰκοθὲν ἠννόησαν ὅτι ὁ ἐπιστήμων, ὅστις πάσας τὰς ὥρας τῆς ζωῆς του κατατρίβει εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς νεολαίας καὶ εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς ἐπιστήμης διὰ τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἐρευνῶν του καὶ δὲν δύναται, ὡς οἱ ἱατροὶ καὶ οἱ δικηγόροι, ἄλλοθεν νὰ πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν χρεώδη, ἔπρεπε νὰ μὴ κατατρώχεται ὑπὸ βιωτικῶν τοῦ ταπεινότερου δι' ἐπιστήμωνα εἶδους μεριμνῶν. Ἄλλα νὰ ζῇ ἀνέτως ἐκ τῆς ἐργασίας του. Ὑπῆρξαν ὕπουργοί, οἵτινες, πεισθέντες ὅτι τὰ χρεώδη, τρόφιμα, ἐνδύματα, ἐνοίκια κτλ. ὑπερτιμήθησαν, αὐθόρμητοι προεβήκαν συμπληρώματα (Theuerungszulagen) εἰς τὰς μισθοδοσίας. Ἐν Αὐστρίᾳ τὰ συμπληρώματα τοῦ τακτικοῦ μισθοῦ ἀνῆλθον τῷ 1880 εἰς τὰ 20 % αὐτοῦ, προσετέθησαν δὲ κατόπιν διαμαρτυρίας τῆς Συγκλήτου πάντων τῶν Αὐστρ. Πανεπιστημίων τῷ 1897 καὶ ἕτερα 13 1/3 % διὰ τὸν αὐτὸν λόγον· ὥστε σήμερον τακτικὸς καθηγητῆς ἐν Βιέννῃ ἀντὶ τοῦ τακτικοῦ μισθοῦ του ἐκ Κορωνίων 800. λαμβάνει συμπλήρωμα ἴσον τῷ τρίτῳ τοῦ μισθοῦ ἥτοι ἐν ὅλοις Κορ. 1066.66, ὁ δὲ τοιοῦτος καθηγητῆς τοῦ Graz, ἀντὶ τοῦ νομίμου μισθοῦ ἐξ 700 Κορ., ἔχει σήμερον 933.33, ἐξυπακούεται δὲ ἐνταῦθα ὅτι τὰ διδάκτρα καὶ ἀσκητρα τῶν φοιτητῶν ἀποτελοῦσιν ἴδιον καὶ συνήθως πολλῶ ὑπέρτερον τοῦ μισθοῦ εἰσόδημα τοῦ καθηγητοῦ.

Μεταφερομένων δὲ τῶν σκέψεων τούτων εἰς τὸ ἡμέτερον Κράτος, προκύπτει ὅτι οἱ μισθοὶ τοῦ 1837 καὶ τοῦ 1859 (28 Μαΐου), ὅτε τὰ ἐνοίκια ἦσαν ὑποδιπλάσια, μία δὲ ὁκτὸ κρέατος ἐτίμαζτο μίαν σφάντισκαν (- .95 λεπτά), ἔμειναν ἀκριβῶς οἱ αὐτοὶ καὶ κατὰ τὸ 1905, ὅτε ἡ ἀκρίβεια τῶν ἐπιτηδείων ὑπερέβη πᾶν ὅριον.

Τὸ νὰ μὴ ἐσκέφθῃ ποτὲ Κυβέρνησις τις ὅτι ὀφείλει νὰ προσέλθῃ ἀρω-

γός καὶ νὰ συντελέσῃ διὰ πατρικῆς μερίμνης ὑπὲρ τῆς ἐφικτῶς ἀξιοπρα-
ποῦς συντηρήσεως τῶν λειτουργῶν τῆς λαϊκῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀπ' ἐναν-
τίας δὲ νὰ μελετᾷ νὰ περικόψῃ τοιαύτας ἀπολαυτὰς τοιούτων ὑπαλλή-
λων, δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀνατριχιαστικὰ σκέψεις. Εἴτε ὑποθέτει ὅτι ὁ
ὅπωςδῆποτε μισθοδοτούμενος καθηγητὴς ἀναξίως κατέχει τὴν θέσιν, ἣν
κατέλαβε κομματικῇ τῇ ἐπινεύσει ἢ καὶ ἀνοχῇ, ὅτε βεβαίως καὶ τὸ ἥμισυ
τοῦ μισθοῦ του θὰ ἦτο παρὰ πολὺ, εἴτε παρηγορεῖται μὲ τὴν ιδέαν ὅτι
δὲν ἀναξιοπαθεῖ, ὠφελοῦμενος ὅπωςδῆποτε ἐξ οἰωνδῆποτε τυχηρῶν.
"Ἄλλο ἐνταῦθα δὲν χωρεῖ! "Ἄν ὅμως τύχῃ ὁ καθηγητὴς νὰ ᾔῃ ἐπι-
στήμων ἀληθής, νὰ διεμόρφωσεν ἐπιστήμην καὶ ἐπιστημονικὴν ἀγωγὴν
τῆς κοινωνίας τῆς πατρίδος του καὶ νὰ μὴ εἶναι καταχραστής; Εἶναι
δίκαιον ἀκριβῶς διὰ τοῦτο καὶ μόνον νὰ ταλαιπωρῆται αὐτός καὶ ἡ οἰ-
κογένειά του καὶ νὰ μειῶται κατ' ἀκολουθίαν ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἐπιστημο-
νικὴ του δραστηριότης;

Τοιαῦται σκέψεις, εἰμὶ βέβαιος, ὅτι δὲν διαφεύγουσι τὴν πατρικὴν
στοργὴν τῶν ἰθυνόντων τὰ τῆς Παιδείας· ἐάν δὲ πρόκειται νὰ ἐφαρμο-
σθῶσι καὶ ἐπὶ τῶν λειτουργῶν τοῦ Πανεπιστημίου αἱ ἀπειλούμεναι δῆθεν
οἰκονομίαι, ὥς προηγηθῇ διοικητικὴ τις ἐρευνά περὶ τῆς ἐργασίας τῶν
εἰς ἐργαστήρια καὶ τῶν εἰς φροντιστήρια ἐργαζομένων, πρὶν ἢ ληφθῇ μέ-
τρον ἄδικον καὶ οὐδένα, οὔτε αὐτὸ τὸ Κράτος ἱκανοποιούν.

Λόγου ἐνταῦθα ἡμῖν γενομένου περὶ μισθοδοσιῶν, δὲν μοι ἐπιτρέπεται
νὰ σιγήσω καὶ περὶ τῶν μισθοδοσιῶν τοῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ τῶν
ἐργαστηρίων τοῦ Πανεπιστημίου καθόλου καὶ τοῦ Χημεῖου κατ' ἰδίαν.
Θὰ ἐπαναλάβω δηλαδὴ ἐν συνόψει ὅσα κατ' ἔτος ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἐπι-
τριχοντακτῶ ἐν αὐτοῦς ἐν τῇ ἐρήμῳ βαῶν, ματαίως προσδοκῶ νὰ ἴδω
συντελούμενα.

Ἐάν δὲν ἀποκτήσωσι τὰ ἐργαστήρια τῶν πειραματικῶν ἐπιστημῶν
ἐμπείρους (ἄρα δικαίως ἀξιῶσεις ἔχοντας), ἐθελουσιαστικοὺς καὶ μὲ ἱερὸν
πῦρ (ἄρα μὴ πεινῶντας) ἐργαζομένους ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἐργαστήριον
(ἄρα μὴ ἔχοντας ἀνάγκην νὰ ἐπιζητῶσι καὶ ἄλλην θέσιν διὰ τὸν ἐπιού-
σιον ἄρτον) ἐπιστήμονας, ἡ μόνη σιδηρὰ πρωτοβουλία τοῦ καθηγητοῦ
δὲν ἐπαρκεῖ καὶ οὐδέποτε θὰ ὠφελῶνται οἱ διψῶντες ἀληθῆ μάθησιν
φοιτηταί μας, οὐδέποτε ἡ πατρίς μας θὰ ἔχῃ ἐπιστήμονας καὶ ὥς ἀφήσῃ

πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι θὰ προβιβασθῇ ἢ τε πνευματικὴ ἐκπαίδευσις τῆς κοι-
νωνίας καὶ ἡ ἀνάδειξις ἐγγυρίων βιομηχανικῶν ἐφαρμογῶν.

Ἀπαιτοῦνται εἰς τὸ Χημεῖον διὰ νὰ γίνῃ κάπως πλήρης ἡ διδα-
σκαλία

1) Εἰς ἐπιμελητὴς μὲ μισθὸν Δρ. 250 ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦδε 200 (ἐάν δὲ κληθῇ διδάκτωρ Γερμανός φρ. χρ. 300)					
2) Δύο ὑπεπιμεληταὶ μὲ μισθ. 200 400 ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦδε 175					
3) Δύο βοηθοὶ διδάκτ. » 150 300 » » » » 120					
4) Εἰς βοηθὸς φοιτητῆς » 120 » » » » 90					
5) Εἰς κλητὴρ » 100 » » » » 80					
6) Εἰς καθαριστὴς » 80 » » » » 60					
ἦτοι τὸ ὅλον	1200	»	»	»	725

Ἀπαιτεῖται προσέτι νομοθετικὴ ἐργασία πρὸς εἰσαγωγὴν προστίμων
ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου.

Ἐάν ἦτο οὕτω πως διωργανωμένη ἡ ἐσωτερικὴ ὑπηρεσία τοῦ Χη-
μεῖου, ὅπερ οὔτε Κανονισμὸν διὰ Β. Δ. ἐγκεκριμένον κίετται εἰσεῖναι,
δὲν θὰ συνέβαινον τὰ πολλὰ ἔκτροπα καὶ παρατράγωδζ, ἅτινα ἐν τῷ
παρόντι χρονικῷ ἔχουμεν ν' ἀναγράψωμεν. Αἱ ὑπ' ἀριθ. 2394, 2397,
2402, 2414, 2423 - 2430, 2441 - 2448, 2476 - 8, 2490, 2509 καὶ
2530 εἰκοσιτέσσαρες ἀναφοραὶ μου πρὸς τὴν Πρυτανεῖαν ἀρκούντως
μαρτυροῦσιν ἐποίας δυσχερείας εἶχον νὰ καταπολεμήσω, ἀγωνιζόμενος
κατὰ τῆς ἀβελτηρίας, ἀπειθείας, ἀχαριστίας, κακῆς πίστεως καὶ δολιό-
τητος δύο ὑπαλλήλων, οὓς δὲν κατώρθωσεν ἡ διδασκαλία μου νὰ ἐξαν-
θρωπίσῃ.

Διωρίσθη προσωρινὸς ἐπιμελητὴς τοῦ Χημεῖου ὁ καὶ ἄλλοτε τοιαῦτος
παρ' ἐμοὶ καὶ παρὰ τῷ καθηγητῇ τῆς Φυσικῆς, νῦν δὲ εὐνοδόληπτος
φαρμακοποιὸς τῆς πόλεως Κωνσταντῖνος Μπασσᾶς, προπαρασκευαστὴς
δὲ ὁ τελειόφοιτος Πάτροκλος Κροντηρᾶς καὶ ἀντὶ τοῦ κατόπιν διαγωνι-
σμοῦ διορισθέντος ἐπιμελητοῦ τοῦ Χημεῖου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκο-
νομικῶν καὶ λίαν εὐδοκίμως παρ' ἐμοὶ ἐπὶ τριετίαν ὑπηρετήσαντος Ἀντ.
Κυριακοπούλου, διωρίσθη προσωρινῶς ὁ πρῶτος καθηγητὴς τοῦ γυμνα-
σίου Παιραιῶς Μιχ. Μανουσάκης, βοηθὸς τῶν ἀσκήσεων. Ὁφείλω ἐν-

ταῦθα νὰ ἐξάρω τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν εἰς τὸ Χημεῖον ἀφοσίωσιν τοῦ ἐξαετίαν ὄλην παρ' ἐμοὶ ὑπηρετοῦντος ὑπεπιμελητοῦ Δημητρίου Χρυσι-
κοπούλου, ὅστις εἶναι ὁ συνεργάτης μου εἰς ἀπάσας τὰς ἐπιστημονικὰς
ἐργασίας τοῦ Χημεῖου, καὶ νὰ ἐκφράσω αὐτῷ τὴν εὐγνωμοσύνην μου ὅτι
καίτοι οἰκτρῶς μισθοδοτούμενος καὶ ἐκ τῆς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας διαρ-
κούς ὑπηρεσίας του ἐμποδιζόμενος νὰ ἐπιζητήσῃ θέσιν καθηγητοῦ γυ-
μνασίου, εἰς ἣν προήχθησαν πολλοὶ συμμαθηταὶ του, μετ' ἐγκαρτερή-
σεως ἐμμένει εἰς τὴν ἐν τῷ Χημεῖῳ θέσιν του.

Ἐπετεύχθη τέλος πάντων ἡ διαίρεσις τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς εἰς φι-
λολογικοφιλοσοφικὴν καὶ εἰς Σχολὴν τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστη-
μῶν, ἣν πρὸ πολλοῦ μὲν ἐπεδιώκομεν οἱ φρονούντες καθηγηταὶ ὅτι διὰ τῆς
ἀπομακρύνσεως ἀπ' ἀλλήλων κλάδων τοσούτῳ ἀρισταμένων ὅσῳ καὶ ἡ
προπαιδεῖα καὶ αἱ βλέψεις τῶν διδασκόντων αὐτοῦς. Θέλει ἐπέλθῃ μείζων
ἀνεξαρτησία καὶ ἀνάπτυξις εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.
Διὰ Β. Δ. τῆς 3 Ἰουνίου 1904 ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Σπ. Στάης,
λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ 5 Ἰουνίου 1896 ἀπόφασιν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς
περὶ τοῦ χωρισμοῦ τούτου, δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ Πρυτανικῇ Λογοδοσίᾳ
(ὄρα Α. Χρηστομάνου, Πρυτάνεως τοῦ 1896-7, λογοδοσίαν, σελ. 122,
τοῦ ἔτους 1896-7) καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 2463 τῆς 9 Φεβρουαρίου 1904 ἀνα-
φορὰν μου, προὔκαλεσεν αὐτόν καὶ ἐκτοτε ἡ νέα Σχολή, διευθετῇ ἀνευ
τῆς παρουσίας τῶν λοιπῶν καθηγητῶν τῆς πάλαι Φιλοσοφικῆς Σχολῆς,
ἀποτελεσάντων συνήθως τὴν πλειονοψηφίαν καὶ ἐπὶ ζητημάτων φυσικῶν
ἢ μαθηματικῶν, τὰς ἀνάγκας τῆς φυσικομαθηματικῆς διδασκαλίας.

Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑπεβλήθη προσέτι τῇ ἀδείᾳ τοῦ κ.
Ὑπουργοῦ καὶ τὸ περὶ τῶν ἐδρῶν τῆς Χημείας καὶ τοῦ διακανονισμοῦ
αὐτῶν ὑπόμνημά μου τῆς 12^{ης} Φεβρουαρίου 1904 ὑπ' ἀρ. 2477,
καθ' ὃ ἀπαιτοῦνται πρὸς συμπλήρωσιν τῆς διδασκαλίας τῆς Χημείας ἐν
τῷ Πανεπιστημίῳ ἡμῶν τρεῖς τὸ ὅλον ἔδραι αὐτῆς ἥτοι: 1) ἔδρα τα-
κτικοῦ καθηγητοῦ τῆς γενικῆς πειραματικῆς χημείας καὶ τῶν ἐν τῷ γε-
νικῷ Χημεῖῳ πρακτικῶν ἀσκήσεων, 2) ἔδρα ἐκτάκτου καθηγητοῦ τῆς
φυσικῆς Χημείας μετὰ μαθημάτων διεξοδικῶν ἐκ τῆς ἀνοργάνου χη-

μείας καὶ 3) ἔδρα ἐκτάκτου καθηγητοῦ τῆς ἐφαρμοσμένης Χημείας μετὰ
μαθημάτων διεξοδικῶν ἐπὶ θεμάτων ἐκ τῆς ὀργανικῆς Χημείας.

Ὡσαύτως ὑπεβλήθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον αἰτήσεις μου ὑπ' ἀρ. 2464
τῆς 7 Φεβρουαρίου 1904 περὶ παρατημοφορήσεως τοῦ διαστήμου χημικοῦ
καθηγητοῦ τῆς Σορβόνης τῶν Παρισίων κ. Henri Moissan, ὅπως
οὕτω διατρανώσῃ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὅτι ἐκτιμᾷ τὴν δρᾶσιν παγ-
κοσμίου προσόδου τοῦ καθηγητοῦ τούτου. ἀφοῦ μάλιστα καὶ ἐμὲ διὰ τὰς
μικρὰς μου ἐπιστημονικὰς ἐργασίας ἡ Κυβέρνησις τῆς Γαλλικῆς Δημο-
κρατίας ἐτίμησε καὶ ἐνεθάρρυνε διὰ τῆς ἀπονομῆς τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ
τῶν ἀξιωματικῶν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀφοῦ αὐτὸς οὗτος ὁ
καθηγητὴς H. Moissan (ὄρα ἐγγραφά μου 2489 καὶ 2538 πρὸς τὴν
Πρυτανεῖαν ἀπὸ 16 Ἀπριλίου καὶ 27 Αὐγούστου 1904) ἔδωρήσατο εἰς
ἐμὲ διὰ τὸ ὑπ' ἐμοῦ διευθυνόμενον Γεν. Χημεῖον λαμπρὰν συλλογὴν τῶν
ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθέντων νέων ἀνθρακομετάλλων, τατηγμένην ἄσβεστον
καὶ μίαν μεγάλην ἡλεκτρικὴν κέμινον. Ἡ δικαία αὕτη ἐκδήλωσις ἐκτι-
μήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν διάσημον ἄνδρα δὲν
ἐπραγματοποιήθη εἰσέτι· ἐλπίζω ὅμως ὅτι μόνον διότι θεωροῦμαι ἀναρ-
μόδιος νὰ ποιήσω εὐκοῦν καὶ ὥς ἐκ τῆς θέσεώς μου τοιούτας συστάσεις,
αὕτη δὲν ἐκρίθη ἄξια προσοχῆς ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν,
ἂν καὶ, ὡς ἐμαχθον, τὸ προϊστάμενον Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐκθύμως εἶχεν
ὀλοθετήσῃ τὴν ὑπόθεσιν.

Ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τοῦ Χημεῖου εἰσῆγαγον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸν
φωτισμὸν Λουερ καὶ ἐπέτυχον ποῖάν τινα οἰκονομίαν, μεγάλην δὲ βελτίω-
σιν τοῦ φωτισμοῦ. Ὡσαύτως ἀνεκκινίσθησαν τὰ 3 δωμάτια τοῦ ἰδιαίτερου
Χημεῖου τοῦ καθηγητοῦ καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, ἐγκατασταθεῖ-
σης νέας ἀτμοπαγωγῆς ἐστίας ἐκ τοῦ ἐν Chemnitz τῆς Σαξονίας καταστή-
ματος Max Kohl.

Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι τοῦ Χημεῖου συνοψίζονται εἰς τὰς περὶ
Μαγνησίου¹ καὶ τὰς περὶ τοῦ Φωσφόρου ἐργασίας μου, ἥτοι: περὶ νέας

¹ Zeitschrift f. analyt. Chemie. Τόμ. 42. Ἔτος 1904 σελ. 606-612 — Berichte
d. deutsch. chem. Gesellsch. Berlin 1903 σελ. 2076 καὶ Babrovsky, Ber. d. d.
chem. Gesellsch. σελ. 2729.

μαθῶσαι τῆς παρασκευῆς τοῦ τριβρωμιούχου Φωσφόρου, περὶ τοῦ ποσο-
τικού προσδιορισμοῦ τοῦ φωσφόρου ἐν διαλύματι καὶ περὶ τῆς διαλυτό-
τητος αὐτοῦ ἐν αἰθέρι καὶ βενζόλῃ, αἵτινες δημοσιευθεῖσαι γερμανιστὶ ἐν
τῇ Zeitschrift für anorganische Chemie (Τόμ. 41 καὶ 42, σελ.
276-290, 305-311 καὶ 132-141), συνεζητήθησαν καὶ ἀνεδημο-
σιεύθησαν εἰς ἅπαντα τὰ χημικὰ περιοδικὰ τοῦ κόσμου. Προτέτι δὲ ἐγέ-
νοντο ἐπιστημονικαὶ ἐρευναι περὶ θειοσιναμίνης καὶ συνθέτων θειουριῶν,
περὶ τῆς ἐν θερμοκρασίᾳ 190° ἀποσυνθέσεως τῆς νιτρικῆς ἀνιλίνης εἰς
διχζωτοβενζολικὸν ὀξύ η̄τοι νιτραμίνην καὶ νιτροφαινόλην, οὐχὶ δέ, ὡς
ἀπὸ τοῦ 1840 ἐπιστεύετο, εἰς νιτρανιλίνην, καὶ περὶ πολυθειοξέων τῆς
τρινιτροφαινόλης. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐξετελέσθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο
ἐν τῷ Χημείῳ καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι:

1. Ἀναλύσεις τοῦ ὕδατος τῆς Δεξαμενῆς τῶν Ἀθηνῶν. Ἀπὸ
τοῦ 1881, τῆς ἐποχῆς δηλαδὴ τῆς ἐπιδημίας τοῦ κοιλιακοῦ τύφου
ἐν Ἀθήναις, ἐκτελῶ αὐτεπαγγέλτως ἀπαξ τοῦ μηνὸς πλήρη χημικὴν
καὶ μικροβιολογικὴν ἐξέτασιν τοῦ ὕδατος τῶν Ἀθηνῶν, ἀμέσως δὲ
πληροφορῶ τὸν Δήμαρχον περὶ πάσης παρατηρουμένης ἀνωμαλίας.
Οὕτω τὴν 5 Σεπτεμβρίου 1903 τὸ ὕδωρ ἐνείχε 0,314 γρ. στερεοῦ ὑπο-
λείμματος κατὰ λίτρον καὶ 0,05317 γρ. χλωρίου. ἐν ἐκάστῳ δὲ κυβικῷ
ἐκατοστομέτρῳ 987 ἀποικίας κοινῶν τοῦ ὕδατος μικροβίων, τῇ 13
Νοεμβρίου 1903 αἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἦσαν 0,320 γρ. 0,0482 γρ. καὶ
444 ἀποικίαι, τῇ 23 Μαρτίου 1904 0,355, 0,0624 γρ. καὶ 560
ἀποικίαι, τῇ 6 Ἰουλίου 1904 0,349, 0,0619 καὶ 2280 ἀποικίαι,
τῇ δὲ 10 Ἰουνίου μετὰ βροχὴν τὸ ὕδωρ ἦτο θαλερόν, ἄρα ἀπροφύ-
λακτον τὸ ὑδραγωγεῖον, καὶ ἐπαισθητῶς μεμολυσμένον (ἄρα ἐκθεσιν
ἀρ. 2515).

2. Ἀναλύσεις τριῶν ὑδάτων διὰ τὰς φυλακὰς Αἰγίνης. Ἡ ἐρ-
γασία αὕτη, διαταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης διὰ
τῶν ὑπ' ἀριθ. 38534 16/XII 1903, 251 8/I καὶ 22/I, 5163 26/II
1904 ἐγγράφων, διευθυνομένων οὐχὶ πρὸς ἐμὲ ἀπ' εὐθείας, ἀλλ' ἐμ-
μέσως ἀπρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Χημείου τοῦ Πανεπιστημίου, ὅστις,
ἐν παροδῷ εἰρήσθω, δὲν εἶναι ὑπάλλῃλος τοῦ Δημοσίου, τοῦ Χη-
μείου ὄντος οὐχὶ δημοσίου, ἀλλ' ἰδιοκτητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, καταρ-
τισθέντος δὲ ἐκ συλλογῶν ὀργάνων ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου ἀγορασθέντων

καὶ ὑπ' ἐμοῦ δωρηθέντων, — με ἀπησχόλησεν ἐπὶ δύο ολοκλήρους μῆνας,
ἀναγκασθέντα νὰ ἐκτελέσω 6 πλήρεις ἀναλύσεις ποσίων ὑδάτων. Ὄταν
ὁμως σὺν τῇ ἐκθέσει μου (ὑπ' ἀρ. 2467) ὑπέβαλον καὶ σχετικὴν κατὰ-
στασιν πραγματογνωμοσύνης καὶ ἀποζημιώσεως ἐκ δρ. 300, τὸ ἐπὶ τῆς
Δικαιοσύνης Ὑπουργεῖον ἠρονήθη νὰ με ἀποζημιώσῃ, δικτεινόμενον ὅτι
ὡς δημόσιος ὑπάλλῃλος ὤφειλον νὰ ἐκτελέσω δωρεὰν πᾶσαν ἀνατιθεμέ-
νην μοι ὑπηρεσίαν τοῦ Δημοσίου. Καὶ σήμερον εἰσέτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη
δὲν ἐκانونίσθη, ἐγὼ δὲ ἠναγκάσθην νὰ ὑποβάλω αἴτησιν θεραπείας καὶ
νὰ ἐγείρω ἀγωγὴν.

3. Ὑδωρ τῆς Φρεατιῦς τοῦ Πειραιῶς, ὑποβληθὲν μοι παρὰ
τοῦ βουλευτοῦ κ. Γ. Πετρουλάκη καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου κ. Σταύρου
Παραγιάνη, ἀπεδείχθη ἐντελῶς ἀκατάλληλον πρὸς πόσιν. Τὸ δὲ ἐνδια-
φέρον εἶναι ὅτι μοι εἶχεν ἀποσταλῇ χάριν παραβολῆς καὶ ὕδωρ ἐκ τῆς
δημοτικῆς Δεξαμενῆς Πειραιῶς, ὅπερ εὗρέθη ἔτι χειρόν, ἔπρεπε δὲ νὰ
κινήσῃ τὴν ἄμεσον μέριμναν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν ἢ κατὰστασις αὕτη,
διότι τὸ ὕδωρ τοῦ Πειραιῶς εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἀνθυγιεινόν.

Παραθέτω τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀναλύσεως τοῦ ὕδατος τοῦ δημοτικοῦ
ὑδραγωγείου Πειραιῶς κατὰ Μάρτιον 1904 καὶ τὸ τοῦ ὕδατος τῆς
Ἀδριανείου Δεξαμενῆς τῶν Ἀθηνῶν τῆς αὐτῆς ἐποχῆς πρὸς διαφωτι-
σμόν τῶν ἀρμοδίων.

Συστατικά	Ὑδωρ Ἀθηνῶν	Ὑδωρ Πειραιῶς
Στερεὸν ὑπόλειμμα ἐξατμίσσεως 1 λίτρον	0,356 γρ.	3,606 γρ.
Ἀσβεστός	0,110 »	0,2186 »
Μαγνησία	0,021 »	0,1083 »
Χλωρίον	0,054 »	1,8796 »
Θεικὸν ὀξύ	0,009 »	0,0605 »
Νιτρικὸν ὀξύ	0,0015 »	0,0055 »
Νιτρῶδες ὀξύ καὶ ἀμμωνία	—	—
Ὄργανικαὶ οὐσίαι ἐλεύθεραι ἀζώτου	0,004 »	0,017 »
Ὄργανικαὶ οὐσίαι ἀζωτοῦχοι	—	—
Θαλασσινὸν ἅλας ἐν ἐκάστῳ λίτρῳ ὕδατος	0,078 »	1,020 »
Σκληρότης εἰς γερμανικοὺς βαθμοὺς	14°	36,8°
Ἀποικίαι μικροβίων ἐν 1 κ. ἐκατοστομ.	444	3060

4. Ἡ ἀνάλυσις τοῦ ὕδατος τοῦ φωταεριοποιείου παρέχει τούτο τὸ ἐνδιαφέρον ὅτι δι' εἰδικοῦ μηχανήματος ὁ ἐπαξίως διευθύνων τὴν Ἑταιρίαν Ἀερίοφωτος κ. Ο. Dacosta κατορθοῖ νὰ καταστήσῃ πόσιμον τὸ ὕδωρ τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὅπερ ἐν ἐνὶ λίτρῳ ἐνέχει 2 γράμματα στερεοῦ ὑπολείμματος 0,3545 γρ. χλωρίου, 0.3 γρ. ἀνθράκτου, 0.1 μαγνησίας, 0,1115 θεικοῦ ὀξέος, 0,007 νιτρικοῦ καὶ ἔχῃ σημαντικὰ νιτρῶδους ὀξέος, σκληρότητα δὲ γερμανικὴν 44°.

5. Ἡ Εἰσαγγελία τῶν Πλημμελειοδικῶν καὶ ἡ Ἀνάκρισις μοὶ ἀνεθίκαν ὁκτὼ πραγματογνωμοσύνας χημικοδικαστικὰς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

6. Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν δις ἐπερόρτισε τὸ Χημεῖον μὲ τὴν πραγματογνωμοσύνην ἐπὶ τῆς διὰ τὸ μονοπώλιον προμηθείας τοῦ σιγαροχάρτου, ὅπερ ἐδοκιμάσθη ὡς πρὸς τὸ βάρος τῶν φύλλων, τὸ βάρος τοῦ τετραγωνικοῦ μέτρου καὶ τῆς δεσμίδος, ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν πόρων τοῦ χάρτου καὶ ὡς πρὸς τὴν τέφραν. Τὰς σχετικὰς ταύτας δοκιμασίας ἐξετέλεσα συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Φυσικῆς κ. Τιμ. Ἀργυροπούλου, αἱ δὲ ἐκθέσεις πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον φέρουσι τοὺς ἀριθμοὺς 2419 καὶ 2486.

7. Ὡσαύτως μοὶ ἀνέθηκε τρίς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν τὸν ἔλεγχον τοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μονοπωλίου ἀγορασθέντος ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ρωσίᾳ πετρελαίου, ὅπερ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ εἰδικοῦ οἰκονομικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τοῦ Ὑπουργείου τούτου, κ. Πέτρ. Ζαλοκώστα, εὔρον πληροῦν τοὺς ὅρους τῶν σχετικῶν διακηρύξεων, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ ὑπ' ἀρ. 2436, 2472 καὶ 2511 ἐκθέσεις μου.

8. Σπουδαῖον ἦτο καὶ τὸ παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἀνατεθέν μοι ζήτημα τῆς φορολογίας τοῦ ζύθου, οὐχὶ πλέον ἐκ τῆς καταναλώσεως τοῦ ἐτοιμοῦ προϊόντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς βύνης ἥτοι πεφυγμένης κριθῆς, ἐξ ἧς δι' ἀφεψήσεως σκευάζεται ὁ ζύθος. Ἡ Κυβέρνησις, δεχθεῖσα κατ' ἀρχὴν τὰ ἐπιχειρήματά μου (ἀρ. 2451), ἐκνόησε κατ' αὐτὰ τὴν σχέσιν μεταξὺ τῆς ἐφαρμοζομένης βύνης καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς παραγομένου ζύθου, ἀπόκειται δὲ εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν ζυθοποιούς, ἵνα ἐντὸς τῶν στενῶς κεχαρμημένων οὕτως ὁρίων ἐργαζόμενοι, συναγωνισθῶσιν ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν ἀρίστου προϊόντος.

Ἐγένοντο ἐν τῷ Χημεῖῳ συγκριτικαὶ ἀναλύσεις τῶν ζύθων Καρόλου Φίξ, ἀδελφῶν Κλωναρίδου καὶ Μάμμου.

9. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ νέου νόμου τῆς Αὐστρου-Ὁγγαρίας περὶ εἰσαγωγῆς ξένων οἴνων πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀνάμιξιν (Courage, Ver-schmelz.) τῶν ἐγχωρίων οἴνων, ἡ τε ἑταιρία τῶν αὐστριακῶν οἰνεμπόρων ἐν Βιεννῇ καὶ ἡ ἐφορευτικὴ ἐπιτροπὴ τῶν οὐγγρικῶν οἰνεμπόρων μοὶ ἐζήτησαν τὴν γνώμην μου, ἂν καὶ οἱ Ἑλληνικοὶ οἶνοι ὡς αἱ τῆς Γαλλίας, Ἰταλίας καὶ τῆς Πορτογαλλίας, ἐνέχουσι τ' ἀπαιτούμενα συστατικὰ καὶ ἠδύναντο νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον. Ἡ σχετικὴ διατριβή μου (ἀρ. 2527), πραγματευομένη περὶ 71 εἰδῶν Ἑλληνικῶν οἴνων καὶ ἀναγράφουσα τὰ ἐν αὐτοῖς ποσοστὰ τοῦ οἰνοπνεύματος, τοῦ ἐκχυλίσματος καὶ τοῦ σακχάρου, ἐδημοσιεύθη πρῶτον γερμανιστὶ ἐν τῷ 36ῳ ἀρ. τῆς Βιενναίας «Weinlaube», εἶτα οὐγγριστὶ ἐν τῷ ἀρ. 37 τοῦ ἔτους 1904 τῆς ἐν Βουδαπέστη ἐκδιδομένης εἰδικῆς ἐφημερίδος «Magyar Borkereskedelem» καὶ κατόπιν εἰς ἰταλικὰς, γαλλικὰς, ἰσπανικὰς καὶ ἀμερικανικὰς ἐφημερίδας.

10. Μεταξὺ τῶν γνησίων ἑλληνικῶν ἐπιτροπυζίων οἴνων, ἐξέχει καὶ ὁ τοῦ Α. Α. Σοφώρου ἐν Πατρῷσι, οὗ ἀνέλυσα τὸν τε λευκὸν καὶ τὸν μέλανα (ἀρ. 2427).

11. Ἐν Κερκύρᾳ παραθερίζων κατ' Αὐγούστον 1904, ἐζήτησα ἐπὶ τόπου καὶ συνέλεξα δείγματα ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ ὑδραγωγείου, ὅπως ἀναλύσω τὰ ἄριστα παύσα πότιμα ὕδατα τῆς Κερκύρας καὶ δημοσιεύσω τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ πέποιθα ὅτι θέλει προσθέσει νέον ἐλκυστικὸν προσὸν διὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν ὑπὸ πᾶσαν ἐποφὴν ἀξιολάτρευτον ταύτην νῆσον.

12. Ἐξητάσθησαν δείγματα πηλοῦ ἐκ Ξηροχωρίου, ἐμφαίνοντα τὴν μετάβασιν ἐξ ἀρχικοῦ ἀστρίου (σανιδίνου) εἰς πηλόν, καλίνην καὶ χαλαζίν. Θεωρῶ αὐτὰ λίαν κατὰλληλα εἰς τὴν ἀγγειοπλαστικὴν.

13. Θραύσματα σιδηρῶν κανονίων, ἀνεκρυσθέντα ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης τοῦ Ναυαρίνου, συνίστανται ἐκ καθαρῆτάτου μεταλλικοῦ σιδήρου, οἷος μόνον ἐκ τῶν ἀτσερχίων τοῦ Παγγαίου ὁρους τῆς Μακεδονίας ἠδύναντο νὰ ἐξαχθῇ.

14. Δείγματα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς νήσου Μακρονήσου ἀπεδείχθησαν ἅπαντα ψευδαργυρόφρα. ὁ δὲ ἐκεῖ ἅπαντῶν Σμιθσονίτης ἐνέχει 30.5 - 35 % ψευδαργύρου.

15. Ἀναλύσεως γενομένης ὁρυκτοῦ κινναδάρεως τοῦ Ε'-Δερμῆς

τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπέναντι τῆς Σάμου, εὐρέθη ὅτι τὰ δείγματα ἐνέχουσι μέχρις 20 % ὕδραργύρου, ἐκλεκτὰ δὲ τεμάχια καὶ πλέον τῶν 52 %.

16. Τῇ αἰτήσῃ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ φωτοαπεικονισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο ὁ προσδιορισμὸς τοῦ θείου τῶν ἀγγλικῶν λιθανθράκων New Pelton Main καὶ εὐρέθη τό τε σύνολον τοῦ θείου, τό τε λεγόμενον ἐπιπλαθεῖς, ἐξαερούμενον θεῖον καὶ τό ἐν τῇ τέφρᾳ τοῦ ἀνθράκος παραμένον.

17. Ἐξητάσθη τὸ ἐν τῷ μίγματι τῶν καθαρτῆρων τοῦ φωτοαπεικονισμοῦ συγκεντρούμενον κυάνιον καὶ θεῖον.

Οἱ ἀκροαταὶ μου, παλαιοὶ καὶ νέοι, συνέλαβον τὴν εἰς ἄκρον συγκινοῦσάν με ιδέαν νὰ ἐρτάσωσι τὴν ἐν ἐργασίᾳ καὶ μόχθῳ παρελθούσαν τεσσαρακονταετίαν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ μου ὡς ὑφηγοῦ τῆς Χημείας (13 Ἀπρ. 1863). Ζητήσας ἐπὶ τούτῳ τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Πρυτανείας, ἔμαθον ὅτι ἡκούσθη ποῖα τις ἀντίδρασις ἐν τῇ Συγκλήτῳ, μεθ' ἧς ἐγκατέλειψα τὴν ιδέαν μέχρι τῆς τεσσαρακονταετηρίδος ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ μου ὡς καθηγητοῦ, ἀν' ἧς τότε μοι ἐπιφυλάξῃ ἡ Θεία Πρόνοια νὰ ζήτω.

Διορισθεὶς τὴν 26 Δεκεμβρίου 1903 ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. G. Lunge τῆς Ζυρίχης, προέδρου τῆς μονίμου διεθνoῦς ἐπιτροπῆς τῶν χημικῶν ἀναλύσεων, ἧς ἀπὸ τοῦ IV Συνεδρίου τῆς Χημείας ἐν Παρισίοις 1900 εἶμαι μέλος, πρόεδρος τῆς 7ης ὑπεπιτροπῆς, ἧς σκοπὸς εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀναλύσεων, διεκύβητα πρὸς τὰ ὑπὸ τὴν προεδρίαν μου μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταῦτης, κ. κ. A. H. Allen, καθηγητοῦ ἐν Sheffield, H. Chesneau, Ingénieur en chef, Paris, Dr F. W. Charke, καθηγητοῦ ἐν Washington, Dr W. Fresenius, καθηγητοῦ ἐν Wiesbaden, H. Freiherr v. Juptner-Johnstorff, καθηγητοῦ ἐν Βιέννῃ, L. Klaudy, καθηγητοῦ ἐν Βιέννῃ, D^r Fr. Strohmer, μαστικοσυμβούλου ἐν Βιέννῃ, Dr Jul. Wagner, καθηγητοῦ ἐν Λειψίᾳ καὶ Dr H. W. Wiley, Chief-Ingénieur τῆς Ἀγρονομίας ἐν Washington, μακρὰν ἐγκύκλιον περὶ τοῦ ἔργου ἡμῶν, ἧτις ἐτυπώθη ἐν Ζυρίχῃ καὶ διανεμήθη, ὅπως αἱ σχετικαὶ ἐργασίαι πάντων ἡμῶν ὑπο-

βληθῶσιν εἰς τὸ VI διεθνὲς Συνέδριον τῆς ἐφηρμοσμένης χημείας συγκροτηθησόμενον τῷ 1906 ἐν Ῥώμῃ.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ συγκροτηθησομένου τὴν Παντηκοστήν τοῦ 1906 ἐν Ῥώμῃ VI διεθνoῦς Συνεδρίου τῆς ἐφηρμοσμένης Χημείας διώρισε διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Αὐγούστου 1904 ἐγγράφου ἐμὲ Πρόεδρον τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου τούτου διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐγὼ δὲ ἀπάντησα αὐτῷ τὴν 19 Αὐγούστου, ἀποδεχθεὶς τὸν τιμητικὸν ταῦτον διορισμὸν καὶ ἐπιφυλαχθεὶς ν' ἀνακοινώσω αὐτῷ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ προσεχοῦς ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους τὰ παρ' ἐμοῦ ἐκλεχθησόμενα πρόσωπα, ἐξ ὧν θέλει συγκροτεῖσθαι ἡ ἑλληνικὴ διοργανωτικὴ τοῦ Συνεδρίου ἐπιτροπὴ.

ΑΝΑΣΤ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ

ΟΡΓΑΝΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΓΕΩΛΟΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Αἱ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος γενόμεναι προσθήκαι, ἐξ ἀγορῶν καὶ δωρεῶν, εἰς τὰς συλλογὰς τῶν ὑφ' ἡμᾶς τηρημάτων τοῦ Φυσιογραφικοῦ Μουσείου ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Παρὰ τοῦ ἐν Göttingen καταστήματος Voigt und Hochgesang συλλογὴν ἐκ 57 χρυστάλλων θαλάσσιων πρὸς συμπλήρωσιν τῶν 66 τύπων, οἵτινες ἡγορεύθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος.

Παρὰ τοῦ ἐν Ῥώμῃ τῆς Ἰταλίας καταστήματος τοῦ Amedeo Aureli γύψινον ἐκμαγεῖον τοῦ ἡφαιστείου Vesuvio ὑπὸ κλίμακα 1:25,000 καὶ τοῦ Campi Flegrei ὑπὸ κλίμακα 1:50,000.

Ἐπίσης παρὰ τοῦ Comptoir Minéralogique et Géologique Suisse 1) γύψινον ἐκμαγεῖον Ἠφαιστείου μετὰ τομῆς αὐτοῦ κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ μεταλλειολόγου Grebel· 2) τεκτονικῆς τομῆς τοῦ Saint-Gothard μετὰ τῆς διαβρώσεως αὐτοῦ· 3) στολιδώσεως μετὰ μετακλίσεως ὀριζοντίων στρωμάτων· 4) κλιμακωτῆς ἐγκατακρημνίσεως τῆς κοιλάδος τοῦ Ῥήνου μετὰ Μέλκονος Δρυμοῦ καὶ τῶν Βοσγείων ὀρέων· 5) διπλῆς ἐγκατακρημνίσεως κατὰ τὸ ὑπόδειγμα Grebel· 6) Διαβρώσεως ὑδάτων

μετὰ σχηματισμοῦ Gapon καὶ 7) Geyser (διαλείπουσαι θερμαί) μετ' ἐνδείξεως διαφόρων θερμοκρασιῶν. Παρὰ τοῦ αὐτοῦ Comptoir 71 πετρώματα τῆς σιδηροδρομικῆς σήραγγος τοῦ Simplon.

Παρὰ τοῦ ἐν Pisa καθηγητοῦ Mario Canavari Palaeontographia Italica IX τοῦ 1903.

Παρὰ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἐκδοτικοῦ καταστήματος τῶν Gebrüder Bornträger Palaeontologia Universalis Fasc. I.

Παρὰ τοῦ ἐνταῦθα Γαλλοῦ Γωζνιέου Traité de Minéralogie par A. Dufrenoy Τόμος 5.

Παρὰ τοῦ ἐν Stuttgart ἐκδοτικοῦ καταστήματος E. Schweizerbart'sche (E. Nägele) 73 παλαιοντολογικοὺς πίνακας τοῦ καθηγητοῦ Karl A. von Zittel.

Παρὰ τοῦ ἐνταῦθα Καναρέλη 40 προτομίδας λύχνου Bunsen.

Παρὰ τοῦ Π. Κονδύλη 12 λύχνους Bunsen καὶ 12 καμινευτήρας αὐλοῦς.

Παρὰ τοῦ Εὐθ. Χατζηγεωργίου 126 βάσεις ἐκ ξύλου τῶν ὑαλίνων κρυστάλλων τοῦ Voigt und Hochgesang.

Παρὰ τοῦ Ἀνδρέου Μήτσου 40 ἐγχρόους εἰκόνας τῶν διαφόρων κρυσταλλικῶν συστημάτων.

Παρὰ τοῦ Ι. Στέφα στήριγματα σιδηρᾶ τῶν ὑαλίνων κρυστάλλων τοῦ Voigt und Hochgesang.

Παρὰ τοῦ ἐνταῦθα καταστήματος Ι. Τσάτσου διάφορα σκεύη γραφείου καὶ βιβλιοθήκης.

Παρὰ τῶν ξυλουργῶν Παν. Βενάρδη καὶ Ἐμ. Γοναράκη τέσσαρα ἐρμάρια ἐκ γαλλικῆς ξυλείας.

Παρὰ τοῦ ἐνταῦθα πολλόγου πρὸς διέδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, συσκευῆν περιστροφῆς σφαίρας ἐλαίου ἐντὺς ἰσοπύκνου μίγματος ἐξ ὕδατος καὶ οἰνοπνεύματος.

Παρὰ τοῦ ἐνταῦθα βιβλιοπώλου Charles Beck τὰ κάτωθι περιοδικὰ καὶ περιγραφικὰ συγγράμματα.

Hintze: Handbuch de Mineralogie.

Groth: Zeitschrift für Krystallographie und Mineralogie Bd. 37 καὶ 38.

Mennier: Geologie generale.

Bersch: Mit Schlägel und Eisen.

Credner: Elemente der Geologie.

Neues Jahrbuch für Mineralogie Geologie und Palaeontologie.

Krahmann: Zeitschrift für Praktische Geologie.

Lethaea Geognostica I Heft Trias.

Chalikiopoulos: Sitia.

Supan: Grundzüge der physikalische Erdkunde.

Petermanns: Mittheilungen N° 134, 128 καὶ 95

Veröffentlichungen für Meereskunde I-IV.

Mortillet: Musée prehistorique

Geikie: Geologie sur le terrain.

Hörnes: Diluvial Mensch.

Prometeus: Jahrg. XV.

Naturwissenschaftliche Wochenschrift: 1903-1904

Brauns: Mineralreich.

Koninek: Lehrbuch der Mineralanalyse II

Saintgnon: Tremblement de terre.

Oberhammer: Cypern.

General Karte von Griechenland.

Zittel: Grundzüge der Palaeontologie I.

Schaller: Elementarbuch der Geologie.

Centralblatt für Mineralogie 1904.

Schilling: Vorkommen seltener Erden.

ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα βιβλιοδέτου Εὐαγγέλου Βαρβεροπούλου ἐδόθησαν 69 τόμοι: περιοδικῶν καὶ περιγραφικῶν συγγραμμάτων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου.

Δωρεᾶς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος δυστυχῶς εἶχον μόνον ὀλίγας πρὸς ἀναγραφὴν, ἧτοι τὸν ἐκ τῆς νήσου Κεφαλληνίας δωρηθέντα σπένδυλον τοῦ *Karchurodon* ὑπὸ τοῦ Ἠλία Α. Τσιτσέλη, τὰ ἀποτυπώματα δύο ἰχθύων καὶ τινος *Dentalium*, ἐπίσης ἐκ τῆς αὐτῆς νήσου ὑπὸ τοῦ Παναγῆ Τσιτσέλη καὶ κρανίον τοῦ *Rhinoceros antiquitatis* Blumb. ἐκ Ῥωσσίας ὑπὸ τοῦ ἐν Baranofka ὁμογενοῦς Ν. Π. Γρουπάρη.

Κατόπιν προτάσεως τῆς Ἐφορείας τοῦ ἡμετέρου Μουσείου διὰ τῆς Σεβ. Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου διορίσθη διὰ τῆς ἀπὸ 28 Αὐγούστου 1903 πράξεως τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργείου βοηθὸς τοῦ Μουσείου ὁ Β. Χαϊμαντὰς ἀντὶ τοῦ ἀπολυθέντος Νικολ. Παύση.

Συνεπεία τοῦ ὑπ' ἀριθ. 10,594/9,922 ἐγγράφου τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας Σεβ. Ὑπουργείου μετέβη εἰς Κεφαλληνίαν ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ Μουσείου Θ. Σκοῦφος καὶ ἐπελήρθη παλαιοντολογικῶν ἀνασκαφῶν εἰς διαφόρους θέσεις παρὰ τοῖς χωρίοις Χαυριᾶτα καὶ Σκηνιά, ἐξ ὧν ἐνεπλουτίσθησαν διὰ νέων ἀποκτημάτων οὐ μόνον αἱ παλαιοντολογικαὶ συλλογαὶ τοῦ ὑφ' ἡμᾶς Μουσείου ἀλλὰ καὶ αἱ Πετρογραφικαὶ καὶ Γεωλογικαί. Εἰς βάθος 3 μέτρων ἐντὸς λεπτοῦ ἀργιλωδούς στρώματος εὐρίσκονται κατὰ ἑκατοντάδας παλλαχῶς καὶ πολυτρόπως συμπαλεγμένοι μικροὶ ἰχθύες ἐν ἀποσεσθρωμένῃ καταστάσει. Τὰ κέτωθεν ἀργιλωδῆ στρώματα σὺν τῷ βάθει καθίστανται παχύτερα καὶ χρώματος κυανοφαίου. Ἐντὸς τούτων εὐρίσκονται μεμονωμένοι καὶ καλῶς διατηρημένοι ἰχθύες, ἐπὶ τινων μάλιστα εὐρίσκονται καὶ τὰ λέπια αὐτῶν μετὰ ἰδιαζούσης μεταλλικῆς λάμψεως. Τὸ μέγεθος τῶν ἰχθύων τούτων εἶνε διάφορον (0,55-85 ἐ. μ.) καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εὐρεθέντων μέγας (3 000) ἐξ ὧν ἐπετεύχθη ἡ τελεία ἐξαγωγή μόνον 860. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἰχθυοφόρων στρωμάτων εὐρίσκεται ἕτερον πλούσιον ἐπίσης εἰς παλαιοντολογικὰ εἰρήματα ὡς π. γ. ἑχινουσιδῶν παντὸς μεγέθους καὶ μορφῆς, κώνων καὶ βελονῶν πίτυος, δικοτυληδόνων φυτῶν, κοραλλίων (*trochocyathus*) *Dentalium*, *Isocardia*, *Fusus*, *Murex*, *Patella*, *Fissurella*, *Natica* ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου *Millepunctata*, *Arca*, *Cardium*, *Pecten* καὶ *Pectunculus*. Ὑπὸ τὰ κογχύλια ἕτερον φέρει πλῆθος ὀδόντων τοῦ *Karcharodon* καὶ σκελετὸς πλήρης ἀποσεσθρωμένος μεγάλου *Karcharodon* καὶ *Delphin*. Παρὰ τὸ χωρίον Σκηνιά ἀναυρέθησαν ἐντὸς σκληροῦ λεπτοψαμμιτικοῦ στρώματος ὀδόντες διαφόρων μεγεθῶν τοῦ *Karcharodon* καὶ μεμονωμένα ὅσπ' αὐτοῦ ὡς ἐπίσης *Glypeaster*, *Pecten* καὶ *Cardium*. Ἀνήκουσι δὲ τὰ μὲν ἀνώτερα τῇ πλειοκαίνῃ τὰ δὲ κατώτερα στρώματα τῇ Μειοκαίνῃ διαπλάσαι.

Καὶ τὰ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος προπαρασκευασθέντα καὶ καθαρισθέντα εἰρήματα τῆς Σάμου, Πικερμίου καὶ ἰδίως τῆς Με-

γαλοπόλεως ἐξεθέσαμεν, δι' ἑλλειψίν χώρου ἐν τῷ οἰκίῳ τμήματι, ἐν ταῖς προθήκαις τῶν ὀρυκτολογικῶν συλλογῶν.

Καὶ τέλος ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τῆς Γεωλογίας καὶ Ὀρυκτολογίας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ κ. Κωνσταντίνου Μητροπούλου διεξαχθεῖσα ἐπιστημονικὴ ἐργασία ὑπερέβη παλὺ τὴν τῶν προηγουμένων ἐτῶν, καθ' ὅσον ἤδη ὡς ἐκ τῆς ἀποκτήσεως μηχανῆς προβολῶν ἐπιτεύχθη. οὕτως εἰπεῖν, ἡ μακροσκοπικὴ ἐξέτασις οὐ μόνον τῶν μικροσκοπικῶν συστατικῶν τῶν ὀρυκτῶν τῶν πετρωμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν ὀρυκτολογικῶν ἐγκλεισμάτων. Ἐξησκήθησαν δὲ εἰς τὴν πρακτικὴν διάγνωσιν τῶν ὀρυκτῶν διὰ μὲν τῶν φυσικῶν γνωρισμάτων 58 φοιτηταὶ τοῦ φυσικοῦ τμήματος καὶ 22 τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολείου, διὰ δὲ τῶν χημικῶν 26 φοιτηταὶ τοῦ φυσικοῦ τμήματος καὶ 21 τοῦ φαρμακευτικοῦ σχολείου. Πρὸς δὲ εἰς τὴν πρακτικὴν διάγνωσιν τῶν πετρωμάτων μακροσκοπικῶς καὶ μικροσκοπικῶς εἰς τελειόφοιτοι τοῦ φυσικοῦ τμήματος.

Ὁ Ἐπίσκοπος
Κ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ὁ Ἐπιμελητὴς
Θ. ΣΚΟΦΟΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ

Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 ἐγένοντο ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τῆς Φυσικῆς ριζικαὶ μεταρρυθμίσεις σκοποῦσαι τὴν διευκόλυνσιν τῶν πρακτικῶν ἀσκήσεων τῶν φοιτητῶν καὶ τὴν εὐχερῆ διεξαγωγὴν τῶν μετρήσεων, ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ συντελουμένων ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν.

Ἐν πρώτοις ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἀκαδημ. ἔτους διεχωρίσθη ἀπὸ τῆς μεγάλης αἵθουσας, ἐν ᾗ φυλάσσονται τὰ ὄργανα διδασκαλίας, ἰκανὸς χώρος, ὅστις διεσκευάσθη καταλλήλως ὡς χρῆσιμὸς ἀποκλειστικῶς διὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν. Πρὸς τοῦτο ἐτοποθετήθησαν καταλλήλως τράπεζαι διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν ὀργάνων καὶ ἐγένετο συμπληρωτικὴ ἐγκατάστασις ἀγωγῶν φωταερίου διὰ τε τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν θέρμαν-

σιν. Ὡς ἐκ τῆς διασκευῆς ταύτης κατωρθώθη νὰ ἐργάζωνται συγχρόνως ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ περί τοὺς 15 - 20 φοιτηταί, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἠδύνατο ἀνεξαρτήτως νὰ ἐργάζεται ἢ καὶ πλείονες φοιτηταί ἠδύναντο καθ' ὁμάδας νὰ ἐκτελῶσιν ἀσκήσεις συνθετωτέρας. Πλὴν τούτου ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὰς ἀσκήσεις καὶ ἑτέρα αἰθούσα, κειμένη παρὰ τὸ ἰδιαίτερον ἐργαστήριον τοῦ διευθυντοῦ, διασκευασθεῖσα ἐπὶ τούτῳ καταλλήλως καὶ προσορισθεῖσα κυρίως διὰ τὰς ἐν τῇ Ὀπτικῇ καὶ τῷ Ἠλεκτρισμῷ μετρήσεις. Ἡ αἰθούσα αὕτη ἐτέθη εἰς συγκοινωνίαν πρὸς τὰς παρακειμένας αἰθούσας δι' ἰδίαις θύρας καὶ αἱ θυρίδες διετάχθησαν οὕτως ὥστε ἡ αἰθούσα νὰ μεταβάλληται εὐχερῶς εἰς πικτεῖνόν θάλαμον.

Ἐν αὐτῇ ἐγένετο ἰδία ἐγκατάστασις ἀγωγῶν τοῦ φωταερίου καὶ τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος προστεθέντος καὶ πίνακος διανομῆς (διὰ διαφορὰς δυναμικοῦ 110 καὶ 220 βόλτ.), ἐπὶ δὲ τῶν τοίχων τῆς αἰθούσης ἐστηρίχθησαν ἐπὶ μαρμαρίνων πλακῶν διάφορα ὄργανα χρήσιμα πρὸς ἡλεκτρικὰς καὶ μαγνητικὰς μετρήσεις οὕτως, ὥστε νὰ καθίσταται εὐχερὴς καὶ ταχεῖα ἡ διεξαγωγή τῶν μετρήσεων ὑπὸ τῶν φοιτητῶν.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ βαλιστικὸν γαλβανόμετρον Carpentier, τὸ ἡλεκτρόμετρον Mascart, τὸ μαγνητόμετρον, τὸ βαττόμετρον ἀκριβεῖας κ.λ.π. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ὄργανα ταῦτα εἶνε μετὰ κατόπτρου ἐκμονίσθησαν τὰ ὕψη των τραπέζων καὶ αἱ ἀποστάσεις αὐτῶν οὕτως ὥστε νὰ γίνηται ταχέως ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἐνδείξεων ἐπὶ τῶν κλιμάκων εἴτε διὰ τῆς ὑποκειμενικῆς μεθόδου (Poggendorff) εἴτε διὰ τῆς ἀντικειμενικῆς (Lord Kelvin), ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ νὰ ἐργάζωνται συγχρόνως ἐπὶ τῶν ὀργάνων τούτων οἱ φοιτηταί.

Τέλος ἐν τῷ ἰδίῳ ἐργαστηρίῳ τοῦ διευθυντοῦ ἐτοποθετήθη μέγας πίναξ διανομῆς τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ καταστήματος G. Ruhstrat (Göttingen) διευκολύνων τὰ μέγιστα τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πειραμάτων καὶ τῶν μετρήσεων, ἐπιτρέπων δὲ δι' εὐκόλου χειρισμοῦ τὴν παροχὴν ρεύματος ἐντάσεως ἀπὸ 0,001 μέχρι 15 ἀμπέρ.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συλλογῆς τῶν ὀργάνων καὶ ἰδίᾳ τῶν προσωρισμένων διὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν ἐκομίσθησαν ἐξ Ἑσπερίας πλείστα ὄργανα καὶ συσκευαὶ ἀκριβεῖας, ὧν χρῆσιν ἐποιήσαντο ἐν ταῖς ἐργασίαις αὐτῶν οἱ φοιτηταί.

Πάντα ταῦτα τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο προσκομισθέντα νέα ὄργανα ἐνεγράφησαν ἐν τῷ καθολικῷ κτηματολογίῳ τοῦ Ἐργαστηρίου.

Οἱ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐγγραφέντες διὰ τὰς ἀσκήσεις φοιτηταὶ ἀνέρχονται εἰς 29, ἐξ ὧν 18 τοῦ Φυσικοῦ τμήματος καὶ 11 τοῦ Μαθηματικοῦ.

Εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς :

Αἰ. ἀριθ.	Ὄνοματεπώνυμον	Πατρίς	Τμήμα
1	Παν. Λαμπέρης	Κεφαλληνία	φυσικόν
2	Ἰω. Χούντας	Ἀθῆναι	"
3	Ἐλευθ. Καρκαλευθερίου	Ἀδραμύτιον	"
4	Ἀθαν. Τσακαλιώτης	Ἀθῆναι	"
5	Ἰω. Κριεζῆς	"	"
6	Νικ. Μπλέτσας	Ἄρτα	"
7	Εὐσ. Χατσαντάς	Ἀθῆναι	"
8	Φαίδων Τσιροπινᾶς	Σόρος	"
9	Ἀργ. Σαραφάκογλου	Βόλος	"
10	Ἰω. Ζάννας	Πάρος	"
11	Φραγκίσκος Ἀλεξάνδρου	Μεσσηνία	"
12	Γεώργιος Παπαδόπουλος	Καλλίμας	"
13	Γεώργιος Λάκων	Ἀθῆναι	"
14	Ἰω. Μπίμπας	Καστοριά	"
15	Δημήτρ. Κατσιγαράκης	Κρήτη	"
16	Ἀναστ. Δάνας	Σάτιστα (Μακεδ.)	"
17	Δημ. Γ. Δημητριάδης	Κοζάνη	μαθηματ.
18	Νικ. Κάτσαϊνος	Λαγκαδία	"
19	Παν. Δικαῖος	Πύργος	"
20	Διον. Σιγαλός	Σαββάγια	"
21	Νικ. Δεσύλλας	Κέρκυρα	"
22	Ἰω. Κολοκοτρώνης	Ἰπάτη	"
23	Ριχάρδος Παρίσης	Ἀθῆναι	"
24	Γεώργ. Παπαθανασόπουλος	Αἴγιον	"
25	Χαράλαμπος Κροντήρης	Μεσσήνη	"
26	Δημ. Α. Δημητριάδης	Σέρραι	φυσικόν
27	Θεοφάνης Γάσης	Ἠπειρος	μαθηματ.
28	Στέφανος Βελλίνης	Ἀθῆναι	"
29	Βασίλειος Οἰκονόμου	"	φυσικόν

Αἱ ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν ἤρξαντο ἀπὸ τῆς 21 Νοεμβρίου 1903 καθόσον ἐβράδυνεν ἡ δημοσίευσίς τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου ἐπιμελητοῦ τοῦ ἐργαστηρίου κ. Γεωργίου Ἀθανασιάδου.

Ἐπειδὴ ἡ σύγχρονος ἀσκήσις τοσούτων φοιτητῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν ἑνὸς μόνου ἐπιμελητοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνηται ἀπρόσκόπτως, διηρέθησαν αἱ φοιτηταὶ εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς εἰς δύο ομάδας ἢ τμήματα, ἐκάστης ομάδος ἀσκουμένης ἐν ἰδίαις ἡμέραις. Αἱ ἀσκήσεις ἐπερατώθησαν τὴν 1 Μαΐου ἐξαντληθέντος κατὰ πάντα τοῦ κεκαנוνισμένου προγράμματος τῶν ἀσκήσεων. ἔγέναντο δ' αὗται δις μὲν τῆς ἐβδομάδος μέχρι τέλους Ἰανουαρίου, τρίς δὲ τῆς ἐβδομάδος καθ' ὅλον τὸν ἐπιλοιπὸν χρόνον, τῶν ἀσκήσεων παρατεινομένων ἐπὶ 3-4 ὥρας.

Πλὴν τούτου αἱ φοιτηταὶ ἐξέδραμον ἐν σώματι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἐπιμελητοῦ πρὸς μελέτην τοῦ ἐν Ν. Φαλήρῳ Κεντρικοῦ ἡλεκτρικοῦ σταθμοῦ καὶ τοῦ κατασκευαζομένου ἡλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς.

Πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀσκήσεων καὶ πρὸς καθοδήγισιν τῶν φοιτητῶν εἰς τὴν ἀκριβεστέραν διεξαγωγὴν τῶν μετρήσεων εἰσηγάγομεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ μέτρον τοῦ νὰ δίδωμεν τοῖς φοιτηταῖς ἐγγράφως τὸ τε θέμα καὶ τὰς ἀκριβεῖς πρὸς ἀσκήσιν ὁδηγίας, ὅπῃ γίνεται καὶ ἐν τοῖς ἐν Ἑσπερίᾳ ἐπιστημονικοῖς ἐργαστηρίοις.

Πρὸς τοῦτο ἐγράφησαν αἱ δι' ἐκάστην ἀσκήσιν λεπτομερεῖς ὁδηγαὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς ὀψευς φύλλου χάρτου, τῆς ἐτέρας ἀφισμένης ἵνα ἀναγράφωνται ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τὰ ἐξαγόμενα τῶν παρατηρήσεων καὶ σημειῶνται αἱ διάφοροι πράξεις, αἱ παρέχουσαι τὸ τελικὸν πόρισμα τῆς ἐργασίας. Τὰ γραπτὰ ταῦτα ἐπολλαπλασιάσθησαν διὰ τοῦ πολυγράφου οὕτως, ὥστε νὰ ἐπαρκῶσι διὰ πάντας τοὺς ἀσκουμένους, δυναμένους οὕτω νὰ ἐκτελῶσι συγχρόνως ἢ διαδοχικῶς τὴν αὐτὴν ἀσκήσιν. Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πειραματικῆς ἐργασίας αἱ φοιτηταὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐπιστρέψωσι τὰ δοθέντα αὐτοῖς φύλλα συμπληρωμένα, ἅτινα τηρούμενα ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ χρησιμεύουσι πρὸς ἐξέλεγχιν τῆς ἐργασίας ἐκάστου τῶν ἀσκουμένων.

Τὸ σύστημα τοῦτο κατεδείχθη τὰ μάλιστα λυσιτελὲς διὰ τὰς ἀσκήσεις, καθόσον οὐ μόνον ἐπιταχύνονται αἱ ἐργασίαι τῶν φοιτητῶν, ἀλλὰ καὶ καθοδηγοῦνται οὗτοι διαρκῶς εἰς τὴν ἀσφαλῆ καὶ ἀκριβῆ διεξαγω-

γὴν τῶν μετρήσεων οὕτως, ὥστε νὰ δύνανται πολλάκις καὶ ἄνευ ἄλλης καθοδήγίας νὰ περαιώνωσιν ἐπιτυχῶς τὰς πειραματικὰς ἐργασίας αὐτῶν. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἄκρως λυσιτελὲς ἢ διὰ τοῦ τύπου ἢ διὰ λιθογραφίας ἐκδοεῖς τῆς ἄλλως λίαν πλουσίας συλλογῆς ταύτης τῶν Ἀσκήσεων τῆς Φυσικῆς, ἥτις, συνταχθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς Πανεπιστημίοις γενομένων ἀσκήσεων, ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον ἐφόδιον καὶ πολύτιμον ὁδηγὸν διὰ πάντας τοὺς ἀσχολουμένους εἰς ἐπιστημονικὰς ἐν τῇ Φυσικῇ μετρήσεις.

Παραθέτομεν ἐνταῦθα πίνακα λεπτομερῆ τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συντελεσθεισῶν ἀσκήσεων ὑπὸ τῶν φοιτητῶν, ἐμφαίνοντα τὴν σπουδαίαν ἀνάπτυξιν, ἣν ἔλαβον ἤδη αἱ πρακτικαὶ ἐν τῷ Ἐργαστηρίῳ ἀσκήσεις ἐν πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις τῆς Φυσικῆς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑΙ

ΥΠὸ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙῳ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903-1904.

I Μέτρησις μηκῶν καὶ γωνιῶν. ("Ασκ. 1 η.).

1) Παχυμετρικὸς διαβήτης. 2) Κοχλίας Palmer. 3) Σφαιρόμετρον: Μέτρησις τοῦ πάχους πλακός, τῆς διαμέτρου σύρματος ἢ σωλῆνος, τῆς ἀκτίνος καμπυλότητος.

Μέτρησις γωνιῶν διὰ τῆς κατοπτρικῆς μεθόδου: 1) Μέθοδος ὑποκειμενικὴ (Poggendorff). 2) Μέθοδος ἀντικειμενικὴ (Lord Kelvin). Διάφοροι ἐφαρμογαί.

II Μηχανικὴ — Βαρύτης.

Ζυγός. Συνθήκαι εὐπαθείας (ζυγός τοῦ Buff). Ρύθμισις ζυγοῦ ἀκριβεῖας. Κανόνες διὰ τὴν στάθμισιν. Ἐξέλεξις ζυγοῦ. Μέθοδοι σταθμίσεως ("Ασκ. 3 η.).

Νόμοι τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων. ("Ασκ. 4 η.). Κεκλιμένον ἐπίπεδον. Μηχανὴ Atwood. Μηχανὴ Morin. Εὗρεσις τῆς ἐπιταχύνσεως τῆς βαρύτητος.

Έκκρεμές. (Άσκ. 5η). Απόδειξις τῶν νόμων τοῦ ἀπλοῦ ἐκκρεμοῦς. Σύνθετον ἐκκρεμές. Έκκριμή τοῦ Kater καὶ τοῦ Bohnenberger. Εὗρεσις τῆς ἐπιταχύνσεως διὰ τοῦ ἐκκρεμοῦς. Μέτρησις τοῦ χρόνου αἰωρήσεως διὰ τῆς μεθόδου τῶν συμπτώσεων (Borda).

Μέτρησις τοῦ ὀφελήμιου ἔργου καὶ τῆς ἀποδόσεως ἡλεκτροκινητήρος διὰ τοῦ χαλινῶ τοῦ Prony. (Άσκ. 35η).

III Πυκνότης τῶν Σωμάτων.

Πυκνότης τῶν ὑγρῶν. Διὰ τοῦ ὑδροστατικοῦ ζυγοῦ. Διὰ τοῦ ἀραιομέτρου τοῦ Fahrenheit (6η). Διὰ τῆς ληκύθου (7η). Διὰ τοῦ ζυγοῦ τοῦ Mohr-Westphal (9η). Εὗρεσις τῆς πυκνότητος ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ἰσοβαρῶν στηλῶν τῶν ὑγρῶν.

Πυκνότης τῶν στερεῶν. Διὰ τῆς ληκύθου (8η). Διὰ τοῦ ὑδροστατικοῦ ζυγοῦ (8η). Διὰ τοῦ ἀραιομέτρου τοῦ Nicholson (8η). Πυκνότης στερεῶν διαλυτῶν ἐν ὕδατι (8η). Διὰ τοῦ ζυγοῦ τοῦ Jolly (7η). Διὰ πυκνομέτρου τοῦ Rüchuet (15η). Πυκνότης παρωδῶν σωμάτων (10η). Φαινομενικὴ καὶ πραγματικὴ πυκνότης.

Βαθμολογία ἀραιομέτρου (10η). Ἀλατοζύγια Beaumé. Ὀγκόμετρα καὶ πυκνόμετρα. Χρῆσις τοῦ ἀραιομέτρου Beaumé ὡς πυκνομέτρου. Βαθμολογία ἀραιομέτρου διὰ παραβολῆς πρὸς ἀραιόμετρον πρότυπον.

Οἰνοπνευματόμετρον σταγνομετρικὸν τοῦ Duclaux (15η). Ἀποστακτήρ τοῦ Salleron (1η). Εὗρεσις τοῦ οἰνοπνευματικοῦ βαθμοῦ τοῦ αἶνου α') διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ Salleron (ebullioscope), β') διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ Geissler (vaporimeter) (40η).

IV. Βαρόμετρα (11).

Πλήρωσις βαρομετρικοῦ σωλήνος. Παρατήρησις βαρομετρικοῦ ὕψους [Βαρόμετρον Fortin, Tonnelot, Normal (Regnault)]. Διορθώσεις τοῦ βαρομετρικοῦ ὕψους. Ὑψιμέτρησις διὰ βαρομέτρου.

V. Ἀκουστική.

Προσδιορισμὸς τοῦ ὕψους τοῦ ἤχου διὰ τῆς σειρῆνος (13η). Γραφικὴ

μέθοδος τοῦ Duhamel (13η). Εὗρεσις τῆς ταχύτητος τοῦ ἤχου ἐν τοῖς ἀερίοις διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ König (μέθοδος ἐρειδομένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῶν κυμάτων) (13η). Εὗρεσις τῆς ταχύτητος τοῦ ἤχου διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Kundt (41η). Εὗρεσις τοῦ μέτρου ἐλαστικότητος.

VI. Ἀέρια.

Απόδειξις τοῦ νόμου τοῦ Μαριόττου. Προβλήματα (15η). Ὀγκόμετρον Regnault (16η). Πυκνότης τῶν ἀερίων. Μέθοδος τοῦ Regnault (46η). Μέθοδος τοῦ Bunsen. Πυκνότης τῶν ἀτμῶν.

VII Θερμότης.

Υδροαγγυρικὸν θερμόμετρον (18η). Πλήρωσις. Προσδιορισμὸς τοῦ 0°. Προσδιορισμὸς τοῦ 100°. Διορθώσεις. Οἰνοπνευματικὸν θερμόμετρον. Σύγκρισις θερμομέτρων. Ἀερικὸν θερμόμετρον.

Συντελεστοὶ διαστολῆς. Συντελεστὴς διαστολῆς τῆς ὕδατος διὰ τοῦ σταθαιζομένου θερμομέτρου (20η). Εὗρεσις τῆς θερμοκρασίας διὰ τοῦ ἀνωτέρω. Εὗρεσις τῆς φαινομένης διαστολῆς. Εὗρεσις τοῦ συντελεστοῦ διαστολῆς διὰ τῶν πυκνοτήτων. Εὗρεσις τοῦ συντελεστοῦ διαστολῆς τῶν ὑγρῶν διὰ θερμομετρικοῦ σωλήνος (21η). Εὗρεσις τῆς θερμοκρασίας τῆς μεγίστης πυκνότητος τοῦ ὕδατος διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ Hope καὶ διὰ τῆς τοῦ Desprez (20η).

Θερμιδομετρία (25η). Θερμιδόμετρον Bunsen. Θερμιδόμετρον διὰ πάγου. Εἶδ. θερμότης ὑγρῶν καὶ στερεῶν. Μέθοδος τῶν μιγμάτων. Θερμότης τήξεως τοῦ πάγου. Θερμότης χημικῆς ἐνώσεως.

Υγρομετρία (27η). Υγρόμετρα Leroy, Alluard, Regnault. Χημικὸν ὑγρόμετρον. Ψυχρόμετρον August.

Μέτρησις τοῦ μηχανικοῦ ἰσοδυναμοῦ τῆς θερμότητος διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ Puluj. Εὗρεσις τοῦ λόγου (γ) τῶν εἰδικῶν θερμότητων.

VIII Ὀπτική.

Φωτομετρία. Φωτόμετρον Foucault (17η). Φωτόμετρον Rumfort (17η). Φωτόμετρον Bunsen (19η). Φωτόμετρον Lummer καὶ Brodhun (31η).

Μέτρησις τῆς ἀκτίνος καμπυλότητος φακῶν καὶ σφαιρικῶν κατόπτρων: Διὰ τοῦ σφαιρομέτρου. Διὰ διόπτρας καὶ μικρομέτρου. Διὰ τῆς ἐστιακῆς ἀποστάσεως (197).

Εὗρεσις τῆς ἐστιακῆς ἀποστάσεως φακοῦ (227). Διὰ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἐκ τῶν ἀποστάσεων τοῦ εἰδῶλου καὶ τοῦ ἀντικειμένου. Διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Hessel. Διὰ τοῦ ἐστιομέτρου τοῦ Silbermann. Εὗρεσις τῆς ἐστιακῆς ἀποστάσεως συγκλινόντων φακῶν (237). Εὗρεσις τῆς ἐστιακῆς ἀποστάσεως σφαιρικῶν κατόπτρων κοίλων καὶ κυρτῶν (237).

Μεγέθυνσις μικροσκοπίου (287). Διὰ τοῦ προσοφθαλμίου μικρομέτρου. Διὰ τοῦ φωτεινοῦ θαλάμου.

Μεγέθυνσις τηλεσκοπίου. Μέθοδοι τοῦ Γαλιλαίου καὶ τοῦ Pouillet. Δυναμόμετρον τοῦ Ramsden.

Μέτρησις τῶν γωνιῶν τῶν κρυστάλλων. Γωνιομετρον τοῦ Wollaston (357). Γωνιόμετρον τοῦ Babinet (367).

Μέτρησις τοῦ δείκτου διαθλάσεως διὰ τοῦ γωνιομέτρου Babinet (377). Δείκτης διαθλάσεως τῶν ὑγρῶν (377). Διαθλασίμετρον τοῦ Fery (377). Μέθοδος τοῦ Chaulnes (387). Διαθλασίμετρα Abbe καὶ Pulfrich.

Φασματοσκόπιον (387). Φάσματα μεταλλικῶν ἀτμῶν. Φάσμα ἑμπομπῆς ἀερίων καὶ ἀτμῶν. Ἡλιακὸν φάσμα. Φάσμα τῶν σπινθήρων τῶν μετάλλων. Βαθμολογία εἰς μήκη κύματος (397). Φάσματα ἀπορροφῆσεως. Χρωμόμετρον (487).

IX Ἀκτινοδύναμις θερμότητος.

Στήλη Melloni. Τρόπος βαθμολογίας (397). Τράπεζα Melloni (537). Θερμοπερατόν τῶν σωμάτων. Προσδιορισμὸς τῶν δυνάμεων ἑμπομπῆς. Προσδιορισμὸς τῆς ἀνακλαστικῆς δυνάμεως τῶν σωμάτων. Βολόμετρον.

X Ἀνωτέρα ὀπτική.

Συσκευὴ τοῦ Norremberg (427). Πόλωσις δι' ἀνακλάσεως. Πόλωσις διὰ διπλῆς διαθλάσεως. Πόλωσις διὰ πρίσματος Nicol. Πόλωσις διὰ τουρμαλίνου. Χρώματα λεπτῶν πλακιδίων κρυστάλλων. Περι-

στροφικὴ πόλωσις (437). Ἐξέτασις μοναζόντων καὶ διαζόντων κρυστάλλων (437).

Πολωσκόπιον *Mitscherlich* (447). Περιστροφικὴ πόλωσις πλακιδίων χαλαζίου. Πειράματα διὰ τερεθινθελαίου.

Σακχαρόμετρα. Σακχαρόμετρον Laurent (457). Σακχαρόμετρον Soleil (467).

Μέτρησις τοῦ μήκους τοῦ φωτεινοῦ κύματος (487). Διὰ τῶν κατόπτρων τοῦ Fresnel. Μέτρησις διὰ τῶν φραγμάτων (Gitter) (497). Διὰ τοῦ τετμημένου φακοῦ τοῦ Billet. Διὰ τοῦ διπρίσματος τοῦ Fresnel.

Περίθλασις (507). Περίθλασις διὰ μικρᾶς ὀπῆς. Πειράματα τοῦ Grimaldi καὶ Young. Περίθλασις κατὰ τὰ χεῖλη διαφράγματος. Περίθλασις διὰ στελεχῶν. Περίθλασις διὰ σχισμῆς. Περίθλασις διὰ τῶν φραγμάτων (Gitter).

XI Ἡλεκτρισμός.

Νόμοι τῶν πυκνωτῶν. Λάμπη τοῦ Lane. Θερμόμετρον τοῦ Riess (347). Μηχανικὸν ἰσοδύναμον τῆς θερμότητος διὰ καταναλώσεως ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας (347).

Μέτρησις ἀντιστάσεων (327). Διὰ τῆς γεφύρας (Carpentier). Διὰ τῆς γεφύρας μετὰ χορδῆς. Μέτρησις τῆς ἀντιστάσεως πηνίων εἰς διαφόρους θερμοκρασίας. Μέτρησις τῆς ἀντιστάσεως γαλβανομέτρου. Ἀντίστασις ἡλεκτρολυτῶν (γέφυρα Kohlrausch).

Μέτρησις τῆς ἡλεκτροχωρητικότητος. Διὰ βελιστικοῦ γαλβανομέτρου. Διὰ τῆς γεφύρας τοῦ Wheatstone.

Μέτρησις τῆς ἡλεκτρογερετικῆς δυνάμεως. Διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Poggendorff. Διὰ τῆς διατάξεως τοῦ Bouty. Διὰ τῶν πυκνωτῶν (317). Διὰ τοῦ ἡλεκτρομέτρου Mascart (307). Ἐπαλήθευσις τοῦ νόμου τοῦ Ohm (307).

Σύνθεσις ἡλεκτρικῶν στοιχείων. Daniell. Bunsen, Poggendorff, Leclanché. Συνένωσις ἡλεκτρ. στοιχείων εἰς στήλας.

Μέτρησις τῆς ἐντάσεως ρεύματος (127). Διὰ βολταμέτρου δι' ὕδρογόνου. Διὰ βολταμέτρου διὰ χαλκοῦ. Διὰ τῆς πυξίδος τῶν ἐφαπτομένων (177).

Εὗρεσις τῆς σταθερᾶς γαλβανομέτρου. Διὰ βολταμέτρου.

Διὰ τῆς πυξίδος τῶν ἐφαπτομένων. Διὰ γνωστῆς ἀντιστάσεως καὶ βολτομέτρου (14η). Διαφορικά γαλβανόμετρα (14η).

ΧΙΙ Μαγνητισμός.

Εὐρεῖς τῆς ἐντάσεως τῆς ὀριζοντίας συνιστώσας τοῦ γήινου πεδίου. Μέθοδος τοῦ Gauss (μαγνητόμετρον) (47η). Μέθοδος τῆς ἐπαγωγῆς.

Εὐρεῖς τῆς ἐντάσεως μαγνητικοῦ πεδίου διὰ τῆς σπείρας ἐκ βισμούθιου. Μέθοδος τοῦ Stenger. Εὐρεῖς τῆς γωνίας ἐγκλίσεως διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Weber.

Αἱ πλείους τῶν ἀσκήσεων τούτων ἐξετελέσθησαν ἰδίᾳ ὑφ' ἐκάστου τῶν ἀσκουμένων καὶ ἐπανελήφθησαν ὑπὸ διαφόρων φοιτητῶν ὅπως ἐξιλεγχθῇ ἡ ἀκρίβεια τῶν γενομένων ὑφ' ἐκάστου μετρήσεων, αἱ συνθετώτεραι ὁμῶς ἀσκήσεις αἱ προσαπαιτοῦσαι τὴν σύγχρονον παρατήρησιν πλείονων παρατηρητῶν ἐξετελέσθησαν ὑπὸ ὁμάδων φοιτητῶν. Τοιαῦται λ. χ. εἶναι ἡ εὐρεῖς τῆς πραγματικῆς ἰσχύος καὶ τῆς ἀποδόσεως ἡλεκτροκινητήρος, ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μηχανικοῦ ἰσοδυνάμου τῆς θερμότητος διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ Puluj, ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἐντάσεως τῆς ὀριζοντίας συνιστώσας τοῦ γήινου πεδίου κ.λ. Ἄξια ἀναγραφῆς κρίνομεν ἐνταῦθα ἰδίως τὰ πορίσματα τῶν διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ Puluj γενομένων πειραμάτων, δι' ὧν ἡ τιμὴ τοῦ μηχανικοῦ ἰσοδυνάμου τῆς θερμότητος ὠρίσθη εἰς 427 χιλιογραμμόμετρα, ἥτις εἶνε μέσος ὅρος πολλῶν ἐξαγομένων. Πλείους δ' ὅσαι ἀσκήσεις ἐγένοντο ἀναφορικῶς πρὸς τὰς ἡλεκτρικὰς μετρήσεις καὶ τὰς ἐν τῇ ὀπτικῇ, καὶ δὴ τῇ ἀνωτέρᾳ ὀπτικῇ, ἀφορῶσαι τὴν πόλωσιν, τὴν περιθλασιν, τὴν διπλὴν διάθλασιν, τὸν προσδιορισμὸν τοῦ μήκους τῶν φωτεινῶν κυμάτων κ.λ.

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος αἱ φοιτηταὶ ἠκολούθησαν τὰς ἀσκήσεις μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἡ φοίτησις αὐτῶν ὑπῆρξεν ἀνελλιπὴς ὡς ἐλέγχεται καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τηρουμένων ἐγγράφων ἐκθέσεων τῶν πειραματικῶν ἐργασιῶν τῶν φοιτητῶν.

Ἐν τέλει θεωροῦμεν ἐπ' ἀνάγκης νὰ ὑποδείξωμεν ὅτι πρὸς τελειοτέραν διεξαγωγὴν τῶς ἀσκήσεων δεόν τὸ ἐργαστήριον νὰ ἐφοδιασθῇ διὰ τινων νέων πληρεστέρων καὶ ἀκριβεστέρων συσκευῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων αἱ ἀσκήσεις δὲν δύνανται νὰ διεξάγονται πάντοτε μετὰ τῆς δεούσης ἀκριβείας καὶ

ἀσφαλείας ἐν τοῖς ἐξαγομένοις. Διὰ τοῦτο πρέπει ν' αὐξηθῇ ἡ κατ' ἔτος χορηγούμενη ὑπὲρ τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Φυσικῆς χρηματικὴ πίστωσις.

Πρὸς τούτοις ἐπ' ἀνάγκης κρίνομεν νὰ προστεθῇ εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ ἐργαστηρίου καὶ ἕτερος βοηθὸς ἐπιστήμων, προωρισμένος κυρίως εἰς τὸ νὰ βοηθῇ τὸν ἐπιμελητὴν τῶν ἀσκήσεων εἰς τὴν παρασκευὴν καὶ διέταξιν τῶν ὀργάνων, ἐπικουρῶν ἅμα καὶ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀσκήσεων, καθόσον ἡ ὁσημέραι αὐξοῦσα συρροὴ τῶν φοιτητῶν καὶ ὁ κατ' ἀνάγκην πολλαπλασιασμὸς τῶν ὥρων τῶν ἀσκήσεων καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν διεξαγωγὴν τῆς σπουδαίας ταύτης λειτουργίας τοῦ ἐργαστηρίου.

Τ. Α. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟΝ ΧΗΜΕΙΟΝ

Οἱ ἐν τῷ Φαρμακευτικῷ Χημείῳ ἐγγραφεῖς κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 ἦσαν ἐν ὧν 57 φοιτηταὶ τῆς Φαρμακευτικῆς, ἐκ τῶν ὁποίων δευτεροεῖς 25 καὶ τριτοεῖς 32. Ἐκ τῶν δευτεροετῶν ἀτελῶς ἡσκήθη 1 καὶ ἐκ τῶν τριτοετῶν 4, οἵτινες δὲν ἔλαβον καὶ τὴν κεκανονισμένην ἀπόδειξιν τῶν ἀσκήσεων.

Αἱ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου τελεσθεῖσαι ἐργασίαι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἦσαν αἱ ἐπόμεναι.

1) Κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐξητάσθησαν τὰ προϊόντα βορβορώδους ἡφαιστείου ἀναφανέντος ἐν τῇ θέσει Ψωρόχωμα τοῦ Κατακώλου καὶ ἐξευρέθη ἡ σύστασις ψωροχώματος, βορβορώδους ὕδατος καὶ ἀερίων· τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν τούτων ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ περιοδικῇ «Ἀρχιμήδης».

2) Ἀνελύθη ὁ Ἑλληνικὸς ζῦθος Κλωναρίδου γενομένης ἐξάκτις τῆς ἐξετάσεως τούτου κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ὅπως ἐξακριβωθῇ τὸ ὁμοφυὲς τῆς συστάσεως τοῦ προϊόντος.

3) Ἀνελύθησαν τὰ φρεάτια ὕδατα τῆς Πλάκας τοῦ Λαυρίου.

4) Ἀνελύθησαν τὰ ἱαματικὰ ὕδατα τοῦ Σμοκόβου τοῦ νομοῦ Καρδίσης καὶ

5) 'Ανελύθησαν τὰ ιαματικά ὕδατα Καίτης τοῦ νομοῦ Καρδίτσας.

Ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ὕψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Γ. τῆς Περιγηπίσσης Σοφίας Διεθνεί 'Εκθέσει τῶν Ἀθηνῶν τὸ Φαρμακ. Χημεῖον εἶχεν ἐκθέσιν χημικὰ φάρμακα καὶ φαρμακοτεχνικὰ σκευάσματα ἡ Διεθνὴς ἐπὶ τῆς κλάσεως τῆς Ὑγιεινῆς καὶ Ἰατρικῆς ὕλης Ἑλλανόδικος ἐπιτροπὴ ἡ κρίνασα ταῦτα ἀπένευμεν εἰς μὲν τὸ Φαρμακευτικὸν Χημεῖον τὸ ἀνώτατον βραβεῖον τούτέστιν τὸ Δίπλωμα τιμῆς, εἰς δὲ τὸν εἰδικῶς ἐργασθέντα πρὸς παρασκευὴν τῶν ἐκτεθέντων προκόντων βοηθὸν τοῦ Φαρμακ. Χημεῖου κ. Χρήστον Δικμαντόπουλον ἀπένευμεν ἀργυροῦν βραβεῖον. Τὰς τιμώσας τὸ ἐργαστήριον τοῦτο ἀποφάσεις ἀνεκοίνωσεν ἡμῖν ἡ Πρυτανεία μετὰ τῶν συγχαρητηρίων αὐτῆς.

Κατὰ τὸ ἔτος ταῦτα ἐδημοσίευσα ἔργον ἐκ σελίδων 433 περιλαμβάνον τὰ ἀνωτάτα φάρμακα καὶ Φαρμακοτεχνικὰ σκευάσματα μετὰ περιληπτικῆς ἀναγραφῆς τῶν εἰδικῶν καὶ μυστηρίων φαρμάκων καὶ δώδεκα ἐν τέλει πινάκων χρησίμων τῷ ἱατρῷ καὶ φαρμακοποιῷ ο. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἔχω δι' ἐλπίδος ὅτι ἔσται ὠφέλιμον τοῖς κ. κ. ἱατροῖς καὶ φαρμακοποιοῖς ὡς κατεδείχθησαν χρήσιμα αὐτοῖς καὶ τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα ἔργα μου.

Ὁ ἐπιμελητὴς μου καὶ καθηγητὴς τῆς Χημείας ἐν τῷ Στρ. Σχολείῳ τῶν Εὐελπίδων κ. Τηλέμαχος Κομνηνὸς ἀκαμάτως καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ἐργαζόμενος ἐδημοσίευσεν πλήρες ἐγχειρίδιον Ὀργανικῆς Χημείας ἀποτελούμενον ἐξ 720 σελίδων, ὅπερ διακρίνεται διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν, εὐληπτον καὶ εὐάρμοστον σύνθεσιν καὶ εἶναι νέον δείγμα τῆς ἀρτίας ἐπιστημονικῆς μορφώσεως τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ.

Συνημμένως ὑποβάλλω, κ. Πρύτασι, τρεῖς καταλόγους, ἐξ ὧν ὁ εἰς περιλαμβάνει τὰ ὅργανα καὶ σκεύη, ὁ ἕτερος τὰ ὕλικά καὶ ὁ τρίτος τὰ περιοδικὰ καὶ βιβλία τὰ προμηθευθέντα κατὰ τὴν λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος πρὸς χρῆσιν τοῦ Φαρμακ. Χημεῖου.

I. Ὅργανα καὶ σκεύη προμηθευθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1903-1904 πρὸς χρῆσιν τοῦ Φαρμακευτικοῦ Χημεῖου.

20 Καμινευτήρες αὐτοί. — 35 Φιάλαι ὀγκομετρικαί. — 10 Ἐκχυλισματικαὶ συσκευαί. — 20 Σωλῆνες μετ' ἀριθμῶν. — 15 Ψυκτῆρες. — 20 Κλειδεὶς τοῦ Mohr. — 2 Μέτρα ὑγρῶν. — 5 Σπαθίδες σιδηραί. —

13 Κύλινδροι ὀγκομετρικοί. — 350 Ποτήρια ζέσεως. — 31 Πῦκι. — 10 Σωλῆνες χωνευτηρίων Rose. — 50 Τεμάχια ἄνθρακος. — 85 Κάψκι πορσελάνης. — 200 Ράβδοι δέλτοι. — 60 Χωνευτήρια πορσελάνης. — 6 Χωνευτήρια ἐκ νικελίου. — 10 Προχοίδες τοῦ Mohr. — 50 Φιάλαι στενόστομοι. — 120 Φιάλαι πλατύστομοι. — 10 Σωλῆνες συνδετικοί. — 1 Τρύπανον ἄνθρακος. — 6 Κύλινδροι ὀγκομετρικοί. — 2 $1\frac{1}{2}$ K° Σωλῆνες ἐξ ἐλαστικοῦ. — 10 Λαβίδες ὀρειχάλκινοι. — 2 Συσκευαί Kipp. — 2 Συσκευαί Wartha-Schleicher. — 500 Φύλλα χάρτου. — 2300 Ἡθμοὶ φαρμακευτικοί. — 5 Σειραὶ σταθμῶν. — 120 Κωνικαὶ φιάλαι. — 20 γρμ. Σύρμα καὶ ἔλασμα λευκοχρύσου. — 10 Χωνία χωρισμοῦ στιβάδων. — 2 Πλάκες ἐλαστικοῦ φυστηῆρος. — 95 Φιάλαι σφαιρικαί. — 20 Γρασίδες δι' ὕαλον. — 3 Ἀναπτῆρες φωταερίου. — 18 Κάψκι ἀεθθεῖς. — 4 Κῶνοι ἐκ λευκοχρύσου. — 2 Συσκευαί Kjeldahl. — 1000 Φελλοί. — 45 Φιάλαι ἀντιδραστηρίων. — 5 Χωνία χωρισμοῦ στιβάδων. — 3 K° βαρυντικοί. — 1 Συσκευή προσδιορισμοῦ ἀρσενικοῦ. — 1 Δοχεῖον δι' ἀπεσταγμένον ὕδωρ. — 1 Συσκευή προσδιορισμοῦ σιδήρου. — 1 Βολτάμετρον καὶ Ἀμπερόμετρον. — 3 Ξηραντῆρες. — 600 Ἡθμοὶ Schleicher. — 40 Χωνευτήρια. — 2 Θῆκαι ἡθμῶν. — 4 Σωλῆνες διηθήσεως. — 1 Συσκευή ὑδροφθορικοῦ ὀξέος. — 1 Συσκευή προσδιορισμοῦ ζυμελαίων. — 1 Αὐτόματος κλείς φωταερίου. — 1 Οὐρίόμετρον τοῦ Gade. — 3 Σωλῆνες ἀνιχνεύσεως σακχάρου. — 2 Σκληρόμετρα τοῦ Bondron καὶ Boudet. — 30 Φιάλαι ζέσεως. — 6 Μαχαιρίδια μικροσκοπίου. — 150 Δοκιμαστικοὶ σωλῆνες. — 2 Θερμαντῆρες δοκιμαστικῶν σωλῆνων. — 6 Δοχεῖα ζέσεως κωνικά. — 1 Ξηραντὴρ ἐξ ἀργιλίου. — 5 Συσκευαί ἰωδιομετρικαί. — 3 Σωλῆνες πρὸς διάλυσιν ἐν ἀποκλεισμῷ αἰρος. — 50 Ἰνχύσματα θερμίτου. — 1 Χωνευτήριον θερμίτου. — 2 K° Θερμίτου ἐρυθροῦ καὶ μέλανος. — 1 Σωλὴν κασιτέρινος ἀποστακτικοῦ σκεύους. — 10 Φιάλαι ὀγκομετρικαί μετὰ πωμάτων. — 2 Δοχεῖα ἡλεκτρικοῦ συμπυκνωτήρος. — 6 Ὑδροβολαί.

II. Ὑλικά προμηθευθέντα κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904.

3 K° Ὄξειδιον Μαγνησίου. — 1 K° Ἰτεϋλικὸν νάτριον. — 1 K°

Καφουρά. — 200 γρμ. Μαγνήσιον. — 100 K° Υδροχλωρικόν όξύ. — 100 K° Νιτρικόν όξύ. — 100 K° Θεικόν όξύ. — 100 K° Αμμωνία καυστική. — 10 K° Κάλιον χλωρικόν. — 100 K° Θειούχον άμμώνιον. — 100 γρμ. Νάτριον φωσφορμεσλυθδαινικόν. — 150 γρμ. Όπιον. — 2 K° Στρόντιον νιτρικόν. — 258 γρμ. Θυμόλη. — 250 γρμ. Βάλαμον Κοπαίου. — 250 γρμ. Βάλαμον Τολουταϊον. — 5 K° Κάλιον άνθρακικόν. — 500 γρμ. Άργυρος νιτρικός. — 100 γρμ. Βανιλίνη. — 100 γρμ. Μινθόλη. — 100 γρμ. Έλαιον Μίνθης. — 100 γρμ. Έλαιον λιθανωτιδος. — 2 K° Βισμούθειον νιτρικόν. — 5 K° Τρυγικόν όξύ. — 2 K° Κιτρικόν όξύ. — 1 K° Ιώδιον. — 10 K° Χλωροφόρμιον. — 5 K° Βρώμιον. — 1 K° Κάλιον σιδηροκυανιούχον. — 10 K° Οινόπνευμα άπόλυτον. — 1 K° Έμετική τρύξ. — 5 K° Νάτριον φωσφορικόν. — 10 K° Αμμώνιον άνθρακικόν. — 5 K° Βορικόν όξύ. — 5 K° Ψευδάργυρος. — 5 K° ψευδάργυρος θειικός. — 1 K° Υδράργυρος υποχλωριούχος. — 500 γρμ. Υδραργύρου όξειδίου. — 500 γρμ. Υδράργυρος διπρωδιούχος. — 5 K° Γλυκερίνη. — 5 K° Βενζίνη. — 15 K° Λιθία θειικός. — 500 γρμ. Ούράνιον όξικόν. — 500 γρμ. Δεψικόν όξύ. — 1 K° Κάλιον βρωμιούχον. — 1 K° Πικρικόν όξύ. — 250 γρμ. Νάτριον ιωδιούχον. — 500 γρμ. Σαλόλη. — 1 1/2 K° Κάλιον ιωδιούχον. — 2 K° Κάλιον υπερμαγγανικόν. — 250 γρμ. Γαλλικόν όξύ. — 118 K° Θειούχος σίδηρος. — 1 K° Υδροφθορικόν όξύ. — 28 Λίτρας διαλυμάτων αντιδραστηρίων δι' ειδικάς χρήσεις.

III Περιοδικά καὶ βιβλία

ἀγορασθέντα κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904.

Nouveaux Remèdes 1903 καὶ 1904. — Bulletin des sciences Pharmacologiques 1903 καὶ 1904. — Jahresbericht der Pharmacie 1901 I & II καὶ 1902 I — Zeitschrift für analyt. Chemie 1903, 1904. — Hammerstein Lehrbuch der Physiolog. Chemie. — Gargen Chemie der Verdauung. — Neumeister Lehrbuch d. Physiolog. Chemie — Wolfram Chem. Practicum — Muespratt Chemie 8, 14-17. — Zeitschrift für Analyt. Chemie Sachregister 31-40. — Guillemim Essai de Bacteriologie. — Daniel memoire Therapeutique. — Hager Pharmac. techn. Manuale N° 2-12, Nachtrag und Register. — Classen Methodem der

Analyt. Chemie II. — Paul Angaben der Pharmacie. — Hassack Waarenkunde 1/2. — Hager Entwicklung der Pharmacie. — Hahn Specialitäten und Geheimmittel. — Heim Lehrbuch der Bakteriologie. — Gerard Manipulations de Pharmacie. — Yvon notions de Pharmacie. — Capelle Englische apotheker praxis. — Helfenberger annalen 1901. — Vogel Taschenbuch der Photographie. — Rabow. officielle Drogen. — Karsten Pharmacognosie. — Preicher Bacteriolog. Practicum. — Martinet medicaments. — Bruckner Arzneimittel. — Raloff Genügt d. Chem. analyse. — Arendts neue Arzneimittel. — Rectorik präpar. pharmaceut. — Koninek Lehrbuch de mineralanalyse II. — Vorschriften für pharm. Specialitäten. — Posner Synthetische Methoden. — Brenil l'art de formuler. — Escales Explosivstoffe I. — Stick Bakteriologie und Sterilisation. — Realencyclop. der Pharmacie 1-15. — Bancher analyse chimique — Breitenstein's repertorium N° 49. — André Guide d'urologie. — Fränkel prakt. Leitfaden der Harnanalyse — Planchon précis de matière medicale. — Prescher Apothekerlaboratorium. — Peters neueste Arzneimittel. — Danne das Radium. — Bouchardat formulaire. — Thoms Arbeiten aus dem pharmaceutischen Institut z. Berlin. — Letienne et Masselin précis d'Urologie clinique. — Girard analyse des matières alimentaires.

A. K. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΦΥΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Αἱ συλλογαὶ τοῦ ζωολογικοῦ μουσείου ἐπλουτίσθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διὰ δωρεῶν καὶ ἀγορῶν.

Ἐν πρώτοις ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς κηρύχθηκε καὶ πάλιν νὰ δωρήσῃ τῷ φυσιολογικῷ μουσεῖῳ 21 εἶδη πτηνῶν ἐν 48 ἀτόμοις, 29 εἶδη ὠν πτηνῶν ἐν 146 δείγμασι καὶ 4 εἶδη νεωπτιῶν πτηνῶν ἐκ Γροιλανδίας, καθὼς καὶ 75 εἶδη ὑμενοπτέρων ἐν 136 δείγμασιν ἐξ Ἰνδιῶν. Ἡ ἐφο-

ρεία τῶν ζωολογικῶν συλλογῶν διεβίβασε καταλλήλως τῇ Α. Μ. τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς.

Εἰς τὰς συλλογὰς τοῦ ζωολογικοῦ μουσείου προσετέθησαν ἐν τῷ ἀκαδημαϊκῷ ἔτει 1903-4 τὰ ἑξῆς:

Τῇ συλλογῇ θηλαστικῶν· 2 εἶδη ἄλλοδαπὰ δωρηθέντα.

Τῇ συλλογῇ πτηνῶν· 43 εἶδη ἐν 67 ἀτόμοις, ὧν τὰ μὲν 22 εἶδη ἄλλοδαπὰ ἡγορεύθησαν, τὰ δὲ 21 ἐν 45 ἀτόμοις ἐδωρήθησαν.

Τῇ συλλογῇ ὠν πτηνῶν· 29 εἶδη ἐν 146 δείγμασι δωρηθέντα.

Τῇ συλλογῇ νεοττιῶν πτηνῶν· 4 εἶδη ἄλλοδαπὰ δωρηθέντα.

Τῇ συλλογῇ ἐντόμων· 75 εἶδη ἄλλοδαπὰ ὕμενοπτέρων ἐν 136 δείγμασι δωρηθέντα.

Τῇ συλλογῇ μυριαπόδων· 18 εἶδη ἐν 28 δείγμασι ἡγορεύθησαν.

Τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ μουσείου· 42 βιβλία, ὧν τὰ μὲν 25 ἡγορεύθησαν, τὰ δὲ 17 ἐδωρήθησαν.

Δωρηταὶ ἐγένοντο οἱ ἐπόμενοι, εἰς οὓς καὶ δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Α'· 21 εἶδη πτηνῶν ἐν 45 ἀτόμοις, 29 εἶδη ὠν πτηνῶν ἐν 146 δείγμασι καὶ 4 εἶδη νεοττιῶν πτηνῶν ἐκ Γροιλλανδίας, καθὼς καὶ 75 εἶδη ὕμενοπτέρων ἐν 136 δείγμασι ἐξ Ἰνδιῶν.

Ὁ ἐν Ἀθήναις ζωολογικὸς κήπος· 1 εἶδος πιθήκων.

Ἡ ἐν Μοσκόβῃ αὐτοκρατορικὴ ἐταιρία φυσιοδιφῶν· τὸ ἐκδοθὲν Bulletin 1902. N° 4. 1903 N° 2. 3.

Ὁ κύριος Ροδόλφος Μπράουν· 1 *Cynoscephalus hamadryas* L. iad ἐξ Ἀβυσσινίας.

Τὸ ἐν Παρᾷ μουσεῖον· Boletim do Museu Paraense. Pará Brazil 1901 Vol. III 3 καὶ 4.

Τὸ ἐν La Plata μουσεῖον· 1) Dr. Santiago Roth, Nuevos restos de Mamíferos de la Caverna Eberhardt en Ultima Esperanza. La Plata 1902. 2) Robert Lehmann-Nitsche, La pretendita existencia actual del Grypotherium. La Plata 1902. 3) Robert Lehmann-Nitsche, Nuevos objetos de Industria Humana. La Plata 1903.

Ὁ κύριος Carlos E. Porter· 1) Revista Chilena de Historia Natural Anno V 7-10, Anno VI 2. 2) Ensayo de una Bibliografía Chilena de Historia Natural. 3) Entrega 1900. 3) Memo-

randum de Zoologie. Entrega 1. 2. 1899. 4) El Museo de Historia Natural de Valparaiso. Durante el Anno de 1907.

Ἡ ἐν Τόκυο ζωολογικὴ ἑταιρία· Annotationes Zoologicae Japonenses, Tokyo 1902. Vol IV p. 5

Τὸ ἐν Οὐάσιγκτὼν Σμιθσωνιανόν καθίδρυμα· 1) Proceedings of the United States National Museum Vol. XXII 1900, Vol. XXIV 1902, Vol. XXV 1903, Vol. XXVI 1903. 2) Bulletin of the United States National Museum N° 50 (Robert Ridgway, The Birds of North and Middle America) N° 51. (Randolphe J. Gare. A list of the Publications) N° 53. (Harrison G. Dyar, A list of North American Lepidoptera· 3) Proceedings of the Washington Academy of Sciences Vol. V p. 93-372· 4) Field Columbian Museum, Report Series Vol. II N° 2. 3, Anthropological Series Vol. II 5. 6. Vol. III 3. Vol. IV V VI 1. VII 1. VIII 1. 2. 4. Zoological Series Vol. III 7-16. Vol. VIII 2, Botanical Series Vol. I 1. 7. Vol. III 1. Geological Series Vol. I 4. Vol. II 1-4· 5) Annual Report of the Smithsonian Institution 1901-1902· 6) North American Fauna N° 23.

Αἱ δ' ἐργασίαι ἐν τῷ φροντιστηρίῳ τῆς ζωολογίας ἐγένοντο τακτικῶς· εἰργάσθησαν δὲ ἐν αὐτῷ οἱ ἑξῆς πρωτοεῖς φοιτηταὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν· Αὐλωναρίτης Ἑμμ., Κεφαλάς Ν., Παπαδόπουλος Γ., Αλκίως Εὐαγ., Καμπάνης Α., Ἀκατος Π., Μαρῆς Σ., Χατζηδημητρίου Π., Παπᾶς Μ., Δέδες Γ., Εὐαγγελινός Γ., Μαυροματῆς Γ., Παυλίνης Α., Ἰωαννίδης Δ., Μέλλος Α., Ταξιαρχόπουλος Γ., Σκραφόπουλος Ν., Τριμέρης Γ., Μαυροματῆς Π., Ἀγγελῆς Δ., Παπακωνσταντίνου Α., Κρητικὸς Γ., Γιαννούλης Ι., Οἰκονομόπουλος Φιλ., Μουργάκης Σ., Κρητικὸς Ν., Δραγγούνης Π., Παπαδόπουλος Φιλ., Κουλομόπουλος Θεοδ., Κωνσταντινίδης Δημ., Μπαλάσκας Π., Λίτσας Ἀπ., Βορδώνης Ἑμμ. καὶ Μπότσαρης Δημ.

Εἰς δὲ τὰς συλλογὰς τῶν ὀργάνων προσετέθησαν δύο μικροσκοπικὰ Nachet ἐκ τοῦ εἶδους τοῦ ἀπλουστέρου τῶν διὰ φοιτητῶν χρηστέων.

Ὁ ἐξήγορος
Ν. Χ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Ὁ ἐπιμελητὴς
Θ. ΚΡΥΠΕΡ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ

ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΩ ΑΘΗΝΩΝ
ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1904 (v).

Α'. Αστρονομικὸν τμήμα.

1) *Μεσημβριναὶ παρατηρήσεις.* — Περιωθέντος τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν σφαλμάτων διαιρέσεως τοῦ μεσημβρινοῦ κύκλου Συγγροῦ, ἤρξατο, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους, ἡ παρατήρησις θεμελιωδῶν ἀστέρων, πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ τῆς ὀριζοντίας κάμψεως τοῦ ὀργάνου τούτου. Πρὸς τοῦτο ἐγένοντο 347 παρατηρήσεις διαφόρων ἀπλανῶν ἀστέρων κατ' ἀπόκλινιν, δι' ὧν εὐρέθη ἡ κάμψις καὶ υπολογίζεται ἤδη τὸ πλάτος.

Πρὸς τούτοις ἐγένοντο 251 παρατηρήσεις κατ' ὀρθὴν ἀναφορὰν θεμελιωδῶν ἀστέρων, ἐξ ὧν 29 παραπόλαιοι, πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ἀπολύτου καταστάσεως τοῦ ἐκκενροῦς Φέου· πρὸς ἀναγωγὴν δὲ τῶν παρατηρήσεων τούτων ὑπελογίσθησαν 29 καὶ σταθεραὶ τοῦ κύκλου, γενομένων πασῶν τῶν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίων βοηθητικῶν μετρήσεων ἐπὶ τῆς κλίσεως τοῦ ἄξονος περιστροφῆς, τοῦ στόχου καὶ τοῦ μικρομέτρου.

Οἱ υπολογισμοὶ πρὸς εὐρεσιν τῆς τιμῆς τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους τῶν Ἀθηνῶν, γενομένοι ἤδη, περατοῦνται προσεχῶς.

Αἱ μεσημβριναὶ παρατηρήσεις εἶχον ἀνατεθῆ καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὸν βοηθὸν κ. Ν. Τερζάκην.

2) *Ζενιθικαὶ παρατηρήσεις.* — Πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ μελέτην διαφόρων ἀστρονομικῶν στοιχείων ἐγένοντο, διὰ τοῦ Ζενιθικοῦ τηλεσκοπίου, 736 παρατηρήσεις ζευγῶν ἀπλανῶν ἀστέρων.

Πρὸς τούτοις παρατηρήθησαν 41 ζεύγη ἀστέρων πρὸς εὐρεσιν τῆς

τιμῆς τῆς κατ' ἀπόκλινιν κοχλιοστροφῆς τοῦ μικρομέτρου τοῦ Ζενιθικοῦ τηλεσκοπίου.

Τὰς Ζενιθικὰς παρατηρήσεις ἐξετέλεσεν ὁ βοηθὸς κ. Χρ. Μάρης.

3) *Παρατηρήσεις διαπόντων ἀστέρων.* — Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρατηρήθησαν, πλὴν τῶν Λεοντιδῶν, τῶν τῆς Ἀνδρομέδας καὶ τοῦ Περσέως, καὶ πολλὰ ἄλλα ἀκτινοδόξα διαφόρων σημῶν, ὧν καὶ τινὰ νέα.

Εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας ἐλάμβανον μέρος, τακτικῶς μὲν, μέχρι τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, ὁ δόκιμος κ. Νικολάου, ἐκτάκτως δὲ καὶ οἱ βοηθοὶ κ. κ. Τερζάκης καὶ Μάρης.

4) *Παρατηρήσεις ζωδιακοῦ φωτός.* — Τὸ ζωδιακὸν φῶς παρατηρήθη καὶ κατεγράφη ἐπὶ τῶν σχετικῶν χαρτῶν δεκαοκτάκις ἀπὸ τῆς 15ης Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 16ης Μαΐου.

5) *Ὁρα καὶ χρονόμετρα.* — Τὰ ἐκκενρῆ καὶ τὰ χρονόμετρα τοῦ Ἀστεροσκοπίου συνέκρινοντο καθ' ἑκάστην πρὸς τὸ ἀστρικὸν ἐκκενρὸς Φέου. Πρὸς τούτοις ἐμελετήθησαν 25 χρονόμετρα τοῦ Β. Ναυτικοῦ καὶ ἐδόθη ἡ ἀκριβὴς ὥρα, πρὸς κανονισμὸν τῶν χρονόμετρων αὐτῶν, εἰς πάντα σχεδὸν τὰ ἐν τῷ λιμένι Πειραιῶς καταπλεύσαντα ξένα πολεμικὰ πλοία.

Τὰ ἐκκενρῆ καὶ τὰ χρονόμετρα τοῦ Ἀστεροσκοπίου ἐλειτουργήσαν κανονικῶς καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Ἡ ἀκριβὴς μέση ὥρα μετεδίδετο, διὰ σημαίας κατὰ πᾶσαν μεσημβρίαν, εἰς τὴν πόλιν Ἀθηνῶν καὶ τηλεγραφικῶς εἰς τοὺς Σεισμογραφικοὺς Σταθμοὺς Χαλκίδος, Λιγίου, Καλαμῶν καὶ Ζακύνθου, ὡς καὶ εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τοῦ Κράτους.

Τὰ ἡλεκτρικὰ ὥρολόγια τῆς πόλεως, ὧν τὴν συντήρησιν καὶ ἐπιβλεψιν, ὡς γνωστὸν, ἔχει πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀναλάβει ὁ Δῆμος Ἀθηναίων, δὲν ἐλειτουργήσαν οὔτε τὸ ἔτος τοῦτο.

6) *Λογισμοί.* — Οἱ πρὸς προσδιορισμὸν τῶν σφαλμάτων διαιρέσεως ἀναγκαῖοι λογισμοὶ ἐπερατώθησαν.

Αἱ μεσημβριναὶ παρατηρήσεις πᾶσαι ἀνήχθησαν, λογιθεῖσιν τακτικῶς τῶν σχετικῶν σταθερῶν τοῦ μεσημβρινοῦ κύκλου.

Πρὸς τούτοις ἀνήχθησαν αἱ παρατηρήσεις 628 ζευγῶν, παρατηρηθέντων κατὰ τὸ ἔτος 1903.

Β'. Μετεωρολογικὸν τμήμα.

1) *Κεντρικὴ ὑπηρεσία.* — Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους 1904, ἐν τῇ κεντρικῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ μετεωρολογικοῦ τμήματος τοῦ Ἀστεροσκοπείου, ἐξετελέσθησαν αἱ ἐξῆς ἐργασίαι: α') Τρεῖς ἄμεσοι παρατηρήσεις καθ' ἑκάστην. β') Λογισμοὶ τῶν αὐτογραφικῶν παρατηρήσεων Ἀθηνῶν τῶν ἐξ τελευταίων μηνῶν τοῦ ἔτους 1903 τῆς βαρομετρικῆς πίεσεως τοῦ 1904 καὶ ἐν μέρει τῆς θερμοκρασίας τοῦ αὐτοῦ ἔτους. γ') Ἐλεγχος πάντων τῶν πινάκων τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν καὶ συμπλήρωσις μέρους αὐτῶν διὰ τῶν σχετικῶν στοιχείων τῆς τελευταίας δεκαετίας (1897 - 1903). δ') Συμπλήρωσις τῶν μηνιαίων καὶ ἑτησίων κλιματολογικῶν στοιχείων τῶν ἐτῶν 1900, 1901 καὶ 1902. ε') Ἐλεγχος καὶ λογισμοὶ τῶν παρατηρήσεων τῶν ἐπαρχιακῶν σταθμῶν μέχρι τοῦ Ἰουνίου 1904. ς') Σύνταξις διαφόρων πινάκων μετεωρολογικῶν στοιχείων, ζητηθέντων ὑπὸ διαφόρων ἀρχῶν καὶ ιδιωτῶν. ζ') Ἀποστολὴ κατὰ δεκαήμερον εἰς τὸ Μετεωροσκοπεῖον Ἀρβούργου πίνακος τῶν μετεωρολογικῶν στοιχείων Ἀθηνῶν. η') Ἐλεγχος καὶ ταξινόμησις τῶν μηνιαίων φύλλων τοῦ ἔτους 1904, τῶν καταγίδων, θελλῶν κ.λ.π. τῶν δημοδιδασκάλων παρατηρητῶν. θ') Μελέτη διαφόρων βαρομέτρων, πάντων σχεδὸν τῶν μετεωρολογικῶν ὀργάνων τοῦ Ἀστεροσκοπείου καὶ τινῶν τῶν σταθμῶν καὶ ιδιωτῶν. ι') Ἀποστολὴ πρὸς τοὺς σταθμοὺς καὶ λοιποὺς παρατηρητὰς διαφόρων ἐγκυκλίων, ὁδηγίων σχετικῶν πρὸς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν αὐτῶν. ια') Ἀποστολὴ καθ' ἑκάστην δύο τηλεγραφήματων εἰς ἕκαστον τῶν σπουδαιότερων τῆς Εὐρώπης Μετεωροσκοπειῶν, μεθ' ὧν ἀνταλλάσσομεν τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν. ιβ') Σύνταξις καὶ μελέτη καθ' ἑκάστην πινάκων τῆς μετεωρολογικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης πρὸς πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ, διὰ τῶν τηλεγραφικῶς λαμβανομένων παρατηρήσεων παρὰ τῶν ξένων Μετεωροσκοπειῶν καὶ τῶν ἡμετέρων σταθμῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν πινάκων τούτων συνετάσσεται καὶ ἐδημοσιεύεται, διὰ τῶν Ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, τὸ δεῦρτον τοῦ καιροῦ. Τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας ταύτης ὑπῆρξαν ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὰ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Τὰ ὄργανα τοῦ σταθμοῦ Ἀθηνῶν ἐλειτουργήσαν κανονικῶς καθ' ὅλον

τὸ ἔτος, πλὴν τοῦ ἀνεμογράφου, ὅστις καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπέστη διακοπὰς, ὀλιγωτέρας ὅμως ἢ ἄλλοτε.

Τὰ θερμομέτρα τοῦ σταθμοῦ ἐξελεχθέντα διὰ τοῦ πάγου καὶ τῶν προτύπων, εὐρέθησαν ἔχοντα τὰ αὐτὰ σφάλματα. Τὰ 2 βροχόμετρα καὶ ὁ βροχογράφος τοῦ σταθμοῦ, ἐξελεγχθέντα ὡσαύτως, εὐρέθησαν ἐν καλῇ καταστάσει.

2) *Ἐπαρχιακοὶ σταθμοί.* — Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις σταθμοὶ ἡμῶν ἐλειτουργήσαν, καθ' ὅλον τὸ ἔτος, καλῶς καὶ ἀνελλιπῶς, συμπληρωθέντες διὰ τῶν ἀναγκαίων αὐτοῖς ὀργάνων· καθ' ἑκάστην ἀπέστειλαν εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον δύο τηλεγραφήματα καὶ μετὰ τὸ πέρας τοῦ μηνὸς τὸ μηνιαῖον αὐτῶν φύλλον.

Εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Μετεωρολογικοῦ τμήματος τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἔλαβον μέρος οἱ βοηθοὶ κ. κ. Μεγαρεὺς, Σπηλιωτόπουλος καὶ Χ. Μάρης καὶ οἱ δόκιμοι κ. κ. Τρακάκης καὶ Νικολάου.

Γ'. Γεωδυναμικὸν τμήμα.

1) *Κεντρικὴ ὑπηρεσία.* — Ἐν τῇ κεντρικῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ τμήματος τούτου τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἐξετελέσθησαν αἱ ἐπόμεναι ἐργασίαι: α') Κατεγράφησαν καὶ κατετάχθησαν καθ' ἡμερομηνίαν καὶ ὥραν αἱ παρατηρήσεις τῶν ἐν Ἑλλάδι συμβάντων σεισμῶν τῶν 5 τελευταίων μηνῶν τοῦ 1903 καὶ τῶν 10 πρώτων μηνῶν τοῦ 1904. β') Συνετάχθη ἐκθεσίς, γαλλιστί, τῶν σεισμῶν τοῦ 1903. γ') Ἐγένετο γραμμικὴ παράστασις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν Ἑλλάδι σεισμῶν κατὰ μῆνας καὶ ἀνὰ δύο ὥρας, τοῦ 1903, ὡς καὶ ἄλλαι σχετικαὶ ἔρευναι ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σεισμῶν τοῦ ἔτους τούτου. δ') Συνετάχθη συγκριτικὸς πίναξ τῶν ἐν Ἑλλάδι σεισμογραφικῶν παρατηρήσεων κατὰ τὸ ἔτος 1903 σχετικῶς πρὸς τοὺς ἐν ἄλλαις χώραις συμβάντας σεισμούς.

Ὁ σειсмоγράφος τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἐλειτουργήσας καλῶς καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

2) *Σεισμολογικοὶ σταθμοί.* — Ἐκ τῶν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα διεσπαρμένων παρατηρητῶν ἡμῶν ἀπέστειλαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σεισμικὰς παρατηρήσεις εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἐν ὧν 63. ἤτοι 19 σταθμοί, 13 τηλεγραφικὰ γραφεῖα, 23 δημοδιδασκαλεῖα καὶ 8 ιδιωταί.

Ὁ ὅλικός ἀριθμός τῶν καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1904 γενομένων σεισμολογικῶν παρατηρήσεων ἀνέρχεται εἰς 394.

Οἱ σεισμογράφοι τῶν σταθμῶν Καλαμῶν, Αἰγίου καὶ Χαλκίδος ἐλειτουργήσαν μετὰ διακοπῶν, κυρίως ὡς πρὸς τὴν μεγάλην ταχύτητα τοῦ κυλίνδρου καὶ τὴν σημείωσιν τῶν λεπτῶν ἐπὶ τῆς ταινίας· ὁ τοῦ σταθμοῦ Ζακύνθου δὲν ἐλειτουργήσῃ πᾶσι. Εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ τμήματος τούτου ἔλαβον μέρος ὁ βοηθός κ. Ε. Γουλανδρῆς καὶ ὁ δοκιμὸς κ. Γ. Παναγούλπουλος.

Δ'. Μαγνητικὸς σταθμός.

Αἱ ἐν τῷ Μαγνητικῷ σταθμῷ, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο γινόμεναι ἐργασίαι εἶναι αἱ ἐξῆς: α') Προσδιορισμός τῆς βαθμολογίας τῶν αὐτογραφικῶν ὀργάνων κατὰ δεκαπενθήμερον. β') Ἀμεσοὶ προσδιορισμοὶ τῆς ἀπολύτου τιμῆς τῆς ἀποκλίσεως 28, ἐγκλίσεως 29 καὶ 30 τῆς ὀριζοντίου συνιστώσης. γ') Κανονισμός τῆς ἐναισθητικότητος τοῦ διχόρδου καὶ τοῦ ζυγοῦ τρίς καὶ τοῦ μονοχόρδου ἅπασι. δ') Ἐξετελέσθησαν 366 φωτογραφίαι τῶν τριῶν μαγνητικῶν στοιχείων. ε') Ὑπελογίσθησαν καὶ κατεγράφησαν ἐν τῷ οἰκίῳ βιβλίῳ τοῦ σταθμοῦ αἱ διάφοροι βαθμομετρήσεις καὶ αἱ ἀπολυτοὶ τιμαὶ τῶν μαγνητικῶν στοιχείων. ς') Ἀντεγράφησαν ἐκ τῶν ταινιῶν καὶ ὑπελογίσθησαν αἱ ὑπόλοιποι παρατηρήσεις τοῦ 1903.

Ἡ λειτουργία τοῦ Μαγνητικοῦ σταθμοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δὲν ὑπῆρξεν ἀτυχῶς ὅλως ὁμαλὴ· ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρχισαν αἱ δοκιμαὶ καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου, ὅτε ἤρχισεν ἡ τακτικὴ λειτουργία τοῦ ἡλεκτροκινήτου σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν - Πειραιῶς, τὸ ρεῦμα αὐτοῦ, ὡς ἀνεμένετο, ἔσχῃ σπουδαίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ, οὔτινος ἡ καμπύλη, μόνον κατὰ τὸ μικρὸν χρονικὸν διάστημα τῆς νυκτός, καθ' ὃ δὲν λειτουργεῖ ὁ σιδηρόδρομος, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δύο αὐτογραφικῶν ὀργάνων ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος εἶναι σχεδὸν ἀσήμαντος.

Πρὸς ἐκτίμησιν τῶν διαταράξεων, ἃς τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο ρεῦμα τῆς ἐλξέως τοῦ ἐγγύς ἡμῶν διερχομένου σιδηροδρόμου ἐπιφέρει ἐπὶ τῶν μαγνητικῶν στοιχείων, διωργανώσαμεν σειράν παρατηρήσεων τὴν νύκτα.

κατὰ τὴν διάρκεια τῆς διακοπῆς αὐτοῦ, καὶ τὴν ἡμέραν, ὅτε λειτουργεῖ ὁ σιδηρόδρομος· αἱ τοιαῦται δοκιμαστικαὶ ἐρευναι ἐξακολουθοῦσιν εἰπεῖν.

Εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Μαγνητικοῦ σταθμοῦ ἔλαβον μέρος οἱ κ. κ. Μεγαρῆς καὶ Σακαλῆς.

Ε'. Βιβλιοθήκη καὶ ἀναγνώστηριον.

Ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἐπλουτίσθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διὰ 750 τόμων, προερχομένων τῶν πλείστων ἐξ ἀνταλλαγῆς τῶν ἡμετέρων δημοσιεύσεων μετὰ διαφόρων ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων, τινῶν δὲ καὶ ἐξ ἀγορᾶς νέων τινῶν χρησίμων συγγραμμάτων. Ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν βιβλίων τῆς ἡμετέρας Βιβλιοθήκης ἀνέρχεται ἤδη εἰς 8,611 τόμους.

Τὸ Ἀναγνώστηριον τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἐλάβανε τακτικῶς 56 περιοδικά, ἐξ ὧν τὰ 18 περιοδικὰ δωρεάν. Ἐκτὸς τούτων τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἐλάβανε δωρεάν καὶ ἑτέρα 16 περιοδικά, ἄλλ' ἀτάκτως καὶ ἄνευ συνεχοῦς σειρᾶς.

Ϛ'. Ἀσκήσεις φοιτητῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1904 ἡσκήθησαν εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον περὶ τὸν χειρισμὸν τῶν ὀργάνων, τοὺς σχετικoὺς λογισμοὺς, διαφόρους ἀπτρονομικὰς καὶ ματεωρολογικὰς παρατηρήσεις 85 φοιτηταὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ μαθηματικοῦ τμήματος τῆς Σχολῆς τῶν Φυσικῶν καὶ Μαθηματικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου.

Ζ'. Προσωπικόν.

Εἰς τὸ προσωπικόν τοῦ Ἀστεροσκοπείου ἐγένοντο αἱ ἐξῆς μεταβολαί: α') ἀντὶ τοῦ ἐκτάκτου βοηθοῦ τοῦ Γεωδυναμικοῦ τμήματος κ. Α. Ζιζηλα διωρίσθη περὶ τὰς ἀρχάς Ἰανουαρίου ὁ κ. Α. Σακαλῆς· β') ἀντὶ τοῦ δοκιμοῦ κ. Γ. Παναγούλπουλος, διωρίσθη περὶ τὰ τέλη Αὐγούστου ὁ κ. Α. Βαλιδῆς· γ') ὁ δοκιμὸς κ. Γ. Νικολάου ἀπεπύρθη τῆς ὑπηρεσίας ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου· δ') ἀντὶ τοῦ κλητῆρος Α.

Πορτελάνου διωρίσθη περί τὰ μέσα Σεπτεμβρίου ὁ Σπ. Κοντονῆς καὶ εἴ) ἀντὶ τοῦ θυρωροῦ Γ. Μπάλλα προτελήθη περί τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου ὁ Δ. Χαραλαμπίδης.

Εἰς τὰ προσωπικὸν τῶν σταθμῶν ἐγένοντο δυστυχῶς παλλαὶ μεταβολαί, συνεπεία τῶν ἐτησίων μεταβολῶν τοῦ προσωπικοῦ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

II'. Δημοσιεύσεις.

Εἰς τὸ ἀστρονομικὸν περιοδικὸν « *Astronomische Nachrichten* » (B. 165 N. 5) ἐδημοσιεύσαμεν τὰ ἀποτελέσματα τῶν παρατηρήσεων τῶν μηνῶν τῶν διαττόντων ἀστέρων, τῶν παρατηρηθέντων ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ κατὰ τὸ ἔτος 1902.

Τοῦ 4ου τόμου τῶν Χρονικῶν ἡ ἐκτύπωσις μὴ πραγματοποιηθεῖσα μέχρι τοῦδε, ἐλπίζομεν ὅτι θέλει ἐπιτευχθῇ ἤδη τεθείσης μικρᾶς τιμᾶς πιστώσεως πρὸς τοῦτο ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους.

III'. Προσκήρυκτα.

Ἀπὸ τῆς 26 Αὐγούστου ἤρξατο ἡ ἀνίδρυσις τοῦ νέου θόλου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θέλει τοποθετηθῇ τὸ μέγα ἡμεμερινὸν τηλεσκόπιον τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου. Ἡ κατασκευὴ τοῦ κτιρίου γίνεται ὑπὸ τὴν ἐπιβλέψιν τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Μεταξᾶ, ὁ δὲ σιδηροῦς θόλος μετὰ τῆς κλίμακος τῶν παρατηρήσεων κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Παιδείᾳ σιδηρουργικοῦ καταστήματος τῶν ἀδελφῶν Gilon, διὰ τοῦ κ. Gautier. Ἡ σχετικὴ πίστωσις πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου ἐλήφθη ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Δωρίδου. Ὁ τέως Ὑπουργὸς κ. Σ. Στάης, χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ζῆλον τοῦ ὁποίου, διὰ τοῦ ἔργου τούτου, θέλει τεθῇ εἰς ἐνέργειαν τὸ μέχρι τοῦδε ἀχρηστον διατελέσαν κυριώτερον ὄργανον τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου καὶ συμπληρωθῇ ἐν τῇ κυριωτέρᾳ ἀλλείψει του τὸ ὑφ' ἡμᾶς ἱδρυμα, προσήνεγκεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ μεγίστην ἐκδούλευσιν.

Ἐκ τῆς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους ἀναγεγραμμένης μικρᾶς πιστώσεως πρὸς συντήρησιν καὶ πλουτισμὸν τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου καὶ τῶν σταθμῶν αὐτοῦ, ἐγένοντο τὰ ἐξῆς ἔργα καὶ ἡγοράσθησαν τὰ ἐπό-

μενα ἀντικείμενα: α') 15 μαγιστοβάθμια θερμόμετρα· β') ἐπεσκευάσθη ἐν ὑδραργυρικὸν βαρόμετρον· γ') γραμματόσημα ἐξωτερικῆς ἀλληλογραφίας· δ') ἐπεσκευάσθη ἡ ὑδραντλία καὶ ἡγοράσθησαν 2 λέβητες ἀντλίας· ε') ἐπληρώθησαν τὰ ἀγορασθέντα βιβλία καὶ περιοδικὰ τῆς Βιβλιοθήκης· ς') ἐπληρώθησαν τὰ ὁδοιπορικὰ ἐξόδα τῶν ἐκτάκτων βοηθῶν· ζ') συνεπληρώθη ἡ δένδρφυτεύσις τοῦ λόφου τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου καὶ ἐκαλλιεργήθησαν τὰ πέρυσι φυτευθέντα δένδρῦλλα· η') συνετηρήθησαν τὰ ὄργανα, ὁ κήπος καὶ ἡ ὑδραντλία τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου· θ') ἐπληρώθησαν διάφοροι ἀνάγκαι τῶν ἐπαρχιακῶν σταθμῶν ἡμῶν.

Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΗΣ

ΑΣΤΙΚΛΙΝΙΚΗ

Ἀπὸ πρώτης Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1904, προσήλθον εἰς τὴν Ἀστυκλινικὴν 3,572 ἀσθενεῖς, προερχόμενοι ἐκ τῶν διαφόρων τμημάτων τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, τῶν προαστείων καὶ περιχώρων αὐτῆς, ἐκ Πειραιῶς καὶ τῶν ἐπαρχιῶν.

Τούτων ἄρρενες μὲν ἦσαν	2,372
Θήλειαι δὲ	1,200
	3,572

Ἐξ Ἀθηνῶν κατὰ τὰ τμήματα τῆς πόλεως ἦσαν:

Τοῦ Α' τμήματος	459
» Β' »	371
» Γ' »	330
» Δ' »	468
» Ε' »	554
» ς' »	590

Ἐκ Πειραιῶς	230
» τῶν περιχώρων	250
» » ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ	320
	3,572

Ἡλικίαν δ' ἤγον μέχρι 2 ἐτῶν.....	169
Ἀπὸ 2 ἐτῶν » 10 »	436
» 10 » » 20 »	735
» 20 » » 30 »	865
» 30 » » 40 »	527
» 40 » » 50 »	350
» 50 » » 60 »	286
» 60 » » 70 »	143
» 70 » » 80 »	61
	<u>3,572</u>

Ἐπασχον δὲ ἐκ τῶν ἐξῆς νοσημάτων:

Ἐκ λοιμωδῶν νοσημάτων (ἐξ ὧν 409 διαλείπ.) ..	889
» νοσημάτων τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος.....	86
» » » αἱματος	87
» » » ἀναπνευστικοῦ συστήματος.....	579
» » » νευρικοῦ »	215
» » » κινητικοῦ »	35
» » » γαστρεντερικοῦ »	471
» » » ἥπατος.....	22
» » » οὐροποιεγεννητικοῦ συστήματος.....	139
» » » γεννητικῶν ὀργάνων.....	115
» » » δέρματος	326
» σφιγλίδος	141
» χοληδόχου	117
» νόσων τῶν ὀφθαλμῶν.....	7
» » » ὠτῶν	248
Ἄνευ διαγνώσεως.....	65
	<u>3,572</u>

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀρρώστων τῆς Ἀστυκλινικῆς. Ἐκ δὲ τῶν κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903 - 1904 ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Ἀστυκλινικῆς ἐγγραφέντων 137 διδασκτορῶν φοιτητῶν, 74 μὲν ἔλαβον ἀπό-

δειξιν, τῆς ἐν αὐτῇ πρακτικῆς ἀσκήσεως, οἱ δὲ λοιποὶ 63 δὲν συνεπλήρωσαν εἰσέτι ὡς ἀπουσιάζοντες, τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενον, ἐννεάμη-
νον χρονικὸν διάστημα.

Μ. ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΗΛΗΣ

Κύριε Πρύτανη,

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ πέμψω ὑμῖν τὴν ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων θεραπευτικῶς ἐν τῷ Ἀρεταίειῳ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1903 - 31 Αὐγούστου 1904. Ἐν αὐτῇ καταφαίνεται ἡ κανονικὴ τοῦ καταστήματος λειτουργία καὶ ἡ μετ' ἐπιτυχίας ἐφαρμοσθεῖσα θεραπεία. Καταφαίνεται ἐπίσης καὶ ἡ ἐκ νοσηλείας εἰσπραξίς, ἀνερχομένη εἰς τὸ ποσὸν τῶν 40,102, ὅπερ ποσὸν εἶναι ὁμοίως ἐνθαρρυντικόν.

Ἐν Ἀθήναις, 23 Μαΐου 1905.

Μετὰ σεβάσμου
Σ. ΜΑΓΓΙΝΑΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤῇ ΝΟΣΗΛΕΥΘΕΝΤΩΝ ΑΡΡΩΣΤΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903 - 1904
(1 Σεπτεμβρίου 1903 - 31 Αὐγούστου 1904).

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΑΡΕΤΑΙΟΥ

ὑποβάλλω ὑμῖν ἐκθεσιν περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νοσηλευθέντων ἐν τῷ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν διεύθυνσιν Ἀρεταίειῳ νοσοκομείῳ ὡς καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ γενομένων ἐγχειρήσεων.

Ἀρρώστοι ἐν ὅλῳ ἐνοσηλεύθησαν 314 ἐκ τῶν ὁποίων 213 ἦσαν ἄνδρες, γυναῖκες δὲ 102. Ἐξετελεσθήσαν δὲ ἐπὶ τούτων αἱ ἐξῆς 251 ἐγχειρήσεις, ὥς ἀναγράφομεν ἐνταῦθα κατὰ τοπογραφικὴν κατὰταξιν.

I. Κρανίον καὶ πρόσωπον.

- 1 - 2. Σχάσεις φλεγμόνων παρειᾶς.
3. Διέκπρησις κάτω σιαγόνος δι' ὀστείτιδα αὐτῆς.
- 4 - 8. Καθαίρεσις ἐπιθηλωμάτων μετ' ἀναπλαστικῶν ἐγχειρήσεων (δύο κατὰ τὴν ὀφθαλμικὴν χώραν, ὧν ἡ μία μετ' ἐξορύξεως τοῦ ὀφθαλμοῦ, δύο κατὰ τὸ κάτω χεῖλος καὶ μία κατὰ τὴν δεξιὰν μετωπιαίαν χώραν).
9. Διέκπρησις κάτω σιαγόνος δι' ὀστεοσάρκωμα αὐτῆς.
10. Καθαίρεσις ἰνώματος ἀριστερᾶς γωνίας στόματος.
11. Καθαίρεσις κυστεώδους ὄγκου ἀριστερᾶς παρειᾶς.
- 12 - 14. Καθαίρεσις σαρκωμάτων παρωτίδος.
15. Ἀναπλαστικὴ ἐγχείρησις λαγωχείλου.
16. Ἀπόξεις μετωπιαίου ὁστού δι' ὀστείτιδα αὐτοῦ.
17. Ἀφαίρεσις ἀπολύματος ἰνιακοῦ ὁστοῦ συνεπεία παπαλαιωμένου τραύματος διὰ πυροβόλου ὅπλου.

II. Τράχηλος καὶ αὐχὴν.

- 18 - 29. Καθαίρεσις καὶ ἀποξέσεις ἀδένων τραχήλου δι' ὀστείτιδας ἀπλᾶς καὶ φυματιώδεις.
30. Καθαίρεσις λιπώματος τραχήλου.
31. Καθαίρεσις λιπώματος αὐχένος.
- 32 - 33. Τραχειστομίαι (μία διὰ φυματίωσιν λάρυγγος καὶ ἑτέρα διὰ σάρκωμα τραχηλικῆς χώρας ἀνεπίδεκτον ἐγχειρήσεως).

III. Θώραξ, ῥάχις καὶ σπονδυλικὴ στήλη.

- 34 - 36. Καθαίρεσις ἀδένων μασχάλης διὰ φυματίωσιν αὐτῶν.
- 37 - 39. Πλευροτομαὶ διὰ πλευριτικά ἐξιδρώματα.
40. Διέκπρησις πλευρᾶς διὰ φυματίωσιν αὐτῆς.
41. Διάνοιξις καὶ ἀπόξεις ψυχροῦ ἀποστήματος κατὰ τὸν δεξιὸν ὑπερακάνθιον λάκκον.
- 42 - 50. Ἀκρωτηριασμοὶ μαστοῦ δι' ὄγκους αὐτοῦ.

IV. Κοιλία, ὀρθόν, δακτύλιος καὶ λεκάνη (πλὴν τῶν οὐρογεννητικῶν ὀργάνων).

- 51 - 89. Κηλοτομίαι διὰ βουβωνοκήλας καὶ ἰσχειοκήλας παλινδρόμους.
- 90 - 94. Κηλοτομίαι διὰ ἰσχειοκήλας περισφιγμένας.
- 95 - 108. Ἐγχειρήσεις ἑδρουριγγίων διὰ σχάσεως, ἀποξέσεως καὶ καυτηριάσεως.
- 109 - 118. Ἐγχειρήσεις αἱμορροΐδων.
- 119 - 120. Ἐγχειρήσεις μηροκήλης διὰ ριζικῆς θεραπείας.
- 121 - 126. Λαπαροτομίαι διὰ φυματιώδη περιτονίτιδα.
127. Ἐγχειρήσεις σκωληκοειδίτιδος.
- 128 - 129. Ἐγχειρήσεις παρὰ φύσιν ἐδρῶν.
- 130 - 134. Σχάσεις φυματιωδῶν ἀποστημάτων λαγονίου βόθρου.
135. Πλαγία λαπαροτομία δι' ἀπόστημα ἥπατος.
- 136 - 139. Λαπαροτομίαι δι' ὄγκους κοιλίας.
140. Λαπαροτομία δι' ὕδατίδας ἐπιπλόου.
141. Ἐγχειρήσεις κοιλιοκήλης.
- 142 - 144. Ἀποξέσεις καὶ ἀφαίρεσις ἀδένων βουβωνικῶν.
145. Διάνοιξις φλέγμονος κοιλιαζῶν τοιχωμάτων.
146. Καθαίρεσις κονδυλωμάτων δακτυλίου.

V. Οὐρογεννητικὰ ὄργανα ἀνδρῶν.

- 147 - 154. Λοξαὶ τομαὶ περινεϊκῇ διὰ λίθους κύστεως.
- 155 - 156. Διθεθρυφίαι κατὰ Bigelow.
- 157 - 158. Ὑπερηθικαὶ κυστεοτομίαι διὰ λίθους κύστεως.
159. Ὑπερηθικὴ κυστεοτομία διὰ θάλωμα κύστεως.
160. Ὁρχεοπηξία διὰ κρυψόρχιδα.
161. Ἐγχειρήσεις κισσοκήλης.
- 162 - 166. Ἐγχειρήσεις ὑδροκήλης (τρεις διὰ παρακεντήσεως καὶ ἐνέσεως βάμματος ἰωδίου καὶ δύο κατὰ Volkmann).
- 167 - 169. Ἐγχειρήσεις φимώσεως.
170. Ἐσωτερικὴ οὐρηθροτομία διὰ στενώματα οὐρήθρας.
171. Νεφροτομία διὰ περινεφρικὸν ἀπόστημα.

VI. Οὐρογεννητικά ὄργανα γυναικῶν.

- 172 - 191. Ἀποξέσεις καὶ καυτηριάσεις διὰ μητρίτιδα καὶ ἐνδομητρίτιδα.
 192. Καθαίρεσις κύστεως μεγάλων χειλίων αἰδοίου.
 193 - 194. Λαπαροτομίαι διὰ καρκινώματα μήτρας.
 195. Ὑστερεκτομία διὰ τῆς κοιλιακῆς ὁδοῦ δι' ἰνομύματα μήτρας.
 196 - 198. Ὑστερεκτομίαι διὰ τοῦ κολεοῦ δι' ἰνομύματα μήτρας.
 199. Λαπαροτομία διὰ σάρκωμα μήτρας.
 200. Ἀπόξεις καὶ καυτηριάσεις κοιλότητος μήτρας διὰ καρκίνωμα ἀνεπίδεκτον ἐγχειρήσεως.
 201. Ἀνεύρυνσις στέρμιου μήτρας διὰ σπένωσιν αὐτοῦ.
 202. Ἐγχειρήσεις αἱματομήτρας.

VII. Ἄνω ἄκρα.

- 203 - 204. Ἀκρωτηριασμός δακτύλων διὰ συντριβὴν αὐτῶν.
 205 - 207. Σχάσεις φλεγμόνων ἄκρας χειρός.
 208. Ἀνάταξις ἐξαρθρώματος ἄγκωνος.
 209. Ἀνάταξις ἐξαρθρώματος ὤμου.
 210 - 214. Ἀποξέσεις δι' ἀπλᾶς καὶ φυματιώδεις ὀστείτιδας ἄνω ἄκρων.
 215. Τενοντοτομία διὰ σύσπασιν δακτύλων συνεπείᾳ πεπαλαιωμένου ἐγκαύματος.
 216. Βαθμιαία κάμψις ἄγκωνος δι' ἀγκύλωσιν αὐτοῦ κατ' εὐθεϊαν γωνίαν.

VIII. Κάτω ἄκρα.

- 217 - 218. Ὀπτεορραφίαι δι' ἐπισπεπλεγμένα κατάρματα μηροῦ.
 219 - 243. Ἀποξέσεις διὰ φυματιώδεις καὶ ἀπλᾶς ὀστείτιδας κάτω ἄκρων.

244. Καθαίρεσις σαρκώματος κνήμης.
 245. Καθαίρεσις σαρκώματος γόνατος.
 246. Κατάταξις ἐξαρθρώματος ἰσχίου.
 247 - 248. Μεταμοσχεύσεις κατὰ Tierch δι' ἄτονα ἔλκη κνήμης.
 249. Ἀκρωτηριασμός κατὰ το ἀνώτερον τριτημόριον τῆς κνήμης διὰ σάρκωμα ἄκρου ποδός.
 250. Ἐγχειρήσεις πτερυγίου ὀνυχος.
 251. Τενοντοτομία ἀχιλλείου τένοντος διὰ δακτυλοβάμνα.

Ἐπὶ τῶν 251 τούτων ἐγχειρήσεων ἐπῆλθον θάνατοι 8, οἱ ἐξῆς:

- 1) Ἀρ. βιβλίου 1328. Φέρουσα καρκίνωμα τῆς μήτρας ἀνεπίδεκτον ἐγχειρήσεως ὡς ἐκ τῆς μεγάλης κύτου ἐκτάσεως καὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς κύστεως καὶ τῶν πέριξ, ἀπεβίωσε τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν γενομένην δι' ὕστερεκτομίαν, δοκιμαστικὴν λαπαροτομίαν.
- 2) Ἀρ. βιβλίου 1370. Φέρων πολλαπλᾶς ὀδατίδας κύστεις τοῦ ἐπιπλάου, δις ἐγχειρηθεὶς ἀπεβίωσε πέντε μῆνας μετὰ τὴν γενομένην λαπαροτομίαν, ἐξ ἐξαντλήσεως.
- 3) Ἀρ. βιβλίου 1378. Φέρων σάρκωμα τῆς δεξιᾶς τραχηλικῆς χώρας, ἀνεπίδεκτον ἐγχειρήσεως ἀπεβίωσεν ἓνα μῆνα μετὰ τὴν γενομένην διὰ παρηγορικὸν σκοπὸν τραχειοτομίαν, ἐξ ἀσφυκτικῶν φαινομένων.
- 4) Ἀρ. βιβλίου 1402. Φέρων λίθον κύστεως μετὰ πυελονευρρίτιδος ἀπεβίωσεν ἐξ οὐραιμικῶν φαινομένων μετὰ τὴν γενομένην ὑπερηλικὴν κυστεοτομίαν. Κατὰ τὴν γενομένην νεκροψίαν εὐρέθησαν λίθοι ἐν τῇ σπύλῃ τῶν νεφρῶν, ἐντελῶς κατεστραμμένη.
- 5) Ἀρ. βιβλίου 1419. Φέρων φυματίωσιν τοῦ λάρυγγος ἀπεβίωσε δέκα ἡμέρας μετὰ τὴν γενομένην τραχειοτομίαν.
- 6) Ἀρ. βιβλίου 1446. Φέρων σάρκωμα ἄκρου ποδός διό ἐγένετο ἀκρωτηριασμός, ἀπεβίωσε τέσσαρας μῆνας μετὰ τὸν ἀκρωτηριασμόν, γενομένης μεταστάσεως κατὰ τὴν σύστοιχον βουδωνικὴν χώραν.

- 7) 'Αρ. βιβλίου 1483. Φέρων περιεσφιγμένην δεξιάν ὁσχεοκλήτην ἀπὸ ὀκτὼ ἡμερῶν χρονολογουμένην μετὰ σφακέλου τοῦ ἐντέρου, ἀπεβίωσε μετὰ τὴν γενομένην κηλοτομίαν ἐκ περιτονιτιδῶν.
- 8) 'Αρ. βιβλίου 1487. Φέρων ὁσχεοκλήτην περιεσφιγμένην, περιλαμβάνουσιν τὰ πλεῖστα τῶν ἐντέρων (ἐτῶν 70) ἀπεβίωσε μετὰ τὴν γενομένην κηλοτομίαν ἐξ ὑποστατικῆς πνευμονίας.

Οὕτω ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν 251 ἐγχειρήσεων ἐπῆλθον οἱ 8 αὗτοι θάνατοι, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν γενικὴν στατιστικὴν τοὺς ὑπ' ἀριθ. 3, 5, 6 καὶ 7 καὶ τοῦτο διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: Εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 3 θάνατον ἐπρόκειτο περὶ ἀρρώστου φέροντος σπρκώμα τῆς δεξιᾶς τραχηλικῆς χώρας ἀνεπίδεκτον ἐγχειρήσεως, διὸ ἐγένετο πρὸς παρηγορικὸν σκοπὸν τραχειοτομία πρὸς ἄρσιν τῶν ἀσφυκτικῶν φαινομένων, πάσης ἐπιτυχίας οὐσῆς ἀδυνάτου· τοῦτ' αὐτὸ λεγτέον καὶ διὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. 5 θάνατον, ἐπελθόντα μετὰ τραχειοτομίαν διὰ πυματίωσιν τοῦ λάρυγγος. Εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 6 ἐπρόκειτο περὶ ἀρρώστου φέροντος σπρκώμα τοῦ ἄκρου ποδός, διὸ ἐγένετο ἀκρωτηριασμὸς τῆς κνήμης, ὁ δὲ θάνατος ἐπῆλθε μετὰ τέσσαρας μῆνας, συνεπεία μεταστάσεως καὶ γενικῆς σπρκωματώδους καχεξίας. Τέλος εἰς τὸν ὑπ' ἀρ. 7 ἐπρόκειτο περὶ δεξιᾶς ὁσχεοκλήτης περιεσφιγμένης, πρὸ ὀκταήμερου χρονολογουμένης μετὰ σφακέλου τοῦ ἐντέρου καὶ διαχύτου περιτονιτιδῶς, πρὸ τῆς ἐγχειρήσεως ἐκδηλωθείσης.

Οὕτω ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν 251 ἐγχειρήσεων, ὑπολείπονται θάνατοι ἐν ὅλῳ 4, ἧτοι περίπου 1 καὶ $\frac{3}{4}$ ἐπὶ τοῖς 100.

Πλὴν τῶν ἀρρώστων τούτων τῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ νοσηλευθέντων, προσῆλθον πρὸς ταῦτοις καὶ 464 ἐξωτερικοὶ ἄρρωστοι φέροντες τὰ ἐξῆς νοσήματα:

I. Κρανίον καὶ πρόσωπον.

Φλέγμονες καὶ τραύματα	14
'Επιθηλιώματα	4
Νομὴ δεξιᾶς παρειᾶς	1
'Εσθιομένη κατὰ τὴν ρίνα	1
Οὐλίτιδες	3
'Οδόντες τερηδωνισμένοι	4
Βράχυνσις χαλινῶ γλώσσης	1
Λδενοειδεῖς ἐκβλαστήσεις βλεννογόνου ρινικῆς κοιλότητος	2
'Ωτίτιδες	2
'Εκζεμα προσώπου	1
Ρινίτιδες	3
'Ερπητες ἐπιχειλίοι	2
Παρέσεις προσωπικοῦ νεύρου	2
Κύστες δερμοειδεῖς	2
Παθήσεις ὀφθαλμικαί	4
Νεόπλασμα δεξιᾶς παρειᾶς	1
Νεόπλασμα παρωτίδας	1
	46

II Τράχηλος καὶ αὐχὴν.

'Αδενίτιδες ἀπλαῖ καὶ πυματιώδεις τραχήλου	34
Φαρυγγίτιδες	3
Βρογχοκήλη	2
Νεοπλάσματα τραχηλικῆς χώρας	4
'Αμυγδαλίτιδες	3
Ραιβόκρανοι	2
Φλέγμονες	4
'Ανθρακες κατὰ τὸν αὐχένα	3

III. Θώραξ, ράχες καὶ σπονδυλικὴ στήλη.

Πλευρικὰ ἐξιδρώματα	3
Νεοπλάσματα μαστοῦ	5
Μαστίτιδες	4
Φλεγμοναὶ ἰδίων μασχάλης	4
Λιπώματα ράχως	2
Σπονδυλίτιδες	3
Φυματώσεις πλευρῶν	4
Μεσοπλεύριοι νευραλγίαι	3
Κατάγματα πλευρῶν	2
Ἑμπαρσις βελόνης κατὰ τὴν ξιφοειδῆ τοῦ στέρνου ἀπόφυσιν	1
	31

IV. Κοιλία, ὀρθόν, δακτύλιος καὶ λεκάνη, πλὴν τῶν οὐρογεννητικῶν ὀργάνων.

Φυματώδεις περιτονίτιδες	8
Ὑποφαλικά ἀποστήματα	2
Ὑδατίδες ἥπατος	5
Σκωληκοειδίτιδες	4
Ἡπατίτιδες	2
Αἰμορροΐδες	8
Βουβωνικαὶ ἀδενίτιδες	3
Λιπώμα λευκῆς γραμμῆς	1
Καρκίνωμα στομάχου	1
Καρκίνωμα ὀρθοῦ	1
Νεοπλάσματα κατὰ τὸν λαγόνιον βόθρον	2
Νεοπλασμα ὑπογαστρίου χώρας	1
Τραύματα διὰ πυροβόλου ὄπλου κατὰ τὴν ὀσφύν	2
Κονδυλώματα δακτυλίου	2
Ἑδραιορίγια	4
Ὀμφαλοκήλη	1
Συριγγιώδης πόρος κατὰ τὴν λευκὴν γραμμὴν	1

57

V. Οὐρογεννητικὰ ὄργανα ἀνδρῶν.

Ἀκράτεια οὔρων	1
Φυματιώδης ἐπιδιδυμίτις	1
Ἀπλαΐ ἐπιδιδυμίτιδες	2
Κισσοκῆλαι	4
Κρυφορχίδες	2
Ἐπιθηλίωμα κύστεως	1
Φυματώσεις ὀρχεως	4
Ἐπιθηλίωμα πέους	1
Υδροκῆλαι	10
Ὀρχίτις βλεννορροϊκή	1
Οὐροχόα πυρίγγια	3
Στενώματα οὐρήθρας	8
Φλέγμονες ισχίου	2
Διαμωρτία περὶ τὴν διάπλασιν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων	1
Κυστίτιδες	4
Φιμώσεις	5
	50

VI. Οὐρογεννητικὰ ὄργανα γυναικῶν.

Μητρίτιδες καὶ ἐνδομητρίτιδες	30
Δυσμηνορροΐαι	4
Κολικοκυστικὰ συρίγγια	3
Νεοπλασμοὶ μήτρας	8
Φλεγμοναὶ παρεκτετακτῶν μήτρας	7
Στενώσεις στομίου μήτρας	4
	56

VII. Ἄνω ἄκρα.

Ἐγκαύματα	5
Τραύματα διὰ θλάσεως καὶ δι' ὀξέων ὀργάνων	9
Εἰς μεταφορὰν	14

10

	Εκ μεταφοράς	14
Τραύματα διὰ πυροβόλου όπλου		4
Κατάγματα βραχίονος		2
Κατάγματα αντιβραχίου		5
Εξάρθρημα κεφαλῆς βραχίονος		3
Εξάρθρημα άγκώνος		1
Όστείτιδες άπλαί και φυματιώδεις		14
Εμπάρσεις βελοιών κατά τήν άκραν χείρα		3
Φλέγμονες άκρας χειρός διάχυτοι και περιγεγραμμένοι		9
Τενοντοθηκίτιδες		2
Παρωνυχίαι		2
		59

VIII. Κάτω άκρα.

Εξάρθρημα ισχίου	2
Τραύματα και θλάσεις	12
Κατάγματα μηρού	6
» κνήμης	4
» επιγονατίδος	2
Άτονα έλικη κνήμης	13
Κερσοί κνήμης	4
Όστείτιδες άπλαί και φυματιώδεις	12
Διαστρεχίνον έλκος, μεγάλου δακτύλου ποδός	1
Φλέγμονες κνήμης και μηρού	3
Διαστρέμματα ποδοκνημικής άρθρώσεως	2
Όνύξεις	9
Ραιβόποδες	5
Δακτυλοβάμονες	2
Πλατύποδες	4
Γάγγραινα εξ αρτηρίτιδος	1
Άγκύλωσης γόνατος	1
	83

IX. Νοσήματα μη αναφερόμενα εις ουδέν των άνω κεφαλαίων.

Κνιδώσεις	3
Υστερίαι	2
Ψωρίασις	1
Φυματιώσεις πνευμόνων	9
Παθήσεις καρδιάς	4
Χρόνιαι έλομίκυνσεις	8
	27

Επί των άρρώστων τούτων ένηργήθησαν αί απαιτούμεναι μικραί χειρουργίαι, ήτοι ραφαί και επιδέσεις τραυμάτων, ανατάξεις και συγκρατήσεις εξάρθρημάτων και καταγμάτων, καθαιρέσεις νεοπλασμάτων προσώπου, άποξέσεις όστών, καθαιρέσεις αδενοειδών εκθλαστήσεων βλεννογόνου ρινικής κοιλότητος, θεραπείαι μητρίτιδων και ένδομητρίτιδων διά πλύσεων και καυτηριάσεων, προαύσαι διαστολαί ούρήθρας διά στενώματα και αί λοιπαί άλλαι μικραί χειρουργίαι αί εις έκάστην των άνω αναφερομένων παθήσεων αναγκαιοῦσαι.

Επί των μη δεομένων έγχειρήσεως παρηγγέλθη ή δέουσα φαρμακευτική θεραπεία και επί των άνεπιδέκτων έγχειρήσεως ή κατάλληλος παρηγορική θεραπεία.

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΠΙ ΠΑΝΡΩΜΗ ΚΑΙΝΩΝ

ΑΠΟ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1903 — 31 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1904

1903 Σεπτέμβριος	2,171
» Οκτώβριος	3,618
» Νοέμβριος	3,499
» Δεκέμβριος	2,633
Είς μεταφοράν	11,921

	Ἐκ μεταφορᾶς	11,921
1904 Ἰανουάριος.	.	3,280
» Φεβρουάριος	.	2,018
» Μάρτιος	.	3,756
» Ἀπρίλιος	.	4,859
» Μάιος.	.	4,019
» Ἰούνιος.	.	3,364
» Ἰούλιος	.	3,674
» Αὐγούστος.	.	3,211
	Ἐν ὅλῳ	40,102

Δ. ΣΠ. ΜΗΛΛΑΝΟΣ

Ἐπιμελητὴς τῆς Κλινικῆς, ὑψηλῆς.

ΜΑΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, ἦτοι ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου Σεπτεμβρίου 1903 μέχρι 1ης Σεπτεμβρίου 1904, εἰσῆλθον ἐν τῇ Μαιευτικῇ κλινικῇ καὶ ἔτεκον 166 ἔγκυοι, ὧν 6 τὸν Σεπτέμβριον, 13 τὸν Ὀκτώβριον, 12 τὸν Νοέμβριον, 21 τὸν Δεκέμβριον, 16 τὸν Ἰανουάριον, 19 τὸν Φεβρουάριον, 16 τὸν Μάρτιον, 24 τὸν Ἀπρίλιον, 11 τὸν Μάιον, 14 τὸν Ἰούνιον, 7 τὸν Ἰούλιον, καὶ 7 τὸν Αὐγούστον.

Ἐτέχθησαν δὲ 167 βρέφη — εἰς τοκατὸς διδύμων — ὧν 84 ἄρρενα καὶ 83 θήλια. Ἐκ τούτων 154 ἐτέχθησαν ζῶντα, καὶ νεκρά 13, θανόντα κατὰ τὴν πορείαν τῆς κυήσεως καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν ἐπιτόκων ἐν τῷ Μαιευτηρίῳ, ἕνεκα διαφόρων νόσων καὶ ἄλλων αἰτίων. Ἐκ δὲ τῶν τεχθέντων ζώντων, (ὃν ἀπέθανε 5 ὥρας καὶ 45' λεπτὰ μετὰ τὸν τοκετὸν καθ' ὃ γεννηθὲν αὐτόσιτον ἀνεγκέφαλον.

Ἐκ τῶν ζώντων νεογνῶν, τὰ μὲν 103 ἐγκαταλειφθέντα ἀπεστάλησαν τῇ ἡμετέρᾳ φροντίδι, κατὰ τὸ εἶθος, εἰς τὸ ἐνταῦθα Δημοτικὸν Βρεφκομεῖον, τὰ δὲ 50 παρελήφθησαν ὑπὸ τῶν μητέρων αὐτῶν.

Ἐκ δὲ τῶν 166 τεξασῶν, αἱ μὲν 165 ἐξῆλθον ὑγιεῖς, μολοντί εἰς

τινας ἐξ αὐτῶν, ὡς θέλομεν ἐκθέσει κατιόντες, ἀνεπτύχθησαν κατὰ τὴν λοχείαν διάφοροι νοσηραὶ ἐπιπλοκαί, μία δὲ ἀπεβίωσεν ἐξ αἱμορραγίας, μεθ' ὅλας τὰς ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτῆς ἐν τῷ Καταστήματι παρασχεθείσας ἱατρικὰς φροντίδας, διότι αἱμορροῦσα ἀπὸ τῆς 10ης π. μ. ἕνεκα προσφύσεως τοῦ πλακοῦντος ἐν ἀναικίῳ τόπῳ, ἀφείθη ἄνευ ἐπιστημονικῆς βοήθειας εἰς χεῖρας πρακτικῆς μαίας, μέχρι τῆς 8ης μ. μ., ὁπότε τὴν μετέφερον ἐν τῷ Μαιευτηρίῳ ἐτοιμοθάνατον.

Δι' ὃ, τι ἀφορᾷ τὰ σχήματα, παρατηρήθησαν ἐπὶ μὲν τὸ κρανίον 145, ἐπὶ δὲ τὸ πρόσωπον 2, καὶ ἐπὶ πύελον 10, ὧν 7 ἐπὶ πόδας καὶ 3 ἐπὶ ἰσχία.

Ἐξετελέσθησαν δὲ α') 1 βασιοτριψία, ἐπὶ νεκροῦ ἐμβρύου, ἕνεκα ὀγκώδους ἰνομυώματος, ἐδράζοντος ἐν τῷ κοίλῳ τῆς πυέλου καὶ σμικρύνοντος τὴν ἐπιζευγνύουσαν μέχρι 6 $\frac{1}{4}$ ὁ. μ. β') 15 ἐμβρυολυαί, ὧν 11 ἕνεκα ἀδρανείας τῆς μήτρας, 3 ἕνεκα μὴ συντελέσεως τῆς ἐσωτερικῆς στροφῆς καὶ 1 ἐπὶ τῆς ὑπολειφθείσης κεφαλῆς τελευταίας, μὴ κατὰ τὴν ἐκτέλειαν τῆς κάμψεως καὶ ἐξαγωγῆς αὐτῆς διὰ τοῦ χειρισμοῦ τοῦ Mauriceau, γ') 6 τεχνηταὶ διαστολαὶ τοῦ στομίου τῆς μήτρας, διὰ τῆς μεθόδου τοῦ Bonnaire, ὧν 3 ἕνεκα ἀνατομικῆς ἀντιστάσεως περὶ τὴν διαστολὴν, 1 κατόπιν χλωροφορμιάσεως ἕνεκα σπασμωδικῆς ἀντιστάσεως περὶ τὴν διαστολὴν, καὶ 2 ὡς πρῶτος χρόνος διανεργηθέντος βεβιασμένου τοκετοῦ καὶ μιᾶς βασιοτριψίας, δ') 3 ἀποξέσεις, ὧν μία διὰ μερικὴν ἐπίσχεσιν τοῦ πλακοῦντος καὶ τῶν ὑμένων μετὰ ἔκτρωσιν, μία διὰ μερικὴν ἐπίσχεσιν τοῦ πλακοῦντος καὶ ὀλικὴν τῶν ὑμένων, καὶ μία διὰ μερικὴν ἐπίσχεσιν τῶν ὑμένων, ε') 11 τεχνηταὶ ἀποκολλήσεις τῶν ὑστέρων.

Καθ' ἑσπιν δ' ἀφορᾷ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν νοσηρότητα τῶν τεξασῶν κατὰ τὴν λοχείαν, ἔσχον πυρετικὴν ὑψωσιν ἄνω τῶν 38° καὶ σφύξεις ἄνω τῶν 100 κατὰ α' λεπτόν, ἐν συνόλῳ 19 λεχωίδες. Ἐκ τούτων 6 προσεβλήθησαν ὑπὸ διαλείποντος πυρετοῦ ὅστις καὶ κατὰ τὴν κύησιν κατέτρυχε ταύτας, ὑπεχώρησε δὲ τῇ χρήσει κινίνης, 5 ἔπαθον ἐκ στεφοραϊμίας, 4 ἐκ γαλακτοφορίτιδος, 3 συνεπείᾳ ἐπίσχεσεως μερικῆς ἢ ὀλικῆς τῶν ὑστέρων, καὶ τέλος εἰς μίαν ἀνεπτύχθη ἀπόστημα τοῦ μηροῦ, συνεπείᾳ ἐνέσεως τεχνητοῦ ὀρροῦ.

Κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος ἐνεγράφησαν 84 μαθήτριαι, ἔλαβον δὲ

μέχρι τοῦδε ἀπολυτήριον 48. Ἡ τε θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ διδασκαλία αὐτῶν ἐγένετο τακτικῶς καὶ ἀδιαλείπτως.

Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν τοῦτο ἔτος, ἐφοίτησαν εἰς τὸ φροντιστήριον τῶν πρακτικῶν ἀσκήσεων τῆς Μαιευτικῆς, ἐπὶ γυναικύλου, 132 φοιτηταὶ καὶ τινες διδάκτορες, προσκαλούμενοι καθ' ὁμάδας καὶ κατὰ σειράν ἐγγραφῆς.

Ἐνεγράφησαν δὲ ὅπως προσκληθῶσιν εἰς τοκετοὺς 169 διδάκτορες τῆς Ἀστυκλινικῆς, καὶ ἐκ τούτων παρέστησαν πρὸς πρακτικὴν κλινικὴν ἐξάσκησιν 131, προσκαλούμενοι κατὰ σειράς ἀποτελουμένους ἐκ τριῶν διδασκτόρων δι' ἕκαστον τοκετόν.

Τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπαιτούμενα ἐργαλεία ἐγοράσθησαν παρὰ τοῦ Πανεπιστημίου, τὰ δὲ λοιπὰ σκεύη καὶ ἐπιπλα παρὰ τοῦ Δημοσίου Ταμείου, κατὰ τὸ εἰωθός.

Ἐν τέλει, νομίζομεν ὠφέλιμον ἐκ τῆς ἐπισκοπῆσεως τῶν πεπραγμένων καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας τοῦ Καταστήματος νὰ συμπεράνωμεν τὰ ἑξῆς: Μεθ' ὅλην τὴν ἐλλειψιν εἰδικοῦ Μαιευτικοῦ καταστήματος πληροῦντος, ἅπαντας τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς καὶ τὴν ἀνελλιπὴ παρουσίαν καὶ ἐπέμβασιν εἰς ἕκαστον τοκετόν, τοῦ ἐπιμελητοῦ, τῆς μαίας, τῆς νοσοκόμου, τριῶν διδασκτῶν καὶ τεσσάρων μαθητριῶν, ἡ κατὰ τὴν λοχείαν παρατηρουμένη νοσηρότης εἶνε μηδαμινή, ἐνεκα τῆς κατὰ τὴν ψηλάφεισιν διὰ τοῦ κολεοῦ τηρουμένης ἀντισηψίας· ἰδίᾳ δὲ ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὰς πλείστας τῶν τικτουσῶν ἐργαζομένων μέχρι τῆς ἐνάρξεως τοῦ τοκετοῦ, ἡ ῥῆξις τοῦ θυλακίου ἐγένετο πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτῶν ἐν τῷ Μαιευτηρίῳ. Ἔτι δέ, μολονότι ἡ αὐτὴ οἰκία χρησιμεύει ὡς Μαιευτικὸν κατάστημα πρὸ 14ετίας, ἐν τούτοις οὐδέποτε παρὰ ταῖς λεχώσιν ἐξεδηλώθη μολυσματικὴ νόσος, γεγονός ἄξιον λόγου, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι, τηρουμένων τῶν ὑγιεινῶν ὁρῶν καὶ τῆς ἀντισηψίας, ἡ πάροδος τοῦ χρόνου καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν τεξασῶν, δὲν εἰσὶν ὁροι διευκολύνοντες τὴν ἐν τοῖς Μαιευτηρίοις ἀνάπτυξιν μολυσματικῶν νόσων.

Ἐπὶ τῶν 166 τεξασῶν, παρατηρήθη εἰς τὸ ἀναμνηστικὸν 42, ὅτι κατὰ διάφορα χρονικά διαστήματα ποικίλοντα ἀπὸ δεκάδας ἐτῶν πρὸ τῆς κηρύσεως καὶ μέχρι πρὸ τοῦ τοκετοῦ, ἔπαθον ἐξ ἐλομιάνσεως. Ἐκ τούτων 6 προσεβλήθησαν καὶ κατὰ τὴν κύησιν καὶ κατὰ τὴν λοχείαν. Προσέτι δέ, μεταξύ τῶν 42 ἐλονοουσῶν, εἰς 2 μόνον ἐπῆλθε πρόωρος

τοκετὸς καὶ ἑκτρωσις, αἰτιολογούμενα ἐκ τῆς ἐλομιάνσεως. Εἰς δὲ τοὺς πλακοῦντας τριῶν πασχουσῶν ἐξ ἐλομιάνσεως κατὰ τὴν κύησιν, τεξασῶν δὲ ἐν τέρματι, εὔρομεν πυρῆνας ἰνώδεις ὀφειλομένους εἰς ὀργανωθεῖσας αἱμορραγικὰς ἑστίας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐκτεταμένους.

Ἐκ τῶν γενομένων πυελομετρήσεων ἐπὶ 300 καὶ πλέον τεξασῶν, συνάγεται ὅτι ὁ βαχτισμός καὶ αἱ λοιπαὶ διαμαρτίαι περὶ τὴν διάπλασιν τῆς πυέλου σπανίζουν ἐν Ἑλλάδι.

Κατὰ τὸ προπαραλθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1902 - 1903, ἐδόθη ἡμῖν ἡ εὐκαιρία νὰ θεραπεύσωμεν λυσιτελῶς, ἡ ἐκλαμπτικῶς, ἐν ᾧ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος, εἰς οὐδεμίαν ἐκ τῶν ἐπιτόκων ἢ τῶν τεξασῶν ἐξεδηλώθη ἡ νόσος· εὗρέθη ὅμως εἰς τὰ οὖρα 7 ἐπιτόκων, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀφθονον λεύκωμα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκλαμπία καὶ ἐν τῇ πόλει ἀριθμεῖ οὐκ ὀλίγα θύματα κατ' ἔτος, νομίζομεν ἐπ' ἀνάγκης νὰ διαφημισθῇ καταλλήλως, ὅτι αἱ ἐγκυμονοῦσαι ἄνθρωποι, δέον ἐν καιρῷ νὰ προστρέχωσιν εἰς τὰ κατὰ τόπους μαιευτικὰ κατστήματα, ἂν ὑπάρχουσιν, ἢ τὰ νοσοκομεία, ἵνα ὑποβάλλονται εἰς ἰατρικὴν ἐξέτασιν καὶ θεραπείαν, δωρεὰν χορηγομένην. Διὰ τούτου δέ, οὐ μόνον νὰ προληφθῶσιν αἱ κατὰ τὸν τοκετόν σοβαραὶ ἐπιπλοκαί, ἀλλὰ θὰ συντελῇ καὶ διὰ τὴν ὅσον ὅσον τε ἀρτιωτέραν ἐξάσκησιν τῶν τε φοιτητῶν καὶ διδασκτῶν περὶ τὰ Μαιευτικὰ καὶ τὴν Γυναικολογίαν.

Δ. ΚΟΝΣΟΛΑΣ

ΦΥΣΙΟΛΟΓΕΙΟΝ

Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903 - 1904 ἐδιδάχθη πειραματικῶς τὸ περὶ τῶν Ἐνεργειῶν μέρος τῆς Φυσιολογίας, ἥτοι ἡ φυσιολογία τῶν κινήσεων, τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων.

Ἐν τῷ Φυσιολογεῖῳ ἐνεγράφησαν πρὸς ἀσκήσιν 126 φοιτηταὶ, ἠσκήθησαν δὲ εἰς πάντα τὰ μέρη τῆς φυσιολογίας 117, διαιρεθέντες εἰς δύο σειράς.

Τὸ Φυσιολογεῖον ἐπλουτίσθη διὰ διαφόρων ὀργάνων χρησίμων εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν.

Κατὰ τὰς διακοπὰς μετέβην μετὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ Φυσιολογεῖου κ. Σ. Δοντᾶ καὶ τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς Γενικῆς Παθολογίας κ. Κ. Μαυράκη εἰς Βρυξέλλας, ἐνθα μετέσχον τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ συγκροτηθέντος ἔκτου Διεθνoῦς Συνεδρίου τῶν Φυσιολόγων, οὗ τοῦ διεθνoῦς προεδρίου εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἀποτελῶ μέλος, ἐκλεγείς ἐν τῷ ἐν Τουρίνῳ πρότριετῆς συγκροτηθέντι πέμπτῳ Διεθνεῖ Συνεδρίῳ τῶν Φυσιολόγων.

Ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ τῶν Βρυξελλῶν ἐγὼ μὲν ἀνεκοινώσαμην γερμανιστὶ δύο ἐργασίας:

1) Über die oberen Bahnen, welche auf das Atmungscentrum einwirken.

2) Über die im Vagus enthaltenen Fasern, welche auf das Atmungscentrum einwirken.

Ὁ δὲ κ. Δοντᾶς ἀνεκοινώσατο γαλλιστὶ τὴν ἐν τῷ Φυσιολογεῖῳ γενομένην ἐργασίαν:

La courbe de la contraction des muscles veratrinisés de la grenouille après l'action du curare, de l'atropine et de la sparteine.

Οἱ δὲ κ. κ. Μαυράκης καὶ Δοντᾶς γαλλιστὶ κοινὴν ἐργασίαν γενόμενὴν ὡσαύτως ἐν τῷ Φυσιολογεῖῳ:

D'un centre respiratoire dans la substance corticale du cerveau du chien et du trajet des fibres, par lesquelles ce centre agit sur la respiration.

Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ἐποιήσαντο πείραμα ἐπὶ κυνός, ἀναφερόμενον εἰς αὐτήν, ἐνώπιον τῶν μελῶν τοῦ Συνεδρίου (ὄρα πρακτικὰ τοῦ Συνεδρίου).

Τὸ Συνέδριον ἐπίμησέν με ἐκλέξαν ἐπίτιμον πρόεδρον μιᾶς τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ, ὁ δὲ Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου κ. Heger ἐν τῇ τελευταίᾳ γενικῇ συνεδρίᾳ εἶπε τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ συγγράμματός μου:

« M. le professeur Nicolaidès (Athènes) a été chargé par le » Congrès de Turin d'améliorer la nomenclature physiologique » et surtout la nomenclature des appareils graphiques. Dans son » traité récemment publié, M. Nicolaidès a réalisé le vœu du » Congrès et propose de lui adresser des félicitations et des re-

mercements (Applaudissements) ». (Compte rendu du VIe Congrès International de Physiologie publié par Slosse, secrétaire local, dans les Archives Internationales de Physiologie Vol. II, fascicules 1 - 11 p. 33 - 34).

Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐξελέγηται καὶ αὐθις μέλος τοῦ Διεθνoῦς Προεδρίου τοῦ ἐβδoῦμου συνεδρίου τοῦ ἐν Heidelberg τῆς Γερμανίας συγκροτηθησομένου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διασώμου καθηγητοῦ τῆς φυσιολογίας κ. Kossel.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903 - 1904 ἐδημοσιεύθησαν ἐκ τοῦ Φυσιολογεῖου τὰ ἑξῆς:

1) R. Nicolaidès. Über die oberen Bahnen, welche auf das Atmungscentrum einwirken.

2) R. Nicolaidès. Über die im Vagus enthaltenen Fasern, welche auf das Atmungscentrum einwirken.

3) S. Dantas. La courbe de la contraction des muscles veratrinisés de la grenouille après l'action du curare, de l'atropine et de la sparteine.

4) C. Mavrakis et S. Dantas. D'un centre respiratoire dans la substance corticale du cerveau du chien et du trajet des fibres, par lesquelles ce centre agit sur la respiration.

Πᾶσαι αὗται αἱ διατριβαὶ κατεχωρίσθησαν ἐν τῷ Compte rendu τοῦ ἔκτου Διεθνoῦς Συνεδρίου τῶν φυσιολόγων δημοσιευθέντι ἐν τοῖς Archives Internationales de Physiologie Vol. II καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις περιοδικοῖς.

5) Ἡ ἐν τῷ Φυσιολογεῖῳ γενομένη ἐργασία τοῦ κ. Μαυράκη, γερμανιστὶ ὑπὸ τὸν τίτλον « Untersuchungen über die Steatogenesis der Organe », ἐν τῷ Archiv für (Anat. u.) Physiologie 1904 S. 94.

Τῆς διατριβῆς ταύτης ἐποιήσαντο ἀνάλυσιν οἱ εἰδικῶς περὶ τὰ ζητήματα ταῦτα ἀσχολούμενοι φυσιολόγοι ἐν ἐγκριταῖς περιοδικοῖς, ὡς ὁ ἐν Königsberg καθηγητῆς Ellinger ἐν τῷ Centralblatt für Physiologie Bd. XVIII, 1904, ὁ Meyer ἐν τῷ Journal de Physiologie et de Pathologie Générale Vol. 6 1904, κ.τ.λ.

6) Ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Κοσμετάτου ὡσαύτως ἐν τῷ Φυσιολογίῳ γενημένη ἐργασία γαλλιστὶ ἐν τῷ Archives d'Ophthalmologie 1904 ὑπὸ τὸν τίτλον « De l'action de la nicotine sur le ganglion cervical supérieur ».

Τέλος ἐδημοσιεύθη ὁ δεύτερος τόμος τῆς Φυσιολογίας περιλαμβάνων τὰς ἐνεργείας τοῦ ζωικοῦ ὁργανισμοῦ.

P. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΑΝΑΤΟΜΕΙΟΝ

Ἐπειδὴ ἐν ταῖς πεπραγμένοις τῆς Πρυτανείας τοῦ κ. Καζάξη ἐνεκα καθυστέρησεως δὲν συμπεριελήφθη ἡ ἐκθεσίς μου περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1902 - 1903 ἐν τῷ Ἀνατομείῳ πεπραγμένων. διὰ τοῦτο ἐπιτρέψατέ μοι, ἵνα ἐν τῇ παρούσῃ διὰ βραχείου διαλάβω ἐνταῦθα καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο τελεσθέντων ἐν τῷ Ἀνατομείῳ.

Ἔτος 1902 - 1903.

Διδασκαλία. Ἡ διδασκαλία τῆς Ἀνατομικῆς, μετὰ τὴν γνωμοδότησιν τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς περὶ τοῦ ἐτοιμορρόπου τοῦ Ἀνατομείου, κατ' ἀπόφασιν τῆς συγκλήτου ἐγένετο ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τοῦ Χημείου. Παρ' ὅλας τὰς δυσχερείας, αἰτίνες ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἀμφιθεάτρου τοῦ Χημείου καὶ τοῦ ἀκαταλλήλου αὐτοῦ δι' ἀνατομικὰ μαθήματα, κατῴρθωσα καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ διδάξω ὅλην τὴν Ἀνατομικὴν μετ' ἐπιδείξεων. Δὲν δύναμαι ὁμῶς νὰ παρασιωπήσω ἐνταῦθα, ὅτι ἡ διδασκαλία τόσοῦ πρακτικοῦ καὶ θεμελιώδους μαθήματος γενομένη ἐν τῷ Χημείῳ, παρ' ὅλας τὰς προσπάθειάς μου, πάντοτε θὰ εἴνε ἀτελής πρὸς μεγίστην ζημίαν τῶν κ. φοιτητῶν.

Ἀσκήσεις. Ἠσκήθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν ὅλῃ 330 φοιτηταί, ὧν 51 ἦσαν πρωτοετείς, ἀσκηθέντες μόνον περὶ τὴν μυολογίαν καὶ τὴν συνδεσμολογίαν. Αἱ ἀσκήσεις ἐγένοντο ὡς πρότερον ἐν ταῖς ὑπογείαις αἰθούσαις τοῦ Ἀνατομείου, ὧν τὸ ἀκατάλληλον καὶ τὸ ἀνθυγιεινὸν πολυλάνθις ἐξέθηκα εἰς τὴν προϋσταμένην ἀρχήν. Εἰς τὰ ἐλαττώματα ὁμῶς

ταῦτα προπετέθη νῦν καὶ ὁ κίνδυνος. εἰς ὃν, καθ' ἡμᾶς, εἶνε ἐκτεθειμένοι οἱ ἐν ταῖς αἰθούσαις ταύταις ἐργαζόμενοι ἐνεκα τοῦ ὑπερκαίμενου αὐταῖς ἐτοιμορρόπου ἀμφιθεάτρου τοῦ Ἀνατομείου, περὶ οὗ ἀπεκλῶμαι πάσης εὐθύνης.

Ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι. Ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ Ἀνατομείου κ. Ἀλέξανδρος Τσιλιμπάρης ἐφιλοτέχνησε παρασκευάσμα τοῦ προσωπικοῦ καὶ τοῦ γλωσσοφαρυγγικοῦ νεύρου, ὁ δὲ βοηθὸς κ. Καλῆς παρεσκεύασε παρασκευάσματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν συνδεσμολογίαν. Ἄτινα ἅπαντα κατετέθησαν ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Ἀνατομείου.

Ὁ δὲ ἕτερος βοηθὸς κ. Κούμαρης τῇ ἐμῇ εἰσηγήσει ἠρσύνησεν ἐπὶ πλείστων πτωμάτων μὲν τινὰ ἀσταθῆ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπιπολῆς ἡ ὀρθὸν στερνικὸν (sternalis) ὀνομαζόμενον, περὶ οὗ εἶχομεν πρό πολλοῦ ἀναγράψαι ἐν τῷ ἀνατομικῷ βιβλίῳ περιπτώσεις τινάς. Τὸ πόρισμα τῆς ἐρεῦνης ταύτης ὡς καὶ τινὰς σπινίνας ἀνωμαλίας ἀγγείων καὶ νεύρων ἐδημοσίευσεν ἐν κοινῇ μετὰ τοῦ κ. Κούμαρη διατριβῇ, καταχωρηθείσῃ ἐν Anatom. Anzeiger Τόμ. 22 ὑπὸ τὸν τίτλον: *Über einige Varietäten der Muskeln, Gefässe und Nerven.*

Ἔτος 1903 - 1904.

Διδασκαλία. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐδέησε νὰ διδάξω τὴν ἀνατομικὴν ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ τοῦ Χημείου, καὶ ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων βλέπω, ἴσως ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐξακολουθήσω οὕτω. Πόσον ἐπιζήμιον τοῦτο ἀποβαίνει εἰς τοὺς κ. φοιτητάς, ὡς πασιδῆλον, κρίνω περιττὸν νὰ ἐξάρω ἐνταῦθα διὰ περισσοτέρων. Εὐχομαι μόνον, ἵνα μὴ ἡ διδασκαλία τῆς ἀνατομικῆς, τοῦ κατ' ἐξοχὴν πρακτικωτάτου τούτου μαθήματος, ἀποθῇ ἐν Ἑλλάδι κατ' ἐξοχὴν θεωρητικὴ καὶ εἰκονικὴ, ἀφοῦ μετὰ κόπους ἀτρύτους κατῴρθωθη ἡ ἀνύψωσις αὐτῆς εἰς περιωπὴν ἀμιλλωμένην πρὸς τὴν ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ παλινδρόμησις τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου, ἣν ἡμεῖς ἀγωνιζόμεθα παντοιοτρόπως ν' ἀποτρεψώμεν ὑποβαλλόμενοι εἰς κόπους ξένους πρὸς τὸ καθῆκον ἡμῶν, ἂν μοιραίως συμβῇ, ἀσφαλῶς θέλει ἀποθῇ ἐπιζήμιος, οὐ μόνον εἰς τὴν Ἱατρικὴν Σχολήν, ἀλλὰ εἰς ὁλόκληρον τὸ Πανεπιστήμιον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου θὰ φυγαδεύσῃ τοὺς ὀρεγομένους καλῆς ἱατρικῆς προπαιδεύσεως καὶ μάλιστα τοὺς φοιτητάς τοῦ ἔξω Ἑλληνισμοῦ.

Ἀσκήσεις. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡσκήθησαν 412 περὶ τὴν ἀγγειολογίαν καὶ νευρολογίαν καὶ 87 περὶ τὴν μυολογίαν ἤτοι ἐν ὅλῳ 499, ἤτοι 169 περισσότεροι ἢ ἐν τῷ προηγούμενῳ ἔτει. Ἡ αὐξήσις αὕτη δὲν προέρχεται ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀσκουμένων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι πολλοὶ τῶν φοιτητῶν κατιδόντες τὴν ὠφέλειαν τῆς ἀσκήσεως περὶ τὰς ἀνατομὰς ὑποβάλλονται οἰκίᾳ θελήσει εἰς νέαν ἀσκήσιν ἀποτίοντες τὸ νόμιμον τέλος. Τὴν ἐκ τῆς ἐπανελημμένης ἀσκήσεως ὠφέλειαν ταύτην θὰ προσεπορίζοντο ἐν μεγαλειτέρῳ βαθμῷ οἱ κ. φοιτηταί, ἐὰν τὸ Ἀνατομεῖον ἐκέκτητο τὸ κατάλληλον ἱδρυμα καὶ τ' ἀναγκαῖα μέσα. Διότι ὡς ἐν τινι τῶν ἐκθέσεων μου πρὸς τὴν Σ. πρυτανεῖαν ἀναφέρω, Ἱατρικὴ Σχολὴ στερουμένη ἐργαστηρίων καὶ μάλιστα Ἀνατομικοῦ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ δικαιώματα ἐπὶ τοῦ τίτλου ἐπιστημονικῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς, ἀλλ' ἀπλῶς πρακτικῆς σχολῆς ἱατρῶν, οἵαι τοιαῦται ὑφίσταντο ἄλλοτε ἐν τισι μέρεσι τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι. Ὁ βοηθὸς κ. Παπαδημητρίου ἐφίλο-τέγησεν ἐν παρασκευάσματι τοῦ προσωπικοῦ καὶ δύο παρασκευάσματα τῶν ἀγγείων τοῦ γόνατος, ὁ δὲ ἕτερος βοηθὸς κ. Μιχαλακίᾱς παρασκευάσματα τῶν συνδέσμων τοῦ ἰνιακοῦ ὅσπου μετὰ τῶν αὐχενικῶν σπονδύλων, ἅτινα πάντα κατετέθησαν ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Ἀνατομείου.

Ὁ δὲ ἐπιμελητὴς τοῦ Ἀνατομείου κ. Ἀλέξανδρος Τσιλιμπάρης ἀνεκοίνωσεν ἐν τῷ Πανελληνίῳ Ἱατρικῷ Συνεδρίῳ καὶ εἶτα ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Ἱατρικῷ Μηνύτορι τὰς ἐξῆς διατριβάς:

1) Περὶ ἀπολήξεως τῶν νεύρων ἐν τῷ ὄρχει. Ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ ἀποδεικνύονται νῦν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. Τσιλιμπάρη **νευρικὰ κύτταρα** ἐν τῷ ὄρχει καὶ **νευρικὰ σπειράματα**.

2) Περὶ σπανίας μετατοπίσεως σπλάγχχνων σιννεπείᾳ διαφραγματικῆς κοίτης παρατηρηθείσης ἐπὶ τινος πτώματος τοῦ Ἀνατομικοῦ φροντιστηρίου.

Ἐγὼ δ' ἀνεκοίνωσα ἐν τῷ Πανελληνίῳ Ἱατρικῷ Συνεδρίῳ καὶ ἐδημοσίευσά ἐπίσης ἐν τῷ Ἱατρικῷ Μηνύτορι τὰ ἐξῆς:

1) Παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ πλακοῦντος τῶν σαρκοδόρων, γενομένης κοινῇ μετὰ τοῦ μαικυτῆρος κ. Ἰω. Τοπάλη.

2) Περὶ τῶν κοιλιαίων θυλάκων τοῦ λάρυγγος παρὰ τῷ τελείῳ ἀνθρώπῳ καὶ τῷ νεογνῷ.

Τὴν ἐργασίαν ταύτην συμπληρώσας βραδύτερον καὶ διὰ παρατηρήσεων ἐπὶ πιθήκων, ἐδημοσίευσά ἐκτενῶς ἐν τῇ ἐπετηρίδι τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ὑστερώτερον δὲ ἕνακα τοῦ ἐνδιαφέροντος ὅπερ διήγειρεν ἐν Γερμανίᾳ ἐδημοσίευσά αὐτὴν καὶ γερμανιστὶ ἐν τῷ *Anatom. Anzeiger* ὑπὸ τὸν τίτλον: *Über die Ventricularsäcke des Kehlkopfes beim erwachsenen und neugeborenen Menschen sowie bei einigen Affen.*

Διὰ τῆς εἰρημένης ἐργασίας πλὴν τῶν ἄλλων ἀποδεικνύεται τὸ πρῶτον νῦν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οἱ κοιλιαῖοι θυλάκοι, οἱ ππανιώτατα ἐπὶ τοῦ τελείου ἀπαντῶντες, ὑπάρχουσι πάντοτε ἐπὶ νεογνῶν. Τοῦτο δ' ἀνομοιογείται καὶ ὑπὸ τοῦ Bartels, ἐργασθέντος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, ἐν τῇ διατριβῇ αὐτοῦ, τῇ καταχωρηθείσῃ ἐν τῇ *Zeitschrift für Morphologie und Anthropologie* τόμ. 8, ἐν ᾗ πολλαχοῦ ποιεῖται μνείαν τῶν παρατηρήσεών μου, παραθέτων μάλιστα καὶ ἀποσπάσματα τοῦ ἑλληνικοῦ αὐτῆς κειμένου.

Ἐπιστημονικὴ περιήγησις. Εὐρισκόμενος ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος χάριν ἐπιστημονικῶν λόγων, ἐζήτησα δι' αἰτήσεώς μου παρὰ τῆς Σ. Συγκλήτου μικρὰν χρηματικὴν ἐπιχορήγησιν, ἵνα περιηγηθῶ ἅπαντα τὰ Ἀνατομεῖα τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας, ἐξετάζων τὸν ὁργανισμόν καὶ τὰ σχέδια τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, τὴν αὕτη ἐνέκρινέ μοι, ἐφ' ᾧ ἐκφράζω αὐτῇ τε καὶ ὑμῖν, κύριε Πρύταμι, τὴν βαθεῖαν μου εὐγνωμοσύνην. Ἐπανακάμψας δὲ ἐκ τῆς περιηγήσεώς μου, ἀμέσως ὑπέβαλλον εἰς τὴν Σύγκλητον ἐκτενῇ ἐκθεσιν περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀνατομείων, ἃ ἐπεσκέφθην, ἣν ἐλπίζω ὅτι ὁ κ. Πρύταμις θὰ περιλάβῃ εἰς τὰ πιπραγμένα αὐτοῦ, πρῶτον διότι αὕτη θὰ δείξῃ πῶς ἔχουσι καὶ πῶς τανῦν λειτουργοῦσι τὰ Ἀνατομεῖα ἐν Εὐρώπῃ, δεύτερον δὲ διότι ἴσως χρησιμεύσῃ εἰς καθοδήγησιν περὶ τοῦ κατάλληλου σχεδίου, καθὼ δέον νὰ ἰδρυθῇ καὶ διαρρυθμισθῇ τὸ νέον Ἀνατομεῖον, ἂν ποτε μέλλῃ τοιοῦτον νὰ ἰδρυθῇ.

Γ. ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΠΤΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ

Προκειμένου να οικοδομηθῇ παρ' ἡμῖν νέον Ἀνατομεῖον, ἐθεώρησα καθήκον μου να ἐπιτεφθῶ τινα τῶν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ Ἀνατομεῶν ἰδίαις δαπάναις. Ἐπειδὴ ὅμως τινὰ ἐξ αὐτῶν ἔκειντο πολὺ μακρὰν τῆς ἀναλόγως τῶν χρηματικῶν μέσων σχεδιαγραφείσης περιηγήσεως, ἐζήτησα παρὰ τῆς Σ. Συγκλήτου χρηματικὸν βοήθημα, ὅπερ αὕτη ὁμοφώνως παρέσχε μοι, ἐφ' ᾧ εὐγνωμονῶ αὐτῇ. Ἐν τῇ πρὸς αὐτὴν αἰτήσει μου ὑπεσχόμην ἅμα τῇ ἐπανακάμψει νὰ ὑποβάλω τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστημονικῆς μου ταύτης περιηγήσεως, ὅπερ πράττω νῦν διὰ τῆς παρούσης ἐκθέσεώς μου. Ἐν αὐτῇ θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν αὐσιωδῶν μερῶν τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐπισκεφθέντων Ἀνατομεῶν, διὰ βραχείων μόνον διαλαμβάνων περὶ τῶν δευτερευόντων μερῶν αὐτῶν. Ἐπεσκέφθην δὲ κατὰ σειράν τὰ ἑξῆς Ἀνατομεῖα: Τὸ ἐν Innsbruck, τὸ ἐν München, τὸ ἐν Tübingen, τὸ ἐν Heidelberg, τὸ ἐν Würzburg, τὸ ἐν Jena, τὸ ἐν Berlin, τὸ ἐν Breslau, τὸ ἐν Halle, τὸ ἐν Leipzig, τὸ ἐν Prag, τὸ ἐν Wien καὶ τὸ ἐν Graz.

Ἀνατομεῖον Innsbruck.

Τὸ Ἀνατομεῖον τοῦτο κεῖται μακρὰν τοῦ Πανεπιστημίου ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς πόλεως ὁμοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν ἱατρικῶν ἰδρυμάτων· ἔχει δὲ σχῆμα διπλοῦ Τ πανταχόθεν ὑπὸ κήπου περιβαλλόμενον καὶ οὕτω τοποθετημένον, ὥστε τὸ ἐπιμήκεις αὐτοῦ σκέλος κεῖται παρὰλλήλως πρὸς εὐρεῖαν ὁδόν, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ μακροῦ περιβόλου. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ τριῶν ὀρόφων καὶ ὑπογείου. Ἐμπροσθεν καὶ ὀπισθεν τοῦ μέσου τοῦ ἐπιμήκειος σκέλους σχηματίζει ἡ οἰκοδομὴ δύο ἡμικυκλοειδῆ κολπώματα ἀναίρόμενα μέχρι τοῦ δαπέδου τοῦ 1^{ου} ὀρόφου.

Ὁ ὑπόγειος χώρος διήρηται δι' ἐπιμήκειος διαδρόμου εἰς δύο

μέρη· ἐπὶ μὲν τοῦ προσθίου κεῖται 1) ἐν δωμάριον ὡς σταῦλος διαφόρων ζώων, 2) δύο δωμάτια διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν πτωμάτων καὶ τὴν ταρίχευσιν αὐτῶν, 3) ἐν δωμάτιον πρὸς παρασκευὴν ὀστέων· ἐπὶ δὲ τοῦ ὀπισθίου 1) τὸ ὑπόκαυστον, 2) χώρος ἀπὸ τοῦ ὁποῦ διὰ ἡλεκτρικοῦ μηχανήματος ἀνακινῶνται ὁ ἄλλο τοῦ ὅλου ἰδρύματος.

1^{ος} Ὀρόφος. Οὗτος ἀναίρεται περίπου δύο μέτρα ὑπερθεῖν τῆς γῆς, διήρηται δὲ δι' ἐπιμήκειος διαδρόμου εἰς δύο μέρη. Τὸ μὲν πρόσθιον ἐν μὲν τῷ μέσῳ (ἀντιστοιχῶς τῷ ἡμικυκλίῳ κολπώματι) ἔχει δύο αἰθούσας ἀνατομῶν, ὧν ἡ μία μείζων τῆς ἑτέρας. Παρὰπλεύρως δ' αὐτῶν δύο δωμάτια, τὸ μὲν ὡς παρασκευαστήριον, τὸ δὲ ὡς δωμάτιον τοῦ κλητῆρος. Αἱ ἡμικύκλιοι αἰθουσὲς τῶν ἀνατομῶν δέχονται ὥς μόνον ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τῆς πρὸς τὴν ὁδὸν ἐστραυμένης. Αἱ ἀνατομικαὶ τράπεζαι εἶνε κατασκευασμέναι ἐκ μαρμάρου, ἔχουσι δὲ σχῆμα ὠσειδῆς καὶ στηρίζονται ἀκίνητως ἐπὶ σιδηροῦ τρίποδος, διαπερσμένου ὑπὸ ἀπαγωγῇ σωλήνος ἀρχομένου ἀπὸ τῆς ἄνω ἐπιφάνειας τῆς μαρμαρινῆς τραπέζης. Διὰ τῆς τοιαύτης διασκευῆς διευκολύνεται ὁ καθαρῶς τῶν ἀνατομικῶν τραπέζων. Τὸ δὲ δάπεδον εἶνε ἐστρωμένον διὰ τιμμένου, διὸ εὐκόλως ἀποπλύνεται τελείως. Ἡ ἡμικύκλιος αὕτη αἰθουσα συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ ὑπογείου δωματίου δι' ἀνυψωτήρος, χρησιμεύοντος εἰς τὸ Ἀνατομεῖον, διότι δι' αὐτοῦ καὶ εἰς κλητὴρ δύναται νὰ ἀναβῇ ἄλλοι τὰ διὰ τὰς ἀνατομὰς πτώματα.

Τὸ δὲ ὀπίσθιον μέρος τοῦ ὀρόφου τούτου ἐν μὲν τῷ μέσῳ περιλαμβάνει τὸ ἀμφιθέατρον ὅπερ εἶνε μετὰ προβολέως ἐφωδιασμένον, ἐν δὲ τοῖς ἄκροις ἔνθεν μὲν δύο δωμάτια ὡς κατοικίαις τοῦ κλητῆρος, ἔνθεν δὲ κλίμακα ἀνερχομένην εἰς τὸν δεῦτερον ὀροφον. Τὸ ἀμφιθέατρον περιέχει 140 καθίσματα κινητὰ, ὀπισθεν δὲ τῆς ἐν αὐτῷ ὑπαρχούσης προβολητικῆς μηχανῆς ὑπολείπεται χώρος χρησιμεύων ὡς ἱματιοθήκη.

Ὁ 2^{ος} ὀρόφος διήρηται πάλιν δι' ἐπιμήκειος διαδρόμου. Ἐπὶ μὲν τοῦ ὀπισθίου μέρους αὐτοῦ ὑπάρχουσι μόνον ἐν τοῖς ἄκροις μικροὶ χώροι χρησιμεύοντες ὡς δωμάτια τοῦ ἐπιμελητοῦ καὶ τοῦ βοηθοῦ, τοῦ μέσου τοῦ διαδρόμου πρὸς τὸν κήπον βλέποντος, ἐν δὲ τῷ προσθίῳ μέρει κεῖνται 1) δύο δωμάτια τοῦ καθηγητοῦ, 2) ἐν δωμάτιον χρησιμεύον ὡς βιβλιοθήκη, 3) δύο μεγάλα ἐπιμήκεις αἰθουσὲς χρησιμεύουσαι ὡς Μουσεῖον τοῦ Ἀνατομείου (Συλλογαί). Ἐν τῷ Μουσείῳ τούτῳ, ὑπάρχουσι

πλείστα ώραία παρασκευάσματα καλῶς τοποθετημένα ἐν ὑαλίνοις δοχείοις. Ἡ θεὰ ἑμῶς αὐτῶν παρακωλύεται ὑπὸ τῶν οὐχὶ προσφύτως κατασκευασμένων ἑρμαρίων.

Ὁ θος ὄροφος χρησιμεύει διὰ μικροσκοπικὰς ἐργασίας καὶ ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν εὐρείων αἰθουσῶν, αἵτινες ἑμῶς ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς λοιπῆς διασκευῆς εἶνε ἀτελεῖς ἔτι.

Παρατηρήσεις. Τὸ Ἀνατομεῖον τοῦτο εἶνε καλῶς ὀικοδομημένον καὶ κέκτηται πολλὰ πλεονεκτήματα, ἀλλ' ἡ διάταξις τῶν χώρων αὐτοῦ δὲν ἐφάνη ἡμῖν τελείως σκόπιμος διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους: 1) αἱ συλλογαὶ κεῖνται μακρὰν τοῦ ἀμφιθεάτρου καὶ δὴ ἐν τῷ ὑπερθεν ὄροφῳ, 2) αἱ αἰθουσαι τῶν ἀνατομῶν δὲν φωτίζονται καλῶς, δεχόμεναι φῶς μόνον ἐκ τῆς μιᾶς πλευρᾶς, 3) τὸ ἡμικύκλιον αὐτῶν σχῆμα δὲν παρέχει τὰς εὐκολίας ὡς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τῶν ἀνατομικῶν τραπεζῶν, ἅς παρέχουσιν αἱ ἐπιμήκεις αἰθουσαι, 4) οἱ χώροι πρὸς διαφύλαξιν πτωμάτων εἶνε βαθεῖς ὑπόγειοι, τοῦτο δ' ἐνεκα κακῶς ἀερίζονται καὶ φωτίζονται, 5) τὰ ἑρμαρία αὐτῶν δὲν εἶνε τοῦ νεωτάτου συστήματος. Ὡς πρὸς τὰς ἀνατομὰς καὶ ἐνέσεις τῶν πτωμάτων οὐδὲν νέον εἶδον ἐνταῦθα.

Ἀνατομεῖον *München*.

Τὸ Ἀνατομεῖον τοῦτο ὑπὸ ἐποψὴν οἰκοδομῆς οὐδὲν ἄξιον λόγου παρέχει, ἅτε παλαιότατον. Καθὰ δὲ μοὶ ἀνεκοινώθη ἔχουσιν ἤδη ἐτοιμασθῆναι σχέδια νέας οἰκοδομῆς. Ἀτυχῶς ὁ διευθυντὴς κ. Mollier ἀπουσίαζεν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖ διαμονῇ μου, τοῦτο δ' ἐνεκα δὲν ἠδυνήθην νὰ ἶδω καὶ πληροφορηθῶ τὰς λεπτομερείας τοῦ νέου σχεδίου. Τὸ ὑπάρχον Ἀνατομεῖον ἔχει πλούσιον Μουσεῖον, ἐν ᾧ εἶνε κατατεθειμένα τὰ πεφημισμένα παρασκευάσματα τοῦ Rüdinger, αἵτινα περιηργάσθην ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ πολλὰ ἐθαύμασα. Δυστυχῶς τὰ πλείστα ἐξ αὐτῶν ἠλλοιώσεν ὁ χρόνος, τινὰ δ' αὐτῶν δὲν εἶνε τοποθετημένα ἐν καταλλήλοις δοχείοις. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐν τινὶ αἰθούσῃ παρστήρησα τοποθετημένον ἐν παμμέγιστον κρανίον ἐκ συμπατισμένου χάρτου κατασκευασθὲν κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ Rüdinger. Τὸ κρανίον τοῦτο δύναται νὰ ἀποσυντεθῇ εὐκόλως εἰς τὰ καθ' ἕκαστον ὅσῃ καὶ πάλιν νὰ συντεθῇ. Θὰ ᾔτο δὲ καλὸν ἀπόκτημα καὶ διὰ τὸ ἡμέτερον Ἀνατομεῖον, ἀλλ' ἡ κατασκευὴ

αὐτοῦ, καθ' ἃ μοὶ ἀνεκοινώθη, ἀπαιτεῖ δαπάνην πλέον τῶν 1000 μάρκων. Παρατρέχω τὰ τῶν αἰθουσῶν τῶν ἀνατομῶν, τὰ τῶν ὑπαγείων χώρων, διότι ταῦτα οὐδὲν ἄξια λόγου εἶναι καὶ καθ' ὅλως ἀνθυγιεινοὺς ὁροὺς διατεταγμένα.

Ἀνατομεῖον *Tübingen*.

Ὅ,τι μὲ ὠδήγησεν εἰς Τυβίγγην, ἦτο κυρίως τὸ ψυγεῖον, τὸ μόνον μόνον ἴσως ἐν Γερμανίᾳ ὑπάρχον, ὅπερ ἐγνώριζον ἐκ τινος περιγραφῆς τοῦ διευθυντοῦ τοῦ προκειμένου Ἀνατομείου κ. Krieh. Καίτοι ἐκ τῆς ἐποπτείας περὶ τῆς εὐχερησίας τοῦ ψυγείου οὐδὲν καλὸν ἀπεκόμισα, εἶδον ἑμῶς ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ, διό δὲν μετεμνήσθην ἐκδραμῶν μέχρι Τυβίγγης.

Τὸ Ἀνατομεῖον τοῦτο εἶναι ὀικοδομημένον ἐν σχήματι T, οὗ τὸ μὲν ἐγκάρσιον σκέλος βλέπει πρὸς ὁδόν, τὸ δὲ ἐπιμήκεις προέχει εἰς κήπον, ὑφ' οὗ περιβάλλεται τὸ ὅλον οἰκοδόμημα. Ἀποτελεῖται δ' ἐκ τριῶν ὀρόφων ἄνευ ὑπογείων καὶ ἔχει τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐγκατασίου σκέλους. Ὁ πρῶτος ὄροφος ἀναίρεται ὀλίγον τι ἄνωθεν τῆς γῆς. Ἐν αὐτῷ εὐρήται ἐν μὲν τῷ ἐγκαρσίῳ σκέλει ἡ κατοικία τοῦ ἀρχικλητῆρος καὶ ἀποθήκαι, ἐν δὲ τῷ ἐπιμήκει σκέλει κεῖνται χώροι πρὸς διατήρησιν πτωμάτων ἐν ξυλίνοις κιβωτίοις ἐπενδεδυμένοις διὰ μολύβδου. Ἐν ἐνὶ τῶν δωματίων τούτων ὑπάρχει τὸ ψυγεῖον, ἐνῷ δι' ἀποψύξεως τοῦ ἀέρος, μέχρις — 3° διατηροῦνται τὰ πτώματα.

Ἡ ἀπόψυξις βασιζέται ἐπὶ τινος ιδιότητος, ἣν κέκτηνται τὰ διὰ συνθλίψεως ρευστοποιηθέντα ἀέρια ν' ἀφαιρῶσι θερμότητα ἀπὸ τῶν περιζ, ὅταν ἀρθείτης τῆς συνθλίψεως ἐπανέλθωσιν αὐθις εἰς τὴν ἀερίωδην κατάστασιν. Ὡς τοιοῦτον ἀέριον μεταχειρίζονται ἐν τοῖς ψυγείοις τὴν ἀμμωνίαν. Αἱ δὲ συσκευαὶ τοῦ ψυγείου ἐν ἀπλουστάτῃ περιγραφῇ ἔχουσι περίπου ὡδε: Ὑπάρχει δεξαμενὴ, ἥς ὁ πυθμὴν καλύπτεται ὑπὸ ἀλατούχου διαλύματος, ἐντὸς δὲ τοῦ διαλύματος τούτου καὶ ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῆς δεξαμενῆς ἐλικώδης σωλὴν, οὗ τὰ δύο πέρατα συγκοινωνοῦσι μετὰ συνθλιπτικῆς μηχανῆς. Ἐν τῷ σωλὴνι τούτῳ κυκλοφορεῖ ἡ ἀμμωνία, ἥτις ἐν μὲν τῇ συνθλιπτικῇ μηχανῇ ρευστοποιεῖται, ἐν δὲ τῷ ἐλικώδει σωλὴνι αὐθις ἐξατμίζεται· ἐξατμιζομένη ὁμοῦς ψύχει τὸ περιεχόμενον τὸν

σώληνα αλατοῦχον διάλυμα μέχρις — 13° βαθμῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ αλατοῦχον διάλυμα κυκλοφορεῖ ἐπίσης διὰ καταλλήλου μηχανήματος ἐντὸς τῆς δεξαμενῆς καὶ δὴ περιάγεται ἀπὸ τοῦ πυθμένος μέχρι τῶν χειλέων αὐτῆς, ὅπουθεν ὑπερθεὶς κακλιμένων ἐπιπέδων καταρρέει ἐν εἶδει πολλῶν καταρρακτῶν αὖθις εἰς τὸν πυθμένα, ἐνθα εὐρίσκεται ὁ ἀποψύχων αὐτὸ ἐλικωδῆς σωλήν. Πρὸς τὸν μέχρι — 3° ψυχόμενον χώρον τῆς δεξαμενῆς συνάπτεται ὁ χώρος τοῦ θαλάμου τῶν πτωμάτων διὰ δύο σωλήνων, ὧν ὁ μὲν εἰς προσάγει εἰς τὰ ἐντὸς δεξαμενῆς διὰ καταλλήλου μηχανήματος ἀπορροφῶν τὸν θερμὸν ἀέρα τοῦ θαλάμου, ὁ δ' ἕτερος ἐπανάγει αὐτὸν ψυχόντα ἐκ τῆς δεξαμενῆς εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ θαλάμου. Διὰ δὲ τῆς τοιαύτης διηνηκοῦς κυκλοφορίας τοῦ ἀέρος τοῦ θαλάμου διὰ μέσου τοῦ ψυχροῦ χώρου τῆς δεξαμενῆς ἀποψύχεται αὐτός, καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τὰ ἐν τῷ θαλάμῳ κείμενα πτώματα μέχρις — 3° . Αἱ συσκευαὶ δ' αὗται τίθενται εἰς κίνησιν διὰ μιᾶς φωταερακινήτου μηχανῆς (Gasimotor).

Καθ' ὅς ὁμοιως μὲ διεβεβαίωσαν τοῦ ψυχείου τούτου δὲν γίνεται χρῆσις, διότι τὰ ἐν αὐτῷ ψυχόμενα πτώματα διατηροῦνται μὲν καλῶς, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἀνατμηθῶσι καὶ ἐκτεθῶσιν ἐπὶ βραχὺν χρόνον εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν, ἀποξηραίνονται ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ περαιτέρω ἀνατομὴ καθίσταται δυσχερεστάτη. Διὰ τῆς αὐτῆς κινητηρίου δυνάμεως ἀποψύχεται ἕτερα συσκευὴ ἐν εἶδει ἀπολυμαντικοῦ κλιθάνου (ὁ παγωτήρ), ἐν ᾧ δύνανται νὰ κατατεθῶσι δύο τοῦλάχιστον πτώματα. Ἡ εἰρημένη συσκευὴ εἶναι ἀναγκαῖα διὰ πᾶν Ἀνατομείον, ὡς χρησιμωτάτη διὰ παγωτικὰς τομὰς, δι' ὧν καθορίζεται ἡ καταφύσιν θέσις τῶν μερῶν τοῦ σώματος. — Ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ ἰσογείου ἄγει κλίμαξ κατ' εὐθείαν εἰς τοὺς λοιποὺς ὀρόφους.

1ος ὀρόφος. Ἐν αὐτῷ ἐμπροσθεν κεῖται ἐν μὲν τῷ ἐγκαρσίῳ σκέλει καὶ ἐγγὺς τῆς κλίμακος τὸ ἀμφιθέατρον, ὅπερ ἔχει ὁμοίαν διάταξιν καὶ διασκευὴν, ἣν καὶ τὸ τοῦ Insbruek. Παραπλεύρως καὶ μετὰ τοῦ ἀμφιθέατρος συγκοινωνοῦσαι κεῖνται τρεῖς αἵθουσαι, ἐν αἷς εὐρηνται παρασκευάσματα ὠραιότατα διατεταγμένα καὶ ἄριστα διατηρούμενα. Ὅπισθεν δ' ἐν τῷ ὀπισθίῳ διαμερίσματι (ἐπιμήκης σκέλος) τοῦ ὀρόφου τούτου, κεῖται μία αἵθουσα τῶν ἀνατομῶν ἐπιμήκης ὅσον ἡ ὅλη ἔκτασις τοῦ ἐπιμήκου σκέλους τοῦ οἰκοδομήματος καὶ δεχομένη φῶς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλαγίων. Τὸ ἔδαφος τῆς αἵθουσας ταύτης εἶνε ἐστρωμένον διαταιμέντου καὶ πρὸς τὰ πλάγια ἐπικλινές, ἵνα κατὰ τὰς ἀποπλύνσεις τὰ

ὕδατα συρρέουσιν εἰς τὰ πλάγια τῆς αἵθουσας, ἐνθα ἀποχετεύονται δι' ὀπῶν. Αἱ τράπεζαι ὁμοιως δὲν εἶνε μαρμαρίνοι, ἀλλὰ ξύλινοι καὶ παλαιοῦ συστήματος.

2ος ὀρόφος. Ἐν μὲν τῷ ἐγκαρσίῳ σκέλει αὐτοῦ κεῖνται τὰ ἰδιαίτερα δωμάτια τοῦ καθηγητοῦ καὶ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ αἵθουσά τις δι' ἰδιαίτερας ἱστολογικὰς ἐρεῦνας. Ἐν δὲ τῷ ἐπιμήκει, κεῖται ἐπιμήκης αἵθουσα φωτιζομένη ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλαγίων, ἐν ᾗ γίνονται αἱ ἱστολογικαὶ ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν. Ἡ διασκευὴ τῆς αἵθουσας ταύτης εἶναι ἀπλῆ· ὑπάρχουσι τράπεζαι μετὰ πυρταρίων, ἐπὶ δὲ τῶν τραπέζων τ' ἀνάλογα πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν φοιτητῶν μικροσκοπία καὶ τὰ στοιχειώδη ἀντιδραστήρια τῆς μικροσκοπικῆς.

Τέλος ἐπὶ τῆς ὀροφῆς προσετέθησαν θραδύτερον καὶ δύο δωμάτια, ὧν τὸ ἕτερον ὑαλοσκεπές, χρησιμεύοντα ὡς φωτογραφικὸν ἐργαστήριον. ἐν τῶν τελειοτέρων ἐξ ὧν εἶδον διὰ τὸν πλοῦτον εἰς φωτογραφικὰ μηχανήματα. Τὰ εἰρημένα μηχανήματα, οὐ μόνον ἀκριβῶς περιτηράσθην, ἀλλὰ ἐπὶ πέντε ἡμέρας τῇ ἐπικουρίᾳ τοῦ ἐντρίβεστάτου περὶ τὴν φωτογραφικὴν ἐπιμελητοῦ κ. Müller ἐχειρίσθην, τοῦθ' ὅπερ εὐκόλον ἀπέβη εἰς ἐμὲ ἔχοντα γνώσεις τῆς φωτογραφικῆς. Τοῦτο δ' ἐπραξά, διότι τὸ φωτογραφικὸν ἐργαστήριον εἶνε σπουδαιότατον βοήθημα διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐρευναν, οὐ ὁμοιως ἡ ἐγκατάστασις τὰ γυνὴν ἀδύνατος παρ' ἡμῖν ἐλλείψει καταλλήλου χώρου. — Ἦθελον πολὺ ἀποστῆ τῆς παρούσης ἐκθέσεως, ἐὰν ἐπεχείρουν νὰ περιγράψω τὰ καθ' ἕκαστον τῶν μηχανημάτων καὶ τὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἐργαστηρίου, περὶ ὧν ὅλων ἔχω ἀκριβεῖς σημειώσεις.

Αἱ δὲ ἀσκήσεις γίνονται ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τ. ἔ., οἱ φοιτητα ἀκούονται 1) περὶ τὴν μυολογίαν καὶ 2) περὶ τὴν ἀγγειολογίαν καὶ νευρολογίαν. Τὰ διὰ τὴν ἀγγειολογίαν πτώματα παρέχονται ἐναιμένα οὐχὶ ὡς παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Teichmann, ἀλλ' ὑπὸ ἑτέρας μάζης, ἥτις δὲν ὑπερτερεῖ μὲν τῆς μάζης τοῦ Teichmann, ἀλλ' ἔχει τοῦτο τὸ προτέρημα, ὅτι εἶνε πολὺ εὐθυνότερα, οὐ ἔνεκεν τὸ ἐπόμενον θέλω εἰσαγγῆαι αὐτὴν καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον Ἀνατομείον.

Παρατηρήσεις. Τὸ προκείμενον Ἀνατομείον ἐμποιεῖ εὐάρεστον ἐντύπωσιν διὰ τὴν λαμπρὰν διάταξιν τῶν ἐν αὐτῷ, τὴν καθαριότητα καὶ διὰ τὴν προτίμησιν ἰσογείου χώρου πρὸς διατήρησιν πτωμάτων. Ἡ

τοποθέτησις ὁμῶς αἰθούσης τῶν ἀνατομῶν καὶ ἡ ἄμετος συγκοινωνία αὐτῆς μετὰ τῶν λοιπῶν χώρων δι' εὐρέων διαδρόμων δὲν ἀσφαλίζουσι τοὺς λοιποὺς χώρους ἀπὸ τῆς μεμολυσμένης ἀτμοσφαίρας τῶν αἰθουσῶν τούτων. Πλὴν τοῦ Ἀνατομείου ἐπισκέφθη καὶ τὰ ὀρυκτολογικὰ ἐργαστήριον, ἀμφότερα μεγάλα καὶ λαμπρότατα ἱδρύματα πρὸ ἐνός ἔτους ἀνεγερθέντα. Ἰδίᾳ ἐσπούδασα τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν τοῦ Ζωολογικοῦ ἰνστιτούτου καὶ τὰς συλλογὰς αὐτοῦ, λαβὼν πολλὰς πληροφορίας χρησίμους δι' οἰκοδομὴν Ἀνατομείου παρὰ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Blochmann. εὐμενῶς ὁδηγήσαντός με δι' ὅλου τοῦ ἱδρύματος.

Ἀνατομεῖον Heidelberg.

Ἐκδομήθη διευθυντοῦ ὄντος τοῦ Gegenbaur πρὸ πολλῶν δεκαετηρίδων. διὸ καὶ παλαιὸν εἶναι καὶ τὰς νεωτέρας ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς πλημμελῶς πληροί. Οὐχ ἦττον διὰ τὴν ἐσχὴν του ἥτο ἐν τῶν καλλιτέρων διὰ τε τὸν χώρον καὶ τὴν λοιπὴν διάταξιν τῶν ἐντὸς αὐτοῦ. Προπύκτων δ' ἔχει ἱστορικὴν ἀνατομικὴν συλλογὴν πηγάσαν κυρίως ἐκ τῶν ἐρευνῶν τοῦ ἱδρυτοῦ Gegenbaur καὶ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Arnold. Καθ' ὃ μοι εἶπεν ὁ νῦν διευθυντὴς αὐτοῦ κ. Fürbringer ἐγένετο σκέψις ἐν τῇ συγκλήτῳ τοῦ αὐτόθι Πανεπιστημίου περὶ ἱδρύσεως νέου οἰκοδομήματος. Τούτου ἕνεκα δὲν ἐνδιατρίβω εἰς τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ νῦν ὑπάρχοντος, ἀρκούμενος μόνον εἰς τὰ ἐξῆς. Τὸ ὅλον κτίριον κυρίως τετράγωνον ὂν τὸ σχῆμα καὶ ἐντὸς κήπου κείμενον συνίσταται ἐξ ἐνός ὑπογείου, οὗ ὑπερθεῖν καὶ ὀλίγον ἄνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς κεῖται ὁ 1ος ὄροφος καὶ τούτου ἄνωθεν ὁ 2ος ὄροφος.

Ὁ 1ος ὄροφος διατέμνεται ὑπὸ εὐρέως διαδρόμου, ὃς ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς κυρίας εἰσόδου τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς προόψεως τοῦ κτιρίου κειμένης, λήγει τὸ μὲν εἰς τὴν κλίμακα τὴν ἀγούσαν εἰς τὸν 2ον ὄροφον, τὸ δὲ εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, τὸ ὀπισθεν καὶ ἀκριβῶς ἀντικρὺ τῆς κυρίας εἰσόδου κείμενον. Δεξιᾷ τῷ εἰσερχομένῳ εἰς τὸν 1ον ὄροφον κεῖνται κατὰ σειρὰν 1) δωμάτιον διὰ τὸν ἐπιμελητὴν, 2) τούτου παραπλευρῶς δωμάτιον χρησιμεῖον ὡς συλλογὴ καὶ μελετητήριον τῶν φοιτητῶν, 3) δύο αἰθουσαι ἀνατομῶν εὐρείαι χωριζόμεναι διὰ διαδρόμου. Ἀριστερᾷ δὲ τῷ διαδρόμῳ κεῖνται 1) τὰ δωμάτια τοῦ καθηγητοῦ, 2) αἱ πολῦτιμοι καὶ

ἱστορικαὶ συλλογαὶ ἐμπεριέχονται τὰ παρασκευάσματα τοῦ Gegenbaur.

Ἀντικρὺ δὲ τῆς κυρίας εἰσόδου καὶ εἰς τὸ πέρας τοῦ διαδρόμου κεῖται ὀπισθεν τὸ ἀμφιθέατρον, οὗ ὁ ἐσωτερικὸς δικάσμος εἶναι παλαιός.

Ἐπὶ τοῦ 2ου ὀρόφου κεῖνται 1) δωμάτια διὰ τὸν ἑταρον ἐπιμελητὴν καὶ τοὺς βοηθοὺς, 2) αἰθουσα ἐπιδείξεων διὰ προβολῶν, 3) αἰθουσα περιλαμβάνουσα ζωολογικὴν συλλογὴν.

Αἱ ἀσκήσεις τελοῦνται ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν. Ὁ ὑπόγειος χώρος χρησιμεύει διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν πτωμάτων συγκοινωνῶν μετὰ τοῦ ἄνω δι' ἀνυψωτήρος. Ἡ δ' ἐνεσις τῶν πτωμάτων γίνεται διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, τῇ προσθήκῃ ὀλίγου Formol, ἡ δὲ διατήρησις αὐτῶν γίνεται ἐντὸς κιβωτίων ὁμοίων πρὸς ἃ κατεσκευάσθη πρὸ ἐτῶν κατὰ διὰ τὸ ἡμέτερον Ἀνατομεῖον. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐπίδειξιν τῶν ὀστέων καὶ τὴν τοποθέτησιν αὐτῶν παρετήρησα τὸν ἐξῆς νεωτερισμόν. Ταῦτα δηλαδὴ ἐγκλείονται ἐντὸς ὑαλίνων θηκῶν προσκολλώμενα ἐγγὺς τῆς μιᾶς τῶν πλευρῶν αὐτῶν. Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς ταύτης χαράσσονται διὰ καυστικῆς μελάνης γραμμαὶ ὑποδεικνύουσαι τὰ ἔξω λόγου μέρη τῶν ὀστέων, εἰς δὲ τὸ πέρας τῶν γραμμῶν ἀναγράφονται αἱ ὀνομασίαι αὐτῶν. Διὰ τὰ εὐθραυστα ὀστά τοῦ κρανίου ὁ νεωτερισμὸς αὗτος ἔχει δύο πλεονεκτήματα, 1) διευκολύνει τοὺς φοιτητάς εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῶν, 2) προφυλάττει τὰ ὀστά ἀπὸ πάσης φθοράς, ἰδίᾳ ἀπὸ ῥήξεως ἕνεκα ἀδεξίου χειρισμοῦ.

Ἀνατομεῖον Würzburg.

Ἐκδομήθη πρὸ εἰκοσαετίας περίπου διευθυντοῦ ὄντος τοῦ Kölliker, διευθύνεται δὲ τανὺν ὑπὸ τοῦ Stöhr. Συνίσταται δὲ ἐκ δύο ὀρόφων καὶ ἐνός ὑπογείου (ἐν μέρει ὑπογείου) καὶ ἔχει σχῆμα χαμηλοῦ καὶ πλατεοῦ Π, οὗ τὸ ἀνοικτὸν μέρος κλείεται δι' ἐπιμήκους οἰκοδομῆς, περιλαμβάνούσης τὰς κίθους τῶν ἀνατομῶν καὶ ἀνακρουμένης μέχρι τοῦ δαπέδου τοῦ 2ου ὀρόφου. Τὸ κενὸν τοῦ αὐτῷ συμπληρουμένου Π καταλαμβάνει κήπος, ἐν ᾧ ὑπάρχει ἐνυδρεῖον μικρόν. Τῶν πλευρῶν αὐτοῦ αἱ μὲν δύο βλέπουσι πρὸς εὐρείας ὁδοὺς καὶ πρὸς ἄλσος, αἱ δ' ἕτεραι δύο πρὸς τὸ Φυσιολογικόν, τὸ παθολογ. Ἀνατομεῖον, ἀφ' ὧν χωρίζονται διὰ περιβολοῦ. Διὰ τῆς κυρίας εἰσόδου εἰσερχόμενοι ἀφικνούμεθα εἰς προδρόμον τινα, κείμενον ἐπὶ τοῦ πρώτου ὀρόφου, ἀπὸ τοῦ προδρόμου τούτου ἄγει

δεξιά και ἀριστερά διάδρομος, τὸ μὲν ἀπολήγον εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ἀνατομῶν, τὸ δὲ εἰς κλίμακα πρὸς τὸν 2ον ὄροφον. Τοῦ διαδρόμου τούτου ἡ μὲν μία πλευρὰ βλέπει πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν περιβόλον (νῆπον), ἡ δὲ ἑτέρα ἄγει εἰς τοὺς διαφόρους χώρους τοῦ οἰκοδομήματος. Ἀν ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ προδρόμου φέρωμεν τομὴν εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀντικρὺ κειμένου διαμερίσματος (αἰθούσας τῶν ἀνατομῶν), τὸ ὅλον οἰκοδομημα διήρηται εἰς δύο ἡμίσεα, ὧν τὸ μὲν καλεῖται ἀνθρωποτομικὸν τμήμα, διότι ὁ χώρος αὐτοῦ εἶναι διατεθειμένος διὰ τὴν σπουδὴν τῆς ἀνατομικῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὸ δ' ἀριστερὸν τῷ εἰσέρχοντι τμήμα δι' ἱστολογίαν, ἐμβρυολογίαν καὶ συγκριτικὴν ἀνατομικὴν, διότι οἱ χώροι αὐτοῦ χρησιμεύουσι διὰ τὴν θεραπείαν τῶν τῇ ἀνατομικῇ τοῦ ἀνθρώπου ἐπικουρικῶν τούτων ἐπιστημῶν. Ἐξετάσωμεν τὴν διάταξιν τῶν χώρων κατ' ἀρχὰς τοῦ 1ου ὀρόφου, ἔπειτα τοῦ 2ου καὶ τέλος τοῦ ἰσογείου.

1ος ὀρόφος. Ὁ διάδρομος αὐτοῦ εἶναι φωτεινὸς δεχόμενος ἅπλестον φῶς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ περιβόλου. Τὸ δὲ δάπεδον τοῦ διαδρόμου εἶναι ἐστρωμένον διὰ Terrazo κατασκευαζόμενον ὑπὸ εἰδικῶν πρὸς τοῦτο Ἰταλῶν τεχνιτῶν, διὸ στίλβει δίκην καθρέπτου καὶ οὐδεμίαν σχισμὴν ἐμφανίζει. Οἱ δὲ χώροι τῶν δύο τμημάτων ἔχουσιν ὥδε:

α') Ἐν μὲν τῷ ἀνθρωποτομικῷ μέρει τοῦ μέσου ὀρόφου ὑπάρχουσι 1) δύο αἰθούσαι διὰ τὸν ἑκτακτον καθηγητὴν. 2) ταύταις ἔχον ἐτέρα εὐρυτέρα αἰθούσα διὰ τὸν καθηγητὴν τῆς ἐγχειρητικῆς, ἐν αἷς διδάσκονται ἡ ἐπιθεωρολογία καὶ ἡ χειρουργικὴ ἐργασιολογία. 3) μικρὸν ἀμφιθέατρον οὕτω κατασκευασμένον, ὥστε δύναται νὰ περιλαμβάνῃ ὑπὲρ τοὺς 100 ἀκροατὰς ὀρθίους ἰσταμένους. 4) δύο αἰθούσαι ὡς μελετητήρια τῶν φοιτητῶν χρησιμεύουσαι καὶ ὧν ἀντικρὺ κεῖνται τὰ οὐρητήρια. Κατὰ δὲ τὸ ἐπίσθιον πέρας τοῦ δεξιῦ ἐπιμήκουσιν σκέλους τοῦ Π κεῖται τὸ ἀμφιθέατρον προέχον ἡμικυκλωτέρως εἰς τὸν ἐξω περιβόλον. Περιλαμβάνει δὲ τὸ ἀμφιθέατρον περί τοὺς 200 φοιτητὰς καὶ ὀπίσθεν αὐτοῦ ὑπάρχει χώρος χρησιμεύων τοῦτο μὲν ὡς ἱματιοθήκη τῶν φοιτητῶν, τοῦτο δὲ πρὸς ἐπίδειξιν μικροσκοπικῶν παρασκευασμάτων. Συγκοινωνεῖ δὲ τὸ ἀμφιθέατρον διὰ μικρᾶς θύρας κειμένης ἰσοϋφῶς τῇ ἀνωτάτῃ βαθμίδι αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἄνω (1ου) ὀρόφου, ἐνθα κεῖνται αἱ συλλογαὶ τοῦ Μουσείου.

Ἡ συνέχεια τοῦ διαδρόμου ἔχει εἰς τὰς αἰθούσας τῶν ἀνατομῶν.

Παρά τὴν εἴσοδον αὐτῶν ἀριστερᾷ μὲν κεῖται δωμάτιον, ἐν ᾧ ὑπάρχει ὁ ἀνυψωτὴρ πρὸς μεταφορὰν τῶν πτωμάτων ἐκ τοῦ ἰσογείου, δεξιᾷ δὲ μικρὸς θάλαμος διὰ τὸν ἐπιμελητὴν. Ὁ χώρος διὰ τὰς ἀνατομὰς ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἐπιμήκων αἰθουσῶν συγκοινωνουσῶν ἀμέσως πρὸς ἀλλήλας καὶ φωτιζομένων, τὸ μὲν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβόλου. Ἐν ἐκάστῃ τούτων ὑπάρχουσι δύο σειραὶ ἀνατομικῶν τραπεζῶν ξυλίνων, ἔτι δὲ εἰς τὸ κατώφλιον ἐκάστου τῶν παραθύρων εἰσχυρόζεται μικρὰ τράπεζα, ἐν ᾗ δύναται νὰ ἐργάζεται ὁ φοιτητὴς μόνος ἐπὶ ἀποκεχωρισμένου μέρους τοῦ πτώματος. Ὁ φωτισμὸς γίνεται διὰ φωταερίου, ὁ δ' ἀερισμὸς εἶναι ὁ συνήθης.

Ἐν δὲ τῷ ἱστολογικῷ κτλ. τμήματι τοῦ μέσου ὀρόφου, ἀριστερᾷ τῷ διατρέχοντι τὸν διάδρομον τοῦ ὀρόφου τούτου κεῖνται κατὰ σειράν 1) ἐν δωμάτιον διὰ τὸν ἐπιμελητὴν. 2) ἐν διὰ τὸν βοηθόν. 3) ἑτέρον διὰ τὸν ζωγράφον. 4) τρεῖς αἰθούσαι διὰ τὸν διευθυντὴν, ὧν μία ὡς ἰδιαιτέρον ἐργαστήριον, ἑτέρα ὡς γραφεῖον, τρίτη ὡς βιβλιοθήκη. 5) αἰθούσα εὐρεία πρὸς ἐρεῖνας ἐπιστημονικὰς διὰ προκεχωρημένους φοιτητὰς. 6) δύο δωμάτια διὰ τὸν 6' ἐπιμελητὴν (τοῦ ἐμβρυολογικοῦ, ἱστολογικοῦ τμήματος), ὧν ἀντικρὺ κεῖται εἰς φωτογραφικὸς θάλαμος καὶ ἀποχωρητήρια.

Καὶ ἐν ἐκάστῃ μὲν δωματίῳ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ βοηθῶν ὑπάρχει μία τράπεζα προσκεκολλημένη εἰς τὸ παράθυρον πρὸς μικροσκοπικὰς ἐρεῖνας, ἔτι δὲ εἰς θερμωστικὴς καὶ ἐν μικροσκόπιον μετὰ τῶν ἀναγκασιούτων τραπεζῶν, ἐν τῷ μέσῳ δ' ἐπιμήκους τράπεζα ἔτι δ' ἐν ἐργασίῳ καὶ μία κρήνη μετ' εὐμεγέθους λακάνης. Ἐν δὲ τῇ αἰθούσῃ τῶν μικροσκοπικῶν ἐργασιῶν δύο στοιχοῖ μικρῶν τραπεζῶν ἐφ' ὧν κεῖνται τὰ πρὸς μικροσκοπικὴν ἐργασίαν χρειώδη. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ δύναται νὰ ἐργάζωνται τῶν φοιτητῶν οἱ βουλόμενοι νὰ ἐμβαθύνωσι πλείοτε εἰς τε τὴν ἐμβρυολογίαν καὶ ἱστολογίαν ἐπιχειροῦντες ἐρεῖνας. Καθ' ὃ δὲ μέρος τὸ ἐγκάρσιον σκέλος τοῦ Π συνενεῖται μετὰ τοῦ ἐπιμήκουσιν, ἄγει ἐκ τοῦ διαδρόμου ἐκατέρωθεν κλίμαξ, πρὸς μὲν τὰ ἄνω εἰς τὸν 1ον ὄροφον, πρὸς δὲ τὰ κάτω εἰς τὸ ἰσόγειον.

2ος ὀρόφος. Τούτου τὸ μὲν δεξιὸν διαμέρισμα τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ ἑτερον τῶν ἐπιμήκων σκελῶν τοῦ Π, καταλαμβάνουσι κυρίως αἱ συλλογαὶ τοῦ ἀνθρωπολογικοῦ μουσείου, καὶ 2-3 δωμάτια, ὧν τὸ ἐν χρη-

σιμύει ως αἰθουσα ἀκροάσεως τῆς ὀπτολογίας καὶ συνδυασμολογίας παραδιδομένης ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ ἀνθρωποτομικοῦ τμήματος· τὸ δὲ ἀριστερόν, τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ ἄλλο ἐπίμηκες σκέλος τοῦ Π καταλαμβάνουσιν ἕτεροι συλλογαὶ συνιστάμενοι ἐκ σπανίων παρασκευασμάτων καὶ ἐκμαγείων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστολογίαν καὶ ἐμβρυολογίαν καὶ συγκριτικὴν ἀνατομικὴν. Τὸ δὲ μέσον διαμέρισμα τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ ἐγκάρσιον σκέλος τοῦ Π κείμενον ἀκριβῶς ὑπερθεν τῆς κυρίας εἰσόδου χρησιμεύει ὡς αἰθουσα μικροσκοπήσεως. Ἐν αὐτῇ τῇ εὐρείᾳ καὶ καλῶς φωτιζομένῃ αἰθούσῃ ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰς εἴκοσι τραπέζας, ἐν ἑκάστη τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἐργασθῶσι πλείονες τῶν δύο φοιτητῶν, ἔχοντες ἕκαστος ἓν μικροσκόπιον καὶ τὰ ἀναγκαιοῦντα ἀντιδραστήρια. Ἀσκοῦνται δ' ἐν αὐτῇ πλείονες τῶν 120 φοιτητῶν περὶ τὴν ἱστολογίαν ἐπὶ τε προσφάτων καὶ διαρκῶν παρασκευασμάτων, τοῦ μὲν διευθυντοῦ ἐπεξηγοῦντος ἀπὸ τῆς ἑδρας τὰ παρασκευάσματα, τῶν δ' ἐπιμελητῶν καὶ βοηθῶν περιεχομένων ἀνὰ μέσον τῶν φοιτητῶν καὶ ὑποβοηθούντων αὐτούς.

Ἰσόγειον. Τοῦτου τὸ μὲν τμήμα τὸ κείμενον κάτωθεν τοῦ ἀριστεροῦ διαμερίσματος, χρησιμεύει ὡς κατοικία τῶν ὑπηρετῶν (κλητῆρων). Τὸ δὲ κάτωθεν τοῦ ὀπισθίου διαμερίσματος χρησιμεύει ὡς ὑπόκαυστον, τὸ δὲ δεξιὸν ἐμπεριέχει μίαν αἰθουσαν διὰ τὸ ἐγχειριστικὸν φροντιστήριον τοῦ καθηγητοῦ τῆς χειρουργικῆς καὶ τοῦ τῆς ὀφθαλμολογίας, ἀκροῦντων τοὺς φοιτητὰς εἰς τὰς σκέιας ἐκάστῃ ἐγχειρήσει. Οἱ λοιποὶ χώροι εἶνε διατεθειμένοι πρὸς διαφύλαξιν πτωμάτων πρὸς ἔνεσιν αὐτῶν καὶ λοιπὴν παρασκευὴν. Ἀξίος λόγου εἶνε ὁ θάλαμος τῶν πτωμάτων, ὅστις διήρηται εἰς θαλαμίσκους δίκην θηκῶν, ἐν οἷς καταλλήλως καὶ ἐπὶ σιδηρῶν ἐσχαρῶν δύναται νὰ ἐντεθῶσι τὰ πτώματα, τὸ ἐν ὑπερθεν τοῦ ἑτέρου. Οἱ χώροι οὗτοι περιβάλλονται ὑπὸ διπλῶν τοιχωμάτων, ὧν τὸ ἀνὰ μέσον διάκνον δύναται νὰ πληρωθῇ πάγου. Κατὰ τὸν χειμῶνα πληροῦνται τὰ διάκνα ὑπὸ φυσικοῦ πάγου, ἐντὸς δὲ τῶν θαλαμίσκων ἐναποτίθενται τὰ πτώματα, ἅτινα οὕτω διατηροῦνται διὰ ψύξεως μέχρι τοῦ θέρους. Καὶ κατὰ τὸ θέρος δύναται νὰ πληρωθῶσι διὰ πάγου, ἀλλ' ἕνεκα τῆς μεγαλειτέρας δαπάνης πρὸς ἀγορὰν ἀρθρόνου πάγου τεχνητοῦ παραλείπεται τοῦτο, τῶν πτωμάτων διατηρουμένων δι' ἀντισηπτικῶν ἐνέσεων.

Πλὴν τῶν παλαιωτικῶν τούτων θαλαμίσκων πρὸς διατήρησιν πτωμάτων, ἐν τῷ ἱσλαίῳ τούτῳ ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ κιβώτια ταπεινὰ μὲν ἀλλὰ πλατέα, ἐν οἷς ἐκτίθενται τὰ ἀντισηπτικῶς ἐνειμένα πτώματα, προστιθεμένου 60 - 70 $\frac{0}{0}$ οἶνοπνεύματος. Τὰ εἰρημένα κιβώτια εἶνε ὅμοια πρὸς τὰ τοῦ ἡμετέρου Ἀνατομείου, τὰ ὑπ' ἐμοῦ παραγγεληθέντα, ἀλλ' ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα ὅτι εἶνε ταπεινὰ, διό οἱ ὑπηρεταὶ εὐκόλυνονται κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν αὐτῶν. Ἐγέναντο δὲ τὰ ἡμέτερα στενώτερα καὶ ὑψηλότερα, ἐπειδὴ δὲν εἶχμεν ἐπαρκῆ χώρον πρὸς τοποθέτησιν αὐτῶν. Τελος δέον καὶ τοῦτο νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦ ἱσλαίου εἶνε ἐπαλειμμένον διὰ τσιμέντου καὶ διελκύνεται κάτωθεν ὑπὸ πολλῶν ὀρεγμάτων, διὸ εὐκόλως καθαρίζεται καὶ ἀποπλύνεται.

Αἱ ἀσκήσεις αἱ μὲν περὶ τὴν μυολογίαν τελοῦνται ἐπὶ ὁλοκλήρου πτώματος, αἱ δὲ περὶ τὴν ἀγγειολογίαν εἰς τμήματα πτωμάτων ἐνειμένων διὰ χρωστικῆς μάζης· ἡτοι ἕκαστον πτῶμα διήρηται διὰ μεσῆς τομῆς καὶ δι' ἐγκάρσιας εἰς ἀντίστοιχα τέσσαρα μέρη, ἕκαστον δὲ τούτων χορηγεῖται πρὸς ἐπιξεργασίαν εἰς ἓνα ἕκαστον τῶν φοιτητῶν. Ἀσκοῦνται δὲ περὶ μὲν τὴν μυολογίαν καὶ τὰ σπλάγχνα οἱ πρωτοεταῖς, περὶ δὲ τὴν ἀγγειολογίαν καὶ νευρολογίαν οἱ δευτεροεταῖς.

Παρατηρήσεις Ἐνδιετριψα μακρότερον περὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ Ἀνατομείου τούτου, διότι καίτοι πρὸ εἰκοσαετίας ὠκοδομημένον, παραμένει ὅμως ἔτι καὶ σήμερον ἐν τῶν ἀρίστων καὶ ἀρτιωτάτων ὑπὸ ἐποψίν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ὑπὸ ἐποψίν ἐπιστημονικῆς διατάξεως τοῦ χώρου. Ἡ ἐσωτερικὴ αὐτοῦ διάξις εἶνε τριαύτη, ὥστε δύναται νὰ πληροῖ οὐ μόνον τὰς ἀξιώσεις τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ νὰ προσαρμόζηται καὶ πρὸς τὰς ἐπιγεννησομένας προσόδους αὐτῆς. Οὐχ ἥττον καὶ τοῦτο ἐμφανίζει ἐλαττώματα τινα καίπερ ἴσως ἐπουσιώδη 1) ὅτι τὸ ἀμφιθέατρον κεῖται πολὺ μακρὰν τῆς κυρίας εἰσόδου, οὗ ἕνεκεν οἱ φοιτηταὶ διατρέχοντες τοὺς διαδρόμους μέχρι τοῦ ἀμφιθέατρου παρενοχλοῦσι τοὺς ἐν τοῖς παρακειμένοις δωματίοις ἐργαζομένους καὶ συγχρόνως παραθλάπτουσι τὴν καθαριότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ, 2) αἱ συλλογαὶ κεῖνται μακρὰν τοῦ ἀμφιθέατρου ἐν τῷ ἄνω ὀρόφῳ, 3) τὸ τοπογραφικὸν ἀμφιθέατρον ἔδει νὰ ἔχη φωτισμὸν ἐκ τῶν ἀνωθεν καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν πλαγίων, διότι ὡς ἔχει νῦν, ὅταν πληροῦται ὑπὸ φοιτητῶν, ἐλαττοῦται ὁ φωτισμὸς αὐτοῦ, 4) αἱ αἰθουσαι τῶν ἀνατομῶν τοποθετηθεῖσαι ἐν ἰδίῳ διαμερίσματι (τῷ ὀπισθίῳ) ἀπε-

μονώθησαν μὲν τῶν λοιπῶν χώρων τοῦ ἱδρύματος καὶ κατὰ τοῦτο ἀναμφισβόλως ὑπερτεροῦσιν ἑτέρων (ὡς π. χ. τῶν τοῦ Innsbruck), ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τοῦτο τῆς μὴ ἐπικοινωνίας τοῦ ἀέρος τῶν αἰθουσῶν τούτων μετὰ τοῦ τῶν λοιπῶν χώρων, δὲν ἐλύθη διὰ τῆς τοιαύτης διατάξεως, διότι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἡ πείρα ἀπέδειξεν ὅτι ἐν τῷ ἀνθρωποτομικῷ τμήματι τῷ συνεχομένῳ μετὰ τῶν αἰθουσῶν τούτων στενώτερον, πάντοτε γεννᾶται ὁσμή τις προερχομένη ἐκ τῶν αἰθουσῶν τῶν ἀνατομῶν. Τούναντίον οἱ χώροι, οἱ διὰ τὴν ιστολογίαν, ἐμβρυολογίαν κτλ. εἶνε τελείως ἐλεύθεροι τοιαύτης κακοσμίας.

Ἀνατομεῖον *Jena*.

Πρὶν ἢ μεταβῶ εἰς Βερολίνον διηλθον διὰ τῆς Γένης, ἥς τὸ Ἀνατομεῖον παλαιὸν καὶ οὐδὲν ἄξιον λόγου παρουσιάζον πλὴν τοῦ Μουσείου ἐμπεριέχοντος ὡς αἰα παρασκευάσματα τῆς συγκριτικῆς συλλογῆς, ὁφειλόμενα εἰς τὸν Gegenbaur ἄλλοτε διευθυντὴν τοῦ Ἀνατομείου τούτου. Ἐπωφελήθην ὁμως τῆς περιστάσεως νὰ ἐπισκεθῶ τὸ μέγα ἐργαστάσιον τοῦ Zeiss, τὸ κατασκευάζον τὰ τελειότερα τῶν μικροσκοπιῶν καὶ ἄλλων μηχανημάτων τῆς ὀπτικῆς. Εἶδον λοιπὸν ἐνταῦθα πῶς κατεργάζονται οἱ φακοὶ καὶ συντίθενται τὰ μικροσκόπια· ἔτι δ' ἐξήτασα διαφορὰ μηχανήματα διὰ προβολὰς καὶ διὰ τὴν μικροσκοπικὴν φωτογραφίαν, ὧν ἔχει ἀνάγκη καὶ τὸ ἡμέτερον Ἀνατομεῖον.

Ἀνατομεῖον *Berlin*.

Τὸ Ἀνατομεῖον τοῦτο εἶνε εὐρύχωρον μὲν ἀλλὰ παλαιὸν οἰκοδόμημα, ὑπὸ στὰν πολλὰ πλῆξ ἐπισκευὰς, δι' ὧν προσηρμόσθη μᾶλλον ἢ ἥττον τελείως εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς τε ὑγιεινῆς καὶ τῶν προσδωδ τῆς ἐπιστήμης. Περιβάλλεται δ' ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐπιστημονικῶν ἱδρυμάτων ὑπὸ κήπου. Ἀποτελεῖται δὲ ἐκ κεντρικοῦ διαμερίσματος καὶ δύο πτερύγων, σχῆμα ἔχον διπλοῦ Τ. Διήρηται δὲ εἰς δύο ὁρόφους καὶ τὸ ἰσόγειον. Διὰ τῆς κυρίας εἰσοδοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κεντρικοῦ διαμερίσματος κειμένης, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν ἄνω ὁρόφον.

Ἐν τῷ ἄνω (1^η) ὁρόφῳ εὐρίσκεται δεξιὰ μὲν τῷ εἰσόντι 1) δω-

μάτια διὰ τὸν ἐκτακτον καθηγητὴν, ἐπιμελητὴν καὶ βοηθούς, 2) ἐν μικρὸν ἀμφιθέατρον ἐν τῷ ὀπισθίῳ μέρει τῆς δεξιᾶς πτέρυγος. ἐν ᾗ οἱ ἐκτακτοὶ καθηγηταὶ διδάσκουσι καλλιτεχνικὴν ἀνατομίαν, ὀστεολογίαν κτλ. Ἀριστερὰ δὲ τῷ εἰσόντι κεῖνται κυρίως αἱ αἰθουσαι τῶν ἀνατομῶν, ὧν αἱ μὲν τράπεζαι εἶνε παλαιῶ συστήματος, ὁ δὲ φωτισμὸς οὐχὶ τέλειος.

Ἐν δὲ τῷ 2^ῳ ὁρόφῳ, πλὴν τῶν δωματίων διὰ τὸν διευθυντὴν, ἐπιμελητὴν κτλ. εὐρίσκεται ἐν τῇ ἀριστερᾷ πτέρυγῃ (ὀπισθεν) τὸ μέγα ἀμφιθέατρον ὃν τὸ κάλλιστον ἐξ ὧν εἶδον. Ὁ σκελετὸς αὐτοῦ εἶνε συστήματος Fournier τὰ δ' εἰδῶλια κατασκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Hyan (ἐν Βερολίνῳ).

Κέκτῃται δὲ τὸ ἀμφιθέατρον πλήρη συσκευὴν διὰ προβολὰς καὶ ὠραίους μαυροπίνακας ἐκ σχιστολίθου καὶ κινητοὺς. Παραπλεύρως τοῦ ἀμφιθέατρον κεῖνται αἱ συλλογαὶ (Μουσεῖον).

Ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ πτέρυγῃ (ὀπισθεν) εὐρίσκεται εὐρεία αἰθουσα διὰ τὰς μικροσκοπικὰς ἀσκήσεις.

Ἐν δὲ τῷ ὑπόγειῳ, διαφυλάττονται τὰ πτώματα. Διαφυλάττονται δ' ἐν κιβωτίοις. Σχετικῶς πρὸς τὴν διαφύλαξιν τῶν πτωμάτων εἶδον ἐνταῦθα δύο νεωτερισμούς. 1) ἀντὶ δηλ. κιβωτίων ἔχουσι κατασκευάσει δεξαμενὴν, ἥς τὰ τοιχώματα συνίστανται ἐκ συρματίνου δικτυωτοῦ ἐπὶ πλημμυμένου ἐσωθεν καὶ ἐξωθεν διὰ τσιμέντου. Τὰ χεῖλη τῆς δεξαμενῆς φέρουσιν αὐλάκα περιφερῆ, εἰς ἣν ἐμβαίνει ἀκρολοφία τοῦ καλύμματος. Ἐντὸς τῆς αὐλάκος χύνεται ὕδωρ ἢ γλυκερίνη καὶ εἰτα ἐπιτίθεται τὸ κάλυμα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐρμητικὴ σύγκλεισις τοῦ κιβωτίου. 2) ὑπάρχουσι δύο κιβώτια ἔχοντα σχῆμα ἑρμαρίου, εἰς τὸν θόλον τοῦ ὁποῦ εἶνε ἐμπεπηγμένα ἄγκιστρα, ἀφ' ὧν κρέμονται τὰ πτώματα ἐν ὀρθῇ θέσει. Γίνεται δὲ ἡ ἐξάρτησις αὕτη ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διὰ καταλλήλου ἐργαλείου. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο λαβδσειδὲς ὃν ἀποτελεῖται ἐκ δύο καμπύλων καὶ διατατῶν σκελῶν, ὧν τὰ ἐλεύθερα ἄκρα περιλαμβάνοντα τὴν κεφαλὴν εἰσαρμόζονται εἰς τοὺς ἐξω ἀκουστικούς πόρους.

Αἱ ἐνέσεις γίνονται διὰ μίγματος οἶνοπνεύματος + γλυκερίνης + φορμαλίνης, ἔτι δὲ γίνεται χρῆσις καὶ τῆς φαινικουχοῦ γλυκερίνης. Αἱ δὲ χρωστικαὶ ἐνέσεις γίνονται διὰ μίγματος ἀμμίου.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀνατομείου τούτου ἐγένόμην δεκτὸς ὑπὸ

διευθυντοῦ αὐτοῦ Waldhayer, ὅστις λίαν φιλοφρόνως περιήγαγέ με διὰ τῶν ἀξιοθεάτων μερῶν τοῦ Ἀνατομείου. Ὁ σεβαστὸς οὗτος πρεσβύτερος ἔσχε τὴν καλωσύνην νὰ μοὶ παρασχῇ τὴν ἐπομένην πολυτιμωτάτην συμβουλὴν σχετικῶς πρὸς τὴν τοποθέτησιν τῶν αἰθουσῶν τῶν ἀνατομῶν. Κατ' αὐτὴν αἱ αἰθουσαι αὗται δεόν νὰ τοποθετηθῶσιν ἐπὶ τῆς στέγης ὑπερθεῖν τοῦ ἀνωτάτου ὀρόφου τοῦ οἰκοδομήματος, ὡς ἴδιον προσάρτημα αὐτοῦ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπιτυγχάνονται τὰ ἑξῆς: 1) πᾶσα κακοσμία, ἥτις πάντοτε ὑπάρχει ἐν ταῖς αἰθούσαις ταύταις, δὲν μεταδίδεται εἰς τοὺς λοιποὺς χώρους τοῦ ἰδρύματος, 2) αἱ αἰθουσαι αὗται ἀερίζονται εὐκολώτερον, 3) εἶνε ἀπροσπέλαστοι εἰς τὰ βλέμματα τοῦ κοινῆς, 4) προφυλάσσονται ἀπὸ πάσης ἐλαττώσεως τοῦ φωτισμοῦ, ἐν ᾗ περιπτώσκει ἤθελον οἰκοδομηθῇ ἐγγὺς τοῦ Ἀνατομείου ἕτερα ἰδρύματα ὑψηλότερα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο συνέβη εἰς τὸ ἐν Βερολίῳ Ἀνατομεῖον, οὗ ἕνεκα αἱ αἰθουσαι τῶν ἀνατομῶν αὐτοῦ ἐσκιώθησαν. Διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ὁ Waldhayer σκέπτεται προσεχῶς νὰ ἐπισκευάσῃ τὸ Ἀνατομεῖον οἰκοδομῶν ἐπὶ τῆς στέγης διαμέρισμα ἀνεξάρτητον τῶν λοιπῶν ὀρόφων. Προέρχεται δὲ ἡ ἰδέα αὕτη τῆς τοποθετήσεως τῶν αἰθουσῶν τῶν ἀνατομῶν, ἐξ Ἀμερικῆς, ἐνθα ἐφημερεύθη αὕτη ἐν τοῖς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἰδρυθείσιν Ἀνατομείοις.

Ἀνατομεῖον *Breslau*.

Τὸ Ἀνατομεῖον τῆς Βρεσλαυίας εἶνε ἐν τῶν νεωτέρων τῆς Γερμανίας. Τοῦτου ἕνεκα ἐζήτησα παρὰ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ κ. Hasse τὰ σχέδια, ἅτινα οὗτος πᾶν φιλοφρόνως μοὶ ἀπέστειλεν ἑνταῦθα. Καταχών λοιπὸν τὰ σχέδια ταῦτα δὲν θὰ περιγράψω λεπτομερῶς τὸ ἰσωτερικόν αὐτοῦ, ἀλλὰ θὰ ἐνδιατριψῶ εἰς τὰ σπουδαιότερα μέρη αὐτοῦ.

Τὸ ὅλον οἰκοδόμημα εἶνε ἀνωμάλου σχήματος, ἐμφανίζον εἰσοχὰς καὶ ἐξοχὰς καὶ ταῦτο ὅπως δι' ὠρισμένας αἰθούσας διευκολύνεται ὁ ἅπλος φωτισμός. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἐγκαρσίων διαμερισμάτων, προσθίου καὶ ὀπισθίου, ἐναυμένων ἐκκεντρικῶς δι' ἐπιμήκους καὶ στενωτέρου διαμερίσματος ὑπὸ κήπου περιβαλλομένων. Συνίσταται ἐκ δύο ὀρόφων καὶ ἰσογείου.

Αἰθουσα τῶν ἀνατομῶν. Αὕτη κεῖται ἐν τῷ 1^ῳ ὀρόφῳ, καθ' ὃ μέρος τὸ ἐπίμηκες διαμέρισμα ἐνοῦται μετὰ τοῦ ὀπισθίου ἐγκαρσίου.

Ὁ χώρος αὐτῆς εἶνε εὐρύτατος, διότι τὸ κτίριον σχηματίζει ἑνταῦθα προέκτασιν ἐκατέρωθεν, καὶ φωτεινότερος ἕνεκα τῶν μεγάλων παραθύρων. Τὸ μὲν δάπεδον αὐτῆς εἶνε ἐστρωμένον δι' ἄσφαλτου, αἱ δὲ ἀνατομικαὶ τράπεζαι εἶνε ἐκ σιδήρου κατασκευασμέναι· ἐτι δὲ ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ καὶ δύο κιβώτια εὐμεγέθη ἀνοιγόμενα καὶ κλειόμενα εὐκόλως διὰ καταλλήλου μηχανήματος, ἐν οἷς οἱ φοιτηταὶ μετὰ τὸ πέραν τῆς ἐργασίας των ἐξαρτῶσι τὰ παρασκευάσματά των δι' ἀγκίστρου φέροντος ἀριθμὸν. Παρὰ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὴν αἰθουσαν ταύτην ὑπάρχει δωμάτιον χρησιμώτατον, ᾗ (μακιοθήκη, ἐν ᾗ οἱ φοιτηταὶ ἀποθέτουσι τὰ βιβλία των, ἐτι δὲ μικρὰ ἐργαζία, εἰς ἑκάστον τῶν ὁποίων ὁ ἀσκούμενος ἐγκλείει τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὸ βιβλίον αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς τῆς αἰθούσης τῶν ἀνατομῶν καὶ μετ' αὐτῆς δι' εὐρείας εἰσοδοῦ κοινωνῶν ὑπάρχει χώρος προωρισμένος δι' ἐπιδείξεις ἰδίας τῆς θέσεως τῶν σπλάγγων. Παραπλευρῶς δ' αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ὀπισθίῳ ἐγκαρσίῳ διαμερίσματι κεῖται χώρος προωρισμένος διὰ τὸν καθηγητὴν τὸν διδάσκοντα καὶ ἀσκούντα τὴν ἐγχειρητικὴν ἐπὶ πτωμάτων. Ἀποτελεῖται δ' οὗτος 1) ἐκ τινος αἰθούσης νεκροτομῶν, 2) ἐκ τῆς εὐρείας αἰθούσης τῶν ἐγχειρήσεων (operationsaal) καὶ ἐκ δύο δωματίων διὰ τὸν καθηγητὴν τῆς ἐγχειρητικῆς.

Ἀμφιθέατρον. Κεῖται ἐν τῷ ἄνω ὀρόφῳ, ἀκριβῶς ὑπερθεῖν τῆς αἰθούσης τῶν ἀνατομῶν. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν ἀνατομῶν, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀμφιθέατρον ἔχει σχῆμα ἐπίμηκες. Ἐν τῷ δαπέδῳ αὐτοῦ εἶνε τοποθετημένα δύο αὐλακωταὶ σιδηραὶ ῥάβδοι, ἐν οἷς διαλισθαίνει ἡ ἀνατομικὴ τράπεζα. Κατεσκευάσθη δ' ἐπίμηκες τὸ ἀμφιθέατρον διότι ὁ Hasse φρονεῖ, ὅτι τὸ σχῆμα τοῦτο διευκολύνει κατὰ τὴν μάθημα τὴν ἐπιδείξιν τῶν παρασκευασμάτων. Ὅπισθεν τοῦ ἀμφιθέατρον εὐρίσκεται χώρος δι' ἐπιδείξεις. Καὶ τὸ ἀμφιθέατρον τοῦτο κέκταται συσκευὴν προβολῶν.

Συλλογαί. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν τὴν προκείμενον Ἀνατομεῖον, ὑπερτερεῖ πάντων τῶν λοιπῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐπισκεφθέντων. Ὁ διευθυντὴς αὐτοῦ δὲν ἀπέβλεψεν εἰς συλλογὰς πρὸς ἐπιστημονικοὺς μόνον σκοποὺς, ἀλλὰ τὸ ὕλικόν αὐτῶν ἀνέπτυξε καὶ διέταξεν οὕτως ὥστε διευκόλυνε τὰ μέγιστα τοὺς σπουδαστάς καὶ πάντῃ ἐπισκέπτῃν τοῦ Ἀνατομείου πρὸς ἐπισκόπησιν καὶ κατανόησιν τῶν παρασκευασμάτων. Πᾶν ξηρὸν παρασκευάσμα εἶνε τοποθετημένον ἐπὶ τραπέζης ὑπὸ ὀκλίον κώδωνα καὶ δύ-

ναται νά στραφῇ καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις. Πάν δὲ ἐν ὑγρῷ φυλαττόμενον παρασκευάσμα εἶνε ἐπικεκολλημένον ἐπὶ πλακὸς μελαίνης ἢ λευκῆς, δι' ὃ προέχουσι σαφέστερον τὰ πρὸς ἐπιδείξιν μέρη αὐτοῦ. Πλὴν τῶν φυσικῶν δὲ παρασκευασμάτων κέκτηται τὸ εἰρημένον Ἀνατομεῖον ἀφθονίαν ἐκμαγείων διαφόρων ὀργάνων καὶ τομῶν τοῦ σώματος, ὧν μέγα μέρος ἐπλάσθη τῇ ὑποδείξει καὶ ἐπιβλέψει αὐτοῦ τοῦ διευθυντοῦ κ. Hasse. Αἱ αἰθούσαι τοῦ οὗτω διερρυθμισμένου μουσείου κεῖνται ἐκατέρωθεν τοῦ ἀμφιθεάτρου καὶ καλοῦνται *Lernsaalungen* (Μελετητήριον Συλλογῆς). Τοιαύτη μελετητήριος συλλογὴ ἐμπεριέχουσα παρασκευάσματα ὁσῶν καὶ συνδέσμων εὐρίσκεται καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὀρόφῳ καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ προσθίου ἐγκαταίτου διαμερίσματος. Ταύτην θεωροῦμεν λίαν χρησιμωτάτην διὰ τοὺς ἀσκουμένους περὶ τὰς ἀνατομίας, φρονοῦμεν ὅμως, ὅτι κατάλληλος θέσις αὐτῆς εἶνε ἐγγὺς τῆς αἰθούσας τῶν ἀνατομῶν.

Πλὴν τῶν εἰρημένων μελετητηρίων ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ἄνω ὀρόφῳ καὶ δὴ ἐν τῷ προσθίῳ διαμερίσματι ἑτέροι συλλογαὶ διὰ τοὺς ἐφιεμένους εἰδικώτερον περὶ τὴν ἀνατομικὴν νά ἐνδιατρίψωσιν.

Μικροσκοπικαὶ αἰθούσαι. Τοῦτων ἡ μὲν διὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν κεῖται ἐν τινὶ πλαγίῳ πρσεκτάσει τοῦ προσθίου ἐγκαταίτου διαμερίσματος, φωτιζομένη ἐκ τῶν τριῶν πλευρῶν. Ταύτης παραπλεύρως κεῖται μικρὰ αἰθούσα ἀκροάσεως διὰ τὰ μαθήματα ὡσιμένων κεφαλαίων τῆς ἀνατομικῆς. Ἑτέρα αἰθούσα μικροσκοπήσεως κεῖνται ἐν τῷ μέσῳ ὀρόφῳ ἀντικρὺ τῶν δωματίων τοῦ διευθυντοῦ· ἑτέρα δὲ ἐν τῷ ὀπισθίῳ ἐγκαταίτῳ διαμερίσματι παραπλεύρως τοῦ ἐνταῦθα κειμένου δωματίου τοῦ ἐκτάκτου καθηγητοῦ. Αἱ δύο τελευταῖαι αἰθούσαι μικροσκοπήσεως εἶνε προωρισμέναι διὰ προκεχωρημένους φοιτητάς, ἀφιεμένους νά ἀσχοληθῶσι περὶ ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας.

Τὸ δ' ἰσόγειον ἐμπεριέχει χρησιμωτάτους χώρους· 1) δωματία πρὸς κατοικίαν τῶν κλητῶν, 2) δωματία ὡς ἀποθήκας ἀκατεργάστων ὁσῶν προωρισμένων διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν συλλογῶν καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν φοιτητῶν, 3) δωματία πρὸς παρασκευὴν τῶν ἀντισηπτικῶν ὑγρῶν, 4) δωματίον ἐνῷ γίνονται αἱ ἐνέσεις τῶν πτωμάτων, 5) δωματίον ἐν ᾧ εἶνε τοποθετημέναι αἱ συσκευαὶ πρὸς ἐμβρύοχὴν τῶν ὁσῶν καὶ ἀπολίπωσιν αὐτῶν, 6) πλυντήριον, 7) δωματίον πρὸς ἀπολύμανσιν,

8) νεκρικὸς θάλαμος, ἐν ᾧ ἐκτίθενται οἱ ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας ἀνευρισκόμενοι νεκροὶ μέχρις ἀναγνωρίσεως.

Τέλος παραπλεύρως τοῦ Ἀνατομείου ὠκοδομήθη μικρὸς αἰκίσκος, οὗ ὁ μὲν ἄνω χώρος χρησιμεύει ὡς κατοικία τοῦ ἐφόρου τοῦ Ἀνατομείου (*Inspecitor*), κάτωθεν δὲ ὑπάρχουσιν οἱ σταῦλοι διὰ τὰ πρὸς πειραματισμὸν ζῶα.

Τοιοῦτον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς εἶνε τὸ νεώτατον καὶ πολυτελέστατον τῶν τῆς Γερμανίας Ἀνατομείων. Ὑπὸ ἐποψὴν φωτισμοῦ, καθαριότητος, εὐρυχωρίας καὶ διατάξεως τῶν ἐν αὐτῷ, ὁμολογουμένως τὸ περὶ οὗ πρόκειται Ἀνατομεῖον εἶνε ἐκ τῶν ἀρτιωτάτων. Δύο τινὰ ὅμως εὐρίσκομεν ὡς ἐλαττωματικά· 1) τὴν μεγάλην τοῦ οἰκοδομήματος ἔκτασιν αὐτοῦ κατὰ μῆκος, οὗ ἕνεκα ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία καθίσταται δυσχερὴς καὶ πολυπλοκή, 2) ὅτι αἱ αἰθούσαι τῶν ἀνατομῶν κεῖνται ἐν τῷ μέσῳ ὀρόφῳ, οὗ ἕνεκα ἀδύνατον νά μὴν ἐπικοινωνῇ ὁ ἀήρ τῶν λοιπῶν χώρων μετα τοῦ τῶν αἰθουσῶν τῶν ἀνατομῶν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἴσως ὀφείλεται εἰς τὸ σχῆμα τοῦ οἰκοπέδου, τὸ δεύτερον ὅμως ἡδύνατό τις νά ἀποφυγῇ, οἰκοδομῶν ὅπως οἱ Ἀμερικανοὶ ἐπὶ τῆς στέγης ἰδίαν διαμέρισμα.

Αἱ ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν γίνονται ὡς καὶ ἐν τοῖς λοιπαῖς Ἀνατομείois.

Ἀνατομεῖον Halle.

Τὸ Ἀνατομεῖον τῆς Ἀλλης, αὐ προΐσταται ὁ Roux, εἶνε ἐπίσης νέον καὶ καλῶς ὠκοδομημένον, ἔχον σχῆμα Π, συνίσταται δὲ ἐκ δύο ὀρόφων καὶ τοῦ ἰσογείου καὶ περιβάλλεται ὑπὸ κήπου κείμενον ἐν ὥραϊα καὶ ὑψηλῇ θέσει. Ἡ κυρία εἰσόδος κεῖται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐγκαταίτου σκέλους τοῦ Π. Τὸ ἀμφιθέατρον εὐρίσκεται ἀντικρὺ τῆς κυρίας εἰσόδου, ἐν τῷ 1^ῳ ὀρόφῳ καὶ ἐν τινὶ κολπῳματι τοῦ ἐγκαταίτου σκέλους τοῦ Π· ἔχει δὲ δύο εἰσόδους, μίαν ἰσοῦψῶς τῷ 1^ῳ ὀρόφῳ, δι' ἧς εἰσέρχεται ὁ καθηγητὴς καὶ τὸ προσωπικόν, καὶ ἑτέραν ἰσοῦψῶς τῷ 2^ῳ ὀρόφῳ, δι' ἧς κατέρχονται εἰς τὰ ἐδῶλια οἱ φοιτηταί.

Αἱ αἰθούσαι τῶν ἀνατομῶν. Αὗται κεῖνται ἐν τῷ ἀριστερῷ σκέλει τοῦ Π. Ἡ διασκευὴ δ' αὐτῶν δὲν εἶνε παρεμφερὴς πρὸς τὴν τῶν λοιπῶν.

Αἱ δὲ Συλλογαὶ κεῖνται ἐν τῷ δεξιῷ σκέλει καταλαμβάνουσιν

τόν τε 1^{ον} καὶ 2^{ον} ὄροφον. Μέγα μέρος τῶν παρασκευασμάτων ὀφείλεται εἰς τὸν γνωστὸν ἀνατόμον Meckel, οὗ ὁ σκελετός κατ' ἀπαίτησιν τοῦ εὐρίσκεται ἐξηρημένος ἐν τινι ἐρμαρίῳ βαλίνῳ τῶν συλλογῶν τούτου.

Αἱ δὲ αἰθούσαι τῆς μικροσκοπήσεως κεῖνται ἐν τῷ 2^ῳ ὀρόφῳ τοῦ ἀριστεροῦ σκέλους. Οἱ δὲ λοιποὶ χώροι τοῦ τε 1^{ου} καὶ 2^{ου} ὀρόφου χρησιμεύουσι διὰ τὸν διευθυντὴν, τὸν ἐπιμελητὴν καὶ τὸ λοιπὸν προσωπικόν.

Τὸ ἰσόγειον χρησιμεύει τὸ μὲν ὡς κατοικία τῶν κλητῶν, τὸ δὲ πρὸς διχτήρησιν τῶν πτωμάτων. Διατηροῦνται δὲ τὰ πτώματα ἐν ἐρμαρίοις ἐκ ξύλου πεύκης, ἐπενδεδυμέναις ἔσωθεν διὰ ψευδαργύρου. Ἐσωτερικῶς διήρηνται διὰ 4^{ων} ὀριζοντίων διαφραγμάτων, εἰς τέσσαρα μέρη εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων δύνανται νὰ τοποθετηθῶσι δύο πτώματα.

Τὸ σχῆμα τῶν τοιούτων ἐρμαρίων εὐρίσκομεν πολὺ πρακτικόν, 1) διότι δὲν καταλαμβάνουσι πολὺν χρόνον τοῦ δαπέδου τοῦ ἰσογείου, 2) διότι τὰ πτώματα εὐκόλως τοποθετοῦνται ἢ ἐξάγονται ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τῶν ὑπηρέτων.

Καὶ ἄλλα πολλὰ δευτερεύοντα παρατήρησα ἐν τῷ Ἀνατομείῳ τούτῳ ὧν ἀναφέρω σειρὰν τομῶν ἐγκεφάλου ἐγκεκλεισμένου ἐντὸς διαφανοῦς πηκτώματος, παραγόμενον διὰ μίξεως πηκτῆς μετὰ διαφόρων οὐσιῶν.

Αἱ δ' ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν καὶ ἡ διχτήρησις τῶν πτωμάτων ἔχουσιν ὁμοίως ὡς ἄλλαχού.

Παρατηρήσεις. Ὑπὸ ἐποψίν διατάξεως τοῦ χώρου τὸ προκείμενον Ἀνατομεῖον κέντηται τὸ πλεονέκτημα, ὅτι τὸ ἀμφιθέατρον αὐτοῦ κεῖται ἐν τῷ κέντρῳ καὶ ἐγγὺς τῆς κυρίας εἰσόδου. Ὡς πρὸς τὰς αἰθούσας τῶν ἀνατομῶν μετέχει τοῦ μειονεκτήματος τῶν λοιπῶν, ἔτι δὲ στερεῖται 1) ἰδίων μελετητηρίων αἰθουσῶν, 2) τῆς ἀναγκαιοτάτης ἱματισθήκης διὰ τοὺς ἀσκουμένους περὶ τὰς ἀνατομὰς.

Ἀνατομεῖον *Leipzig*.

Ἐξ Ἀλλης μετέβην εἰς Λειψίαν, ἧς τὸ Ἀνατομεῖον εἶνε μὲν εὐρύχωρον, ἀλλ' ἐμφανίζει ἐλλείψεις ἰδίᾳ ὑπὸ ἐποψίν φωτισμοῦ, δι' ὃ παραλείπω νὰ περιγράψω τὴν διάταξιν αὐτοῦ οὕσαν ἄλλως τε παρεμφερῇ

πρὸς τὴν τῶν ἀνωθι περιγραφέντων Ἀνατομείων. Εἶδον ὁμοίως ἐν τῷ Μουσείῳ αὐτοῦ ὠραιότατα παρασκευάσματα, ἐν τῇ ἐμβρυολογικῇ προέρχονται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ αὐτοῦ, τοῦ δεινοῦ περὶ τὴν ἐμβρυολογίαν His.

Αἱ ἀσκήσεις καθ' αὐτὴν μοι ἀφηγήθη ὁ ἐκτακτὸς καθηγητὴς κ. Spalteholz γίνονται ὁμοίως ὡς ἐν τοῖς λοιποῖς. Τὰ πτώματα ὁμοίως τὰ προσωρισμένα διὰ τὴν ἀγγειολογίαν δὲν διαίρουσιν εἰς 4 τεμάχια ἀλλ' εἰς 3, ἥτοι διὰ μιᾶς τομῆς κατὰ τὸ μέσον ἐπίπεδον διήρηται ἡ κεφαλή, ὁ τράχηλος καὶ ὁ θώραξ μέχρις ἀνωθεν τοῦ διαφράγματος εἰς δύο μέρη· τὰ δὲ κάτω ἄκρα μετὰ τῆς κοιλίας καὶ τοῦ λοιποῦ κορμοῦ ἀφίενται ἰδιαιρέτα καὶ τοῦτο ὅπως τὰ σπλάγχνα τῆς κοιλίας παρασκευάζονται ἐν τῇ θέσει αὐτῶν.

Ὁ κ. Spalteholz ζητήσας νὰ μάθῃ καὶ τὸν παρ' ἡμῖν τρόπον τῶν ἀσκήσεων, εὖρον αὐτοῦ λίαν σκόπιμα τὰ ἐξῆς: 1) ὅτι παρ' ἡμῖν δὲν διαίρουσιν τὰ πτώματα, 2) ὅτι ἡ παρασκευὴ ἄρχει ἀπὸ τῆς ὀπίσθιας ἐπιφανείας τῆς ἐμφανιζούσης ὀλιγώτερα καὶ μικροτέρα ἀγγεῖα καὶ νεύρα. Καὶ μετὰ ἐτέρου ἐκτάκτου καθηγητοῦ τοῦ κ. Held ἔσχον μακρὴν συνέντευξιν, καθ' ἣν μοι ἐπέδειξεν παρασκευάσματα κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Galgi ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὕψην τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Ἀπὸ τῆς Λειψίας διεπεραιώθην διὰ Δρέσδης, ἐνθα ἐπισκέφθην τὸ ὠραῖον ζωολογικὸν μουσεῖον, εἰς Λύττριαν, ἐπισκεφθεὶς κατὰ πρῶτον τὸ Ἀνατομεῖον τῆς Πράγας.

Ἀνατομεῖον *Prag*.

Τοῦ Ἀνατομείου τούτου διευθυντὴς εἶνε ὁ Rabi, ὃς πολὺ φιλοφρόνως μετὰ τοῦ ἐκτάκτου καθηγητοῦ Fischel ἐπέδειξάν μοι αὐτὸ καὶ καθόλου πᾶν φιλοζένης προσνήθησαν πρὸς ἐμέ.

Τὸ σχῆμα τοῦ οἰκοδομήματος καὶ ἡ διάταξις τοῦ χώρου αὐτοῦ εἶνε ὁμοία τῇ τοῦ Ἀνατομείου τῆς Ἀλλης, δι' ὃ πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων παραλείπω τὴν περιγραφὴν. Ἴδιον παρουσιάζει τὸ Ἀνατομεῖον τοῦτο, τὸ ὅτι εἰς τὸ πέρας τῆς ἐτέρας τῶν πτερύγων αὐτοῦ ὑπάρχει προσκεκολλημένη τρίτη τις μικρὰ πτέρυξ χρησιμεύουσα ὡς κατοικία τοῦ διευθυντοῦ. Τὸ ὅλον οἰκοδόμημα περιβάλλεται ὑπὸ κήπου. Ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Ἀνατομείου τούτου ὑπάρχουσι πολυπληθεῖς σκελετοὶ τῶν δια-

φόρων ολαυτικών φυλών, προσέτι δὲ καὶ ἡ μεγαλειτέρα ἐξ ἑσων ἄχρι τοῦδε εἶδον συλλογὴ κρανίων νεογνῶν.

Ἐντεῦθεν ἦλθον εἰς Βιέννην.

Ἀνατομεῖον *Wien*

Καὶ τοῦτο εἶνε ἐν ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ καλῶς ὠκοδομημένον ἰδρυμάτων. Σχῆμα Π ἔχον, ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ κεντρικοῦ διαμερίσματος (ἐγκαταμένου σκέλους τοῦ Π) βλέποντος πρὸς ὁδὸν καὶ ἐκ τῶν δύο πτερυγίων (ἐπιμήκων σκελῶν) εἰσεχουσῶν εἰς αὐλήν. Καὶ τὸ μὲν κεντρικὸν συνίσταται ἐκ τριῶν ὁρόφων, οἱ δὲ πτέρυγες ἐκ δύο ὁρόφων. Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχει καὶ ὑπόγειος χώρος.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος οἰκοδόμημα περιέχει δύο Ἀνατομεῖα, παρουσιάζοντα τὴν αὐτὴν διάταξιν τῶν χώρων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς πτέρυγος καὶ τοῦ ἡμίσεος τοῦ κεντρικοῦ διαμερίσματος· καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν (τῷ εἰσιόντι) διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Toldt, τὸ δὲ δεξιὸν ὑπὸ τοῦ Zuckerkandl. Ἐνταῦθα θὰ περιγράψω τὴν διάταξιν τοῦ ἀριστεροῦ Ἀνατομεῖου, τοῦ δεξιοῦ ἔχοντος ὁμοίως. Εἰσερχόμενός τις διὰ τῆς ἐν τῷ κεντρικῷ διαμερίσματι κυρίως θύρας ἀφικνεῖται εἰς προθάλαμον κείμενον ἐν τῷ 1^ῳ ὁρόφῳ.

Ὁ 1ος ὁρόφος. Ἀμέσως ἀριστερὰ περιλαμβάνει ἐν μὲν τῷ κεντρικῷ τμήματι εὐρείαν αἴθυσαν, ἐνῶ ὑπάρχουσι τράπεζαι καὶ ἱκανὰ παρασκευάσματα, ἰδίᾳ ὅσῳ ἡ αἴθουσα αὕτη χρησιμεύει ὡς μελετήριον εἰς τοὺς σπουδαστάς. Ἐν δὲ τῇ πτέρυγι κεῖται μεγάλη αἴθουσα, ἐνῶ ἀσχοῦνται οἱ φοιτηταὶ περὶ τὴν μυολογίαν.

Ἀντικρὺ τῆς κυρίας θύρας κεῖται ἐν τινὶ καλῷματι ἡμικυκλίῳ τοῦ ἐπισθίου τοιχώματος τοῦ κεντρικοῦ διαμερίσματος ὑπάρχει τὸ κάτω ἀμφιθέατρον, ἔχον ὡς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς Ἀνατομεῖοις. Ὁπισθεν τοῦ ἀμφιθέατρον εὐρίσκεται πρὸχειρος συλλογὴ παρασκευασμάτων διὰ τὰς παραδόσεις, παραπλεύρως δ' αὐτοῦ δωμάτιον χρησιμεῖον ὡς προθάλαμος.

2ος ὁρόφος. Ἐν μὲν τῷ κεντρικῷ μέρει αὐτοῦ κεῖται ἔμπροσθεν μὲν 1) ἡ βιβλιοθήκη κοινὴ καὶ εἰς τὰ δύο Ἀνατομεῖα, 2) δωμάτια τοῦ καθηγητοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ ἀνωτέρω προσωπικοῦ· ὀπισθεν δὲ 1) τὰ ἀνω ἀμφιθέατρον, ἀκριβῶς ὑπερθεῖν τοῦ κάτω κείμενον, 2) ἑνὶα δωμάτια.

Ἐν δὲ τῇ πτέρυγι εὐρίσκεται ἀκριβῶς ὑπερθεῖν τῆς αἰθούσης τῆς μυολογίας, μεγάλη καὶ ἐπιμήκης αἴθουσα, ἐνῶ ἀσχοῦνται οἱ φοιτηταὶ περὶ τὴν ἀγγειολογίαν καὶ νευρολογίαν.

3ος ὁρόφος. Ἐν αὐτῷ, ὑπάρχοντι μόνον ἐν τῷ κεντρικῷ διαμερίσματι, κεῖνται αἱ συλλογαὶ τοῦ Ἀνατομεῖου, ἐμπεριέχουσαι πλείστα ὠραία παρασκευάσματα, ὧν τὰ ὠραιότερα κατασκευάσεν ὁ Hyrtl καὶ Lange. Τὰ ἐρμάρια αὐτῶν εἶνε ξύλινα καὶ διὰ τοῦτο παρακωλύουσι τὴν θέαν.

Ὑπόγειος χώρος. Τὸ μὲν πρόσθιον ἀβαθέστερον μέρος αὐτοῦ χρησιμοποιοῦται ὑπὸ τῶν κλητῆρων ὡς κατοικία, τὸ δ' ὀπίσθιον πρὸς διατήρησιν πτωμάτων καὶ πρὸς παρασκευὴν ὀστέων κτλ. Διατηροῦνται δὲ τὰ πτώματα ἐννεμένα ἀντιστηπτικῶς ἐντὸς δεξαμενῶν μαρμαρίνων.

Αἱ ἀσκήσεις καὶ αἱ ἐνέσεις τῶν πτωμάτων γίνονται ὡς ἀλλοῦ.

Παρατηρήσεις. Ὡς μειονέκτημα τοῦ Ἀνατομεῖου τοῦτου ὑπαλαμβάνομεν, 1) ὅτι αἱ συλλογαὶ ἀπέχουσι τοῦ ἀμφιθέατρον, 2) ὅτι αἱ αἴθουσαι τῶν ἀνατομῶν εἶνε εἰς δύο ὁρόφους διανεμημέναι, 3) ὅτι στερεῖται χώρου καταλλήλου δι' ὀστολογικὰς ἀσκήσεις.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ὑπάρχει ἴδιον ἱστολογικὸν καὶ ἐμβρυολογικὸν ἐργαστήριον διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ von Ebner, παρ' ᾧ εἶνε τεταγμένοι ὡς ἐπιμεληταὶ δύο ἑκτακτοὶ καθηγηταί, ὁ Rubl καὶ ὁ Schüller. Καὶ τὸ ἐργαστήριον τοῦτο ἐπισκέφθη γενόμενος λίαν φιλοφρόνως δεκτὸς ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν ἐπιμελητῶν, ἐπιδειξάντων μοι ἀπάσας τὰς λεπτομερεῖς τῶν μηχανημάτων καὶ ἐργαλείων. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐπέδειξα καὶ γὰρ αὐτοῖς, ἰδίως εἰς τὸν κ. Schüller, ἀσχοληθέντα εἰδικώτερον περὶ τὰς ἀσίας μυϊκὰς ἴνας, ἰδία παρασκευάσματα ἃ εἶχον μετ' ἐμοῦ.

Τέλος ἐξήτασα καὶ τὸ μόνον ἀποπερατωθὲν νέον φυσιολογεῖον, ὅπερ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς διατάξεως τοῦ χώρου καὶ τὸν διάκοσμον αὐτοῦ, εἶνε ἐν τῶν ἀρίστων. Πολλὰς ἐσωτερικὰς δ' αὐτοῦ διατάξεις εὗρον ἐφαρμοσίμους καὶ διὰ τὸ Ἀνατομεῖον, διὸ δὲν παρέλειψα νὰ λάβω περὶ πάντων τούτων σημειώσεις καὶ σχέδια.

Ἀνατομεῖον *Graz*

Τοῦτο μετὰ τὴν περιγραφὴν τῶν ἄλλων Ἀνατομείων οὐδὲν ἄξιον λόγου παρουσιάζει. Ὡς χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ ἀναφέρομεν 1) ὅτι καθ' ἃ ἀφηγήθη ἡμῖν ὁ βοηθός, τὰ διὰ τὰς ἀνατομὰς χρησιμοποιούμενα πτώματα παρέχονται ἄνευ προηγηθείσης ἀντισηπτικῆς ἐνέσιως. ὅπερ καθίστα μὲν τὴν ὄψιν τῶν ἀνατομικῶν αἰθουσῶν ἀρχαϊκὴν, ἀλλὰ δὲν ἀσφαλίζει καθ' ἃ ἡμεῖς τοῦλάχιστον φρονούμεν τοὺς ἐν αὐταῖς ἐργαζομένους ἀπὸ κινδύνου μολύνσεως, 2) ὅτι ἡ μία πτέρυξ τοῦ περὶ οὗ πρόκειται Ἀνατομείου ἐχορηγήθη εἰς τὸν καθηγητὴν ὡς διαρκὴς κατοικία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

A) Ποῖοι χώροι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ πᾶν Ἀνατομεῖον.

Ἐκ τῆς ἐπισκέψεως καὶ ἐξετάσεως τῶν διαφόρων Ἀνατομείων, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χώρων αὐτῶν, τῆς διατάξεως καὶ τῆς διαρρυθμίσεως αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ὑπαγορεύσεως τῆς ὑγιεινῆς ἐξάγεται, ὅτι πᾶν Ἀνατομεῖον ὀφείλει νὰ ἔχῃ τοὺς ἐξῆς ἀπαραίτητους χώρους καὶ αἰθούσας.

- 1) Ἐν Ἀμφιθέατρον.
- 2) Μουσεῖον (Συλλογὰς) ἀποτελούμενον τοῦλάχιστον ἐκ τριῶν αἰθουσῶν εὐρειῶν.
- 3) Δύο τοῦλάχιστον αἰθούσας Ἀνατομῶν.
- 4) Μίαν αἰθούσαν μεγάλην διὰ μικροσκοπικὰς ἀσκήσεις καὶ ἐπιδείξεις.
- 5) Χώρους πρὸς ἐνεσιν, διατήρησιν καὶ λοιπὴν προπαρασκευὴν τῶν πτωμάτων.
- 6) Χώρον διὰ τὴν ἐμβροχὴν καὶ ἀπολίπωσιν τῶν ὀστέων.
- 7) Χώρον διὰ τὸ ἀνώτερον καὶ κατώτερον προσωπικόν.

Ὅταν δ' ὑπάρχει καὶ ἰδίος καθηγητὴς τῆς ἐγχειρητικῆς καὶ τοπογραφικῆς Ἀνατομίας, ὀφείλει τὸ Ἀνατομεῖον νὰ ἔχῃ ἐτι :

8) 2-3 δωμάτια διὰ τὴν συλλογὴν τῶν ἐργαλείων καὶ παρασκευασμάτων τοῦ καθηγητοῦ τούτου.

9) Μίαν αἰθούσαν διὰ τὰς ἀσκήσεις τῆς ἐγχειρητικῆς.

B) Ποία ἢ κατάλληλος τοποθέτησις αὐτῶν ἐν νέῳ ἀνατομικῷ οἰκοδομῆματι.

Ὅπως οἱ χώροι οὗτοι περιληφθῶσιν ἐν ἐνὶ οἰκοδομῆματι, δεόν τοῦτο νὰ ἀποτελῇται ἐκ τοῦ ἰσογείου, τοῦ μέσου καὶ τοῦ τρίτου ὀρόφου.

Φέρε ἤδη εἰδομεν πῶς δεόν νὰ ᾖσιν οὗτοι οἱ χώροι τοποθετημένοι ὅπως ἀφ' ἐνὸς μὲν παρέχουσιν εὐκολίαν εἰς τὴν διδασκαλίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ πληρῶσι τοὺς ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς ὑπαγορευομένους κανόνας.

Ἀμφιθέατρον. Ἡ θέσις αὐτοῦ ἐνῆκει εἰς τὸν μέσον ἢ 1ον ὀρόφον καὶ, εἰ ἡ λοιπὴ διάταξις ἐπιτρέπεται, ἐν τῷ κέντρῳ αὐτοῦ. Πάντως ὁμως δεόν νὰ ᾖ περικλυρῶς τοῦ Μουσείου, ὅπως εὐκόλως μετακομίζονται τὰ κατὰ τὸ μάθημα χρησιμεύοντα παρασκευάσματα. Ἀνάγκη ἐτι νὰ συγκοινωνῇ δι' ἀνυψωτῆρος μετὰ τοῦ ἰσογείου, ὅπως εὐκόλως ἀναβιβάζονται τὰ πρὸς διδασκαλίαν προωρισμένα πτώματα. Ὁ δὲ ἀνυψωτὴρ δύναται νὰ κεῖται καὶ παραπλευρῶς τοῦ ἀμφιθεάτρου ἐν ἰδίῳ θαλάμῳ. Ὁ σκελετὸς τοῦ ἀμφιθεάτρου δεόν νὰ γείνη κατὰ τὸ σύστημα Fournier, ἐφαρμοσθὲν ἐν τοῖς Ἀνατομείοις τῆς ἱατρικῆς καὶ κτηνιατρικῆς σχολῆς τοῦ Βερολίνου, ὅπερ ἀπεδείχθη τὸ καταλληλότερον. Τὰ δ' ἐδῶλια αὐτοῦ δεόν νὰ ᾖσιν κινητὰ. Ὁ δὲ ὀπίσθεν καὶ κάτωθεν τῶν ἐδωλίων τοῦ ἀμφιθεάτρου συνήθως ὑπολειπόμενος χώρος δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ, ὅταν ληφθῇ πρόνοια περὶ κατασκευῆς μεγάλων παραθύρων, διὰ ἐπιδείξεις ἢ ἀπλῶς μόνον ὡς ἱματιοθήκη.

Τὰ δὲ ἀπαραίτητα ἐφόδια τοῦ ἀμφιθεάτρου πρέπει νὰ ᾖσι, 1) μία συσκευὴ δι' ἡλεκτρικὰς προβολὰς, οὗ ἕνεκα κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀμφιθεάτρου ἀνάγκη νὰ ληφθῇ πρόνοια ὅπως εὐκόλως ὁ χώρος αὐτοῦ μεταβάλλεται εἰς σκοτεινόν· πρὸς τοῦτο τὸ νεώτατον καὶ τελειότατον σύστημα εἶδον ἐν τῷ Ἀνατομείῳ τῆς κτηνιατρικῆς σχολῆς τοῦ Βερολίνου. Τὸ σύστημα τοῦτο δι' ἡλεκτρικοῦ κομδίου κινούμενον καθι-

πτά δυνάτην ἐντός δευτερολείπτου ἐπισκότησιν τοῦ ἀμφιθεάτρου, 2) μαυροί πίνακες κατ'ἀλλήλοις πρὸς ἰχνογράφειν. Τοιούτους πίνακας εἶδον πολλαχοῦ ἐν Γερμανίᾳ: συνίστανται δὲ ἐκ ξύλου βεβαρμένου διὰ μέλανος ἐπαλείμματος σχιστοῦ λίθου, 3) κατ'ἀλλήλους ἀνατομικὴ τράπεζα κινητή.

Ὡς παραρτήματα τοῦ ἀμφιθεάτρου ἀναγκαζοῦντα εἶναι 1) ἐν μικρὸν δωματίον πρὸς ἐξάρτησιν τῶν εἰκόνων ἐν καταλλήλῳ θήκῃ, ἥτις ἐπιτρέπει τὴν ταχεῖαν ἀνέυρεσιν τῆς κατὰ τὸ μάθημα χρησιμεύουσας εἰκόνος (εἰκονοθήκη), 2) ἐν δωματίον χρησιμεῖον ὡς προβήλαμος, διὰ τοὺς ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ παραδίδοντας καθηγητάς, 3) ἀποχωρητήρια καὶ οὐρητήρια.

Μουσεῖον ἢ Συλλογαί. Τοῦτο ἐξ ἀπαντος δεόν νὰ κεῖται ἐγγὺς ἢ παραπλευρῶς τῷ ἀμφιθεάτρῳ. Ἐν τοῖς παλαιότεροις Ἀνατομείοις αἱ συλλογαί εἶνε τοποθετημέναι ἐν τῷ τρίτῳ ὀρόφῳ. Ἀλλ' ἡ πείρα ἐδίδαξεν, ὅτι τοῦτο διὰ λόγους πολλοὺς δὲν εἶνε πρακτικόν 1) διότι δυσχεραίνει τὴν μετακίνησιν τῶν παρασκευασμάτων εἰς τὸ μάθημα, 2) δυσχεραίνει τὴν ἐπίσκεψιν ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἀνατομείου καὶ τῶν φοιτητῶν, 3) ἐνεκα τοῦ πολλοῦ φωτισμοῦ ἢ τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας φθείρονται τὰ παρασκευάσματα. Τοῦτων λοιπὸν ἐνεκα τὸ Μουσεῖον δεόν νὰ ᾖ οὐ μόνον ἐγγὺς τοῦ ἀμφιθεάτρου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὀρόφῳ, ἔξω μάλιστα δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀπλέτου φωτισμοῦ, ἀλλὰ τοῦ ἀπολύτως ἀναγκαίου εἰς πᾶσαν αἴθουσαν. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τῶν παρασκευασμάτων εὐθραυστα ὄντα, δὲν πρέπει νὰ μετακινῶνται τῆς θέσεώς των, ἀλλ' ἐπὶ τόπου νὰ σπουδάζωνται, διὰ τοῦτο τὰ ὑαλοφράκτα ἐργαζία τοῦ Μουσείου πρέπει νὰ ὦσιν οὕτω κατασκευασμένα, ὥστε ὁ σκελετὸς αὐτῶν νὰ μὴν παρεκλῇ τὴν θέαν. Τοῦτο κατορθώθη ἐν Γερμανίᾳ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς σιδηροῦ ἀντὶ ξυλίνου σκελετοῦ πρὸς κατασκευὴν ὑαλοφράκτων ἐργαζίων. Τοιαῦτα ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὶν τέλεια εἶδον ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Λειψίας καὶ τῆς Ἀλγῆς, ἐσημείωσα δὲ καὶ τὸ κατὰστημα ἐνῶ κατασκευάζονται.

Αἰθουσαι τῶν ἀνατομῶν. Αὗται δύο τὸν ἀριθμὸν, μία διὰ τοὺς περὶ τὴν μυολογίαν καὶ ἑτέρα διὰ τοὺς περὶ τὴν ἀγγειολογίαν ἐργαζομένους, δεόν νὰ ὦσι 1) ἐπιμήκεις, 2) νὰ κεῖνται κατὰ μῆκος ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης συνεχόμεναι δι' εὐρείας θύρας, 3) ἀμφοτέραι αἱ (ἐπιμή-

κεις) πλευραὶ αὐτῶν νὰ ὦσιν ἐλεύθεραι καὶ νὰ μὴ συναρעוσι πρὸς ἄλλας αἰθούσας ἢ διαδρόμους, νὰ κέκηνται δὲ μετὰ πλάθουρα.

Ἡ τοποθέτησις αὐτῶν ὑπῆρξε διὰ τοὺς διευθυντὰς τῶν Ἀνατομείων αἰσίοτε τοῦ μέγιστον πρόβλημα τῆς ὅλης διατάξεως. Ἰδωμεν ἐκ τῆς ἀνωτέρω περιγραφῆς τῶν αἰθουσῶν τούτων, οὐδὲν Ἀνατομείον κατ'ὀρθωσιν τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου. Αὕτη ἐπεφυλάσσεται εἰς τοὺς ἐν παντὶ νεωτερίζοντας Ἀμερικανοὺς οὔτινες τοποθετοῦσι τὰς αἰθούσας ταύτας ἐπὶ τῆς στέγης ἐν ἰδίῳ παραρτήματι. Ἐκ τῆς συνεντεύξεως καὶ ἀφηγήσεως, ἣν ἔσχον μετὰ τοῦ Waldeyer, ἐπίσθην περὶ τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ νεωτερισμοῦ τούτου καὶ ἀποφαίνομαι, ὅτι αἱ αἰθούσαι τῶν Ἀνατομῶν δεόν νὰ τοποθετηθῶνται ἀνωθεν ὅλων τῶν λοιπῶν χώρων, δίκεν ἐπιυπεργεῖον παραρτήματος καὶ δὴ διὰ τοὺς λόγους, οὓς ἀνωτέρω ἀνέφερα (ἰδ. περιγραφὴν τοῦ Ἀνατομείου Βερολίνου).

Καὶ ἡ ἐπιτελικὴ διασκευὴ τῶν αἰθουσῶν τούτων εἶνε σπουδαιότατον ζήτημα, ὃ πολλαχῶς ἠρεύνθη ἐν τοῖς διαφόροις Ἀνατομείοις. Ὡς πρὸς ταύτην ἀναφέρω ἐνταῦθα τὰ ἐπόμενα 1) τὸ δάπεδον δεόν νὰ ᾖ τελείως λεῖον καὶ ὁμαλὸν ἀνεὺ ἐντομῶν ἢ σχισμῶν. Τοῦτο κατορθώθη ἐν τοῖς διαφόροις Ἀνατομείοις διὰ τῆς ἐπιστρώσεως ἐν ἄλλοις μὲν διὰ τσιμέντου, ἐν ἄλλοις δὲ δι' ἀσφάλτου. Ἐν τῷ νέῳ Φυσιολογείῳ τῆς Βιεννης, ὅπερ ἐπισκεφθεὶς εὗρον ἐν τῷ ἀποπερατοῦσθαι, εἶδον νεώτατον σύστημα ἐπιστρώσεως ἐκ ξυλολίθου, ὅπερ ὁ ἐκεῖ ἀρχιτέκτων μοί συνέστησεν ὡς τὸ ἄριστον ὅλων τῶν μέχρι τοῦδε ἐπιστρωμάτων, 2) αἱ τράπεζαι δεόν νὰ ὦσιν ἐκ μαρμαρίου καὶ ὡσεὶδεῖς τὸ σχῆμα, 3) ὑπερθεὶν ἐκάστης τραπέζης δεόν νὰ κρέμαται ὑδραγωγὸς σωλὴν πρὸς καθαρισμὸν αὐτῶν, διὰ δὲ τοῦ ποδὸς τῆς τραπέζης νὰ ἀποχετεύῃ ἕτερος σωλὴν τὰ ἀκάθαρτα ὑγρά, 4) τὰ παράθυρα νὰ ᾖ μετὰ πλάθουρα, τὰ δὲ ἀνω κατώφλια νὰ ὦσι λοξῶς ἀποτεννημένα, ὅπως ἐπιτρέπωσι τὴν διείσδυσιν πλείστου φωτός, 5) δεόν νὰ συνδέωνται δι' ἀνυψωτῆρος μετὰ τῶν λοιπῶν ὀρόφων, ἰδίᾳ τοῦ ἰσογείου, 6) νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ καταλλήλου συστήματος ἀερισμοῦ καὶ θερμάνσεως.

Σχετικῶς πρὸς τὸν φωτισμὸν τῶν αἰθουσῶν τούτων ὑπάρχει παρὰ τοῖς ἀνατόμοις διχογνωμία ἃν πρέπει ἡ αἴθουσα τῶν ἀνατομῶν πλὴν τοῦ πλαγίου φωτός νὰ φωτίζωνται καὶ ἀνωθεν, κατασκευαζομένου ἐν τῇ ὀροφῇ μεγάλου φεγγίτου (ὕαλοφράκτου). Παρ' ἡμῖν ὁ τοιοῦτος φεγγίτης

ένεκα τοῦ θερμοῦ κλίματος καὶ τοῦ ἀφθόνου ἡλίου, θὰ καθιστᾷ μεγάλην τὴν θερμοκρασίαν ἐν ταῖς προσκειμέναις αἰθούσαις καὶ οὕτω δυσχεραίνε τὴν ἐργασίαν.

Ὡς προσαρτήματα τῶν αἰθουσῶν τούτων ἀναγκαῖα εἶνε 1) εἰς θάλαμος χρησιμεύων ὡς ἀποδυτήριον (Ιματιοθήκη). 2) ἐν μελετητήριον, ἥτοι μία αἴθουσα, ἐν ἣ νὰ ᾔνε καταλλήλως τοποθετημένα διάφορα παρασκευάσματα καὶ ἐκμαγεῖα, νὰ εὐρίσκωνται δὲ καὶ ὀλίγα συγγράμματα ἀνατομικῆς, 3) ἀποχωρητήρια καὶ οὐρητήρια.

Αἰθουσαι μικροσκοπικαί. Αὗται πρέπει νὰ κείνται ἐν τῷ τρίτῳ ὁρόφῳ, δύνανται ὅμως νὰ τοποθετηθῶσι καὶ ἐν τῷ μέτῳ ὁρόφῳ, ὅταν οὗτος φωτίζεται καλῶς ἐκ τῶν πλαγιῶν. Τούναντιον σπουδαιότερον τυγχάνει ἡ θέσις αὐτῶν σχετικῶς πρὸς τὰ σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος· τοῦτο δὲ εἶνα μὴ κατὰ τὴν μικροσκοπήσιν προσπίπτῃ ἐπὶ τοῦ κατόπτερου ἀπ' εὐθείας ἡλιακὸν φῶς. Διὰ τοῦτο αἱ ἐλεύθεραι πλευραὶ τῶν αἰθουσῶν τούτων, δεῖον νὰ ὦσι πρὸς δυσμὰς ἢ βορρᾶν ἐστραμμέναι. Περὶ τῆς λοιπῆς διασκευῆς αὐτῆς παραλείπω ἐνταῦθα νὰ κἀμω λόγον, διότι αὕτη εἶνε ἀπλὴ καὶ ὁρίζεται κατὰ τὰς περιστάσεις.

Χῶροι διὰ τὴν ἐνεσιν, διατήρησιν καὶ λοιπὴν παρασκευὴν τῶν πτωμάτων. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται 1) ἐν δωμάτιον ἐνέσεων καλῶς φωτιζόμενον, ἔχον κινητὴν τράπεζαν μετὰ προσχωροῦ καὶ ἀπαγωγοῦ ὑδροσωλήνος καὶ μίαν δεξαμενὴν ἐν ἣ νὰ ἀποπλύνωνται τὰ πτώματα, 2) ἐν εὐρύχωρον δωμάτιον ἐν ᾧ νὰ τοποθετώνται τὰ κιβώτια ἐν οἷς διατηροῦνται τὰ πτώματα, ὡς τοιαῦτα δὲ θεωρῶ καταλληλότερα τὰ ἐν τῷ Ἀνατομείῳ τῆς Ἀλλεῖς ἐν χρήσει ὄντα (ὄρ. ἀνωτ.), 3) ἐν ἣ πλείονα δωμάτια ὡς ἀποθήκας. Πάντα τὰ δωμάτια ταῦτα δεῖον νὰ τοποθετηθῶσιν ἐν τῷ ἰσογείῳ, διότι ὑπόγειος χῶρος δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ, ὡς ἀκατάλληλος ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν δι' ἀνατομικὴν ἐργασίαν. Τὸ δάπεδον τῶν εἰσογείων τούτων χώρων δεῖον νὰ ᾔ ἐστρωμένον ἢ μὲ ἀσφαλτον ἢ μὲ ξυλόλιθον καὶ οὐχὶ μὲ πλάκας λιθίνους ἢ ὀπτάς, διότι καταλείπονται μεταξὺ αὐτῶν ἑντομαί, εἰς αἷς εὐκόλως ἀθροίζονται· μύσηματωδεις ἀκαθαρσίαι, αἵτινες δυσκόλως ἀποκαθαίρονται.

Χῶρος διὰ τὴν ἐμβροχὴν καὶ ἀπολίπωσιν καὶ διαλεύκανσιν τῶν ὀστέων. Οὗτος δεῖον νὰ ἀποτελεῖται ἐκ δύο δωμάτων, ὧν τὸ μὲν ἐν νὰ ἐμπεριέχῃ συσκευὴν πρὸς ἐμβροχὴν τῶν ὀστέων, τὸ δ' ἕτερον

συσκευὴν πρὸς ἀπολίπωσιν καὶ ἄλλα ἐπικουρικὰ μηχανήματα. Τὰ δωμάτια ταῦτα παρ' ἅπασιν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ ἐπιθεωρηθεῖσιν Ἀνατομείοις εἶνε τοποθετημένα ἐν τοῖς ὑπογείοις ἢ ἐν τοῖς ἰσογείοις. Κεῖται δὲ ἐν τοῖς νεωτέροις τούτων ἐλήφθη πρόνοια περὶ τοῦ καταλληλοτάτου τῶν ἀπαγωγῶν συσκευῶν, οὐχ ἥττον δὲν ἐπιστεύχθη ἡ τελεία ἄρσις τῆς κακοσμίας, τῆς παραγομένης κατὰ τὴν ἐμβροχὴν τῶν ὀστέων, ἥς ἕνεκα οὐ μόνον ὁ ἀὴρ τοῦ ἰσογείου, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ὁρόφων ρυθίζεται. Εἶμαι τῆς γνώμης, ὅτι ἡ ἄρσις τοῦ κακοῦ τούτου, θὰ ἐπιτευχθῇ ἂν οἱ χῶροι οὗτοι τοποθετηθῶσιν ἐπὶ τῆς στέγης ἐν ἰδίῳ παραρτήματι καὶ ἐγγὺς τῶν αἰθουσῶν τῶν ἀνατομῶν.

Ὁ χῶρος οὗτος εἶνε ἀπαραίτητος παντὶ Ἀνατομείῳ, διότι διάφοροι ἀνωμαλίαι ὀστέων δεῖον νὰ παρασκευάζωνται ὡς διαρκὴ παρασκευάσματα τοῦ Μουσείου, δεύτερον διότι πᾶς φοιτητὴς ἔχει ἀνάγκην ὀστέων πρὸς σπουδὴν τῆς ὀστεολογίας.

Χῶροι διὰ τὸ προσωπικόν. Ἦτοι 1) δι' ἕκαστον ἐπιμελητὴν καὶ ἕκαστον βοηθόν ἐν δωμάτιον χρησιμεύον τοῦτο μὲν ὅπως ἀποθετῇ τὰ ἱμάτια του καὶ πλύνεται μετὰ τὸ πέρας τῆς ὑπηρεσίας του, τοῦτο δὲ πρὸς ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν, 2) δύο δωμάτια διὰ τὸν καθηγητὴν, 3) ἐν δωμάτιον χρησιμεύον ὡς βιβλιοθήκη, 4) δύο δωμάτια διὰ τοὺς κλητῆρας χρησιμεύοντα ὡς διαρκὴς κατοικία αὐτῶν. Ἡ παραχώρησις διαρκυς κατοικίας εἰς τοὺς κλητῆρας εἶνε ἐπιβεβλημένη ἀνάγκη, διότι πρῶτον μὲν διατηρεῖται καλλιτέρα καθαριότης ἐν τῷ ἰδρύματι, δεύτερον δ' ὑπάρχει μόνιμος ἐπιβλέψις καὶ φύλαξις αὐτοῦ, τούτου ἕνεκεν ἐν οὐδενὶ τῶν Ἀνατομείων παρετήρησα ἑλλειψιν τῆς κατοικίας ταύτης· τρίτον ὅταν κατὰ τὴν νύκτα μετακομίζωνται πτώματα ἐκ τοῦ Νοσοκομείου, θὰ ὑπάρχῃ ἄνθρωπος ὅστις θὰ παραλαμβάνῃ αὐτά, οὕτω δὲν θὰ συμβαίνει, ὡς παρ' ἡμῖν, τὸ ἄτοπον νὰ τρέχῃ ὁ μετακομίζων κατὰ τὴν νύκτα πρὸς ἀναζήτησιν κλητῆρων. Γίνεται δὲ συνήθως τὴν νύκτα ἡ μεταφορά τῶν πτωμάτων εἰς τὸ Ἀνατομεῖον δι' εὐνοήτους λόγους.

Χῶρος διὰ τὴν ἐγχειρητικὴν καὶ τοπογραφικὴν Ἀνατομικὴν. 1) δύο δωμάτια διὰ τὴν τοπογραφικὴν συλλογὴν, 2) μία αἴθουσα εὐρεία διὰ τὰς ἐπὶ πτωμάτων ἐγχειρήσεις, 3) ἐν μικρὸν ἀμφιθέατρον διὰ τοπογραφικὰς ἐπιδείξεις ἐπὶ πτώματος, παρεμφερὲς πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ κέκτηται τὸ ἐν Würzburg Ἀνατομεῖον, φωτιζόμενον ὁμοῦς καὶ ἐκ τῶν

ὑπὸ τῶν. Ἄπαντες οἱ χώροι οὗτοι δεόν νά καίνται ἐγγύς τοῦ μεγάλου ἀμφιθεάτρου καί μᾶλλον ἢ ἥττον ἀπομεμονωμένοι τῶν λοιπῶν χώρων, ὥπως ἡ λοιπὴ λειτουργία τοῦ Ἀνατομείου μὴ διαταράσσεται ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τῆς ἐγχειρητικῆς. Ἡ τοποθέτησις ἄρα τῶν χώρων τῆς ἐγχειρητικῆς ἐξήρτηται ἐκ τῆς τοποθετήσεως τοῦ ἀμφιθεάτρου καί τοῦ σχεδίου τοῦ ὅλου κτιρίου, ὅπερ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γηπέδου θέλει ἐκπονηθῇ.

Οὗτοι εἶνε οἱ ἀπολύτως ἀναγκαῖοι χώροι, οὓς δεόν νά ἔχη πᾶν Ἀνατομεῖον πρὸς ἐκτελεσιν τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ. Δὲν ἀναφέρω δευτερευούσης σημασίας χώρους, οὓς κατὰ τὴν ἐκπονήσιν τοῦ σχεδίου δύναται καλῶς ἀρχιτέκτων καί καλῶς διευθυντὴς τοῦ Ἀνατομείου νά ἐξοικονομήσῃσι. Ἐν ἔτι δεόν νά σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι πᾶν νεώτερον Ἀνατομεῖον ἀνάγκη νά περιβάλληται ὑπὸ κήπου, ὅστις ὑπὸ πολλὰς ἐκφύσεις προασπίζει καί το ἴδρυμα καί τὴν ἐν αὐτῷ τελουμένην ἐργασίαν. Ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν διασκευὴν ἐνὸς ἐκάστου χώρου παραλείπω νά ἀναφέρω πλείονα, διότι τοῦτο ἐξαρτᾶται 1) ἐκ τῶν χρηματικῶν μέσων, ἃ κατ' ἔτος διαθέτει τὸ Ἀνατομεῖον, 2) ἐκ τῆς προνοίας καί μερίμνης τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἀνατομείου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀνεκὰθεν τὰ Ἀνατομεία καί τὰ Νοσοκομεία ὑπῆρξαν τὰ δύο θεμελιώδη ἱδρύματα πάσης ιατρικῆς σχολῆς, ἐν οἷς ἐδιδάσκοντο καί ἡσχοῦντο αἱ δύο ἀρχαιοτάται καί θεμελιώδεις ἐπιστήμαι, ἡ Ἀνατομικὴ καί ἡ Παθολογία. Πᾶσα πρόοδος ἐκατέρας τῶν ἐπιστημῶν τούτων συνεπήγετο προϊόντι τῇ χρόνῳ καί μεταβολῇ ἐν τῷ τεμένει αὐτῆς, ἐν ᾧ ἐθεραπεύετο. Οὐδ' ὑπάρχει τὴν σήμερον Ἰατρικὴ Σχολή, ἔχουσα μὲν ἄριστα Νοσοκομεία, στερουμένη δὲ ἱδρυμάτων, ἐν οἷς νά θεραπεύωνται αἱ ἀνατομικαί ἐπιστήμαι.

Καί παρ' ἡμῖν ἰδρύθη Ἀνατομεῖον καί Παθολογικὸν Ἀνατομεῖον· ἀλλὰ τὰ ἱδρύματα ταῦτα, ἰδρύθησαν ἄνευ σχεδίου προνοούντος περὶ τῶν στοιχειωδῶν ἀναγκῶν τοῦ τοιοῦτου εἶδους ἐπιστημῶν. Πάντων δ'

οἰκτρότατα καί ἄνευ σχεδίου ὁικοδομήθη τὸ Ἀνατομεῖον, ἐνῶ τοῦτο ὤφειλε διὰ τε τὴν σημασίαν ἣν ἐνέχει διὰ τὴν Ἰατρικὴν καί διὰ τὸ εἶδος τῆς ἐν αὐτῷ τελουμένης ἐργασίας νά ᾔηνε ὑπὸ ἐποψιν εὐρυχωρίας, εὐμαρείας, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ ἐποψιν ὑγιεινὴν τὸ ἄριστον πάντων. Τὴν οἰκτρὰν ταύτην κατὰστασιν τοῦ Ἀνατομείου παραλείπω νά ἐκθέσω ἐνταῦθα, διότι πολλάκις ἐπραξά τοῦτο ἐν τοῖς κατ' ἔτος ἐκθέσεσιν μου πρὸς τὴν Σ. Πρυτανείαν. Ἐν ταῖς ἐκθέσεσι ταύταις ῥητῶς ἔλεγον, ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἰδρυσις νέου Ἀνατομείου, διότι πρέπει ἡ Ἀνατομικὴ καί καλῶς νά διδάσκηται καί δεόντως νά ἀσκήται. Πῶς τὴν ἰδρύσιν νέου Ἀνατομείου ἐπέβαλεν ὡς ἀναπόδραστον ἀνάγκην ἡ ἐκθεσις τῶν ἀρχιτεκτόνων περὶ τοῦ ἐτοιμορόπου αὐτοῦ, πραγματι δὲ ἡ Σ. Σύγκλητος ἀπεφάνισε ταύτην ἤδη κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος, ἀλλ' ἄνευ ὁριστικοῦ ἀποτελέσματος. Τῆς ταχείας θεραπείας τῆς ἀνάγκης ταύτης αὐτῆς προβαλλομένης, ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τῆς Σ. Συγκλήτου ἐπὶ τὰ ἑξῆς, ἃ νῦν πρέπει νά λάβῃ ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψιν πρὸ πάσης τελικῆς ἀποφάσεως. 1) ὅτι ὅπως τὸ νέον οἰκοδόμημα ἀντιστοιχῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἀνατομικῆς δίδεται χώρου πολλοῦ καί καταλλήλου, πρὸς ὃν δὲν ἀντιστοιχεῖ ὁ νῦν ὑπ' αὐτοῦ καταλαμβανόμενος, 2) ὅτι τὸ νέον Ἀνατομεῖον δεόν νά ᾔηνε ἐγγύς τῶν Νοσοκομείων διὰ τὴν προμήθειαν τῶν πτωμάτων, ὧν ἄνευ δὲν δύναται νά λειτουργῇ, 3) ὅτι κατὰ τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ οὐδεμίᾳ φειδῶ ἐπιτρέπεται νά γείνη σχετικῶς πρὸς τὴν ὑγιεινὴν κατασκευὴν καί διαρρύθμισιν τοῦ χώρου αὐτοῦ, διότι τὸ Ἀνατομεῖον δὲν εἶνε προσωρισμένον διὰ νεκροὺς μόνον, ἀλλ' ἐν αὐτῷ διαμένουσι καθ' ἐκάστην ἐπὶ 4-5 ἡμέρας πολυάριθμοι ζῶντες, ὧν ἕκαστος εὐλόγως ἀξίος τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀπαραιτήτων ὑγιεινῶν ὁρῶν. 4) τέλος ἡ ἰδρυσις τοῦ Ἀνατομείου εἶνε ζήτημα ἀφορῶν σύμπασαν τὴν Ἰατρικὴν σχολὴν, τὸ ὅποιον ἀπαιτεῖ ταχείαν καί ὁριστικὴν λύσιν.

Καί ἡμεῖς μὲν διὰ τὴν ἰδρύσιν νέου Ἀνατομείου ἐσπεύσαμεν νά ᾤμεν τελείως παρεσκευασμένοι, πλείστα Ἀνατομεία τῆς Εὐρώπης περιηγηθέντες καί λεπτομερῶς ἐξετάσαντες αὐτά, πρὸς δὲ καί σχέδια τῶν ἀρτιωτέρων αὐτῶν συναποκομίσαντες. Εἰς τὴν Σ. Σύγκλητον καί τὴν προϊσταμένην ἀρχὴν ὑπολείπεται νῦν νά πράξῃ τὰ λοιπά, ὥπως μὴ ἡ ἀνέγερσις τοῦ Ἀνατομείου βραδύνῃ ἐπὶ πολὺ ἔτι, πρὸς βλάβην οὐ μόνον

νον των φοιτητών της Ιατρικής Σχολής, αλλά και αυτού του γαήτρου του Έθνικού Πανεπιστημίου.

Γ. ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΝ ΑΝΑΤΟΜΕΙΟΝ

Τὰ κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 πεπραγμένα ἐν τῷ Παθολογικῷ Ἀνατομείῳ ἔχουσιν ὡς ἑξῆς :

1) Διδασκαλία. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐδιδάχθη σύμπασα ἡ Φυσιολογικὴ Ἱστολογία καὶ Παθολογικὴ Ἀνατομία ἐπὶ παρασκευασμάτων φυσικῶν διὰ προβολῶν καὶ ἐπὶ εἰκόνων. Μετὰ τὸ πέρασ δ' ἐκάστου μαθήματος ἐγένετο ἐπίδειξις μικροσκοπικῶν παρασκευασμάτων, ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ βοηθῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐποπτείαν τῶν ἐν ἐκάστῳ μαθήματι διδασκόντων.

2) Ἀσκήσεις ἐν τοῖς φροντιστηρίοις. Ἐν μὲν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀσκήσεων τῆς Ἱστολογίας καὶ Παθολ. Ἀνατομίας ἐνεγράφησαν φοιτηταὶ τριετῆς 138 καταβαλόντες ἅπαντες τὸ νόμιμον χρετόσημον τῶν 15 δραχμῶν καὶ ἡσκήθησαν πάντες ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν, Κωνστ. Μελισσηνοῦ καὶ Λιζ. Κωτάνωφ, ἐν δὲ τῷ καταλόγῳ τῆς Βιολογικῆς Χημείας 141 φοιτηταὶ τεταρτοετῆς καταβαλόντες ἐπίσης τὸ νόμιμον χρετόσημον τῶν 10 δραχμῶν καὶ ἡσκήθησαν ἅπαντες ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ Γεωργίου Ματθαίουπούλου.

3) Ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξηκολουθήσαμεν μετὰ τοῦ πρώην ἐπιμελητοῦ τῆς κλινικῆς τῶν παιδῶν κ. Ἰωάν. Καρδαμάτη τὰς ἱστολογικὰς ἡμῶν ἐρεῦνας ἐπὶ τῶν ἐλοπλασμαδίων, ὧν τὰ συμπεράσματα δημοσιευθήσονται λίαν προσεχῶς.

Ὁ ἐπιμελητὴς δὲ κ. Κ. Μελισσηνὸς ἔκαμε τὰς ἑξῆς ἐρεῦνας.

α') Περὶ τῆς κατὰ τὰ ἀρχικὰ στάδια τῆς διαπλάσεως λεπτῆς κατασκευῆς τοῦ πλακοῦντος τῶν μυῶν, χειρομυῶν, κονίκλων, γαλῶν καὶ κυνῶν.

β') Περὶ τῶν ὠχρῶν σωματίων τῆς ὠσθήκης τρωκτικῶν τινῶν καὶ

τῆς γαλῆς. Τὰ συμπεράσματα τῶν ἐργασιῶν τούτων, συμπληρουμένων κενῶν τινῶν δημοσιευθήσονται προσεχῶς.

4) Πλουτισμὸς ἐργαστηρίων. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περηγγέλησαν καὶ ἐχομίσθησαν ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν καταστημάτων Carl Zeiss, R. Muencke, Grubler καὶ Kalbaum τὰ ἑξῆς :

α') Μία μικροφωτογραφικὴ μηχανή.

β') Τὸ κρυσκόπιον τοῦ Beckmann.

γ') Τὸ οὐριόμετρον τοῦ Jolles.

δ') Διάφορα ἐργαλεῖα καὶ χημικὰ σκευαὶ καὶ

ε') Διάφορα χημικὰ καὶ χρωστικὰ ὕλαι.

Πάντα τ' ἀνωτέρω χρήσιμα διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τῶν ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις ἐργαζομένων καὶ διὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν εὐρηνται καταγεγραμμένα ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ βιβλίῳ τοῦ πλουτισμοῦ τῶν ἐργαλείων καὶ ὕλων τοῦ Παθολογικοῦ Ἀνατομείου. Προσέτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡγοράσθη παρὰ τοῦ κ. Ν. Μουσουράκη μικροσκόπιον τοῦ C. Veriek κερθὲν ὡς λίαν εὖνον καὶ κατάλληλον διὰ τὰς ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν.

5) Ἐξετάσεις ὄγκων, ὑγρῶν διαφόρων καὶ ἐκκριμάτων. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐξετάσθησαν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ βοηθῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἐποπτείαν διάφοροι ὄγκοι ἀποστελλόμενοι ὑπὸ τῶν διαφόρων καθηγητῶν καὶ διάφορα ὑγρὰ καὶ ἐκρίματα οἷον οὖρα κλ.

6) Πλουτισμὸς Βιβλιοθήκης. Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν τοῦτο ἔτος διετάχθη ἡ συνέχεια τῶν λαμβανομένων καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἔτη ἀναγομένων περιοδικῶν πλὴν τῆς « Journal de Physiologie et Pathologie generale » καὶ τοῦ « Internationale monatschrift für Anatomie und Physiologie ».

Ν. ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ
ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΖΩΧΙΟΥ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903-1904.

Λαμβά.ω τήν τιμήν νά υποβάλω πρὸς ὑμᾶς στατιστικὴν τοῦ λήξαν-
 τος Ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1903-1904 τῶν ἐν τῇ ὑπ' ἐμέ Παθολογικῇ
 Κλινικῇ νοσηλευθέντων ἀσθενῶν. Κατὰ ταύτην ἐξητάσθησαν ἐξωτερικοὶ
 ἀσθενεῖς 1340, νοσηλευθῆσαν δὲ 576, ἐξ ὧν 20 παρέμενον ἐκ τοῦ προη-
 γουμένου ἔτους· οἱ δὲ ἕτεροι εἰσῆλθον πρὸς νοσηλείαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος.

Ἐκ τῶν 556 ἀσθενῶν ἦσαν ἄνδρες 456 γυναῖκες δὲ 100. Ἐξ αὐ-
 τῶν ἀπεβίωσαν 70, ἐξ ὧν ἄνδρες 55 γυναῖκες δὲ 15, ἐναπελήφθησαν τέλος
 κατὰ τὴν 31^{ην} Αὐγούστου 1904 πρὸς νοσηλείαν διὰ τὸ τρέχον ἔτος 20.

Ἐκ τῶν ἐκ τοῦ προηγούμενου ἔτους 20 παραμεινάντων οὐδεὶς ἀπε-
 βίωσεν· ἅπαντες ἐξῆλθον ἰαθέντες ἢ βελτιωθέντες.

Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἐμφαίνεται ἡ εἴσδος καὶ θάνατοι τῶν ἀσθενῶν κατὰ
 μῆνα, πρὸς δὲ καὶ αἱ νόσοι κατ' ἀλφabetικὴν τάξιν μετὰ τῶν ἐκβάσεων.

Μ ῆ ν	Εἰσῆλθον ἐν ὅλῳ	Ἄνδρες	Γυναῖκες	Ἀπεβίω- σαν	Ἄνδρες	Γυναῖκες
Σεπτέμβριος 1903	63	48	15	6	5	1
Ὀκτώβριος »	58	52	6	7	6	1
Νοέμβριος »	45	36	9	10	7	3
Δεκέμβριος »	46	38	8	6	3	3
Ἰανουάριος 1904	52	43	9	8	7	1
Φεβρουάριος »	38	29	9	8	7	1
Μάρτιος »	38	31	7	3	2	1
Ἀπρίλιος »	50	44	6	4	4	—
Μάιος »	42	35	7	2	2	—
Ἰούνιος »	48	38	10	7	6	1
Ἰούλιος »	42	34	8	8	5	3
Αὐγούστος »	34	28	6	1	1	—
ἐναπολειφθέντες ἐκ τοῦ προηγούμενου ἔτους.....	20	11	9	—	—	—
	576	467	109	70	55	15

Ν ό σ ο ι	Ἐν ὅλῳ	Ἄνδρες	Γυναῖκες	Ἰασις	Βελτιωσις	Θάνατος	Παρέμεινον	Παρατηρήσεις
Λιματέμεις τραυματικῇ	2	2	—	2	—	—	—	Ἡ μία ἐκ πλῆξης
Αἱμορραγία ἐγκεφαλικῇ	4	4	—	—	1	3	—	Ὁ εἷς ἀπὸ αὐθιγερῶν
Ἀκρομεγαλία	1	1	—	—	1	—	—	
Ἀναιμία	3	3	—	1	2	—	—	
Ἀναιμία κακοήθης	2	1	1	—	1	1	—	
Ἀνεπάρκεια μητροειδοῦς	2	2	—	—	1	1	—	
Ἀνοξία	1	1	—	—	1	—	—	
Ἀπόστημα ἥπατος	1	1	—	—	1	—	—	
Ἀπόστημα περινεφρικόν	1	1	—	—	1	—	—	
Ἀποστήματα πολλαπλᾶ	1	1	—	—	1	—	—	
Ἀπόφραξις ἐντερικῇ	1	1	—	—	—	—	1	
Ἀρθρίτις	1	1	—	—	1	—	—	
Ἀρθρίτις βλεννορροϊκῇ	4	4	—	2	2	—	—	
Ἀρθρίτις παραμορφοῦσα	1	—	1	—	—	—	1	
Ἀρτηριοσκληρώσεις	2	2	—	—	1	1	—	
Ἀταξία κινητικῇ	2	2	—	—	2	—	—	
Βρογχίτις καταρροϊκῇ	12	11	1	8	4	—	—	
Βρογχίτις ὀξεία διὰ χυτοῦ	2	1	1	1	—	1	—	Ὁ θάνατος προήλθεν ἐξ ἐμφλ. λιπώδ. τῆς καρ.
Βρογχίτις σπινθηρινώδης	6	6	—	—	5	1	—	
Βρογχίτις χρονία	7	7	—	—	7	—	—	
Βρογχοπνευμονία	5	4	1	—	1	4	—	
Γάγγραινα δακτύλων	1	1	—	—	1	—	—	
Γαστραλγία	1	1	—	1	—	—	—	
Γαστρεντερίτις ἐκ δηλητηρ.	1	1	—	—	—	1	—	Ἀπεβίωσεν αὐθιγερῶν
Γαστρικὸς πυρετὸς (γαστρο- ἐντερικὴ αὐτομόλυνσις)	19	19	—	15	3	—	1	
Γρίπη	14	10	4	13	1	—	—	
Delirium tremens	1	1	—	—	1	—	—	
Δηλητηρίαις δι' οἶνοπνεύμ.	1	1	—	—	1	—	—	
Δηλητηρ. ὀξεία διὰ μορφίν	1	1	—	—	—	1	—	Ἀπεβίωσεν ἀμέσως μετὰ τὴν εἴσδον
» χρονία διὰ μολύβδ.	2	2	—	2	—	—	—	
» ὀξεία διὰ μολύβδ.	1	1	—	1	—	—	—	
» ὀξεία δι' οὐρῶν	1	1	—	—	—	1	—	Συνεπεία οὐρηγμοῦ σπινγγίου
Εἰς μεταφορὰν	104	95	9	46	40	15	3	

Νόσοι	Εν άλφ	Ανδρες	Γυναίκες	Ίσες	Βελτίωςις	Θάνατοι	Παράμεινον	Παρατηρήσεις
Έκ μεταφοράς	104	95	9	16	40	15	3	
Διαβήτης σακχαρώδης	3	2	1	—	3	—	—	
Διάρροια (όξεια έντερϊτις)	3	3	—	3	—	—	—	
Διευρυσμός στομάχου	2	2	—	—	2	—	—	
Δυσέντεροιδής κατάρρους	1	1	—	1	—	—	—	
Δυσκοιλϊότης καθ' έξιν	2	2	—	1	1	—	—	
Δυσπεψία νευρική	2	2	—	—	2	—	—	
Έκζεμα όσχείου	1	1	—	—	1	—	—	
Έλκος στομάχου	4	4	—	—	4	—	—	
Έλώδεις άφημερινοί	16	15	1	15	1	—	—	
Έλώδεις άτακτοι	15	14	1	14	—	—	1	
Έλώδ,κακοήθ,καματώδεις	2	2	—	—	—	1	1	Ο εις απέσπασε την επιμένην της εισόδου
Έλώδης καχεξία	12	10	2	—	11	—	—	
Έλώδεις λαθραίοι	1	1	—	1	—	—	—	
Έλώδεις συνεχείς	1	1	—	1	—	—	—	
Έλώδεις τριταίοι	26	21	5	23	—	—	3	
Έλώδεις ύφέτιμοι	3	3	—	3	—	—	—	
Έμφύσημα πνευμονικών	10	10	—	—	9	1	—	
Ένδομητρίτις βλενορροϊκή	2	—	2	—	2	—	—	
Έντερικός κατάρρους	1	—	1	—	1	—	—	
Έξάντλησις σωματική	3	3	—	2	1	—	—	
Έρύθημα όξώδης	2	1	1	2	—	—	—	
Έπιληψία	1	1	—	—	1	—	—	
Έπιλόχιος πυρετός	3	—	3	3	—	—	—	
Έρυσίπελας	2	2	—	2	—	—	—	
Έμπληγία	5	5	—	—	5	—	—	
Θλάσις άπαλών μορίων	1	1	—	1	—	—	—	
Θλάσις θώρακος	1	1	—	1	—	—	—	
Ίδιωτισμός	1	1	—	—	1	—	—	
Ήπατιτις μεθ' ίκτέρου (ίκτερος αίμοφαϊκός	1	1	—	1	—	—	—	
» κακοήθης	1	1	—	—	1	0	—	
» καταρροϊκός	2	2	—	1	1	—	—	
Ίλιγγος	4	2	—	1	1	—	—	
Είς μεταφοράν						17	9	

Νόσοι	Εν άλφ	Ανδρες	Γυναίκες	Ίσες	Βελτίωςις	Θάνατοι	Παράμεινον	Παρατηρήσεις
Έκ μεταφοράς							9	
Ίνωμάωμα μήτρας	1	—	1	—	1	—	—	
Ίσχυαρθρωκάκη	2	2	—	—	2	—	—	
Ίσχιος	6	5	1	—	6	—	—	
Καρκίνος κόλου	1	1	—	—	—	1	—	
» στομάχου	3	3	—	—	2	1	—	
Καρκινωμάτωσις γενική	1	1	—	—	—	1	—	
Κινητός νεφρός δεξιός	2	2	—	—	2	—	—	
Κίρρωσις άτροφική	5	5	—	—	5	—	—	
» υπερτροφική	2	2	—	—	2	—	—	
Κυστίτις	1	1	—	—	—	1	—	
Κωλικός ήπατος	7	5	2	—	5	2	—	
» νεφρών	3	2	1	—	1	2	—	
Λυμφαγγίτις	1	—	1	—	—	—	—	
Λέπρα	1	1	—	—	—	—	—	
Μηνιγγίτις έγκεφαλονωτ.	2	—	2	—	—	2	—	Απέθανον μετ' ύλινος ώρας από της εισόδου
Μηνιγγίτις σωματιώδης	3	3	—	—	—	3	—	
Μηνιγγιτισμός	1	1	—	—	—	1	—	
Μητρίτις	1	—	1	—	—	1	—	
Μητροπεριτονίτις	3	—	3	—	3	—	—	
Μητρορραγία	2	—	2	—	2	—	—	
Mollusum contagio- sum	1	—	1	—	—	1	—	Συνεπεία έστρώσεως
Μυατροφία (νευρίτις πε- ριφερική)	1	1	—	—	—	—	1	
Μυελίτις σφιλιδική	1	1	—	—	—	1	—	
Μυοκαρδίτις	7	5	2	—	4	2	2	
Νευραλγία μεσοπλευρίας	3	3	—	—	3	—	—	
Νευρασθένεια	2	1	1	—	1	1	—	
Νευρίτις	1	1	—	—	—	—	—	
Νεφρίτις γονοκοκκική	1	1	—	—	—	1	—	Ο εις μετ' ούραιμίας
» όξεία	4	4	—	—	—	2	2	
Νεφρίτις παρεγχυματώδ (ασθένεια του Bright)	7	7	—	—	—	7	—	
Είς μεταφράν							11	

Νόσος	Εν όλω	Ανδρες	Γυναίκες	Ίσες	Βελτίσις	Θάνατος	Παράμεινον	Παρατηρήσεις
Εκ μεταφορᾶς								
Νεφρίτις χρον. συνεκτική	9	7	2	—	5	3	1	
Νεφρολιθίασις	1	1	—	—	1	—	—	
Νόσος τοῦ Parkinson	2	2	—	—	1	1	—	
Όγκος δωδεκαδακτύλου	1	1	—	—	1	—	—	
» ἐγκεφάλου	3	3	—	—	2	1	—	Οἱ 2 περιλιθικοί
» κοιλίας	1	1	—	—	1	—	—	
» μισεντερίου	1	1	—	—	—	1	—	
» μεσοθωρακίου	3	3	—	—	1	2	—	
» νωτ. μυελοῦ	1	—	1	—	—	1	—	
» παρεγκεφαλίδος	1	1	—	—	1	—	—	
» παγκρέατος	1	1	—	—	1	—	—	
» περιτοναίου	1	1	—	—	1	—	—	
» πνεύμονος	1	1	—	—	1	—	—	
Οίνοπνευμάτωσις χρονία	2	2	—	1	1	—	—	
Όρχιτις βλεννορροϊκή	1	1	—	—	1	—	—	
» μετὰ παρωτίτ.	1	1	—	1	—	—	—	
Όσφυαλγία	2	2	—	1	1	—	—	
Παραλήρημα ἐξ ἀιτίας	1	1	—	1	1	—	—	
Παράλυσις ἀριστ. κάτω								
» ἄκρου	1	1	—	—	1	—	—	
Παράλυσις παιδων	1	1	—	—	1	—	—	
Παχυμηνιγγίτις αὐχενική	1	1	—	—	1	—	—	
Περιτοναϊσμός	1	—	1	—	1	—	—	
Περιτυφλίτις	1	1	—	—	1	—	—	
Πλευρίτις ἐξιδρωματική	13	10	3	—	12	1	—	Αἱ πλείοντα τούτων θνήσκει.
Πλευρίτις ξηρά	6	6	—	2	4	—	—	
» συμφυτική	3	3	—	1	2	—	—	
» χρονία	5	3	2	—	5	—	—	
Πλευροπεριτονίτις	3	1	2	—	2	1	—	
Πνευμονία	29	25	4	20	—	9	—	Μία μετὰ πνευμοθώρακ.
» τραυματική	1	1	—	1	—	—	—	
Πρόπτωσης μήτρας	1	—	1	—	1	—	—	
Πότειον κακόν	4	3	1	—	3	—	—	
Εἰς μεταφορὰν								

Νόσος	Εν όλω	Ανδρες	Γυναίκες	Ίσες	Βελτίσις	Θάνατος	Παράμεινον	Παρατηρήσεις
Εκ μεταφορᾶς								
Ρευματισμοὶ ὀξείς	1	3	1	3	1	—	—	
» χρόνιοι	3	4	1	—	5	—	—	
Σηψαιμία		1	—	—	—	1	—	
Σκλήρυνσις ἐγκεφαλκή	1	—	1	—	1	—	—	
» κατὰ πλάκας	5	2	—	—	2	—	—	
Σκωλικοειδίτις	2	2	1	1	1	—	1	
Σπληνομεγαλία πρωτο-	3							
» παθής	1	1	—	—	—	1	—	
Σπληνόπτωσης	1	1	—	—	1	—	—	
Στένωσις καὶ ἀνεπάρκεια								
» ἁορτῆς	3	3	—	—	3	—	—	
Στένωσις καὶ ἀνεπάρκεια								
» μητροειδοῦς	5	5	—	—	4	1	—	
Στένωσις μητροειδοῦς	4	1	3	—	3	1	—	
Στεθάγχη	1	1	—	—	—	—	1	
Σύφιλις δευτερογενής	5	5	—	—	5	—	—	
» τριτογενής	5	5	—	—	5	—	—	
Τυφοειδὴς πυρετός	29	21	8	21	—	5	3	Ὁ εἰς θάνατον ἐπὶ λ. θεν ἀμέσως τὴν ἐπομένην ἐκ διατήρησης, ἕτερος δὲ ἐξ ἐντερορραγίας ῥα- -δαϊστικῆς
Υδατίδες ἡνς κοιλίας, ἐγ-								
» κεφαλῆς	1	1	—	—	—	1	—	Ἀνευρέθησαν ἐν τῇ νεκροτομῇ
» ἥπατος	4	3	1	—	3	1	—	Ὁ θάνατος ἐπὶ λ. θεν ἐκ διαφυλάξεως
» νεφρῶν	1	1	—	—	1	—	—	Ἐν ταῖς οὖραις ἀνευρέθησαν ἄγκιστρα μι- -κροσκοπικῆς
Υπεραιμία ἥπατος	2	1	1	—	2	—	—	
Υπερχλωροδρία	3	1	2	1	2	—	—	
Υστερία	6	1	5	—	6	—	—	
Φαρυγγίτις χρονία	1	—	1	—	1	—	—	
Φθίσις νωτίος	2	2	—	—	2	—	—	
Φλεγμονὴ λευκὴ ἐπώδυ- νος (Alba dolens)	1	—	1	1	—	—	—	
Εἰς μεταφορὰν								

Νόσος	Ἐν ὄλῳ	Ἄνδρες	Γυναῖκες	Ἰσχύς	Βελτίωση	Θάνατοι	Παρατηρήσεις
Ἐκ μεταφορᾶς							
Φρενοβλάβεια	1	1	—	—	1	—	
Φυματίωσις ὀξεία Κεγ- χραιδής	3	3	—	—	—	1	
» περιτοναίου	7	2	5	—	5	3	1
» πνευμόνων	33	26	7	—	29	4	—
» σπληνός	1	1	—	—	1	—	—
Χοιράδωσις	1	—	1	—	1	—	—
Χορεία	1	1	—	—	—	—	1
Ψαμμίασις	1	1	—	—	1	—	—
Ὡτίτις μέσης	1	1	—	—	1	—	—
Ἐν ὄλῳ	556	456	100	194	272	70	20

1. Ζαχίος

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ Θ. ΖΑΪΜΗ 1903-1904

Κατὰ τὴν ἀρχὴν Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 ἐθεραπεύθησαν ἐν τῇ Χειρουργικῇ κλινικῇ τοῦ καθηγητοῦ κ. Θ. Ζαΐμη 549 ἄρρωστοι ἐξ ὧν 435 ἄνδρες καὶ 114 γυναῖκες. Ἐκ τούτων 412 ἐπέζησαν, 82 ἐβελτιώθησαν, 33 ἐξῆλθον ἐν τῇ αὐτῇ καταστάσει καὶ 22 ἀπέβιωσαν.

Ἐκ τῶν 22 τούτων ἀπόβυσσάντων 8 προσῆλθον εἰς τὴν κλινικὴν ἐτοιμοθάνατοι ἢ ἀνίατοι νοσοῦντες καὶ εἶνε οἱ ἑξῆς:

- 1) Τραύματα διαμπερῆ τοῦ θώρακος.
- 2) Τραύματα διαμπερῆ τῆς κοιλίας.

- 3) Διάχυτος περιτονίτις ἐκ διατρήσεως ἑλκους τοῦ δωδεκαδάκτυλου.
- 4) Κάταγμα σπονδυλικῆς στήλης.
- 5) Αἱμορροΐδες. Πρωτοῦσα κακοήγη ἀναιμία.
- 6) Φυματίωσις ἐδωπεριεδρική. Οἰνοπνευμάτωσις.
- 7) Ἀποκοπὴ κάτω ἄκρων ὑπὸ σιδηροδρόμου.
- 8) Ἐγκαύματα λίαν ἐκτεταμένα σχεδὸν ὁλοκλήρου τοῦ σώματος.

Οἱ 8 οὗτοι ἄρρωστοι δὲν ὑπέστησαν οὐδεμίαν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν.

Περὶ τῶν λοιπῶν 14 οἵτινες ἀπέβιωσαν ἐγχειρηθέντες ἀναφέρονται ἐν τῇ παρὰ πόδας ἀναγραφῇ τῶν ἐγχειρήσεων.

Ἐγχειρήσεις ἐγένοντο ἐν ὄλῳ ὑπερτετρακόσιαι ἐξ ὧν ἀναγράφονται μόνον τὰς ἀξίας λόγου καὶ σοβαρότητας ἀνερχομένας εἰς 396.

Κρανίον καὶ οὖς.

Ἀνατρήσεις τοῦ κρανίου ἕνεκα ἐπιπεπλεγμένων καταγμάτων ἐγένοντο 4.

- Καὶ κατὰ μὲν τὴν μίαν εἶχε τραυματισθῇ καὶ ὁ ἐγκέφαλος ὥστε οὐδαμία ἐγκεφαλικὴ ἐξέρρεεν τοῦ τραύματος ἴσσις. Κατὰ τὴν δευτέραν ὑπῆρχεν ἀπόστημα ἐν τῷ ἐγκεφαλῷ κατόπιν τραύματος διὰ πυροβόλου ὄπλου γενομένου 45 ἡμέρας πρὶν τῆς ἐν τῷ Νοσοκομείῳ εἰσόδου κατόπιν ἀρχειρέσεως παρασχίδων διασωληνώσεως τοῦ ἀποστήματος παρῆλθον τὰ μηνιγγοεγκεφαλικά φαινόμενα τὰ ὁποῖα παρουσίαζε δηλ. τὰ παραλήρηματα κυρίως καὶ ἀπεκατέστη σχεδὸν ἡ διάνοια, ἀλλὰ μετὰ τινος ἡμέρας ἐπανῆλθον τὰ ἐγκεφαλικά φαινόμενα ἐξ ὧν ὁ θάνατος. Ἐπὶ τῆς τρίτης ἀπόστημα ἐξωμηνιγγαῖον. Ἐπὶ τῆς τετάρτης αἱμορραγία ἐκ τῆς μέσης μηνιγγαίας ἀρτηρίας ἀπολίνωσις τῆς ἀρτηρίας ταύτης. Ἰσχύς 4 Ἀνατρήσεις μαστοειδοῦς. »
- 5 Ἀνατρήσεις μαστοειδοῦς καὶ συγκαίνωνία μετὰ τοῦ μέσου ὠτός κατὰ τὴν μέθοδον Α. Broca »

Πρόσωπον.

- 1 Ἐξαιρέσεις ὀφθαλμοῦ καὶ κάτω βλεφάρου συνεπείᾳ ἐπιθηλιώματος. Ἀνάπλασις τοῦ βλεφάρου »

- 1 'Εξαιρέσεις τοῦ ὀφθαλμοῦ συνεπεία σαρκώματος 'Ιασις
- 1 'Εξαιρέσεις ἐπιθηλιώματος ὑπερφίας
- 1 Λυκόστομα ἐγχειρισθὲν κατὰ τὴν μέθοδον Duplay προηγηθέντος τεχνητοῦ κατάργματος τῆς ἄνω σιαγόνος καὶ ραφέντων τῶν δύο κατεσφύτων τεμαχίων δι' ἀργυροῦ ράμματος »
- 1 'Εξαιρέσεις σαρκώματος ἄνω σιαγόνος
- 1 'Εξαιρέσεις ἐπιθηλιώματος πτερυγίου ρινός 'Ανάπλασις »
- 1 'Εξαιρέσεις κύστεως ὀδοντικής ἄνω σιαγόνος »
- 1 'Εξαιρέσεις ἐπιθηλιώματος χειλορρινικής πτυχῆς 'Ανάπλασις »
- 1 'Αναπλαστική ἔνεκα καταστροφῆς μεγάλης μοίρας προσώπου καὶ σιαγόνος ἔνεκα τραύματος διὰ πυροβόλου ὄπλου 'Αποτυχία
- 1 Διέκτρισις ἄνω γνάθου ἔνεκα σαρκώματος 'Ιασις
- 1 Διέκτρισις κάτω σιαγόνος ἔνεκα ὀστεομυελίτιδος »
- 5 'Εξαιρέσεις ἐπιθηλιωμάτων κάτω χείλους μετ' ἀφαιρέσεως ὑπογενείων ἀδένων χειροπλαστικῆς »
- 1 'Εξαιρέσεις ἐπιθηλιώματος ὑπογναθίου χώρας »
- 2 'Εγχειρήσεις λαγωχείλους κατὰ τὴν μέθοδον Miquel 'Ιασις τελεία
- 1 'Εξαιρέσεις σαρκώματος 'Υμφορίου καὶ ἀριστερᾶς χοάνης διὰ διαιρέσεως τῆς ρινός κατὰ τὸ μέσον

Τράχηλος καὶ αὐχίν.

- 1 'Εξαιρέσεις λυμφαδινώματος 'Ιασις
- 11 'Εξαιρέσεις τραχηλικῶν ἀδένων »
- 3 'Εξαιρέσεις βρογχοκηλῶν »
- 3 'Αμυγδαλεκτομὴ »
- 1 'Εξαιρέσεις συγγενούς ὕδρоекήλης τοῦ τραχήλου »
- 1 'Εγχειρήσεις διὰ κυνάγχην τοῦ Λουδοθίκου »
- 1 Τενοντοτομή διὰ ραιβοκράνον »
- 4 'Εξαιρέσεις ἀδενωδῶν ἐκθλαστήσεων τοῦ φαρυγγός »
- 2 'Εξαιρέσεις ρινοφαρυγγίων πολυπέδων διὰ βρογχοπριγκτήρος »
- 1 Γαστροτομή διὰ καρκίνον τοῦ οἰσοφάγου. 'Αρρώστος ἐξηντλημένος ἐκ τῆς αἰτίας καὶ τῆς καρκινώδους καχεξίας εἰς ἦν καὶ ὑπέκυψεν 15 ἡμέρας μετὰ τὴν ἐγχείρησιν »
- 1 'Εξαιρέσεις ἀγγειώματος τοῦ τραχήλου »

Θώραξ.

- 5 Πλευρεκτομὴ δι' ἐμπυήματα θώρακος 'Ιασις
- 2 Διεκρίσεις πλευρῶν ἔνεκα φυματιώσεως τούτων »
- 1 Διασκαφὴ τοῦ στέρνου ἔνεκα φυματιώσεως »
- 3 'Εξαιρέσεις μασχαλιαίων ἀδένων »
- 4 'Εξαιρέσεις καρκινωμάτων μαστοῦ μετὰ ἐξαιρέσεως μασχαλιαίων ἀδένων θωρακικῶν μυῶν καὶ ὑποκλειδίων ἀδένων. Ἰάσεις 2. 'Η τρίτη ἔληξεν εἰς θάνατον ἔνεκα μολυσμοῦ τοῦ τραύματος, ἡ δὲ τετάρτη ἔληξεν ὁμοίως ἔνεκα ὑμενογόνου πνευμονίας 10 μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ἡμέρας
- 1 Πνευμονοτομία ἔνεκα κύστεως ἐχίνοκόκκων »

Κοιλία

- 1 Λαπαροτομία ἔνεκα τραύματος διαμπεροῦς διὰ μαχαίρας περιτονίτιδος ὀφιστανμένης. 'Εντερορραφί. Πλύσεις περιτοναίου θάνατος
- 1 Λαπαροτομία ἔνεκα τραύματος διαμπεροῦς. 'Εντερορραφί. 'Ιασις
- 1 Λαπαροτομία ἔνεκα στριγγίου ἐκ φυματιώσεως σάλπιγγος καὶ ὠοθήκης »
- 1 'Εγχειρήσεις κοιλιοκήλης »
- 5 Λαπαροτομίαι διὰ κίρρην τοῦ ἥπατος μέθοδος Talma »
- 1 Λαπαροτομία διὰ σάρκωμα τοῦ ἥπατος. Οὐδεμία ἐπέμβασις. 'Ιασις ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως
- 10 Λαπαροτομίαι διὰ κύστεις ἐχίνοκόκκων ἥπατος. Μαρσιποποίησις. 8 ἰάσεις 2 θάνατοι ἐπὶ ἀρρώστων οἱ ὅποιοι ἔφερον κολοσσικής κύστεις καταλαμβάνουσας ὁλόκληρον τὸ ἥπαρ με βαρεὰ ἱκτερικὰ φαινόμενα ἀπὸ περισσοτέρου χρόνου ὑφιστάμενα, εἰς τὴν μίαν δὲ τούτων τὴν καὶ διαπεπυκμένην καὶ φαινόμενα σηψαιμοπυαιμικά
- 1 Λαπαροτομία διὰ σάρκωμα μεσεντερίου. Οὐδεμία ἐπέμβασις. 'Ιασις ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως
- 2 Λαπαροτομίαι, διὰ σκωληκοειδίτιδα μετὰ ἀποστήματος 'Ιασις

- 1 Σπληνεκτομή διὰ πτώσιν διογκωμένου σπληνός "Ιασις
 3 Λαπαροτομιαί διὰ κύστες ύδατίδας πολλαπλὰς τοῦ περι-
 τοναίου "
 1 Λαπαροτομία διὰ κύστιν τοῦ παγκρέατος. Μαρσιποποίησης. "
 1 Λαπαροτομία διὰ κύστιν ἐχινοκόκκων διαφυηθείσαν σπληνός.
 Ἀποστήματα περὶ τὸν σπλῆνα εἰς περισσότερα μέρη ὅπου
 ἐγένοντο παρακκεντήσεις πρὸ τῆς ἐν Νοσοκομείῳ εἰσόδου.
 Περιτονίτις Θάνατος
 8 Λαπαροτομιαί ἔνεκα φυματιώσεως τοῦ περιτοναίου. "Ιασις
 μὴ ἀναγεννηθέντος τοῦ ὕγρου.
 1 Λαπαροτομία δι' ἀπόφραξιν τοῦ ἐντέρου. "Ιασις
 1 Χυλοκυστοστομία διὰ καρκίνον τοῦ παγκρέατος. "Ιασις ἐκ
 τῆς ἐγχειρήσεως.
 6 Ἐγχειρήσεις δι' εἰλεακὰ ἀποστήματα. "

Ράχις καὶ σπονδυλική στήλη

- 1 Διεκτρισις ἱεροῦ καὶ κοκκυγὸς ἔνεκα φυματιώσεως "Ιασις
 1 Ποττειον κακόν. Ἐπέμβασις κατὰ τὴν μέθοδον Aufret. Βελτίωσις

Λεκάνη

- 3 Διασκαφαὶ ὀστέων λεκάνης "Ιασις
 1 Ἀπόστημα ὀρθοσχιακῆς κοιλότητος Διάνοιξις ἀπὸ τὸν
 γλουτόν "

Ἀπευθυσμένον

- 3 Βίαιαι διατμήσεις δακτυλίου διὰ ραγάδας. "Ιασις
 1 Ἐξαιρέσεις πολύποδος ἀπευθυσμένου "
 1 Ὀρθοσχιθρικὸν συρίγγιον ἐγχειρισθὲν κατὰ τὴν μέθοδον
 Tillaux "
 4 Ἐξαιρέσεις αἱμορροϊδικῶν ὅγκων "
 23 Ἐδρσσυρίγγια. Διάνοιξις. Ἐξαιρέσεις. Ραφή. "

- 1 Παρὰ φύσιν ἔδρα διὰ καρκίνον τοῦ ἀπευθυσμένου "Ιασις ἐκ
 χειρήσεως
 1 Ἐξαιρέσεις καρκίνου τοῦ ἀπευθυσμένου κατὰ τὴν μέθοδον "Ιασις
 Kraske "
 1 Προπτώσεις ἀπευθυσμένου διακράτησις δι' ἀργυροῦ ῥάβματος. "

Οὐροποιητικὰ ὄργανα

- 7 Περιναϊκαὶ τομαὶ διὰ λίθου κύστεως. "Ιασις
 9 Ὑπερηθικαὶ διὰ λίθους τῆς κύστεως. "
 9 Λιθοτριψίαι. "Ιασις 8. Θάνατος 1 ἐξ οὐραϊμίας εἰς γέροντα
 ὁγδοηκονταύτην
 2 Οὐρηθρεκτομαὶ δι' οὐρηθρὰ συρίγγια. Ἐπὶ τῆς μιᾶς ἀνάπλη-
 ρισ τῆς οὐρήθρας κατὰ τὴν μέθοδον Guyon. "
 1 Ἐξαιρέσεις καρκινώματος τῆς κύστεως δι' ὑπερηθικῆς τομῆς "
 1 Νεφροστομὴ διὰ συρίγγιον ἐκ πυελνέφρου "
 5 Περνεφρικὰ ἀποστήματα Σχάψις. "
 1 Νεφρεκτομὴ διὰ πολλαπλὰ ἀποσμήματα νεφροῦ ἐπὶ ἀρρώ-
 στου φέροντος λίθον τῆς κύστεως Οὐραϊμία. Θάνατος

Γεννητικὰ ὄργανα ἀνδρῶν

- 2 Ἀκρωτηριασμοὶ πέους διὰ καρκίνους. "Ιασις
 1 Ὑποσπαδίας. Ἐγχειρήσεις κατὰ τὴν μέθοδον Duplais "
 2 Παραφимώσεις. Ἐγχειρήσεις κατὰ τὴν μέθοδον Legeu. "
 1 Ὀρχεσπηξία δι' ἀτελῆ κάθοδον τοῦ ὄρχεως. "
 2 Ἐπιδιδυμεκτομαὶ διὰ φυματίωσιν "
 1 Ἐξαιρέσεις ὄρχεως ἔνεκα σαρκώματος. "
 3 Αἱματοκῆλαι ἐγχειρισθεῖσαι κατὰ τὴν μέθοδον Julliard ... "

Γεννητικὰ ὄργανα γυναικῶν

- 1 Ἐξαιρέσεις κύστεως Βαρθολιμαίου ἀδένος. "Ιασις
 1 Ἐξαιρέσεις πολύποδος τραχήλου μήτρας "

- 1 'Εξαιρέσεις κολλοειδαίου ινώματος τραχήλου τῆς μήτρας. 'Ιασις
 2 Κολποτομαὶ δι' ἀποστήματα Δουγλαστείου κοιλότητος. "
 2 'Εγχειρήσεις κολποκυπτικῶν συριγγίων. 'Αποτυχία
 2 'Εγχειρήσεις διὰ προσθίαν κάμψιν τῆς μήτρας κατὰ Nougze 'Ιασις
 1 'Υστερεκτομή ἀπὸ τῆς κοιλίας δι' ἰνώμα τῆς μήτρας εἰς γράϊαν
 ἐξηκοντούτιδα, ἀναιμικήν. Θάνατος
 1 'Υστερεκτομή ἀπὸ τοῦ κόλπου δι' ἰνώμα τῆς μήτρας. 'Ιασις
 1 'Υστερεκτομή ἀπὸ τοῦ κόλπου διὰ πρόπτωσιν τῆς μήτρας Βελτίωσις
 1 'Υστερεκτομή ἀπὸ τοῦ κόλπου διὰ σαλπινγιοθηκίτιδα. 'Ιασις
 8 'Απλὴ ἀποξέσεις μήτρας ἔνεκα μητρίτιδος. "
 5 'Αποξέσεις μετὰ ἐξαιρέσεως καὶ ἀναπλαστικῆς τοῦ τραχήλου "

Ἄνω ἄκρα

- 1 Διάχυτος φλέγμαν ἄνω ἄκρου. Εὐρεῖται καὶ ἐκτεταμέναι το-
 μαί. διὰ θερμοκαυτήρας. 'Ιασις
 1 Μία ἀπεξάρθρωσις τῆς κατ' ὤμον διὰ σάρκωμα τοῦ βραχίονος "
 1 'Εξαιρέσεις ἀρτηριοφλεβώδους ἀνευρύσματος κατὰ τὸ κατώτε-
 ρον μέρος τοῦ βραχίονος μετὰ ἀπολίνωσιν ἀρτηρίας καὶ φλεβῶς "
 1 'Ακρωτηριασμός διὰ γάγγραιναν ἄκρας χειρὸς. "
 1 'Αφαίσεις οὐλῆς κατὰ τοὺς δακτύλους τῆς ἄκρας χειρὸς εὐ-
 ρισκομένους ἐν διαρκεί κάμψει συνεπιείξ ἑγκαύματος. Μετα-
 μόσχευσις κατὰ Oller-Tierch.

Κάτω ἄκρα

- 4 'Ανατάξεις συγγενούς ἐξάρθρώματος τοῦ ἰσχίου κατὰ Lorenz 'Ιασις
 1 'Αρτηριοφλεβώδες ἀνεύρισμα κατὰ τὸ μέσον τοῦ μηροῦ.
 'Απολίνωσις πάντων τῶν εἰσφερόντων ἀγγείων. "
 12 Νεκροματοτομαὶ ἔνεκα ὀστεομυελίτιδος μηροῦ. "
 2 'Απεξάρθρωσις τῆς κατ' ἰσχύν ἀρθρώσεως κατὰ Weitech "
 'Η μία διὰ σάρκωμα τοῦ μηριαίου, ἡ δὲ ἄλλη διὰ νέκρω-
 σιν ὁλοκλήρου τοῦ μηριαίου. "
 1 'Εξαιρέσεις λιπώματος ἰγνύος. "

- 5 'Οστεοτομαὶ διὰ βλαισὰ γόνατα κατὰ Mou-Elson.
 3 'Αρθροτομαὶ διὰ πυάρθρα γόνατος. 'Ιασις
 6 'Αρθρεκτομαὶ μετὰ διεκπρίσεως τῶν ὀστέων καὶ ραφῆς ἔνεκα
 λευκῶν ὀγκῶν τοῦ γόνατος. "
 1 'Ακρωτηριασμός μηροῦ διὰ φυματιώδη γονίτιδα. "
 1 'Οστεοτομία διὰ τραυματικὴν ἀγκύλωσιν γόνατος. "
 14 Διεκπρίσεις καὶ διασκαφαὶ κνήμης ἔνεκα ὀστεομυελίτιδος. "
 2 'Ακρωτηριασμοὶ κνήμης διὰ σαρκώματα. "
 5 'Ατονα ἔλκη κνήμης. 'Επί τῶν 3 ἀπόξεις. 'Επί τῶν 2
 ἀνάπλαισις κατὰ τὴν Ἰταλογερμανικὴν μέθοδον Berger-Poucel.
 2 Φλεβεκτομαὶ τῆς ἰσῶ σαφηνούς ἔνεκα κυρτῶν. 'Ιασις
 2 'Αστραγαλεκτομαὶ ἔνεκα φυματιώδους ποδοκνημικῆς ἀρθρώσεως "
 2 Τενοντοτομαὶ εἰς συγγενεῖς ραιβόποδας. "
 1 'Αναστόμωσις τῶν περοναίων πρὸς τὸν 'Αχιλλεῖον διὰ πα-
 ραλυτικὸν ραιβόποδα. "
 2 Τενοντοτομαὶ διὰ δακτυλοδάκμονα. "
 1 'Εγχειρήσις Phelps διὰ συγγενῆ ραιβόποδα. "
 1 Διεκπρίσις περόνης δι' ὀστεομυελίτιδα. "
 1 'Ελκος ἐκτεταμένον πέλματος καὶ σύσπαισις οὐλώδους τῶν
 δακτύλων συνεπιείξ ἑγκαύματος. Εὐθυσμός δακτύλων, με-
 ταμόσχευσις κατὰ Berger-Poucel.
 7 'Εξαιρέσεις μεταταρσίων φυματιωδῶν. "
 3 Νεκροματοτομαὶ μεταταρσίων. "
 1 'Ακρωτηριασμός μηροῦ διὰ γάγγραιναν κάτω ἄκρου. "
 2 'Ακρωτηριασμός κνήμης διὰ φυματίωσιν ἄκρου ποδός. "

Κῆλαι

- 55 'Ριζικαὶ ἐγχειρήσεις διὰ βουβωνοκλήην κατὰ Bassini. "
 6 'Εγχειρήσεις περισφιγμένων βουβωνοκλήων. Αἱ τρεῖς ἔλη-
 ξαν καλῶς. Εἰς τὴν τετάρτην ὑπῆρχε διάχυτος περιτονίτις
 συνεπιείξ διατρήσεως τοῦ γαγγραινωθέντος ἑντέρου περισφιγ-
 γομένου κατὰ τὸ πλευρόν. Εἰς τὴν πέμπτην ὑπῆρχε τὸ ἑν-
 τέρον καὶ τὸ ἐπίπλουν εἰς πολλὰ μέρη ἐκχυμωμένον καὶ σφα-

κελωμένον ἔνεκα βιαίων χειρισμῶν ἀνατάρξεως γενομένων πρὸ τῆς ἐν τῇ Κλινικῇ εἰσόδου. Ἡ ἑκτὴ ἐνεχειρίσθη ἐπὶ γέροντος κομισθέντος ἐπιθανατίου μὲ πάλωρίαν ὀσχεοκήλην ἐνέχυρταν ἔντερον καὶ ἐπίπλουν εἰς μέγα μέρος γαγγραινομένου. Καὶ εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας θάνατος.

- 4 Ῥιζικαὶ ἐγχειρήσεις μηροκήλης Ἰατρικῆς
1 Ἐγχείρησις περιεσφιγμένης μηροκήλης. Ἐντερεκτομή 20 ἐκ μ. ἔντερου. Τὴν 10^{ην} ἡμέραν θάνατος ἐξ ἐρυσιπέλατος ἀναπτυχθέντος εἰς τὸν τόπον ὑποδορείου ἐνέσεως τεχνητοῦ ὄρου.
3 Ἐγχειρήσεις ὕδροκήλης. Μία κατὰ Wolkman, ἡ δὲ ἄλλη κατὰ τὴν μέθοδον δι' ἀναστροφῆς.
2 Ἐγχειρήσεις κυρσοκήλης. Ἡ μία φλεβεκτομή, ἡ ἄλλη κατὰ Reclus. »

Ὡς ἀνωτέρω ἀναφέραμεν λοιπόν, ἀπέθανον 22 ἐν ὅλῳ, οἱ ὅποιοι ἀναλογοῦσιν ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 549 ἀρρώστων εἰς 4 % . Ἐὰν ὁμοίως ἀφαιρέσωμεν τοὺς 8, οὗς ἐν ἀρχῇ ἀνεγράψαμεν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων οὐδὲν ἐπενέβημεν εἴτε ἔνεκα τῆς καταστάσεως εἰς ἣν ἐκομίζοντο εἴτε ἔνεκα τοῦ χαρακτῆρος τοῦ νοσήματος αὐτῶν, ὑπολείπονται 14 ἐπὶ 549 ἀρρώστων ὅποτε ἡ ἀναλογία κατέρχεται εἰς 2,5 % . Ἐπὶ 396 ἐγχειρήσεων ἡ ἀναλογία εἶνε 4 %

Θ. ΖΑΪΜΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ ΦΩΚΑ

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ υποβάλλω ἐσωκλείστως τὴν στατιστικὴν τῆς ἡμετέρας Χειρουργικῆς Κλινικῆς ἐν τῷ Δημοτικῷ Νοσοκομείῳ ἡ « Ἐλπίς », κατὰ τὸ λήξαν Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903 - 1904.

ΓΕΡ. ΦΩΚΑΣ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ

ΕΝ Τῷ ΔΗΜΟΤΙΚῷ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙῳ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΓΕΡ. ΦΩΚΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΟΗΘΟΥ ΔΙΗΓΗΣΙΑΛΟΥ ΒΑΡΛΑΜΙΔΟΥ 1903 - 1904

Μέρος Α'.

Ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ιουλίου 1903 μέχρι τοῦ μηνὸς Ιουλίου 1904 ἐνοσηλεύθησαν ἐν τῇ Κλινικῇ ἡμῶν, εἰσυχθέντες ἀσθενεῖς ἐγχειρισθέντες καὶ μὴ ἐν ὅλῳ 441 τὸν ἀριθμὸν. Ἐκ τούτων ἐνεχειρίσθησαν οἱ 273. Ἐξετελέσθησαν καὶ ἕτεροι 74 τὸν ἀριθμὸν ἐγχειρήσεως τῆς μικρᾶς χειρουργικῆς ὑπὸ τῶν βοηθῶν, ἐπὶ ἐξωτερικῶν ἀρρώστων. Ἴδου ἤδη λεπτομερὴς κατάλογος τῶν γενομένων ἐγχειρήσεων μετὰ τῶν σχετικῶν ἐκδόσεων αὐτῶν.

Α'. Κεφαλὴ Τρόχηλος. Πρόσωπον

1	Ἀνάτρησις τοῦ κρανίου διὰ πίεσιν τοῦ ἐγκεφάλου ἐν-
δοκρανιακοῦ	Ἰατρικῆς
2-3	Ἀνάτρωσις μαστοειδῶς ἀποφύσεως διὰ μαστοειδίτιδα	» 2
4	Ἐξόρυξις ὀφθαλμοῦ δι' ἐπιθηλίωμα αὐτοῦ	»
5	Παρακέντησις ὕδροκεφάλου	»
6	Ἀναπλαστικὴ τοῦ στόματος	»
7	Ἐξαίρεσις ἐπιθηλιώματος κάτω χείλους καὶ ἀναπλα-
στικὴ αὐτοῦ	»
8	Ἐξαίρεσις καὶ καυτηρίασις παρειᾶς διὰ νομην	»
9	Ἀπόξεσις καὶ καυτηρίασις ῥινὸς διὰ Lupus	»
10	Διέκτρισις τῆς ἄνω γνάθου δι' ὄγκον αὐτῆς	»
11	Διέκτρισις τῆς ἄνω γνάθου προσωρινὸν καὶ ἀπόσπασις	

12	ρίνοφαρυγγαίου πολύποδος μεγέθους πορτοκαλίου	Ίασις
13	Όστεοτομία τῆς κάτω γνάθου κατὰ τὴν μέθοδον Rig- goli - Csuartich ἕνεκα οὐλώδους συγκλείσεως τῆς κάτω γνάθου	»
14	Έμπύημα τοῦ μετωπιαίου κόλπου ἀνάτρησις αὐτοῦ καὶ διασωλήνωσις	»
15	Έξαιρέσις θλενωδῶν πολυπόδων τῆς ῥινός	»
16	Έξαιρέσις ῥινοφαρυγγαίου πολύποδος	»
17	Έξαιρέσις μυζώματος καρκινωματώδους ἐκπεφυλισμέ- νου ἀπὸ τοῦ φάρυγγος	»
18	Έξαιρέσις οὐλώδους δυσμορφίης λοβίου ὠτός καὶ ἀνα- πλαστική ἐγχείρησις	»
19	Έρση τραύματος τοῦ ὠτός καὶ τοῦ τραχήλου	»
20-21	Έπιθηλίωμα τοῦ ἄνω χείλους, ἐξαιρέσις αὐτοῦ καὶ ἀναπλαστική ἐγχείρησις κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Jebeilot.	» 2
22	Έξαιρέσις βρογχοκηλῶν κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Ropceff	»
23-25	Έξαιρέσις ὀγκώματος ἄνω χείλους διὰ τοῦ μαχαιρίου	» 3
26	Έξαιρέσις σμηγματογόνων κύστεων τριχωτῶν κεφαλῆς	»
27	Έξαιρέσις ὑπογναθίου ἀδέενος διὰ χόνδρωμα αὐτοῦ . .	»
28-30	Έξαιρέσις καὶ καυτηρίασις συριγγωδῶν πόρων τῆς ὑπερωοειδοῦς χώρας	» 3
31	Διάνοιξις καὶ ἀπόξεσις συριγγωδῶν πόρων τραχηλικῆς χώρας	»
32	Έξαιρέσις ὕδατιδος κύστεως τῆς τραχηλικῆς χώρας .	»
33	Έξαιρέσις σαρκώματος κεφαλῆς ἐνηλίκου τοῦ ἀρχέως	»
34	Έξαγωγή σφαίρας ἀπὸ τῆς ἀρχενικῆς χώρας	»

B'. Θώραξ

35	Σχάσις ἀποστήματος τοῦ μείζονος θωρακικοῦ μυός . .	Ίασις
36	Έρση τραύματος διαμπεροῦς τοῦ θώρακος	»
37-39	Θωρακοπλαστική κατὰ τὴν μέθοδον (eslander-de fla- gémne) δι' ἐμπύημα τοῦ θώρακος	» 3

Γ'. Έγχειρήσεις ἐπὶ τῶν σπλάγχχνων

40-41	Παρακέντησις δι' ἐχινάκους τοῦ ἥπατος καὶ πολλα- πλαίς τοῦ περιτοναίου	Βελτιώσεις 2
42-46	Λαπαροτομία ἕνεκα ἐχινάκων τοῦ ἥπατος κατὰ τὰς μεθόδους Delfbet Bomderff.	Ίασις 5
47	Αφαίρεσις διαχύτων ἐχινάκων ἐντὸς τῆς κοιλότητος τοῦ περιτοναίου	Ίασις
48-49	Λαπαροτομία ἕνεκα φυματιώδους περιτονίτιδος ὑγρᾶς μορφῆς	Ίασις 2
50-51	Διάνοιξις ἐξω περιτοναϊκῶν φλεγμονῶν τοῦ εἰλεακοῦ βόθρου	» 2
52	Έγκατάστασις παρὰ ρύσιν ἔδρας διὰ νεόπλασμα τοῦ ὄρθου	»
53	Δοκιμαστικὴ λαπαροτομία ἕνεκα ὄγκου κακοήθους τῆς πυλωρικής μοίρας τοῦ στομάχου μὴ ἐξαιρεσίμου	»
54	Δοκιμαστικὴ λαπαροτομία δι' ὕδατιδος ἥπατος μὴ ἀνευρεθείσας	»
55	Λαπαροτομία διὰ καρκίνον τοῦ λεπτοῦ ἐντέρου. Έντε- ροτομία καὶ πλαγία ἐντεροαναστροφίσις	Θάνατος
56	Διάνοιξις εὐρεῖα κοιλιακοῦ συριγγίου ἐκ τῶν παραρητη- μάτων ἐξερρωμένου	Ίασις
57	Διάνοιξις πνευμοπρονόχου συριγγίου	»
58-59	Λαπαροτομία διὰ διαμπερές τραῦμα, διὰ τέμναντος ὀργάνου, τῆς κοιλίας μετὰ προπτώσεως τοῦ ἐπιπλόους .	» 2
60-61	Λαπαροτομία διὰ διαμπερὴ τραύματα τῆς κοιλίας μετὰ τρώσεως τῶν ἐντέρων διὰ πυροβόλου ὀπλοῦ . .	Θάνατοι 2
62-66	Έπιθηλίωματα τοῦ μαστοῦ ἐξ ὧν τὰ τέσσαρα ταυ- τόχρονα. Έξαιρέσις τοῦ μαστοῦ, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Hustrted τροποποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωκᾶ	Ίασις 5

Δ'. Ἐγχειρήσεις κηλῶν

- 67-120 Ἐγχειρήσεις βουβωνοκείλης μετὰ ριζικῆς θεραπείας κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Bassini τροποποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωκᾶ Ἰάσεις 54
- 121 Ἐγχειρήσεις μηροκήλης μετ' ἀναπλαστικῆς τοῦ κτενίτου μυός Ἰάσεις
- 122-130 Ἐγχειρήσεις περιεσφριγμένων κηλῶν, ἐξ ὧν 8 βουβωνοκῆλαι καὶ μία μηροκήλη, ἰάσεις 8, θάνατος 1 ἀπομεμνησμένος σχηματισθείσης παρὰ φύσιν ἑδρας μετὰ δύο μῆνας.
- 131 Ἐγχειρήσεις κισσοκήλης δι' ἰδίας μεθόδου τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωκᾶ ἰάσεις (ριζικὴ θεραπεία).
- 131-141 Ἐγχειρήσεις ὕδρoκηλῶν κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Doyen τροποποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωκᾶ ἰάσεις 10 (ριζ. θεραπεία).

Ε'. Ἐγχειρήσεις σκωλικοειδίτιδος

- 142-153 Ἐγχειρήσεις σκωλικοειδίτιδος κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Roux τροποποιηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωκᾶ ἰάσεις 10 θάνατοι 2.

ΣΤ'. Ἐγχειρήσεις ἀπευθυσμένου καὶ δακτυλίου

- 154-157 Ἐγχειρήσεις αἱμορροΐδων Ἰάσεις 4
- 158-166 Ἐγχειρήσεις ἑδρoσυριγγίων » 9
- 167-167 Παγάδες δακτυλίου » 2
- 169-171 Ἐκτομὴ εὐμεγέθων κονδυλομάτων τοῦ δακτυλίου » 3
- 172 Ὁρθοκοκυγοπηξία κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Marchant-Vernous διὰ πρόπτωσιν τοῦ ἀπευθυμένου »

Ζ'. Ἐγχειρήσεις οὐροποιητικῶν καὶ γεννητικῶν ὁργάνων

- 173-182 Κυστεοτομία: ὑπερθηκικὴ ἕνεκα λίθων ἰάσεις 9 θάνατος 1 (ἕνεκα οὐραιμίας).
- 183-184 Λιθοτριψία Ἰάσεις 2
- 185 Οὐρηθροτομία ἐσωτερικὴ »
- 186-188 Φιμώσεις » 3
- 189-192 Ὑποσπαδίας » 5
- 194 Ἀκρωτηριασμός τοῦ πέους μετ' ἐξαιρέσεως τῶν ἀδένων »
- 195 Ἀφαίσεις τοῦ ὄρχεος ἕνεκα φυματιώσεως »
- 196-198 Ὁρχιδοπηξία ἕνεκα βουβωνικῆς ἐκτοπίσεως τοῦ ὄρχεος » 3
- 199-201 Ἐπιδιδυμεκτομία ἕνεκα φυματιώσεως δι' ἰδίας μεθόδου τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωκᾶ » 3
- 202-203 Ἐκτομή τοῦ ὀπχέου ἕνεκα ἐλεφαντιάσεως αὐτοῦ. » 2
- 204-205 Νεφροτομία ἕνεκα πυονεφρώσεως » 2

Η'. Γυναικολογία

- 206-208 Κολποκυστικὰ συρίγγια κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Recard » 3
- 208-217 Ἀποξέσεις » 10
- 218-219 Ἀναπλαστικαὶ τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας κατὰ τὴν μέθοδον τῶν Schroeder Torri » 2
- 220 Τραχηλεκτομία καὶ περιναϊορραφία διὰ πρόπτωσιν μήτρας »
- 221-222 Ὁπίσθιαι κολποτομιαί δι' ἀπόστημα περιμητρικόν, καὶ δι' αἱματοκήλην » 2
- 223 Κολποϋστεροπηξία ἕνεκα ὀπισθίας κλίσεως τῆς μήτρας »
- 224 Ἐπιβράχυνσις ἀμφοτέρωθεν τῶν στρογγύλων συνδέσμων τῆς μήτρας δι' ὀπισθίαν κλίσιν, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Alexander »

- 225-227 Ὑστερεκτομίαι διὰ τῶν κοιλιακῶν τοιχωμάτων,
ἐνεκα ἰνομμάτων τῆς μήτρας ἰασις 1 θάνατοι 2.
228 Ὑστερεκτομία διὰ τοῦ κόλπου δι' ἐπιθηλίωμα τοῦ
τραχήλου ἰασις
229 Ὑστερεκτομία διὰ τοῦ κόλπου ἐνεκα ἰνομώματος
τῆς μήτρας »
230 Ὑστερεκτομία διὰ τοῦ κόλπου μερική διὰ σελπιγ-
γοσθηκίτιδα »
231 Ὤθηκτομία ἐνεκα κύστεων τῶν ὠθηκῶν »

Θ'. Ἐγχειρήσεις ἐπὶ τῶν ἄνω ἄκρων

- 232-235 Ἐξαιρέσεις μεγάλων λιπωμάτων τῶν μαλακῶν μο-
ρίων τῆς ὤμοπλάτης ἰασις 4
236 Ἀγγύλωσις τοῦ ἀγκῶνος ἐνεκα παλαιῶν κατάγ-
ματος διέκτρισις ἰασις
237 Ἀγγύλωσις τοῦ ἀγκῶνος ἐνεκα παλαιῶν ὀπισθίου
ἐξarthρώματος διέκτρισις »
238 Ἐξαιρέσεις γαγγλίου τοῦ ἀγκῶνος »
239 Ἐνδοφλέβιος ἔνεσις ὀρού ἐν τῇ μεσοκεφαλικῇ φλέβῃ »
240 Ἀκρωτηριασμός κατὰ τὸ ἀνώτερον τριτημόριον
τοῦ ἀντιβραχίου διὰ σύντριψιν αὐτοῦ ὑπὸ μηχανῆς »
241 Διέκτρισις πηχεοκαρπικῆς ἀρθρώσεως διὰ λευκὸν
ὄγκον »
242 Ἐξαιρέσεις ὑπολείματος τοῦ ἀντίχειρος »
243 Διάνοιξις καὶ ἀπόξεσις παλαμιαίας ἐπιφανείας τοῦ
καρποῦ διὰ ροζοειδῆ τενοντοθηκίτιδα »
244 Ἐξαιρέσεις κατεαγούσης μοίρας τοῦ τελευταίου
μετακαρπίου τοῦ δείκτου ἐνεκα κατάγματος (ἀπο-
κόλλησις) τῆς ἐπιφύσεως αὐτοῦ »
245 Ἀπελευθέρωσις ἀντίχειρος τριῶν δακτύλων ἐνεκα ἐν-
θυλακώσεως αὐτοῦ μετὰ συσπάσεως ἐνεκα ἀρχαίου
ἐγκαύματος. Ἀναπλαστικὴ ἐγχείρησις. Ἰνδικὴ μέ-
θοδος »

Γ'. Ἐγχειρήσεις ἐπὶ τῶν κάτω ἄκρων

- 246 Ἀνάταξις, ὑπὸ τὸ χλωροφόρμιον ἐξarthρώματος
φουριδῶς τοῦ ισχίου ἰασις
247-248 Ἀνατάξεις ὑπὸ τὸ χλωροφόρμιον εἰσακῶν ἐξarth-
ρωμάτων ισχίου » 2
249 Ἀνάταξις συγγενοῦς ἐξarthρώματος τοῦ ισχίου κατὰ
τὴν μέθοδον τοῦ Lorenz »
250 Ἀκρωτηριασμός τοῦ μηροῦ κατὰ τὴν μεσότητα
αὐτοῦ διὰ λευκὸν ὄγκον τοῦ γόνατος »
251 Ἐξαιρέσεις κισσῶν τοῦ μηροῦ »
252 Ὀστεοτομία κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Mac Ewen »
253 Ὀστεοτομία δι' ἀλυσίδωτοῦ πρίονος κατὰ τὴν
μέθοδον τοῦ καθηγητοῦ κ. Φωκᾶ ἐνεκα βλαίσου
γόνατος »
254 Ὀστεοτομία κατὰ τὸ μέσον τριτημόριον τῆς κνή-
μης καὶ ὀστεοκλασία ἐνεκα ραϊβοῦ γόνατος »
255 Διάνοιξις καὶ ἀπόξεσις τοῦ μηροῦ διὰ πυματίωσιν
αὐτοῦ »
256 Παρακέντησις ὑδρᾶρθρου γόνατος »
257 Διέκτρισις τοῦ γόνατος ἐνεκα λευκοῦ ὄγκου »
258-259 Ἀκρωτηριασμός κατὰ τὸ ἀνώτερον τριτημόριον
τῆς κνήμης ἐνεκα κατάγματος ἐπιπεπλεγμένου ἀμ-
φοτέρων τῶν ὀστέων, δευτερογενῆ » 2
260 Ἐξαιρέσεις ὑπολειμάτων τῆς κνήμης ἐνεκα κατάγ-
ματος ἐπιπεπλεγμένου »
261 Ἀπόξεσις τῆς κνήμης ἐνεκα ὀστεομυελίτιδος »
262 Ἐξαιρέσεις ἐξοστώσεως τῆς κνήμης »
263 Ὀστεοτομία κνήμης καὶ περόνης ἐνεκα κατάγμα-
τος τῶν σφυρῶν ἐξ ἀπαγωγῆς τοῦ Dupuytren »
264 Ἀστραγαλεκτομία καὶ διέκτρισις κατωτέρου πέ-
ρατος ὀστέου τῆς κνήμης ἐνεκα ἐπιπεπλεγμένου κα-
τάγματος τῶν σφυρῶν »

265	Βλαιοόπους επίκτητος. Ύστετομία σφηνειδής του ἄκρου ποδός κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν . . . »	
266-269	Τενοντοτομία: Ἀχιλλείου τένοντος »	4
270	Ἀπόξεσις τοῦ ἄκρου ποδός ἐνεκὰ φυματιώσεως . . »	
271	Ἀπεξάρθρωσις δακτύλου ἐνεκὰ παραμορφώσεως δι- κην σφύρας (ortotilen maricaui) »	
272-273	Ἀπεξάρθρωσις δακτύλου ἐνεκὰ γαγγραινής »	2

Μέρος Β'.

Ἐκ τῶν 441 εἰσαχθέντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Χειρουργικῇ Κλινικῇ τοῦ Δημοτικοῦ Νοσοκομείου ἐγχειρηθέντων καὶ μὴ ἀπεβίωσαν ἐν ὅλῳ 15.

Ἐκ τῶν εἰσελθόντων τούτων 441 ἀσθενῶν, ἐνεχειρίσθησαν οἱ 273, ἔσχονεν δὲ ἐννέα (9) ἐν ὅλῳ θανάτους, τῶν ὑπολοίπων ἔξ (6) ἐπελθόντων αὐτομάτως, ἄνευ προηγουμένης χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως. Ἐκ τῶν ἐννέα μετὰ ἐγχείρησιν θανάτων εἰς ἐπὶ ἤλθε δίμηνον μετὰ τὴν ἐγχείρησιν, ἕτεροι δὲ δύο ἐπὶ τραυματιῶν φερόντων τραύματα πολλαπλὰ τῶν ἐντέ-ρων καὶ ἐγχειρηθέντων ἐν πλήρει ἐκδηλώσει περιτοναϊκῶν φαινομένων. Ἡ θνησιμότης λοιπὸν ἢ ἐγχειρητικὴ συμποσοῦται εἰς $3 \frac{1}{3}$ περίπου ἐπὶ τοῖς 100 λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν καὶ τῶν ἐννέα θανάτων.

Καὶ ἐν πρώτοις ἐξετάσωμεν ποῖοι οἱ τρεῖς οὗτοι θάνατοι οἵτινες δέον τοῦλάχιστον νὰ μὴ ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν· ὁ πρῶτος ἀφορᾷ περισφιγμένην βουβωνοκήλην (πύξ. ἀριθ. 130) ἀπὸ πέντε ἡμερῶν, παρ' ἀρρώστῳ πεντηκονταπενταέτη, ἐγχειρηθέντι ὑπὸ τοῦ βοη-θοῦ, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐπελθούσης παρὰ φύσιν ἔδρας, ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς δια-σωληνώσεως τοῦ ἡλλοιωμένου ἐντέρου, ὁ θάνατος ἐνέσκηψεν ἐξ ἐξαντλή-σεως δίμηνον μετὰ τὴν ἐγχείρησιν.

Ὁ δεύτερος θάνατος ἐπῆλθε (αὐξ. ἀριθ. 60) παρὰ τραυματίᾳ φέ-ροντι τραῦμα διαμπερές τῆς κοιλίας δια τέμνοντος ὀργάνου κατὰ τὸν ἀριστερόν εἰλεακὸν βόθρον μετὰ προπτώσεως μοίρας ἐντέρου (σιγμοειδὴ καμπή) καὶ ἐκδηλώσεως περιτονίτιδος. Γενομένης λαπαροτομίας μετὰ μίαν ὥραν ἔρράφη τὸ ἐντερὸν φέρον τραῦμα μεγέθους δεκαλέπτου, ἀνε-στάλη αἱμορραγία ἐσωτερικὴ προσερχομένη ἐκ τρώσεως ἀρτηριακοῦ τινος κλάδου τοῦ μεσεντερίου ἀπολινωθέντος καὶ διεσωληνώθη τὸ κοῖλον τοῦ

περιτοναίου. Ἐὰ περιτοναϊκὰ φαινόμενα κῆξήσαν μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ὁ δὲ θάνατος ἐπῆλθε τὴν τρίτην ἡμέραν ἐκ γενικῆς περιτονίτιδος.

Ὁ τρίτος θάνατος (αὐξ. ἀριθ. 61) ἀφορᾷ τραυματίαν ἐγχειρη-σθέντα δίωρον μετὰ τὸν τραυματισμόν, διὰ τραῦμα ὑπὸ πυροβόλου ὄπλου διαμπερές τῆς κοιλίας, ὁ δὲ τραυματίας ἀπεβίωσε τὴν τρίτην ἡμέραν ἐκ γενικῆς περιτονίτιδος. Οὗτοι εἶναι οἱ τρεῖς θάνατοι ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος ὡς ἐκ τοῦ ἀπομεικρυμένου τῆς ἐπελεύσεως του νομίζομεν ὅτι δέον νὰ μὴ συμπεριληφθῇ εἰς τὴν στατιστικὴν, ἀφορῶν ἐγχείρη-σθέντα ἐπαιγόντως, οἱ δὲ δύο ἕτεροι ἐπελθόντες ὁμοίως παρὰ τραυμα-τίαις παρ' οἷς ἢ ἐγχειρήσις ἦτο ἐπείγουσα καὶ τῆς ὁποίας εἶναι γνωστὴ ἡ σοβαρότης ἐκ τῶν τυχόν ὑφισταμένων τραυματισμῶν τῶν κοιλιακῶν σπλάγγων, νομίζομεν, ὅτι δὲν ἐπιβαρύνουσι στατιστικὴν χειρουργικὴν ἐν ἣ περιλαμβάνονται ἀποτελέσματα ἐπεμβάσεων καὶ ἐπειγουσῶν.

Ἐπολείπονται λοιπὸν ἔξ θάνατοι ἐπὶ 270 περιπτώσεων μὴ ἐπειγου-σῶν, ἥτοι θνησιμότης περίπου $2 \frac{1}{3}$ ἐπὶ τοῖς 100. Ἐκ τῶν ἔξ τούτων θανάτων οἱ δύο ἐπῆλθον συνεπεῖα ὑστερεκτομίας δ' ἰνομώματος διὰ τῆς κοιλιακῆς ὁδοῦ (ἀριθ. 226-227).

Δύο ἄλλοι ἐπῆλθον συνεπεῖα ἐγχειρήσεως περιπεπλεγμένων σκολη-κοειδίτιδων, ἐξ ὧν ἡ μία πρόπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐγχειρηθεῖσα ἐν θερμῷ (ἀριθ. 152-153).

Ἐἰς θάνατος ἐπῆλθε μετὰ κυστεοτομίαν ὑπερηδικήν.

Καὶ τέλος ὁ ἕτερος θάνατος ὀφείλεται εἰς λαπαροτομίαν διὰ καρκί-νον τοῦ ἐντέρου (ἀριθ. 55).

ΛΓΗΣ. Χ. ΒΑΡΛΑΜΙΔΗΣ

Βοηθὸς Χειρουργ. Κλινικῆς
καὶ Καθηγητοῦ κ. Γερασίμου Φωκῆ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ

Τὰ ἐν τῷ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου Ἐργαστηρίῳ τῆς Ἑγχειρητικῆς καὶ Τοπογραφικῆς Ἀνατομικῆς, καὶ τῷ Ἑγχειρητικῷ Φροντιστηρίῳ γενόμενα κατὰ τὸ λήξαν Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 ἔχουσιν ὡς ἑξῆς.

Ἐνεγράφησαν ἐν τῷ καταλόγῳ τῆς Ἑγχειρητικῆς καὶ Τοπογραφικῆς Ἀνατομικῆς ἐν ὅλῳ φοιτηταὶ τῆς Ἰατρικῆς 354.

Ἐκ τούτων ἐκλήθησαν οἱ τὸ τέταρτον ἔτος διανύοντες 128 τὸν ἀριθμὸν, κατὰ σειράς, καὶ ἠτκήθησαν εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν διαφόρων χειρουργικῶν ἐργαλείων, ἐδιδάχθησαν δ' ἐπὶ πτωμάτων τὰς ἀπολυπώσεις τῶν ἀρτηριῶν, τοὺς ἀκρωτηριασμούς, τὰς ἀπεξαρθρώσεις, τὰς διεκπρίσεις, καὶ τὰς εἰδικὰς ἐγχειρήσεις τῆς κεφαλῆς καὶ τῆς κοιλίας, ὥς ἐπανελάβον ἐπὶ τῶν πτωμάτων, ἠσκήθησαν δὲ μετ' ἐφαρμογῆς ὁλόκληρον τὴν ἐπιδεσμολογίαν, ἣν ἐπανελάβον ἐπὶ τεχνητοῦ ἀνδρικοῦ.

Ἀλλ' ὁ χώρος, Κύριε Πρύτασι, ἐνθα λειτουργεῖ τὸ ἐγχειρητικὸν ἐργαστήριον καὶ Φροντιστήριον, διὰ μυριοστὴν φορὰν ἐπαναλαμβάνω, εἶνε οὐ μόνον ἀκατάλληλος ἀλλὰ καὶ ἀνεπαρκής, καὶ θὰ παρακαλέσω ὑμᾶς ὥπως εὐαρεστηθῆτε καὶ μοι δοθῇ καταλληλότερος, εἰς τι τῶν δωματίων τῶν παρακειμένων τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀνατομείου, ἅτινα τέως κατέειχεν ἡ Βοτανικὴ Συλλογὴ, καὶ τὰ ὅποια ἐκενώθησαν.

Ἐν τέλει δὲ μνημονεύω εὐφρόμως τοῦ Ἐπιμελητοῦ τῆς Ἑγχειρητικῆς κ. Μιχ. Καντὰ ὑφηγητοῦ, διὰ τὸν ζῆλον περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, καὶ τῶν βοηθῶν κ. κ. Ἐρ. Σταῆ καὶ Ν. Ζορμπᾶ τελειοφοίτων τῆς Ἰατρικῆς, διὰ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς παρ' ἐμοὶ ὑπηρεσίας αὐτῶν.

ΕΥ. ΚΑΛΑΙΟΝΖΗΣ

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω Ὑμῖν, ὅτι κατὰ τὸ λήξαν Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 ἐπανελάβον τὰς Φροντιστηριακὰς ἀσκήσεις τῆς Ἰατροδικαστικῆς καὶ Τοξικολογικῆς εἰς ἐγγραφέντας 122 τεταρτοετείς φοιτητάς, διαιρέσας εἰς σειράς, ὧν ἐκάστην ἠσκησα ἐπὶ 1 1/2 - 2 μῆνας.

Καίτοι ὁ χώρος ἐνῷ σήμερον εὐρίσκεται τὸ Ἐργαστήριον εἶνε στενότατος, ἐξ οὗ ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἐργαστηρίου καθίσταται κατὰ τὰς ἀσκήσεις πνιγρὰ, ὥς ἐκ τῶν ἀναπτυσσόμενων ἀερίων, καίτοι αἱ ὥραι τῶν ἀσκήσεων τῶν διαφόρων ἄλλων Φροντιστηρίων συνέπιπτον μετὰ τῶν τοῦ Ἰατροδικαστικοῦ, μεθ' ὅλα ταῦτα 82 ἐκ τῶν ἐγγραφέντων οὐδαμῶς ἄκησαν νὰ προσέλθωσι καὶ μετ' ἐπιμελείας ν' ἀκολουθήσωσι τὰς φροντιστηριακὰς ἀσκήσεις, παρκαμένοντες πολλάκις ἐπὶ 3 καὶ πλείονας ὥρας.

Ἠσκήθησαν δὲ ἐπὶ τῶν ἑξῆς ζητημάτων.

Αον Εἰς πειράματα δηλητηριάσεων ζώων δι' ἀνοργάνων καὶ ὁργανικῶν οὐσιῶν.

Βον Εἰς ἀνιχνεύσεις δηλητηρίων ἀνοργάνων καὶ ὁργανικῶν.

Γον Εἰς ἀναγραφὴν Ἰατροδικαστικῶν ἐκθέσεων ἐπὶ ποικίλων θεμάτων καὶ εἰς συζητήσεις ἐπὶ ἐκάστης τούτων.

Δον Εἰς ἀσκήσεις Ἰατροδικαστικὰς ἐπὶ πτωμάτων βρυσῶν μόνον, ἀδυνατου οὕτης τῆς ἀνευρέσεως καὶ μεταφορᾶς πτωμάτων ἐνηλίκων.

Εον Εἰς νεκροτομὰς ζώων κονίκλων καὶ κυνῶν πνευνοτομῶς κακωθέντων καὶ θανόντων ἐκ τῶν κακιώσεων.

Σον Εἰς συζητήσεις ἐπὶ ζητημάτων Ἰατροδικαστικῶν σχετιζομένων μετὰ τῆς ἑξῶ καὶ ἑσω παθολογίας.

Εἰς πάντα ταῦτα κ. Πρύτασι ἕκαστος τῶν προσκληθέντων εἰργάσθη ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν ἐμοῦ τε καὶ τοῦ ἐνὸς μόνου βοηθοῦ τοῦ Ἐργαστηρίου.

Ἐν τέλει δὲ γνωρίζω Ὑμῖν, ὅτι ἐκ τῆς χορηγηθείσης πιστώσεως ἡγοράσθησαν διάφορα ὄργανα σκεύη καὶ χημικὰ προϊόντα χρήσιμα διὰ τὴν διδασκαλίαν, προσέτι δὲ ἐπλουτίσθη καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἐργαστηρίου διὰ εἰδικῶν τυγγραμμάτων.

Γ. Χ. ΒΑΦΑΣ

ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΩΝ ΝΟΣΗΛΕΥΘΕΝΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΕΓΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903 — 1904

Από 1ης Σεπτεμβρίου 1903 μέχρι 31ης Αυγούστου 1904 ένοση- λευθήσαν άσθενείς τὸ ὅλον	5052	
Ἐκ τούτων ἦσαν ἐκ τῆς ἑσω Ἑλλάδος	4210	
» » » » τοῦ ἐξωτερικοῦ	842	5052
Ἐξ ὧν ἦσαν ἄνδρες	2735	
» » » γυναῖκες	1066	
» » » παιδιά	1251	5052
Ἐκ τῶν ἀρρώστων ἐπασχον τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν	1497	
» » » » » ἀριστ. »	1452	
» » » » » ἀμφοτέρους	3567	6516
Ἐκ τούτων ἐνοσηλευθήσαν ἐσωτερικοὶ ἀσθενεῖς	270	
Ἐκ τῆς ἑσω Ἑλλάδος	212	
Ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ	58	270
Ἐξ ὧν ἦσαν ἄνδρες	169	
» » » γυναῖκες	74	
» » » παιδιά	27	270

Ἄπαντες δὲ οἱ νοσηλευθέντες ἀσθενεῖς ἐπασχον τὰ ἑξῆς νοσήματα:

Εἶδος νοσήματος	Πάσχοντες ὀφθαλμοί	Ἄνδρες	Γυναῖκες	Παῖδια	Ἀριθμὸς ἀσθενῶν
Νόσοι ἐπιπεφυκότου					
Ὑπερχίμωσις ἐπιπεφυκότου	285	74	3	17	94
Ἐπιπεφυκίτις ἀπλῆ	1618	597	81	156	834
Φλυκταινώδης ἐπιπεφυκίτις	289	59	36	117	212
Ὄξυ τράχωμα	66	10	10	14	34
Χρόνιον τράχωμα	1710	431	205	231	867
Ὄξυς κατάρρους	483	89	41	152	282
Χρόνιος κατάρρους	263	79	25	47	151
Ὁφθαλμία νεογνῶν	3	2	1	—	3
Ὁφθαλμία βλεννορροϊκῇ	23	8	—	5	13
Ὁφθαλμία Αἰγυπτιακῇ	3	1	—	1	2
Θηλώματα	121	25	6	30	61
Πτερυγία	185	93	28	3	124
Ἀλλότρια σώματα ἐπιπεφυκότου	36	20	1	1	22
Συμβλεφαρα	9	5	2	1	8
Τραύματα καὶ ἐγκαύματα	9	5	—	3	8
Ἐκχυμώσεις ἐπιπεφυκότου	28	14	2	6	22
Ὑπερπλασία ἐπιπεφυκότου	2	1	1	—	2
Ἀργυρίσεις	4	2	—	—	2
Νόσοι βλεφάρων					
Βλεφαραδενίτις	30	6	5	8	19
Βλεφαρίτις	225	41	18	64	123
Βλεφαροεπιπεφυκίτις	19	5	1	4	10
Τριχιάσεις καὶ ἐντρόπια	159	44	44	9	97
Ἐκτρόπια	49	29	5	2	36
Χαλάζια	86	48	23	13	84
Κριθαί	42	29	5	7	41
Ἀποστήματα βλεφάρων	11	5	—	5	10
Οἰδήματα	9	2	3	1	6
Ὀγκοὶ (ἀκροχορδῶνες, κύστεις)	22	13	5	4	22
Τραύματα	6	5	—	1	6
Ἐγκαύματα	7	4	1	1	6

Είδος νοσήματος	Παθόντες ὀφθαλμοί	Ἄνδρες	Γυναίκες	Παιδιά	Ἀριθμὸς ἀσθενούντων
Ἐκχυμώσεις βλεφάρων	4	1	—	3	4
Ἐκζεμα	15	4	3	3	10
Μαδέρωσις	4	—	1	1	2
Φθειρίασις	—	—	—	—	—
Ξανθέλασμα	—	—	—	—	—
Βλεφαροφίμωσις	6	—	1	2	3
Λαγώφθαλμος	12	6	2	2	10
Νόσοι δακρυϊκοῦ συστήματος.					
Στένωσις δακρυϊκοῦ πόρου	101	33	37	7	77
Δακρυοκυστίτις	97	32	46	7	85
Συρίγγιον δακρυϊκοῦ σάκκου	6	2	1	3	6
Φλίγγων " "	3	1	2	—	3
Νόσοι σκλήρου.					
Τραύματα τοῦ σκλήρου	2	1	—	1	2
Ἐπισκληρίτις	1	1	—	—	1
Ἀλλότρια σώματα	1	1	—	—	1
Νόσοι κερατοειδοῦς.					
Παννώδης κερατίτις	167	47	37	27	111
Ἐλκώδης κερατίτις	310	127	59	102	288
Φλυκταινώδης κερατίτις	24	1	3	16	20
Διάμεσος "	9	3	1	2	6
Τραυματική "	36	22	3	11	36
Ἑρπητική "	—	—	—	—	—
Κερατοεπιπεφυκίτις χοιραδική	70	—	13	38	51
Ἐγκαύματα	6	5	—	1	6
Ἀπόστημα κερατοειδοῦς	3	2	1	—	3
Λευκώματα "	170	69	35	37	141
Θολώσεις "	106	32	24	9	65
Νιφέλια "	146	46	36	35	117
Σταφυλώματα "	63	25	18	13	56

Είδος νοσήματος	Παθόντες ὀφθαλμοί	Ἄνδρες	Γυναίκες	Παιδιά	Ἀριθμὸς ἀσθενούντων
Ἀλλότρια σώματα	96	83	2	9	94
Κερατόκωνος	2	1	1	—	2
Τραύματα διὰ φυτικῆς οὐσίας μετὰ διηθήσεως τοῦ κερατοειδοῦς	11	8	2	1	11
Διήθησις κερατοειδ. ἐνσθεν ὀφθαλμίας	—	—	—	—	—
Κερατοσφαιρα	—	—	—	—	—
Ὀγκοι κερατοειδοῦς	1	1	—	—	1
Διαπύθις κερατοειδοῦς	16	9	3	3	15
Νόσοι τῆς ἱριδος.					
Ἴρις πλαστική	84	50	16	5	71
" σφιλιδική	8	8	—	—	5
" τραυματική	9	6	1	2	9
Ἰριδοκλήλη	17	8	3	6	17
Ἰριδοδιόλυσις	4	3	1	—	4
Συμφύσεις τῆς ἱριδος	5	4	1	—	5
Μυδρίασις φαρμακευτική	15	5	5	1	11
Μύσις	2	1	—	—	1
Ἰριδοδρόνησις	14	8	2	—	10
Ἀτρεσία τῆς κόρης	1	1	—	—	1
Ἀλλότρια σώματα τῆς ἱριδος	2	1	1	—	2
Κολόβωμα τῆς ἱριδος	7	4	3	—	7
Νόσοι φακοῦ.					
Υπόχυμα ὄριμον	176	91	48	2	141
" ἀρχόμενον	154	71	43	1	115
" συγγενές	25	5	1	8	14
" τραυματικόν	54	40	6	6	52
Θολώσεις περιφακίου	1	1	—	—	1
Ἐξάρθρωσις φακοῦ	23	15	5	—	20
Καταβύθισις φακοῦ	3	3	—	—	3
Ἀφακία	2	1	—	—	1

Είδος νοσήματος	Πάσχοντες όφθαλμοί	Άνδρες	Γυναίκες	Παιδιά	Αριθμός απελευθ.
Νόσοι ακτινωτού σώματος.					
Τριδοκυκλίτις	9	5	—	3	8
Κυκλίτις	3	1	1	1	3
Συμπαθητική όφθαλμία	3	2	1	—	3
Τριδοχροειδίτις	10	5	3	2	10
Νόσοι υαλοειδούς σώματος.					
Υελίτις	41	17	11	—	28
Αιμορραγία	3	2	—	—	2
Εξιδρώματα	—	—	—	—	—
Γλαυκώματα.					
Γλαύκωμα άπλου χρόνιον	69	23	21	1	45
» άπόλυτον	22	10	8	—	18
» όξύ	4	3	1	—	4
Νόσοι χοροειδείς.					
Χοροειδίτις	18	6	6	—	12
Διήχυτος άτροφική χοροειδίτις	15	4	5	—	9
Χοροαμφιβληστροειδίτις	18	7	3	—	10
Σκληροχοροειδίτις πρόσθια	2	—	1	1	2
» όπισθία	72	19	14	8	41
Νόσοι άμφιβληστροειδοϋς.					
Άμφιβληστροειδίτις	4	3	—	—	3
Νευροαμφιβληστροειδίτις	5	1	2	—	3
Άμφιβληστροειδίτις χρωστική	14	7	—	—	7
» λευκωματουρική	2	1	—	—	1
Άποκόλλσεις άμφιβληστροειδοϋς	16	12	1	1	14
Αιμορραγίαί επί τοϋ άμφιβληστροειδοϋς	4	—	2	—	2

Είδος νοσήματος	Πάσχοντες όφθαλμοί	Άνδρες	Γυναίκες	Παιδιά	Αριθμός απελευθ.
Νόσοι όπτικού νεύρου.					
Νευρίτις	10	6	2	1	9
Άτροφία όπτικού νεύρου	55	26	9	—	35
Υπεραίμωσις όπτικού νεύρου	—	—	—	—	—
Διαταραχαί διαθλάσεως					
Μυωπία	408	152	31	29	212
Υπερμετρωπία	366	103	67	20	190
Πρεσβυωπία	146	67	7	—	74
Άνεσιτότης	56	27	7	2	36
Νόσοι των μυών τοϋ βολβοϋ.					
Έσωτερικός στραβισμός	38	14	6	16	36
Έξωτερικός »	15	12	1	2	15
Έπαλλάσσειν »	8	1	—	3	4
Όριζόντιος νυσταγμός	14	4	—	3	7
Περιτροφικός νυσταγμός	2	1	—	—	1
Νόσοι τοϋ βολβοϋ.					
Άτροφία καί φθίσις τοϋ βολβοϋ	70	39	17	14	70
Τραῦμα » »	14	11	1	1	13
Φλέγμα » »	11	5	4	2	11
Έξορυξίς » »	11	8	2	1	11
Νεοπλάσματα » »	8	3	3	2	8
Νόσοι τής κόγχης.					
Τραῦμα τής κόγχης	1	1	—	—	1
Όγκοι » »	1	—	1	—	1
Περικογχική νευραλγία	2	1	—	—	1

Είδος νοσήματος	Παύσαντες οφθαλμοί	Ἄνδρες	Γυναίκες	Παιδιά	Ἀριθμὸς πενθόντων
Παραλύσεις.					
Κοινῷ κινητικοῦ	6	4	1	—	5
Προσωπικοῦ	6	3	2	1	6
Τριδύμου	—	—	—	—	—
Ἀπαγωγῶ	5	4	—	—	4
Ὁφθαλμοπληγία	2	—	1	—	1
Διάφορα νοσήματα.					
Ἡμεραλωπία	6	3	—	—	3
Βούφθαλμος	2	—	1	—	1
Ἐξώφθαλμος συνεπείᾳ ὀπισθίου ὄγκου	3	2	—	1	3
Υπόπυον	10	1	7	2	10
Υφαίμα	6	3	1	1	5
Ἐγχειρήσεις δ' ἐγένοντο αἱ ἐξῆς:					
Ἰριδεκτομαί	49	26	18	5	49
Υποχύματα	40	30	10	—	40
Ἐξορύξεις καὶ ἀκρωτηριασμοὶ βολβοῦ	29	16	10	3	29
Ἐγχειρήσεις τριχιάσεων καὶ ἐντροπίων	44	25	12	7	44
» ἐντροπίων	3	3	—	—	3
» πανθοπλασίας	6	2	—	3	5
» γλαυίων καὶ κριθῶν	92	59	17	14	90
» κύστεων τῶν βλεφάρων	5	2	2	—	4
» ἀποστημάτων	9	4	2	2	8
» τραχωμ. (μέθοδος Abadie)	13	10	1	2	13
» θηλωμάτων	—	—	—	—	—
» πτερυγίων	34	29	5	—	34
» συμβλεφάρων	5	—	1	4	5
» ἐκθλαστήσεων ἐπιπεφυκότ.	1	1	—	—	1
» στραβισμῶν	1	—	—	1	1
Διανοίξεις δακρυακτῶν πόρων	80	32	34	—	66

Είδος νοσήματος	Παύσαντες οφθαλμοί	Ἄνδρες	Γυναίκες	Παιδιά	Ἀριθμὸς πενθόντων
Ἐγχειρήσεις ὄγκων, κόγχης, βολβοῦ κερατίου	1	—	1	—	1
Ἐξαιρέσεις ἀλλοτρίων σωμάτων ἐπι- πεφυκότος	21	19	1	1	21
» ἀλλοτρ. σωμάτ. κερατοειδ.	89	78	2	7	87
Ἐκτομαί ἀκροαχρόνων βλεφάρων	10	7	3	—	10
Σχάσεις περιφαιίου	10	3	—	7	10
Ἐξαιρέσεις ἀλλοτρίων σωμάτ. βλεφάρων	4	4	—	—	4
» » » ἱριδος	6	6	—	—	6
Ἐγχειρήσεις λαγωφθάλμου	1	—	—	1	1
» ἐπιθηλωμάτων	1	1	—	—	1
Ἦτοι ἐγένοντο ἐγχειρήσεις τὰ ὅλων	544				

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Ὀφθαλμολογίας
καὶ τῆς Ὀφθαλμιατρικῆς κλινικῆς

Γ. ΓΑΖΕΠΗΣ

ΥΠΕΙΝΟΛΟΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904 ἡσκήθησαν ἐν τῷ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου Ἐργαστηρίῳ τῆς Ὑγιεινῆς καὶ Μικροβιολογίας 136 τεταρτοετείς φοιτηταί τῆς Ἱατρικῆς, εἰς πέντε σειρὰς διαιρεθέντες. Ἡ πρακτικὴ ἀσκήσις ἐγένετο ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἐκτὸς τούτων ἐργάσθησαν καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, παρακολουθήσαντες τακτικώτατα καὶ τὰς παραδόσεις μου δύο στρατιωτικοὶ καὶ εἰς ναυτικὸς ἰατρός, εἰδικῶς πρὸς τοῦτο παρὰ τῶν Ὑπουργείων τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν παρὰ τῷ Ἐργαστηρίῳ ἀποσπασθέντες.

Τὸ Ἐργαστήριον ὑπέρστη μεγίστην ἀπώλειαν διὰ τοῦ προώρου θανάτου τοῦ Ἐπιμελητοῦ Εὐαγγέλου Κουμουλή. Ἀντ' αὐτοῦ προσελήφθη ὁ κ. Ἰωάννης Παπασωτηρίου, ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Γερμανίᾳ περὶ τὴν Ὑγιεινὴν καὶ Μικροβιολογίαν εἰδικῶς ἐκπαιδευθεὶς. Ἐπίσης ἀντὶ τοῦ βοηθοῦ Περ. Μαρουδῆ, οὗτινος ἔληξεν ἡ τριετής θητεία διωρίσθη ὁ κ. Σωτ. Ἀγγελιώτης, Ἰατρός.

Δ ΣΑΡΒΑΣ

ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ

Λαμβάνω τὴν τιμὴν συμφώνως τοῖς κεκανονισμένοις νὰ ὑποβάλω Ὑμῖν ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ λήξαν Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904, ἐν τῷ ὑπὸ τὴν ἐμὴν διεύθυνσιν Φαρμακολογικῷ Ἐργαστηρίῳ.

Ἀριθμὸς ἐγγραφέντων φοιτητῶν. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐνεγράφησαν ἐν τῷ Καταλόγῳ τῆς ἀκροάσεως τοῦ μαθήματός μου, 455 φοιτηταί, ἐξ ὧν 58 τῆς Φαρμακευτικῆς καὶ 397 τῆς Ἰατρικῆς οἵτινες ἀνελλιπῶς παρηκολούθησαν τὰς παραδόσεις μου.

Διδασκαλία. Ἠρξάμην τῆς διδασκαλίας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηχανοῦ Ὀκτωβρίου, ἀφοῦ δὲ πρῶτον ἐπανέλαβον κεφαλαιὰ τινὰ ἅτινα δὲν μοι εἶχεν ὑπολειφθῆ χρόνος νὰ διεξέλθω λεπτομερῶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, εἰσῆλθον κατόπιν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν πρώτων κεφαλαίων διεξελθὼν σχεδὸν ὁλόκληρον τὴν Φαρμακολογίαν.

Γραπταὶ ἐξετάσεις. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ γραπταὶ ἐξετάσεις διεξήχθησαν ἐν τῷ Ἐργαστηρίῳ μου μετὰ πάσης αὐστηρότητος ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐμοῦ ἢ τοῦ ἐπιμελητοῦ μου ἐπίβλεψιν.

Προσῆλθον δὲ εἰς γραπτὴν ἐξέτασιν οἱ ἀκόλουθοι φοιτηταί τῆς φαρμακευτικῆς:

Ν. Χριστόπουλος, Ἰω. Νικολάου, Φίλ. Κουβελάς, Ἀρ. Κάρος, Δημ. Γιαννακούλιας, Π. Μαρινόπουλος, Κ. Κοντοκόστας, Μιχ. Τσατῆρης, Σπ. Ζερβός, Σταῦρος Μεταξάς, Δημ. Ἀναστασόπουλος, Χρ.

Παπανικολάου, Δημ. Κρήτης, Ἀριστ. Μανιαρίζης, Λάσκ. Παπαδάμ, Ἀντ. Βασιλάς, Ν. Ἰατροῦ, Δημ. Κυρμπίρης, Μιλτ. Σεφερλής, Παν. Τομαρᾶς, Δημ. Χατζηδημητρίου, Παν. Γιαννίλης, Σπ. Καραῦθος, Ἀναστ. Κατσούλης, Δημ. Παπανικολάου, Χρ. Οἰκονομάπουλος.

Ἦτοι ἐν ὧν 26, ἐξ ὧν 16 ἐγένοντο δεκτοί, 8 ἐκρίθησαν μετὰ ἐπιεικείας δεκτοὶ καὶ δύο ἀπερρίφθησαν.

Ἀσκήσεις. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐφοίτησαν ἐν τῷ Φαρμακολογικῷ Ἐργαστηρίῳ 211 φοιτηταί, χωρισθέντες κατ' ἀναλόγους πειράς.

Ἠσκήθησαν δὲ ὡς ἑξῆς:

Α' εἰς τὴν Φαρμακογνωσίαν, σπουδάσαντες τοὺς φυσικοὺς καὶ χημικοὺς χαρακτηρὰς τῶν διδασκόντων παρ' ἐμοῦ φαρμάκων.

Β' εἰς τὴν Συνταγολογίαν, διδασκόντες πλήρες σύστημα Συνταγολογίας μετ' ἀσκήσεων, 1) τὴν ἐκθλιψιν, 2) τὴν μετάγγισιν, 3) τὴν διήθησιν, 4) τὴν κοκιοποίησιν, 5) τὴν ἀπόσταξιν, 6) τὴν φρῦξιν, 7) τὴν καύσιν, 8) τὴν ἐξάχνωσιν, 9) τὴν τήξιν, 10) τὴν κρυστάλλωσιν, 11) τὴν ἀποστείρωσιν, 12) τὰ ἐμβρέματα, 13) τὰ ἐγχύματα, 14) τὰ ἀφεψήματα, 15) τὰ γλισχράματα, 16) τὰ γαλακτώματα, 17) τὰ βέμματα, 18) τὰ οἶναπνευματαποστάγματα, 19) τὰ ὕδαταποστάγματα, 20) τὰ ἐκχυλίσματα (ροῶδη, μαλακὰ καὶ ξηρά), 21) τὰ ἔλαια καὶ χρίσματα φαρμακευτικά, 22) τοὺς οἶνους τοὺς φαρμακευτικοὺς, 23) τοὺς ὑρρούς, 24) τὰ στερεὰ σκευάσματα, 25) ὑποθέματα, 26) κηρία, 27) καταπότια, 28) σάπωνες φαρμακευτικοὺς, 29) ἔμπλαστρα, 30) τραγήματα κ.λ. κ.λ.

Γ' εἰς τὴν Συνταγογραφίαν. Ἠσκήθησαν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν μέτρων καὶ σταθμῶν, εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κανόνων τῆς Συνταγογραφίας, εἰς τὴν σπουδὴν τῶν συμβολικῶν καὶ συντετμημένων λέξεων, εἰς τὴν σύζευξιν τῶν φαρμάκων καὶ τὴν ἀναγραφὴν ταύτων συνταγογραφικῶς.

Δ' εἰς τὸ πειραματικὸν μέρος. Ὡσαύτως ἐγένοντο πειραματικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ ζώων ἰδίως ἐπὶ κονίλων, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν φυσιολογικὴν ἐνέργειαν διαφόρων φαρμακευτικῶν οὐσιῶν, ὧν τὰ ἀποτελέσματα τηροῦνται ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ παρατηρήσεων.

Δαπάναι

Ἐκ τῆς ἐγκριθείσης πιστώσεως τὸ πλεῖστον ταύτης κατηναλώθη πρὸς πλουτισμὸν καὶ συντήρησιν τῆς Φαρμακολογικῆς Συλλογῆς τοῦ Ἐργαστηρίου καθὼς καὶ εἰς διάφορα ἐξόδα τῆς λειτουργίας τοῦ Ἐργαστηρίου, ὧν οἱ σχετικοὶ λογαριασμοὶ ὑπάρχουσι παρὰ τῇ λογιστηρίῳ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου.

Προσωπικὸν

Ὅσον ἄφορᾷ εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἐργαστηρίου, τοῦτο εἰργάσθη πᾶν φιλοτίμως, ἰδίως δὲ διὰ τὸν ἐπιμελητὴν μου κ. Στέφανον Λιοντίδην ὁφείλω ἰδίᾳ νὰ κἀμω εὖφημον μνηεῖαν διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλοπονίαν ἣν ἐπεδείξατο κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του.

Ν. ΚΑΛΔΙΚΟΥΡΗΣ

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΜΕΤΑΔΟΤΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

Λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀποστείλω ὑμῖν, κύριε Πρύταμι, ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ ὑπ' ἐμοῦ διευθυνομένῃ Κλινικῇ τοῦ Νοσοκομείου τῶν Μεταδοτικῶν Νοσημάτων ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1903 - 31ης Αὐγούστου 1904.

Α'. Περὶ τῶν ὑπάλειψιν τῶν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ νοσηλευομένων.

Ἐν τῇ εἰρημένῃ Κλινικῇ τοῦ Νοσοκομείου τῶν Μεταδοτικῶν Νοσημάτων εἰσῆλθον πρὸς νοσηλείαν κατὰ τὸ μνημονευθὲν χρονικὸν διάστημα γυναῖκες ἀφροδίσια νοσήματα πάσχουσαι ἐν ὧν 905.

Κατήγοντο δέ:

Ἐκ τῆς Πελοποννήσου	247
Ἐκ τῆς Στερεᾶς	189
Ἐκ τῶν νήσων	319
Ἐκ τῆς ἁλλοδαπῆς	150
Τὸ ὅλον	905

Ἐκ τούτων μένουσιν ὑπὸ θεραπείαν τὴν 1ην Σεπτεμβρίου 1904 ὀγδοήκοντα δύο (82).

Αἱ δὲ λοιπαὶ 823 αἱ ἐξεληοῦσαι, ἰαθεῖσαι, ἔπασχον:

1) Ἐξ ἐνδομητρίτιδος, ἐξ ὧν 5 ἔπαθον φλεγμονὴν καὶ πύησιν τοῦ Βαρθολινιανοῦ ἀδένος σχασθέντος	580
2) Ἐκ βλεννορροϊκῆς οὐρηθρίτιδος καὶ ἐνδομητρίτιδος	96
3) Ἐκ συφιλίδος καὶ ἐνδομητρίτιδος	55
4) Ἐκ συφιλίδος, βλεννορροϊκῆς οὐρηθρίτιδος καὶ ἐνδομητρίτιδος	24
5) Ἐκ συφιλίδος	26
6) Ἐκ συφιλίδος καὶ ἐξελκώσεως τοῦ τραχήλου τῆς μήτρας	1
7) Ἐξ ἐλκῶν μαλακῶν	9
8) Ἐξ ἐλκῶν μαλακῶν καὶ ἐνδομητρίτιδος	9
9) Ἐξ ὀξείων κονδυλωμάτων	8
10) Ἐξ ἐκδορῶν τοῦ αἰδοίου	2
11) Ἐκ πέμφιγος ἀπλοῦ	1
12) Ἐξ οὐδενός	12
Τὸ ὅλον	823

Β'. Περὶ τῶν ἀρρένων τῶν ἐξωθεν μόνον προσερχομένων, ἥτοι περὶ τῆς Πολυκλινικῆς.

Ἐν τῇ ὑπ' ἐμοῦ ἀνασυσταθείσῃ Πολυκλινικῇ, συνισταμένη ἐξ ἐνδεῶν ἀρρένων ἐξωθεν ἐρχομένων καὶ δωρεὰν λαμβανόντων τὰ φάρμακα προσῆλθον κατὰ τὸ λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος ἐν ὧν ἀσθενεῖς 146.

διὰ τὴν διδασκαλίαν, βιβλία ἀσθενῶν, φιάλαι καὶ φαρμακευτικὰ σκεύη, φάρμακα, βάμβας καὶ ἀντισηπτικά, διάφορα εἶδη ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα διὰ τὰς νοσηλευομένας γυναῖκας κ.τ.λ. Λεπτομερὲς λογαριασμοὶ πάντων μετὰ τῶν δεουσῶν ἀποδείξεων παρεδόθη ὑπὸ τῶν δικαιούχων τῇ Σ. Πρωτανείᾳ.

Β. ΠΡΩΤΟΠΟΓΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903 - 1904

Τὸ ἄρτι λήξαν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903 - 1904 ὑπῆρξεν ἐν τῶν εὐτυχστέρων διὰ τὰς συλλογὰς καὶ τὴν ἐν γένει διαίτησιν καὶ πρόοδον τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

Κατ' αὐτὸ εἰσῆχθησαν προσερχόμενα ἐκ κληροδοτημάτων, δωρεῶν, ἀνασκαφῶν, εὐρημάτων, ἀγορῶν κ.τ.λ. 7016 νομίσματα, ὧν χρυσᾶ 58, ἀργυρᾶ 1712, κράματος 36, χαλκᾶ 5109, μολύβδινα 11 καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων ὕλων 90.

Τούτων πάντων καταταχθέντων ἐπιστημονικῶς καὶ περιγραφέντων λεπτομερῶς ὑποβῆλθω ὑμῖν σήμερον, σὺν τῷ παρόντι ἐγγράφῳ, περιγραφικὸν κατάλογον, ἵνα τυπωθῇ καὶ ὑποβληθῇ πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδείσεως συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθρ. 7 τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

Τὴν κατ' ἀριθμὸν αὐξῆσιν τῶν νομισματικῶν συλλογῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη τῆς ὑφ' ἡμῶν διευθύνσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου, δεικνύει ὁ ἐνταῦθα παρατιθέμενος συνοπτικὸς πίναξ:

ΣΥΝΟΨΙΣ ΠΡΟΣΚΤΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1880

Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος	Χρυσά	Ἀργυρά	Κράματος	Χαλκᾶ	Μολύβδινα	Διάφορα	Ἀθροισμα
1890 — 1891	—	576	—	626	3	—	1205
1891 — 1892	929	7938	1663	25739	50	532	36851
1892 — 1893	83	2086	495	3386	31	47	6128
1893 — 1894	2	1082	1366	3602	13	12	6077
1894 — 1895	6	1366	6669	4289	2501	7	14838
1895 — 1896	13	32	13	70	61	10	199
1896 — 1897	1	16	251	3072	410	2	3452
1897 — 1898	1	3838	259	260	66	3	4427
1898 — 1899	1	80	—	324	13	6	424
1899 — 1900	15	323	2	219	94	15	668
1900 — 1901	4	255	60	423	104	13	859
1901 — 1902	4	205	446	2509	749	10	3923
1902 — 1903	8	1394	1	2210	6	—	3619
1903 — 1904	58	1712	36	5109	11	90	7016
	1125	20903	11261	51838	3812	747	89686

ΔΩΡΕΑΙ ΚΑΙ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ

α') Συλλογὴ Ἀλεξ. Σούτσου.

Τῶν τοῦ λήξαντος ἔτους προσκτημάτων σπουδαιότατον εἶναι ἡ ἐκλεκτὴ καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως σχηματισθεῖσα συλλογὴ ἀρχαίων νομισμάτων, ἣν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκληροδότησε τῷ Ἑλληνικῷ Κράτει ὁ κοῖδιμος Ἀλέξανδρος Γ. Σούτσος. Οὗτος ἐν τῇ ἰδιωγράφῳ διαθήκῃ αὐτοῦ, τῇ ἀναγνωσθείσῃ τῇ 22 Ἰανουαρίου 1871, μεταξὺ ἄλλων πατριωτικῶν κληροδοτημάτων, ἐν ἀρθρῳ ἐβδόμῳ, κληροδοτεῖ εἰς τὸ «Νομισματικὸν Μουσεῖον» τὴν συλλογὴν αὐτοῦ ταύτην. Διέτασεν ὅμως ὅτι θέλει παραδώσει αὐτὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ δέκα ἔτη, ἥτοι ἐν ἔτει 1881, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ πλουτισθῇ καὶ ἐπαυξηθῇ αὐτὴ διὰ τῆς δαπάνης τοῦ κατ' ἔτος μερισματος πέντε μετοχῶν τῆς Ἑθνικῆς

Τραπεζης, πρὸς δὲ ὅτι ἡ συλλογὴ δέον νὰ εἶναι ἐλευθέρα καὶ πρᾶσιτῇ εἰς πάντα βουλούμενον νὰ μελετήσῃ αὐτήν, οὐχὶ δὲ κεκλεισμένη καὶ ἀθέατος. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀοιδίου τούτου ἀνδρὸς Ἀλέξανδρος Α. Σούτσος ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1895, ἡ συλλογὴ ὅμως αὐτὴ πρότερον οὔτε μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρεδόθη εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον, ἀλλὰ σφραγισθεῖσα κατετέθη εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τραπεζὴν ἵνα ἀποτελέσῃ μέρος τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ρηθέντος Α. Α. Σούτσου ἰδρυθησομένου μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου αὐτοῦ Καλλιτεχνικοῦ Μουσείου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ νέα αὕτη διάθεσις τῆς συλλογῆς ἀντιβαίνει πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ κληροδοτήσαντος τὴν συλλογὴν πατρὸς Σούτσου, καθ' ἣν αὕτη δέον νὰ κατατεθῇ εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον, ἐνθα ἄλλως εἶναι καὶ ἡ ἀρμοζουσα θέσις αὐτῆς καὶ οὐχὶ ἐν Πανακτοθήκῃ, προέβημεν εἰς τὰ δέοντα διαβήματα παρὰ τῇ Σ. Κυβερνήσει, τῇ χήρᾳ τοῦ μακαρίτου Α. Α. Σούτσου καὶ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ καὶ κατορθώσαμεν ὥστε ἡ συλλογὴ νὰ παραληρῇ ἐκ τοῦ Θησαυροφυλακίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ νὰ κατατεθῇ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ, ἐνθα λεπτομερῶς καταγραφείσα ὑπὸ ἐπιτροπῆς συσταθείσης τῇ προτάσει ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Σ. Ὑπουργείου, παρεδόθη νῦν ἐλευθέρα πρὸς πᾶσαν ἐπιστημονικὴν μελέτην.

Τὴν συλλογὴν ταύτην, ἣν ἐσχημάτισεν ὁ ἀοιδίμος Α. Α. Σούτσος τῇ ἐπιστημονικῇ ἀρωγῇ τοῦ προκατόχου μου Ἀχιλ. Πουτολάκα, ἀποβλέπων, κυρίως εἰς τὴν ὅσον ἐνιστὶ πληρεστέραν ὑπαρξὶν ἐν αὐτῇ νομισμάτων πασῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν πόλεων, ἀποταλοῦσι 2355 νομίσματα, ὧν 33 χρυσᾶ, 842 ἀργυρᾶ, 1441 χαλκᾶ καὶ 39 ἐκ διαφόρων λῶν (ἴδε περιγραφικὸν καταλόγον κεφ. ΚΑ'). Προσεχῶς δὲ θελωμεν δημοσιεύσει καὶ ἀπεικονίσει τὰ σπουδαιότερα ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ Διεθνείᾳ Ἐφημερίδι τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας¹.

ε') Συλλογὴ ἀδελφῶν Περικλέους καὶ Λεωνίδα Ζαρίφη

Δευτέρᾳ τὴν σπουδαιότητα ἔρχεται ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διπλῇ δωρεᾷ πρὸς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον τῶν φιλογενεστάτων ἀδελφῶν Περικλέους καὶ Λεωνίδα Ζαρίφη, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐδωρήσατο κατ' ἀρ-

¹ Τονὸν ἐγένετο ἤδη, ἐν τόμῳ Ζ' (1904) σελ. 324-390, Πῶς IX-XVIII, ἐνθα καὶ ἐκτενέως ἐκτίθενται τὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν σελ. 316-396.

χὰς μὲν δισχίλια χρυσᾶ φράγκα, ἵνα δι' αὐτῶν ἀγορασθῶσιν ἑκατὸν νομίσματα, κυρίως πτολεμαϊκὰ, ἀνέκδοτα ἢ σπάνια, (ἴδε τὸ κεφάλαιον IB' καὶ IO' τοῦ περιγραφικοῦ καταλόγου ὡς καὶ Σβορώνου, Τὰ νομίσματα τοῦ κράτους τῶν Πτολεμαίων τόμ. Β' σελ. 322), ἥτοι σειρὰ ἦν πρὸ μακροῦ χρόνου εἰς μάτην προσπαθεῖν ν' ἀγοράσῃ τὸ Μουσεῖον ἡμῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἄλλως πλουσιωτάτης ἤδη συλλογῆς τῶν πτολεμαϊκῶν νομισμάτων τοῦ Μουσείου, τῆς προερχομένης τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς δωρεᾶς τοῦ ἀοιδίου Ἰωάννου Δημητρίου.

Μεταξὺ τῶν διὰ τῶν χρημάτων τοῦ Π. Ζαρίφη ἀγορασθέντων 53 ἀργυρῶν, 37 χαλκῶν καὶ 10 ἐκ διαφόρων ὧν νομισμάτων, πρωτίστην θέσιν κατέχει ἀργυροῦν νομίσμα, ἐξ οὗ τὸ πρῶτον μανθάνομεν τὴν εἰκόνα τοῦ περιφήμου ἐν τῇ ἱστορίᾳ Πτολεμαίου Η' Εὐεργέτου Β'. Ὁ αὐτὸς κ. Π. Ζαρίφης μετὰ τοῦ σεβαστοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ κ. Α. Ζαρίφη, τοῦ ἤδη καὶ πρότερον μεγάλως εὐεργετήσαντος τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον διὰ τῆς — ὡς ἤδη ἐμνήσθην ἐν ταῖς λογοδοσίαις τῶν παρελθόντων ἐτῶν — ἀποστολῆς εἰς Ἑσπερίαν Εὐρώπην τοῦ νομισματογνώμονος βοηθοῦ ἡμῶν κ. Κωνσταντίνου Κωνσταντοπούλου πρὸς σπουδὴν τῆς νομισματικῆς ἐπί τριετίαν σχεδὸν — ἐδωρήσαντο τῷ Ἐθνικῷ Νομισματικῷ Μουσείῳ σπουδαιωτάτην συλλογὴν νομισμάτων Ῥωμαϊκῶν καὶ Ἑλληνικῶν τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, σχηματισθείσαν ἄλλοτε ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ τοῖς νομισματολόγοις Σουβῆ πασσᾶ. Ἡ συλλογὴ αὕτη (ἴδε Περιγρ. Καταλ. κεφ. ΔΔ'), δι' ἧς τὰ μέγιστα πλουτίζεται τὸ Μουσεῖον, ἀποτελοῦμεν ἐξ 906 ἐκλεκτῶν νομισμάτων, ὧν χρυσᾶ 22, ἀργυρᾶ 447, κράματος 13, χαλκᾶ 424, κατεγράφη λεπτομερῶς ὑπὸ ἐπιτροπῆς, συσταθείσης τῇ προτάσει ἡμῶν ὑπὸ τοῦ Σ. Ὑπουργείου καὶ κατετέθη ἐν ἰδιαιτέρᾳ θήκῃ τοῦ Μουσείου. Πρὸς δὲ τοὺς γενναίους καὶ φιλομούσους δωρητὰς ἐξεφράσθησαν ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ Σ. Ὑπουργείου καὶ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου θερμὰ εὐχαριστήρια.

γ') Μικρότεραι δωρεαί.

Ἀλλὰ ἀξιόλογοι δωρεαὶ εἶναι αἱ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κ. Παναγιώτου Ἀλφιέρη, δωρησαμένου 112 νομίσματα, ὧν 53 ἀργυρᾶ, 26 χαλκᾶ καὶ 31 διαφόρων ὧν (ἴδε κεφ. ΚΗ' καὶ ΛΓ') καὶ τοῦ ὡσαύτως ἐν Ἀλε-

ξανδρείας κ. Γ. Καλουμένου, δωρησθέντος 237 νομίσματα, ὧν χρυσά 3, ἀργυρὰ 83, ἐκ κράματος 3, χαλκὰ 132, διαφόρων ὅλων 16 (ἴδε κεφ. ΛΑ'). Ὁ τελευταῖος οὗτος κύριος εἶναι ὁ ἀνώνυμος ὁ ἐν ἔτει 1883 φιλοτίμως δωρησάμενος πρὸς τὸ Μουσεῖον ἡμῶν πλουσιωτάτην σειρὰν νομισμάτων (ἴδε Πρυταν. Λογοδοσίαν τοῦ ἔτους 1882 - 3 σελ. 161 - 189).

Ἐπίσης προθύμως ἐδωρήσαντο πρὸς τὸ Μουσεῖον διάφορα ἀξιόλογα νομίσματα οἱ κ. κ. Δημ. Ἀγγελίδης σχολάρχης ἐν Πλατάνῳ τῆς Ναυπακτίας (ἴδε κεφ. ΛΒ'), Ἀβραὰμ ἀρχιμανδρίτης τῆς ἐν Σαρανταρίῳ ὁρει, τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, μονῆς (κεφ. ΚΣ'), Fr. Rinder, ἀξιωματικὸς τοῦ αὐστριακοῦ στρατοῦ (κεφ. Γ'), Μιχ. Βλαστός, ἐν Μασσαλίᾳ (κεφ. ΙΔ'), Δ. Χ. Βουλγαρίης (κεφ. ΚΓ'), Κ. Μ. Κυμπάνης ἐν Ἀθήναις (κεφ. Θ' καὶ ΙΖ'), Κ. Ν. Κανελλάκης ἐκ Χίου (κεφ. Β'), Παπαδήμας ἐξ Ἀθηνῶν (κεφ. ΚΔ'), Ἑλενη Σιγανού ἐκ Ρεθύμνης Κρήτης (κεφ. ΚΒ'), Ι. Σωτηρόπουλος (κεφ. Σ'), Γεώργ. Θ. Τσιμπάλης ἐκ Καρύστου (κεφ. Ζ') καὶ Κ. Φίλιος ἐξ Ἀθηνῶν (κεφ. Κ').

ΔΩΡΕΑ ΡΟΣΤΟΒΙΤΣ

Τέλος καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ σπουδαίᾳ συλλογῇ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων, ἃς ἐδωρήσατο πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ὁ ἐν Καίρῳ ὁμογενῆς κ. Ρόστοβιτς, εὐρίσκονται πλέον τῶν χιλίων Ἱπτολεμαϊκῶν, Ἀλεξανδρινῶν καὶ κουφικῶν νομισμάτων, χρυσῶν, ἀργυρῶν, ἐκ κράματος καὶ χαλκῶν, ἅτινα πρόκειται νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον μετὰ τὴν ἐνεργουμένην καταγραφὴν αὐτῶν ὑπὸ τῆς πρὸς τοῦτο ὀρισθείσης ἐπιτροπῆς. Τούτου δ' ἕνεκα τὰ νομίσματα ταῦτα δὲν κατελογίσθησαν ἐν τοῖς προσκλήμασι τοῦ ἄρτι λήξαντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους.

Προσκλήματα ἐξ ἀνασκαφῶν, τυχυρίων εὐρυμάτων καὶ ἀγορῶν.

Ἐξ ἀνασκαφῶν εἰσῆχθησαν διάφορα κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἤτιον ἐπισημονικῶς σπουδαία νομίσματα καὶ δὴ τὰ ἐξῆς:

α'). Τὰ ἀνακαλυφθέντα ἐν ταῖς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐνεργηθείσαις ἀνασκαφαῖς τοῦ Καθεδρίου τῆς Βοιωτίας, ἅτινα ἀπὸ ἐτῶν ἐφυλάσσοντο ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Β. Στάη (ἴδε κεφ. Α').

β'). Τὸ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἀμφιαρείου τῆς Βοιωτίας ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Β. Λεονάρδου (κεφ. ΙΙ').

γ'). Τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Δήλου ἐν ἔτει 1903 ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, κομισθέντα καὶ παραδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Δημ. Σταυροπούλου.

δ'). Τὰ ἐκ τῶν ἐν ἔτει 1904 ἀνασκαφῶν τῆς Ἐπιδαύρου ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας (κεφ. ΛΒ').

ε'). Τὰ ἐκ τῶν ἐν ἔτει 1904 ἀνασκαφῶν τοῦ Ἀργεῖος ὑπὸ τοῦ Ὁλλανδοῦ κ. Vollgraff (κεφ. ΛΕ').

Ἐκ τυχαιῶν ἐδρήματος γενομένου ἐν Ζακύνθῳ εἰσῆχθησαν 171 ἀργυρὰ νομίσματα, Ἑλληνικὰ ἀρχαῖα (κεφ. ΚΖ').

Τῶν ἐλίγων δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀγορασθέντων νομισμάτων, χρήμασι τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, πρὸς πλουτισμὸν τῆς ἰδιαιτέρας συλλογῆς αὐτοῦ, πρωτιστὴν θέσιν κατέχει μέγα ὠραῖον ἀρχαῖον ἀργυροῦν νομίσμα, τῆς νήσου Κῷ, μετὰ παραστάσεως Ἀπόλλωνος δισκοδόλου (κεφ. ΚΘ').

Τὰ λοιπὰ ἀγορασθέντα ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου ἴδε ἐν κεφαλαίοις Δ' καὶ Γ'.

Πίστωσις 20 000 δραχμῶν ἐκ τοῦ Δωριδείου κληροδοτήματος.

Σπουδαιότητος ὑποστηρίξεως ἔτυχε τὸ Ἑθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐκ μέρους τῆς Σ. Κυβερνήσεως. Κατ' ἀκολουθίαν ἐκθέσεως ἡμῶν, προτάσει δὲ τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Σ. Στάη, ἐξεδόθη τῇ 29 Μαΐου 1904 Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἐχορηγήθησαν ἐκ τῶν εἰσδημάτων τοῦ Δωριδείου κληροδοτήματος 20,000 δρ. ὑπὲρ τοῦ Ἑθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου. Τὸ πρῶτον ἤδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον τυγχάνει τοιαύτης σπουδαίας ὑποστηρίξεως, δι' ἧς θέλουσι πληρωθῇ πλείσται σπουδαιόταται αὐτοῦ ἀνάγκαι.

Περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ποσοῦ τούτου θέλομεν ἀναφέρει ὑμῖν λεπτομερῶς, ὅταν συντελεσθῶσι τὰ διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου σκοπούμενα,

ξανδρείας κ. Γ. Καλουμένου, δωρησθέντος 237 νομίσματα, ὧν χρυσά 3, ἀργυρά 83, ἐκ κράματος 3, χαλκᾶ 132, διαφόρων ὅλων 16 (ἴδε κεφ. ΛΑ'). Ὁ τελευταῖος οὗτος κύριος εἶναι ὁ ἀνώνυμος ὁ ἐν ἔτει 1883 φιλοτίμως δωρησάμενος πρὸς τὸ Μουσεῖον ἡμῶν πλουσιωτάτην σειρὰν νομισμάτων (ἴδε Πρυταν. Λογοδοσίαν τοῦ ἔτους 1882 - 3 σελ. 161 - 189).

Ἐπίσης προθύμως ἐδωρήσαντο πρὸς τὸ Μουσεῖον διάφορα ἀξιόλογα νομίσματα οἱ κ. κ. Δημ. Ἀγγελίδης σχολάρχης ἐν Πλατάνῳ τῆς Ναυπακτίας (ἴδε κεφ. ΛΒ'), Ἀβραὰμ ἀρχιμανδρίτης τῆς ἐν Σαρανταρίῳ ὁρει, τῆς κοιλάδος τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, μονῆς (κεφ. ΚΣ'), Fr. Rinder, ἀξιωματικὸς τοῦ αὐστριακοῦ στρατοῦ (κεφ. Γ'), Μιχ. Βλαστός, ἐν Μασσαλίᾳ (κεφ. ΙΔ'), Δ. Χ. Βουλγαρίης (κεφ. ΚΓ'), Κ. Μ. Κυμπάνης ἐν Ἀθήναις (κεφ. Θ' καὶ ΙΖ'), Κ. Ν. Κανελλάκης ἐκ Χίου (κεφ. Β'), Παπαδήμας ἐξ Ἀθηνῶν (κεφ. ΚΔ'), Ἐλενη Σιγανού ἐκ Ρεθύμνης Κρήτης (κεφ. ΚΒ'), Ι. Σωτηρόπουλος (κεφ. Σ'), Γεώργ. Θ. Τσιμπάλης ἐκ Καρύστου (κεφ. Ζ') καὶ Κ. Φίλιος ἐξ Ἀθηνῶν (κεφ. Κ').

ΔΩΡΕΑ ΡΟΣΤΟΒΙΤΣ

Τέλος καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ σπουδαίᾳ συλλογῇ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων, ἃς ἐδωρήσατο πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ὁ ἐν Καίρῳ ὁμογενὴς κ. Ρόστοβιτς, εὐρίσκονται πλέον τῶν χιλίων Ἱπτολεμαϊκῶν, Ἀλεξανδρινῶν καὶ κουφικῶν νομισμάτων, χρυσῶν, ἀργυρῶν, ἐκ κράματος καὶ χαλκῶν, ἅτινα πρόκειται νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον μετὰ τὴν ἐνεργουμένην καταγραφὴν αὐτῶν ὑπὸ τῆς πρὸς τοῦτο ὀρισθείσης ἐπιτροπῆς. Τούτου δ' ἕνεκα τὰ νομίσματα ταῦτα δὲν κατελογίσθησαν ἐν τοῖς προσκλήμασι τοῦ ἄρτι λήξαντος ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους.

Προσκλήματα ἐξ ἀνασκαφῶν, τυχυρίων εὐρυμάτων καὶ ἀγορῶν.

Ἐξ ἀνασκαφῶν εἰσῆχθησαν διάφορα κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἤτιον ἐπισημονικῶς σπουδαία νομίσματα καὶ δὴ τὰ ἐξῆς:

α'). Τὰ ἀνακαλυφθέντα ἐν ταῖς ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐνεργηθείσαις ἀνασκαφαῖς τοῦ Καθεδρίου τῆς Βοιωτίας, ἅτινα ἀπὸ ἑτῶν ἐφυλάσσοντο ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Β. Στάη (ἴδε κεφ. Α').

β'). Τὸ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἀμφιαρείου τῆς Βοιωτίας ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Β. Λεονάρδου (κεφ. ΙΙ').

γ'). Τὰ ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Δήλου ἐν ἔτει 1903 ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, κομισθέντα καὶ παραδοθέντα ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Δημ. Σταυροπούλου.

δ'). Τὰ ἐκ τῶν ἐν ἔτει 1904 ἀνασκαφῶν τῆς Ἐπιδαύρου ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας (κεφ. ΛΒ').

ε'). Τὰ ἐκ τῶν ἐν ἔτει 1904 ἀνασκαφῶν τοῦ Ἀργεῖος ὑπὸ τοῦ Ὁλλανδοῦ κ. Vollgraff (κεφ. ΛΕ').

Ἐκ τυχυρίου εὐρυμάτους γενομένου ἐν Ζακύνθῳ εἰσῆχθησαν 171 ἀργυρά νομίσματα, Ἑλληνικὰ ἀρχαῖα (κεφ. ΚΖ').

Τῶν ὀλίγων δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀγορασθέντων νομισμάτων, χρηματι τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, πρὸς πλουτισμὸν τῆς ἰδιαιτέρας συλλογῆς αὐτοῦ, πρωτιστην θέσιν κατέχει μέγα ὠραῖον ἀρχαῖον ἀργυροῦν νομίσμα, τῆς νήσου Κῷ, μετὰ παραστάσεως Ἀπόλλωνος δισκοδόλου (κεφ. ΚΘ').

Τὰ λοιπὰ ἀγορασθέντα ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου ἴδε ἐν κεφαλαίοις Δ' καὶ Γ'.

Πίστοις 20 000 δραχμῶν ἐκ τοῦ Δωριδαίου κληροδοτήματος.

Σπουδαιότητος ὑποστηρίξεως ἔτυχεν τὸ Ἑθνικὸν Νομισματικὸν Μουσεῖον κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἐκ μέρους τῆς Σ. Κυβερνήσεως. Κατ' ἀκολουθίαν ἐκθέσεως ἡμῶν, προτάσει δὲ τοῦ Ὑπουργοῦ κ. Σ. Στάη, ἐξεδόθη τῇ 29 Μαΐου 1904 Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἐχορηγήθησαν ἐκ τῶν εἰσυδημάτων τοῦ Δωριδαίου κληροδοτήματος 20,000 δρ. ὑπὲρ τοῦ Ἑθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου. Τὸ πρῶτον ἤδη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον τυγχάνει τοιαύτης σπουδαίας ὑποστηρίξεως, δι' ἧς θέλουσι πληρωθῇ πλείσται σπουδαιόταται αὐτοῦ ἀνάγκαι.

Περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ποσοῦ τούτου θέλομεν ἀναφέρει ὑμῖν λεπτομερῶς, ὅταν συντελεσθῶσι τὰ διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου σκοπούμενα,

Νομισματογνώμων βοηθός.

Εἰς τὸ προσωπικόν τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου ἐπὶ ἔτος ὑπηρετήσαντος νομισματογνώμωνος βοηθοῦ κ. Ἀντ. Κεραμοπούλου, ὅστις κατέλαβε μετὰ διαγωνισμὸν θέσιν ἑφορον ἀρχαιοτήτων, ἀντ' αὐτοῦ δὲ διορισθέντος τῇ 15 Ἰουλίου ἐ. ἔ. τοῦ κ. Κωνσταντίνου Κωνσταντοπούλου, ἐπανακάμψαντος περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐκ τῆς Ἑσπερίας, ἐνθα εἶχεν ἀποσταλῆ πρὸ τριετίας ὑπὸ τοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου δαπάνη τοῦ κ. Λεωνίδου Ζαρίφη, πρὸς σπουδὴν τῆς νομισματικῆς ἐπιστήμης. Καὶ τῷ μὲν κυρίῳ Κεραμοπούλῳ ἐξεφράσθη ἡ δέουσα εὐχρέσκεια ἐπὶ τῇ εὐδοκίμῳ αὐτοῦ ὑπηρεσίᾳ, παρὰ δὲ τοῦ κ. Κ. Κωνσταντοπούλου προσδοκῶμεν τὰ βελτιστά διὰ τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν ἐν γένει ἀνάδειξιν τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου.

Δημοσιεύσεις.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πλὴν τῆς ἐν τῇ ὑπ' ἐμοῦ ἐκδιδομένη «Ἐφημερίδι τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας» δημοσιεύσεως, ἀπεικονίσεως καὶ ἐρμηνείας πλείστοιν νομισμάτων — ὧν μετὰξὺ καὶ ἡ σπουδαία σειρά τῶν Ἀθηναίων, ἅτινα ἠγόρασε τὸ παρελθόν ἔτος τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον — ἐδημοσιεύθη τέλος, τῇ γενναίᾳ δαπάνῃ τοῦ Ἐθνικοῦ εὐεργέτου κ. Γρηγ. Μαρσαλῆ, καὶ ἡ μεγάλη ἡμῶν τρίτομος συγγραφή «Τὰ νομίσματα τοῦ κράτους τῶν Πτολεμαίων», περιλαμβάνουσα τὴν περιγραφὴν, ἀπεικονίσιν καὶ μελέτην πάντων τῶν σειρῶν τῶν Πτολεμαϊκῶν νομισμάτων τοῦ Νομισματικοῦ ἡμῶν Μουσείου, ὅπερ, ὡς γνωστὸν, κατέχει τὴν πλουσιωτάτην ἐν τῷ κόσμῳ συλλογὴν τῶν νομισμάτων τῆς Ἀρχαίας Αἰγύπτου, προσερχομένην κυρίως ἐκ δωρεάς τοῦ ἀειδίου Ι. Δημητρίου.

Εὐπειθέστατος

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Νομισματικοῦ Μουσείου
Ι. ΣΒΟΡΩΝΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ

Ὁ καθηγητὴς κ. Ζ. Δ. Ρώσης ἐξέδωκε κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1903-1904: 1) τὸν πρῶτον τόμον τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκόμενου συστήματος Δογματικῆς τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας· 2) Πραγματεῖαν ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Πανεπιστημίου ἀπερὶ τῆς οὐσίας ἐν τοῖς δόγμασι τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν διαφορῶν μορφῶν αὐτῶν κ· 3) ἐν τῷ Πανελληνίῳ Ἐθνικῷ Λευκώματι ὑπὲρ τοῦ πανηγίου Τάφου πραγματεῖαν ἀπερὶ τῆς αἰτίας, ἀναγκαιότητος καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἐξιλαστηρίου θυσίας τοῦ Χριστοῦ, τῆς ἐκ τοῦ τάφου διὰ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ἐξελθούσης ζωῆς καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ Σ. ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ 1903-1904

Κύριε Πρύταني.

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλωμεν ὑμῖν τὸν Ἰσολογισμόν καὶ Ἀπολογισμόν τῆς διαχείρισεως 1903-1904 μετὰ τῶν οἰκείων ἀναλυτικῶν πινάκων ἐξ ὧν καταφαίνεται ἡ ἐν γένει περιουσία τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἡ κίνησις τῶν διαφορῶν Γενικῶν Λογαριασμῶν τῶν συνιστώντων ταύτην.

Κατὰ πρῶτον παρέχομεν ὑμῖν τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξίν τῶν ἐσόδων τοῦ Πανεπιστημίου.